

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

โดย นายไชนี แวมุขและคณะ

กรกฎาคม 2547

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

โดย นายไชนี แวมูซอและคณะ

กรกฎาคม 2547

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. นายไชนี แวมุซอ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. นายอัสมิง กาเซ็ง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. นายมุหัมหมัดมันซูร หะมัดเราะ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชุดโครงการ ข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศของภาคใต้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง	ข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้
คณะผู้วิจัย	นายไชนี แวฆุช นายอัสมิง กาเซ็ง นายอัมหมัดมันซูร หมัดเราะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ ในภาพรวมและภาพเปรียบเทียบของโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดตอนบนและตอนล่างของภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบริหารงานเครือข่าย ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงจากชุดแบบสอบถามระดับมัธยมศึกษาที่คณะผู้วิจัยข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโครงการเดียวกันทางภาคเหนือ สุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูสอนภาษาต่างประเทศและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ ซึ่งมีทั้งหมด 363 โรง ประกอบด้วยผู้บริหาร 6 คน ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ 18 คน และนักเรียน 36 คน ด้วยเหตุผลทางขอบเขตการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงจำกัดเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดกลางและใหญ่ ใช้เกณฑ์สภาพแวดล้อมทางภาษาที่ใช้พูดโดยประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัด เป็นเกณฑ์แบ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก

ความเป็นมาและสภาพในปัจจุบัน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถาบันการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่พัฒนาจากระบบการเรียนแบบ “ปอเนาะ” ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา การเรียนการสอนแต่เดิมมุ่งเน้นในเรื่องหลักการปฏิบัติตามศาสนกิจ ซึ่งในปัจจุบันยังคงปรากฏพบสภาพปอเนาะแบบดั้งเดิมในบางแห่ง ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้พยายามปรับปรุงพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ในปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนแล้วจัดเป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยทั่วไปเปิดหลักสูตรวิชาสามัญควบคู่กับหลักสูตรศาสนาและวิชาชีพ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2546 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 363 โรงในภาคใต้ จากทั้งหมด 420 โรงทั่วประเทศ

ส่วนใหญ่กระจายในเขตภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งเป็นบริเวณที่ประชาชนนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนี้

ความซับซ้อนและความหลากหลายของหลักสูตรที่มีในโรงเรียนประเภทนี้ ทำให้เกิดการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนนี้เป็นแบบคู่ขนานคือมีทั้งหลักสูตรสามัญและศาสนา ต่างกับโรงเรียนทั่วไป ผลทำให้นักเรียนในโรงเรียนนี้ได้รับการศึกษาในรายวิชาที่หลากหลายและมากกว่านักเรียนโดยทั่วไป รวมถึงจำนวนชั่วโมงที่ต้องศึกษาในแต่ละวัน โดยนักเรียนจะศึกษาวิชาศาสนาในช่วงเช้าและวิชาสามัญในช่วงบ่าย ลักษณะเด่นประการหนึ่งที่พบจากสภาพการศึกษาในสถานแห่งนี้คือมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ 3 ภาษาคือภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ รวมทั้งสภาพภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันในพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางตอนล่างที่ประชาชนใช้ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น และสภาพวัฒนธรรมของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่งผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศดังกล่าว ในแง่ปรัชญาการเรียน และการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มักจะเป็นเป็นมูลนิธิมากกว่ามีเอกชนเป็นเจ้าของ กระจายอยู่นอกเขตเทศบาล พบการใช้ภาษาภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายูถิ่น และภาษามลายู ในการเรียนการสอน เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญและศาสนาในหลายระดับ รวมถึงหลักสูตรวิชาชีพ มีจำนวนผู้เรียนทั้งสายสามัญและศาสนาโดยเฉลี่ยประมาณ 1100 คนต่อ โรง มีผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวไทย เฉลี่ย 40 คนต่อโรง โดยมีจำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 40-43 คนต่อห้อง นอกจากนี้ โรงเรียนมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ แต่มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียน จัดการศึกษาตามนโยบายแผนการศึกษาภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ โดยปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉลี่ย 2 ปีต่อครั้ง พบการจัดสอบวัดระดับความสามารถของผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพโดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ ผู้สอนผ่านการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์ และได้รับการส่งเสริมด้านการอบรมและสัมมนาเป็นหลัก

ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีอายุโดยเฉลี่ย 35 ปี ประสบการณ์การสอนเฉลี่ย 8 ปี ร้อยละ 50 เท่านั้นที่จบตรงสาขาวิชา ถนัดในทักษะการอ่านมากที่สุด และการฟังน้อยที่สุด แต่เห็นว่าการพูดสำคัญที่สุด จึงต้องการพัฒนาทักษะฟังและพูดมากที่สุด เพราะมีโอกาสสัมผัสกับภาษาต่างประเทศในสภาพแวดล้อมน้อยมาก มีภาระงานสอนและงานอื่นๆมาก ทำให้ผลิตผลงานวิชาการไม่มากและไม่หลากหลาย ขวัญกำลังใจและโอกาสในการพัฒนาตนเองเป็นปัญหาสำคัญที่สุด นอกจากนี้ ผู้สอนระบุว่าส่วนใหญ่กำหนดหลักสูตรเอง และส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นกรอบ มีการสอบถามข้อมูลจากชุมชน ส่วนใหญ่สนใจและเข้าใจในรายละเอียดของหลักสูตร ยกเว้นประเด็น

การสอนซ่อมเสริมเป็นผู้ผลิตและเลือกตำราและสื่อการเรียนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตในประเทศและรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ยกเว้นภาษาอาหรับ

ผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ยังยึดการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็นหลัก โดยเน้นความรู้ด้านศัพท์มากที่สุด และวัฒนธรรมน้อยที่สุด แต่เห็นว่าทุกทักษะและองค์ความรู้มีความสำคัญเชิงบวกกับการสอนภาษาต่างประเทศ และควรเป็นไปในลักษณะสัมพันธ์ในทักษะการฟัง-พูดและอ่าน-เขียน ไม่นิยมใช้ภาษาไทยในการสอนภาษาต่างประเทศ และไม่นิยมใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในชั้นเรียน และให้น้ำหนักกับการสอบปลายภาคมากที่สุด โดยนิยมใช้ข้อสอบแบบปรนัย

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แต่บางส่วนเป็นผู้รู้สองภาษาคือภาษาไทยและมลายูถิ่นทางภาคใต้ตอนล่าง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ผู้เรียนทั้งหมดกำลังเรียนภาษาอังกฤษ ภาษา มลายูและภาษาอาหรับเป็นภาษาต่างประเทศ มีผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรกในระดับตติยา และมีความคิดในการเรียนที่ดี แม้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด และเห็นว่าภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นมากในการใช้และการทำงานในอนาคตโดยเฉพาะภาษามลายู แต่ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศได้มากนัก ยกเว้นในห้องเรียน จึงมีผู้สอนชาวไทยเป็นต้นแบบ และมีพฤติกรรมการเรียนภาษาที่ผูกติดกับห้องเรียน

ในด้านปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารเห็นว่าผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียนเป็นปัญหาหลัก รองลงมาคือ การขาดแหล่งเรียนรู้และจำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ส่วนผู้สอนระบุว่ามีปัญหาหลักด้านการงานสอน หลักสูตร ผู้เรียน จำนวนของผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึก สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน วิธีสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้เรียนเห็นว่ามีความแตกต่างในการเรียนภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวกับผู้สอน สื่อ การจัดการ และสภาพแวดล้อม

ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นพ้องว่าไม่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในชุมชน ยกเว้นภาษามลายูและอาหรับ โดยใช้ในกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม

ในการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง พบความแตกต่างในด้านนโยบายการจัดสอบวัดระดับที่ชัดเจน และมีความพร้อมด้านต่างๆ ที่กลุ่มตอนบนมีมากกว่าตอนบน รวมทั้งปัญหาด้านวุฒิการศึกษาของผู้สอนในทัศนะของผู้บริหาร นอกจากนี้พบความแตกต่างในข้อมูลของผู้สอนทั้งสองกลุ่มในด้านข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ ระดับชั้นที่สอน ความถนัดในการสอนภาษา ประสบการณ์ในการไปอยู่ต่างประเทศ ภาระงาน การผลิตผลงานทางวิชาการ เอกสารและรูปแบบการสอน ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆ บางประเด็น ภาษาในการสอน โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน และปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเสริม ในส่วนของผู้เรียน พบ

ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มในเรื่อง ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ระดับทักษะและความต้องการใช้ ภาษาต่างประเทศ ความเห็นต่อประโยชน์ของกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศต่างกัน

ต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ และปัญหาส่วนใหญ่ในการ เรียนภาษาต่างประเทศ

ข้ออภิปราย

ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึงข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ ภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ และภาพเปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มโรงเรียนในจังหวัดคอนบนและจังหวัดคอนล่าง ซึ่งคณะผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ สามารถนำมาอธิบายข้อสรุปการวิจัยข้างบน ดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

ความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง อาจเป็นปัจจัยสำคัญอย่าง หนึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาที่ แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยเฉพาะในเรื่องภาษาหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนที่พบว่ามีการใช้ ภาษามลายูและภาษาอังกฤษในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมากกว่าคอนบน อาจส่งผลให้เกิดแนวคิด พฤติกรรมและการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่เหมือนกัน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสามภาษาคือ ภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับ โดยสองในสามภาษานี้คือภาษามลายูและอาหรับเป็นภาษาที่ใช้ใน การเรียนการสอนด้วย ก็น่าจะชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียน โปรแกรม ภาษาต่างประเทศหลายภาษา (Multilingual school) มานานแล้ว เพียงแต่การพัฒนากระบวนการเรียน การสอนมีจุดประสงค์เฉพาะ คือเพื่อนำไปใช้เครื่องมือทางภาษาในการศึกษาความรู้ทางศาสนาและ ประกอบศาสนกิจเป็นหลักเท่านั้นเอง

สภาพทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดคอนล่างอยู่ใกล้กับชายแดนประเทศมาเลเซียที่ใช้ภาษา มลายูและอังกฤษ ทำให้ผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหารมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งภาษาต่างประเทศ ได้ ง่ายกว่ากลุ่มโรงเรียนคอนบน การเข้าถึงแหล่งภาษาคือโอกาสที่ผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในการ สัมผัสกับภาษาต่างประเทศ ทำให้มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศสูงขึ้น ปัจจัยนี้ส่งผลดีให้เกิด กิจกรรมการสัมผัสภาษาหรือการใช้ภาษาได้ง่ายกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งภาษาได้

2. ความแตกต่างในประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน

ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นปัจจัยสำคัญอย่าง หนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการ

บริหารงาน การจัดการเรียนการสอนและคุณลักษณะของนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

3. ปัจจัยทางหลักสูตร

แม้จะดูเหมือนว่า หลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาในระดับประถมศึกษาจะส่งผลดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษามลายูและภาษาอาหรับ) ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ แต่ในสภาพความเป็นจริง ความต่อเนื่องและการจัดการหลักสูตรเป็นปัญหาหลักที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพได้

ปรัชญาในการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษามีความแตกต่างกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะมีมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หลักสูตรอิสลามศึกษามีแนวคิดการเรียนการสอนภาษามลายูและภาษาอาหรับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจและศึกษาความรู้ทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ เพื่อสอดคล้องกับระบบการศึกษาที่รับใช้การผลิตในระบบอุตสาหกรรม ดังนั้น การที่จะเข้าไปในประเด็นการใช้และความต้องการภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงควรเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง

4. ปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

จากผลการวิจัย สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขาดประสิทธิภาพ มาจากสาเหตุ (1) ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน (2) ประสิทธิภาพของผู้สอน และ (3) ปัจจัยจากตัวผู้เรียน

บทสรุป

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของชุมชน เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ที่การใช้ภาษาต่างประเทศสามารถวัดได้จากตัวชี้วัดทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของชาวมุสลิม รวมถึงการเรียนภาษาอังกฤษที่ได้พัฒนาขึ้นควบคู่กันมาเพื่อรองรับระบบสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นรอบตัวของชุมชนในภาคใต้ต่อไปนั่นเอง นโยบายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประเภทนี้ จึงควรเข้าใจระบบการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เกิดหลายระบบควบคู่และสนับสนุนต่อกันไป

หัวข้อวิจัย	โครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้
คณะผู้วิจัย	นายไชนี แวมูซอ นายอัสมีง กาเซ็ง นายมูหัมหมัดมันซูร หัมดีเราะ
ปี	2547
แหล่งทุนสนับสนุน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ต้องการสำรวจข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยใช้การบริหารงานเครือข่ายเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้พัฒนาและปรับปรุงจากร่างแบบสอบถามของโครงการชุดเดียวกันในภาคเหนือ รวมถึงสำรวจข้อมูลระหว่างกลุ่มภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง โดยใช้สภาพแวดล้อมทางภาษาที่ใช้พูดโดยประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดเป็นเกณฑ์แบ่ง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศและนักเรียน ทั้งหมด 60 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มุ่งจัดทะเบียนเป็นมูลนิธิมากกว่ามีเอกชนเป็นเจ้าของ กระจายอยู่นอกเขตเทศบาล พบการใช้ภาษาหลากหลายในการเรียนการสอน ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายูถิ่น และภาษามลายู เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญและศาสนาในหลายระดับ รวมถึงหลักสูตรวิชาชีพ มีจำนวนผู้เรียนทั้งสายสามัญและศาสนา โดยเฉลี่ยประมาณ 1100 คนต่อโรงเรียน มีผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวไทย เฉลี่ย 40 คนต่อโรงเรียน โดยมีจำนวนผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 40-43 คนต่อห้อง นอกจากนี้ โรงเรียนมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ แต่มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียน จัดการศึกษาตามนโยบายแผนการศึกษาภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ โดยปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉลี่ย 2 ปีต่อครั้ง พบการจัดสอบวัดระดับความสามารถของผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพโดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ ผู้สอนผ่านการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์ และได้รับการส่งเสริมด้านการอบรมและสัมมนาเป็นหลัก

ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีอายุเฉลี่ย 35 ปี ประสบการณ์การสอนเฉลี่ย 8 ปี ร้อยละ 50 เท่านั้นที่จบตรงสาขาวิชา ๓๓% ในทักษะการอ่านมากที่สุด และการฟังน้อยที่สุด แต่เห็นว่าการพูดสำคัญที่สุด จึงต้องการพัฒนาทักษะฟังและพูดมากที่สุด เพราะมีโอกาสสัมผัสกับภาษาต่างประเทศในสภาพแวดล้อมน้อยมาก มีภาระงานสอนและงานอื่นๆ มาก ทำให้ผลิตผลงานวิชาการไม่มากและไม่หลากหลาย ขวัญกำลังใจและโอกาสในการพัฒนาตนเองเป็นปัญหาสำคัญที่สุด นอกจากนี้ ผู้สอนระบุว่าส่วนใหญ่กำหนดหลักสูตรเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นกรอบ มีการสอบถามข้อมูลจากชุมชน และผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เป็นผู้ผลิตและเลือกตำราและสื่อการเรียนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตในประเทศและรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ยกเว้นภาษาอาหรับ และส่วนใหญ่สนใจและเข้าใจในหลักสูตร ยกเว้นประเด็นการสอนซ่อมเสริม

ผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็นหลัก โดยเน้นความรู้ด้านศัพท์มากที่สุด และวัฒนธรรมน้อยที่สุด เห็นว่าทุกทักษะและองค์ความรู้มีความสำคัญเชิงบวกกับการสอนภาษาต่างประเทศ และควรเป็นไปในลักษณะสัมพันธ์ในทักษะการฟัง-พูดและอ่าน-เขียน ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสอน และไม่นิยมใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในชั้นเรียน และให้น้ำหนักกับการสอบปลายภาคมากที่สุด โดยนิยมใช้ข้อสอบแบบปรนัย

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แต่บางส่วนเป็นผู้รู้สองภาษาคือภาษาไทยและมลายูถิ่นทางภาคใต้ตอนล่าง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ทั้งหมดกำลังเรียนภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับเป็นภาษาต่างประเทศ มีผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรกในระดับคาถึกา และมีทัศนคติในการเรียนที่ดี แม้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด และเห็นว่าภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นมากในการใช้และการทำงานในอนาคตโดยเฉพาะภาษามลายู แต่ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศได้มากนัก ยกเว้นในห้องเรียน จึงมีผู้สอนชาวไทยเป็นต้นแบบ และมีพฤติกรรมการเรียนภาษาที่สอดคล้องกับห้องเรียน

ในด้านปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารเห็นว่าผู้เรียนขาดการฝึกฝน นอกห้องเรียนเป็นปัญหาหลัก รองลงมาคือ การขาดแหล่งเรียนรู้และจำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ส่วนผู้สอนระบุว่ามีปัญหาหลักด้านการะงานสอน หลักสูตร ผู้เรียน จำนวนของผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึก สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน วิธีสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้เรียนเห็นว่ามีความแตกต่างในการเรียนภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวกับผู้สอน สื่อ การจัดการ และสภาพแวดล้อม

ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นพ้องว่าไม่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในชุมชน ยกเว้นภาษามลายูและอาหรับ โดยใช้ในกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม

ในการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง พบความแตกต่างในด้านนโยบายการจัดสอบวัดระดับที่ชัดเจน และมีความพร้อมด้านต่างๆที่กลุ่มตอนบนมีมากกว่าตอนบน รวมทั้งปัญหาด้านวุฒิการศึกษาของผู้สอนในทัศนะของผู้บริหาร นอกจากนี้พบความแตกต่างในข้อมูลของผู้สอนทั้งสองกลุ่มในด้านข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ ระดับชั้นที่สอน ความถนัดในการสอนภาษา ประสบการณ์ในการไปอยู่ต่างประเทศ ภาระงาน การผลิตผลงานทางวิชาการ เอกสารและรูปแบบการสอน ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆบางประเด็น ภาษาในการสอน โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน และปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเสริม ในส่วนของผู้เรียน พบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มในเรื่อง ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ระดับทักษะและความต้องการใช้ภาษาต่างประเทศ ความเห็นต่อประโยชน์ของกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศต่างกัน

ต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ และปัญหาส่วนใหญ่ในการเรียนภาษาต่างประเทศ

Research Title	Profile of Foreign Language Education and Use in Islamic Private Schools in Southern Thailand
Authors	Mr. Zainee Waemusa Mr. Assaming Kaseng Mr. Muhammadmansour Madroh
Year	2004
Fund Source	The Thailand Research Fund (TRF)

Abstract

The purpose of this research was to explore a profile of foreign language education and use in Islamic private schools in southern Thailand with the management of the network team through the questionnaires modified and developed from the questionnaire of the project in northern Thailand as well as to investigate the profiles between the upper and lower part of southern Thailand under the criteria of different spoken languages used by the public. The 60 subjects included school administrators, foreign language teachers and students. The statistics used for the data analysis were a percentage, arithmetic means, standard deviation, the maximum and the minimum point. The findings yielded as follows.

Most large-sized Islamic private schools were registered under the foundation management more than private-owned ones, scattered around municipal areas. Various mediums of instruction were found namely Thai, Arabic, Pattani Malay and standard Malay for the pedagogy of general and religious curricula as well as a vocational one. The average number of students was 1100 while foreign teachers were approximately 40 in each school. The average foreign language class-size was 40-43 students. Despite a variety of learning sources, they were scarce when compared to students. The school educational policy was the compulsory one set by Ministry of Education. The frequency of the curricular amendment was found once within 2 years. Moreover, the language-replacement tests as well as students' potential development were found especially Malay and Arabic. The school foreign language teachers passed the procedure of oral and written tests by the school administrators who also provided the personnel development in the form of training and seminars mostly.

The foreign language teachers were aged averagely 35 with their average pedagogic experience of 8 years but only half of them graduated in foreign language fields. According to their report, their aptitude and mastered skill was reading while they lacked listening skills. However, speaking was considered as the most important skill in language learning; therefore, the skills needed to be improved mostly were listening and speaking due to their scarce exposure to target languages in real life situations. Their workload was reported high, leading to low productivity of academic work both in quantity and variety. Their major encountered threats were will spirit and self-development opportunity. Moreover, the teachers reported that their syllabuses were developed from the outlines of learning objectives and standards in the Foundation Curriculum B.E. 2544 with the information of community survey. Most teachers took part in syllabus development procedures. They also developed and selected their own materials and instructional media mostly made in the country. Most were collected from various sources. Interestingly, Arabic materials were mostly foreign texts. In addition, most teachers pay attention to and understood all topics in the curriculum except the remedial procedure.

Skill drills were found mainly in teachers' pedagogy with the emphasis on vocabulary but trivializing cultural knowledge. They agreed that all skills and knowledge were positively important and related to pedagogy of foreign languages which should be closely related to the form of listening-speaking and of reading-writing. Thai was not often used as medium of instruction. So were instructional media and teaching aids. The final examination with the multiple-choice form was operated mostly.

Most students were female, using Thai in their daily-life conversation; yet, some were bilingual with Thai and Malay dialect. Their guardians were mostly workers and vendors and earned less than 10,000 Baht a month. All students took English, Malay and Arabic as foreign language classes, generally with Thai teachers. They started learning these foreign languages at Tadika and had positive attitudes towards learning at a medium level. They needed to improve their speaking skill mostly since these foreign languages were needed and necessary for their future career, especially Malay. Unfortunately, their language use in real life situations was

very limited except in the classroom. Hence, their language model was their own Thai teachers and had language learning habits with the classroom.

The problems found by the administrators was that students lacked practice outside of the classroom, followed by shortage of learning sources and an excessively high numbers of students. For teachers, the problems were related to excessive workload, curriculum, students, numbers of students, classroom atmosphere, drilling periods, instructional media, learning sources outside of the classrooms, teaching methods and extracurricular activities. Students also reported the problems related to teachers, instructional media, management and environment.

It was found that the opportunities to use the foreign languages in the community were uncommon except Malay and Arabic in religious activities in Islam.

The comparison between the schools in the upper and lower part of southern Thailand in foreign language education revealed main difference in the policy in the language replacement tests and school management, whose schools in the lower part were more enhanced than their counterparts as well as educational background of teachers. The main differences were also found in their teacher group in terms of sex, age, experience, teaching classes, language aptitudes, experience in foreign countries, workload, academic work, teaching materials and styles, opinions on activities, mediums of instruction, learners' opportunities to use target languages, problems on learning sources and extracurricular activities. In addition, the difference was found between the groups of students, namely their daily-life language, their guardians' careers and income, levels of starting to learn foreign languages, teacher types, skill and need of the target languages, opinions on language learning activities, language models, learning habits and problems found in learning foreign languages.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	I
บทคัดย่อ	VI
สารบัญ	XII
รายการตาราง	XIV
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
ข้อจำกัดในการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม : ประวัติความเป็นมา	5
หลักสูตรการเรียนการสอน: ความเป็นมาของหลักสูตรใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	7
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	8
สภาพหลักสูตรโดยทั่วไป	8
การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	9
หลักสูตรอิสลามศึกษา	12
หลักสูตรใหม่ : หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการ	12
หลักสูตรบูรณาการ: หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย พุทธศักราช 2535	15
หลักสูตรดั้งเดิม	16
หลักสูตรอิสลามศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537) ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	20
หลักสูตรตาดีกา	23
ความสัมพันธ์ของหลักสูตรต่างๆกับการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	25
งานวิจัยเกี่ยวกับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	27
ลักษณะ ภาษาและสภาพการศึกษาของประชาชนในภาคใต้	29
ภาษาต่างประเทศ	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
รูปแบบและวิธีวิจัย	32
ประชากรในการวิจัย	32

กลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสร้างและบริหารจัดการเครือข่าย	36
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการวิจัย	39
ผู้บริหาร	40
ข้อมูลทั่วไป	40
ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	42
ผู้สอน	49
ข้อมูลทั่วไป	49
ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	61
ผู้เรียน	77
ข้อมูลทั่วไป	77
ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ	80
การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง	90
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร	90
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอน	98
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน	111
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	120
การอภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะของการวิจัย	134
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	135
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	139

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดในภาคใต้ ปี 2546	6
2 แสดงกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศใน โครงสร้างการศึกษาขั้นพื้นฐาน	10
3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546.....	14
4 แสดงจำนวนศูนย์คำดีกาในภาคใต้ตอนล่าง	24
5 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษานักเรียน พ.ศ. 2542.....	28
6 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดในภาคใต้ ปี 2546.....	32
7 แสดงความหมายของค่าเฉลี่ยของค่าความคิดเห็นและการแปลผลของแต่ละระดับ.....	38
8 แสดงจำนวนผู้เรียนหลักสูตรวิชาสามัญ ใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	40
9 แสดงจำนวนผู้เรียนหลักสูตรวิชาศาสนาใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	41
10 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	42
11 แสดงจำนวนผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศแยกตามรายวิชา.....	42
12 แสดงแหล่งการเรียนรู้ใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	43
13 แสดงจำนวนของคอมพิวเตอร์และที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษาใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม.....	44
14 แสดงจำนวนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ดำเนินนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ	44
15 แสดงจำนวนโรงเรียนที่จัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม.....	44
16 แสดงการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	45
17 แสดงวิธีการรับผู้สอน/อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม...	46
18 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ระบุปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ.....	46
19 แสดงอายุเฉลี่ยของผู้สอนภาษาต่างประเทศ จำแนกตามภาษา.....	49
20 แสดงระยะเวลาประสบการณ์การสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศ.....	49
21 แสดงภาพรวมการจบการศึกษาตรงกับสาขาวิชาของผู้สอน พิจารณาจากวิชาเอกและโท.....	50
22 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่รับภาระงานสอนในระดับชั้นสายสามัญ.....	50
23 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่รับภาระงานสอนในระดับชั้นต่างๆในสายศาสนา.....	51
24 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศนัดในการสอนตามเนื้อหาหรือทักษะต่างๆ ต่อจำนวน ทั้งหมด.....	51
25 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความสามารถของผู้สอนภาษาต่างประเทศในการใช้ทักษะต่างๆ.....	52
26 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการฟังจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา.....	52
27 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการพูดจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา.....	53
28 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการอ่านจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา.....	53
29 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการเขียนจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา.....	53

30	แสดงจำนวนผู้สอนที่เคยมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด.....	53
31	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เคยมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด.....	54
32	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เคยไปอยู่ในต่างประเทศตามจุดประสงค์ต่างๆ จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	54
33	แสดงค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการไปอยู่ต่างประเทศของผู้สอนภาษาต่างประเทศตามจุดประสงค์ต่างๆ จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	54
34	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่มีการเพิ่มพูนความรู้ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาต่อจำนวนทั้งหมดเปรียบเทียบตามกลุ่มภาษา.....	55
35	แสดงค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนครั้งที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา.....	55
36	แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศคิดเป็นจำนวนรายวิชาต่อภาคการศึกษา จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	56
37	แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	56
38	แสดงจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย จำแนกตามภาษา.....	56
39	แสดงจำนวนผู้สอนที่มีภาระงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอนต่อจำนวนทั้งหมด.....	57
40	แสดงลักษณะภาระงานประจำอื่นๆ ของผู้สอนภาษาต่างประเทศ ที่นอกเหนือจากงานสอน.....	57
41	แสดงค่าเฉลี่ยภาระงาน โดยเฉลี่ยทั้งหมด คิดเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์.....	57
42	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ทำลักษณะผลงานวิชาการต่อจำนวนทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	58
43	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แสดงความต้องการพัฒนาทักษะต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด ตามลำดับความสำคัญ.....	58
44	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด.....	59
45	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาอังกฤษที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด.....	59
46	แสดงจำนวนผู้สอนภาษามลายูที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด.....	59
47	แสดงจำนวนผู้สอนภาษาอาหรับที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ต่อจำนวนทั้งหมด.....	60
48	แสดงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ใช้ตามความเห็นของผู้สอน.....	62
49	แสดงการมีส่วนร่วมของผู้สอนภาษาต่างประเทศในการจัดทำหลักสูตรภาษาต่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	62
50	แสดงลักษณะงานที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร.....	62
51	แสดงตำราและสื่อการเรียนที่ผู้สอนเลือกใช้ จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	63

52	แสดงเอกสารที่ผู้สอนใช้ในการสอน จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	63
53	แสดงความเห็นของผู้สอนในการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร.....	64
54	แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้รูปแบบการสอน.....	65
55	ความเห็นของผู้สอนในเรื่องความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆ.....	65
56	ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ.....	66
57	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน.....	67
58	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน.....	67
59	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน.....	68
60	โอกาสที่ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชน.....	68
61	แสดงโอกาสของผู้เรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายกับชาวต่างประเทศตามสถานที่ท่องเที่ยวจำแนกตามกลุ่มภาษา.....	69
62	แสดงค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ ในการให้น้ำหนักคะแนนการประเมินผลการเรียน จำแนกตามกลุ่มภาษา.....	70
63	แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุลำดับความสำคัญของเครื่องมือวัดผลการเรียนแบบต่างๆต่อจำนวนผู้สอนทั้งหมด.....	70
64	แสดงจำนวนและร้อยละของภาษาที่ผู้เรียนใช้ในชีวิตประจำวัน.....	77
65	แสดงรายได้ของผู้ปกครองของผู้เรียนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม....	78
66	แสดงระดับชั้นที่ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรก.....	79
67	ประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	79
68	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความชอบในการเรียนภาษาของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ.....	80
69	แสดงค่าเฉลี่ยระดับทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน.....	81
70	แสดงระดับความต้องการของผู้เรียนในการปรับปรุงทักษะต่างๆ.....	81
71	แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนถึงความจำเป็นของภาษาต่างประเทศ.....	82
72	แสดงความต้องการของผู้เรียนในการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศ.....	82
73	แสดงค่าเฉลี่ยระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน.....	82
74	แสดงค่าเฉลี่ยของความเห็นต่อประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียน.....	83
75	แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของผู้เรียนต่อประโยชน์ของกิจกรรมนอกห้องเรียน.....	84
76	แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นต่อต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน.....	85
77	แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นต่อพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน.....	85
78	แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนในหลักสูตรวิชาศาสนาและสามัญใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	91
79	แสดงค่าเฉลี่ยต่อ โรงเรียนที่มีจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	91
80	แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แยกตามกลุ่มโรงเรียน.....	92
81	แสดงจำนวน โรงเรียนที่มีแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด	

	แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	92
82	แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนที่นั่งและจำนวนของแหล่งเรียนรู้ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	92
83	แสดงจำนวน โรงเรียนที่มีการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ต่อจำนวน ทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	93
84	แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ในการปรับปรุงหลักสูตรและจำนวน โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามต่อจำนวน ทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	94
85	แสดงจำนวน โรงเรียนที่มีการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	95
86	แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งและจำนวนผู้สอนที่ โรงเรียนให้การสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศใน ด้านต่างๆ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	95
87	แสดงจำนวน โรงเรียนที่มีการรับผู้สอนภาษาต่างประเทศตามวิธีต่างๆ แยกตามกลุ่มโรงเรียน.....	95
88	แสดงจำนวน โรงเรียนที่ระบุปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวน ทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	96
89	แสดงจำนวนผู้สอนที่มีภาระงานสอนในระดับชั้นสายสามัญต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	98
90	แสดงจำนวนผู้สอนที่มีภาระงานสอนในระดับชั้นสายศาสนา ต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	98
91	แสดงค่าเฉลี่ยของความสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศของผู้สอนภาษา แยกตามกลุ่มโรงเรียน	99
92	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลาไปอยู่ต่างประเทศของผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน..	100
93	แสดงจำนวนผู้สอนที่มีการเพิ่มพูนความรู้ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	100
94	แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนเป็นจำนวนรายวิชาต่อภาคการศึกษา แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	101
95	แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	101
96	แสดงภาระสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนนักเรียนในห้อง โดยเฉลี่ย แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	101
97	แสดงจำนวนภาระงานของผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยเฉลี่ยทั้งหมด เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ แยก ตามกลุ่ม โรงเรียนและภาษา.....	102
98	แสดงลักษณะผลงานวิชาการแยกตามกลุ่มโรงเรียน.....	102
99	แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุถึงตำราและสื่อการเรียนที่เลือกใช้ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	104
100	แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุประเภทเอกสารที่ใช้ในการสอน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	105
101	แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของผู้สอนในการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร แยกตามกลุ่ม โรงเรียน....	105
102	แสดงระดับค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้รูปแบบการสอนของผู้สอน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	106
103	แสดงระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆในการสอน แยก ตามกลุ่ม โรงเรียน.....	106
104	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะ ในการใช้ ภาษาต่างประเทศของผู้สอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน.....	107

105	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	107
106	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	108
107	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียนของผู้สอน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	108
108	แสดงค่าเฉลี่ยสัดส่วนการให้คะแนนการประเมินผลการเรียนของผู้สอน โดยคิดเป็นร้อยละ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	109
109	แสดงจำนวนต่อทั้งหมดและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	111
110	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	112
111	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	113
112	แสดงค่าเฉลี่ยระดับของทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	114
113	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	114
114	แสดงค่าเฉลี่ยระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	115
115	แสดงค่าเฉลี่ยประ โยชน์ของกิจกรรมในและนอกห้องเรียนตามความเห็นของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	116
116	แสดงค่าเฉลี่ยระดับความเห็นของผู้เรียนที่มีต่อต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	117
117	แสดงค่าเฉลี่ยระดับของพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน ...	118
118	แสดงจำนวนผู้เรียนจากทั้งหมดและร้อยละที่ระบุปัญหาที่มีในการเรียนภาษา ต่างประเทศ แยกตามกลุ่ม โรงเรียน.....	119

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยมีอยู่เกือบทุกสถาบันการศึกษา เพราะความรู้ภาษาต่างประเทศเหล่านั้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เปรียบในการดำรงชีวิต ไม่ว่าในการศึกษาต่อหรือการทำงานในอนาคต ในส่วนของสถาบันการศึกษาเอง ก็พยายามตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น จึงเกิดระบบการเรียนแบบสองภาษาขยายไปสู่ระดับอนุบาล

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถาบันการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่พัฒนาจากระบบการเรียนแบบ “ปอเนาะ”¹ ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา การเรียนการสอนในช่วงแรก มุ่งเน้นในเรื่องหลักการปฏิบัติตามศาสนกิจ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้พยายามปรับปรุงพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ในปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจัดเป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งออกเป็นสองประเภท ตามหลักสูตรการจัดการศึกษา (สำนักเขตการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 : 1) คือ

- 1) เปิดหลักสูตรวิชาศาสนาอย่างเดียว
- 2) เปิดสอนหลักสูตรวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ

โดยทั้งสองประเภท บางแห่งได้เพิ่มการสอนวิชาชีพเข้าไปด้วย

หลักสูตรหลักๆที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปัจจุบันมีอยู่ 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรสามัญศึกษา เปิดการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) และหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยแบ่งเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 (อิบติดาอียะห์) อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1-3 (มุตะวัชชีเตาะห์) และอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 1-3 (ชานาวี)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีสภาพหลักสูตรวิชาศาสนาที่ไม่มีเปิดสอนในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนทั่วไป ทำให้มีภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนเหล่านี้ กล่าวคือนอกจากมีภาษาอังกฤษในหลักสูตรวิชาสามัญแล้ว ยังพบภาษาอาหรับและภาษามลายูกลางอีกด้วย อย่างไรก็ตาม สำนักเขตการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (2542)

¹ ปอเนาะ หมายถึง “สถาบันให้การศึกษาและอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและวิชาการอื่นๆตามที่กำหนดไว้โดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมใด ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน” (มณีร์ดน์ บุญเต็ม 2543, หน้า 19)

ได้รายงานผลการประเมินคุณภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 (ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล) ว่ายังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ ยกเว้นจังหวัดปัตตานีที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเล็กน้อย แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน รวมทั้งนักเรียนมีกลวิธีในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยมาก (ไชนี่ แวมูซอ 2536) ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบงานวิจัยที่ศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ (สำนักเขตการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 ; ไชนี่ แวมูซอ 2542) แต่พบงานวิจัยที่ศึกษาภาษาต่างประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาอาหรับ และภาษามลายูน้อยมาก (อนันต์ โอภุช และเวอุเซ็ง มะแคเฮาะ, 2527) และยังไม่ครอบคลุมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนอกเขตการศึกษา 2 หรือนอกจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อสามารถอธิบายปัญหา อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้องต่อไป รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการและนำเสนอแนวทาง เพื่อการพัฒนาคุณภาพต่อไปในอนาคต

การวิจัยชุดนี้เป็นโครงการหนึ่งภายใต้โครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศในภาคใต้ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ศึกษาในภาพรวมของสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และระดับการใช้ภาษา ความต้องการ และปัญหาในการใช้ภาษาต่างประเทศในหน่วยงานและสถานประกอบการ ธุรกิจต่างๆ ในภาคใต้ โดยโครงการชุดนี้ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยมีมุ่งศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับการใช้ภาษา ความต้องการ และปัญหาในการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทำในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ แบบการศึกษา ณ จุดเวลา ในช่วงปี พ.ศ. 2546 โดยใช้เครื่องข่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มาจากประชากรคือผู้บริหาร

ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ ที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดที่มีประชากรพูดภาษาไทย คือจังหวัดสตูล สงขลาและนครศรีธรรมราช และในเขตจังหวัดที่ประชากรพูดภาษามลายูถิ่น คือ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามที่มีตัวแปรศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอน รวมทั้งระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในพื้นที่ดังกล่าวเท่านั้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น ถึงแม้ว่าผู้วิจัยพยายามเก็บข้อมูลอย่างรอบคอบ โดยอาศัยระบบเครือข่ายในการวิจัย เพื่อตรวจสอบ สร้างความร่วมมือกับผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ข้อมูลที่ได้อาจเป็นความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ ที่ถาม และขึ้นอยู่กับความมากน้อยของความร่วมมือที่ผู้ตอบแบบสอบถามในการให้ข้อมูลต่างๆ นอกจากนี้เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา งบประมาณและความเสี่ยงของคณะผู้วิจัยในการสำรวจบางพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าไปได้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงจำกัดแคบลงมาเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดกลางและใหญ่ ที่เป็นตัวแทนเฉพาะจังหวัดที่สุ่มมาเท่านั้น คือจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช การนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ จึงควรคำนึงถึงประเด็นการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน คณะผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยาม ขอบเขตหรือความหมายของศัพท์เฉพาะต่างๆ ไว้ดังนี้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนที่แปรสภาพและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เรียกว่า ปอเนาะ เป็นโรงเรียนเอกชนที่จดทะเบียนและจัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาหรือวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ และ/หรือวิชาชีพ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดกลางและใหญ่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและปลาย และเปิดสอนวิชาศาสนาชั้นอิสลามศึกษาระดับต้น กลางและ/หรือสูง ที่มีจำนวนนักเรียน 800 คนขึ้นไป

ภาษามลายู หมายถึง ภาษามลายูกลาง หรือภาษามลายูมาตรฐาน ที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย

ภาษามลายูถิ่น หมายถึง ภาษามลายูถิ่นที่ใช้พูดกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล บางส่วนของสงขลา

เครือข่าย หมายถึงกลุ่มบุคคลที่คณะผู้วิจัยได้ติดต่อเป็นผู้ช่วยวิจัย ทั้งหมดเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วยในการเก็บข้อมูลในพื้นที่การวิจัย และประสานงานในการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่คณะผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช

ผู้สอน หมายถึง ผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ผู้สอนภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช

ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ผู้เรียนภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช

กลุ่มโรงเรียนตอนบน หมายถึง กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช ที่ถูกสุ่มในการวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มโรงเรียนตอนล่าง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่ถูกสุ่มในการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 2

เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม : ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาอีกสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน รวมถึงยังเป็นสถาบันที่มีวิวัฒนาการและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจวบจนปัจจุบัน กล่าวคือ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม ที่เรียกว่า “โตะครู” ได้จัดตั้งสถาบันที่เรียกว่า “ปอเนาะ” ขึ้น เพื่ออบรมสั่งสอนบุคคลที่มีความสนใจทั่วไป ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของโตะครูและผู้เรียนเป็นหลัก (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 : 1)

ต่อมาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จเยี่ยมพสกนิกรในจังหวัดยะลา และทรงมีพระราชดำรัสว่า “...การศึกษาที่นี้สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดีให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทย แม้จะพูดได้ไม่มากนักเพียงพอรู้เรื่องกันก็ยังดี เพราะเท่าที่ผ่านมาคราวนี้ มีผู้ที่ยังไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน...” (พิสุทธิ บุญเจริญ, 2542 : 67)

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในครั้งนั้นทำให้กระทรวงศึกษาธิการและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้จัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ “ปอเนาะ” จัดทะเบียนแล้วแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ ตามพ.ร.บ. วิทยาลัยราษฎร์ พุทธศักราช 2497 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษาที่ 2, 2542 : 1)

แนวทางการพัฒนาปอเนาะแบ่งออกเป็น 4 ระยะ (ดาอุดิน อุสมาน, 2543 : 42) คือ

1. ระยะปรับปรุงปอเนาะ ซึ่งอยู่ในช่วง พ.ศ. 2501-2507 โดยในปี พ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการได้วางโครงการพัฒนาการศึกษาทั่วประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาปอเนาะเป็นกรณีพิเศษ และได้มีการกำหนดนโยบายออกมาเป็นระยะ
2. ระยะแปรสภาพ (พ.ศ. 2508-2511) ปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และปรับปรุงการสอนให้ได้มาตรฐาน แต่ก็ยังมีปอเนาะอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากยังไม่มีงบจกั
3. ระยะปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (พ.ศ. 2512-2520) เพื่อให้โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาที่มีการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพควบคู่กับการสอนศาสนา
4. ระยะการพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (พ.ศ. 2521- ปัจจุบัน) เป็นระยะของการปรับปรุงและควบคุมการดำเนินการของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย พ.ศ. 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในปี พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

พิสุทธิ บุญเจริญ (2542 : 67-68) อ้างใน ไพสิษฐ์ จีวะกุล (2532) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนที่แปรสภาพและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เรียกว่าปอเนาะและได้จดทะเบียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในปี พ.ศ. 2514 ต่อมาเป็นโรงเรียนราษฎร์ตามมาตรา 20(3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 ซึ่งปัจจุบันเป็นโรงเรียนราษฎร์ตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรืออาชีพควบคู่กันไป

ในช่วงปี พ.ศ. 2532 จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยเขตการศึกษา 2 3 และ 4 นั้น มีทั้งหมด 290 โรงเรียน แยกออกเป็นในเขตการศึกษา 2 จำนวน 211 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 70 โรงเรียน และที่เหลือกระจายอยู่ในเขตการศึกษา 4 จำนวน 9 โรงเรียน (ศิริบุญ สุวรรณศิริและคณะ 2532: 11-12) แต่ในปัจจุบัน จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ได้เพิ่มขึ้น โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 363 โรงเรียน แบ่งตามจังหวัดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดในภาคใต้ ปี 2546

จังหวัด	จำนวนโรง
สตูล	13
ปัตตานี	140
ยะลา	66
นราธิวาส	54
นครศรีธรรมราช	8
สงขลา	55
พัทลุง	10
กระบี่	9
พังงา	2
ภูเก็ต	2
ระนอง	2
ตรัง	2
รวม	363
จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วประเทศ	420

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546ก)

หลักสูตรการเรียนการสอน: ความเป็นมาของหลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นับตั้งแต่ที่รัฐบาลได้พยายามเข้ามาหาแนวทาง ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 : 2) จวบจนถึงปัจจุบัน หลักสูตรการเรียนการสอนจึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่มีหลักสูตรสอนศาสนาอย่างเดียว มาเป็นสอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ และส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาชีพด้วย ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุง ส่งเสริมปอเนาะ ในภาคศึกษา 2 พ.ศ. 2504 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 : 3) ที่มีสาระสำคัญคือ

1. ปอเนาะใดที่มีความสนใจที่จะปรับปรุงกิจการ ให้ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนต่อทางราชการ
2. ปอเนาะใดที่จัดกิจการด้านการสอนได้ดี จะ ได้รับการอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ
3. ให้ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้ว จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทั้งวิชาศาสนา วิชาสามัญ และวิชาชีพ

ศิริบุญ สุวรรณศิริและคณะ (2532 : 11) ได้สำรวจเอกสารเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนปอเนาะในอดีตหรือต่อมาเรียกว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าในอดีต ปอเนาะหรือปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม นั้นมีหลักสูตรสามัญศึกษา 5 หลักสูตรใหญ่ๆ และหลักสูตรศาสนา 3 ระดับ ดังนี้คือ

หลักสูตรสามัญศึกษา

1. ประถมศึกษา
2. มัธยมศึกษาตอนต้น
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย
4. การศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 3
5. การศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 4

หลักสูตรศาสนา

1. อิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะห์) 4 ปี
2. อิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีเตาะห์) 3 ปี
3. อิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวี) 3 ปี

นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันอีกด้วย

นับตั้งแต่รัฐบาลได้เข้ามาสนับสนุนการเรียนการสอนและเข้ามาช่วยจัดการหลักสูตรสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น หลักสูตรที่ใช้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมาตลอด และเพื่อให้เห็นภาพการจัดการและเข้าใจการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะศึกษาความเป็นมาของหลักสูตรก่อนและหลังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อนจะศึกษา

รายละเอียดของหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน โดยจะเริ่มต้นศึกษานับตั้งแต่หลักสูตรอิสลามศึกษาต่างๆ ในพ.ศ. 2523 เริ่มประกาศใช้ ดังนี้

พ.ศ. 2524 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใช้หลักสูตรคู่ขนานสองหลักสูตรคือ ใช้หลักสูตรสามัญศึกษาควบคู่กับหลักสูตรศาสนา โดยหลักสูตรวิชาสามัญศึกษาประกอบด้วยหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ต่อมาเป็นฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2533) และใช้หลักสูตรวิชาศาสนา ประกอบด้วยหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2523 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง พ.ศ. 2523 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2523

พ.ศ. 2535 ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535 เป็นหลักสูตรบูรณาการ ที่รวมรายวิชาสายสามัญและสายศาสนาเข้ามาอยู่ในหลักสูตรเดียวกัน ทั้งนี้ใช้เฉพาะในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่ง ที่มีความพร้อมและตามศักยภาพของโรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้เท่านั้น ส่วนโรงเรียนที่ยังไม่พร้อมและไม่สามารถดำเนินการได้ ยังคงใช้หลักสูตรเดิมอยู่

พ.ศ. 2540 ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง พ.ศ. 2540 ควบคู่กับหลักสูตรสามัญศึกษาโดยใช้ในโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้หลักสูตรบูรณาการ ส่วนโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรบูรณาการยังคงใช้หลักสูตรเดิม พ.ศ. 2535 อยู่

พ.ศ. 2546 ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้คู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แต่ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2546 การใช้หลักสูตรคู่ขนานใหม่นี้ใช้กับระดับมัธยมศึกษาที่ 1 และ 4 เท่านั้น และจะขยายต่อไปยังระดับมัธยมศึกษาที่ 1 2 4 และ 5 ในปีพ.ศ. 2547 และประกาศใช้ทุกชั้นในปี พ.ศ. 2548 โดยเนื้อหาสาระในหลักสูตรใหม่นี้มีดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สภาพหลักสูตรโดยทั่วไป

หลักสูตรสามัญศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรเดียวกับที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนทั่วไปหรือโรงเรียนของรัฐบาล ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษา ได้ประกาศให้โรงเรียนต่างๆ ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีระยะการดำเนินงานตามประกาศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1) ดังนี้

พ.ศ. 2546 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

พ.ศ. 2547 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 4 และ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2 4 และ 5

พ.ศ. 2548 ให้ใช้หลักสูตรนี้ทุกชั้นเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรที่ได้พัฒนาจากหลักสูตรเดิมที่ใช้อยู่ 3 ฉบับ คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ที่ได้ใช้มานานกว่า 10 ปีโดยพบข้อบกพร่องในหลักสูตรเดิมหลายประเด็นดังนี้

1. หลักสูตรเดิมไม่สามารถสนองความต้องการอันแท้จริงของท้องถิ่นต่างๆ ได้ เนื่องจากความต้องการในท้องถิ่นต่างๆมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง
2. หลักสูตรเดิมขาดการพัฒนาส่งเสริมความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างจริงจัง
3. สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรต้องปรับเปลี่ยนพื้นฐานในการคิดของคนไทย ให้ก้าวทันยุคสมัย เพื่อสามารถดำเนินชีวิตในสภาพปัจจุบันได้
4. กระบวนทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้เกิดขึ้นในยุคสารสนเทศ ซึ่งความรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นในการหาความรู้และการสื่อสาร

จากปัญหาทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมาข้างต้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 4) จึงปรับหลักสูตรการศึกษาใหม่ให้มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

ทั้งนี้หลักสูตรใหม่มีจุดมุ่งหมายเน้นที่การพัฒนานุเคราะห์ทั้งทางปัญญา จริยธรรมและการดำเนินชีวิต ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2544 : 4) ได้ระบุจุดมุ่งหมายว่า “...มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ...”

1.2 การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาเหตุประการหนึ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเดิม ก็คือ ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศไปใช้ในการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่ในยุคปัจจุบันได้ (กรมวิชาการ, 2544 : 1) จึงอาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้ให้ความสำคัญกับภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จึงควรสรุปสภาพและสถานะของภาษาต่างประเทศในหลักสูตรดังกล่าว เพื่อสามารถเข้าใจบทบาทของภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนี้

1.2.1 โครงสร้างระดับช่วงชั้น

ในช่วงชั้นทั้งหมด 4 ช่วงชั้นที่กำหนดตามหลักสูตรนั้น ปรากฏว่าในทั้งหมด 8 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้กลุ่มภาษาต่างประเทศ ที่กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกระดับชั้น ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) จนถึงช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ทั้งหมด 12 ปี ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆนั้น หลักสูตรเปิดโอกาสให้สถานการศึกษาสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ 2544: 6) และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศจัดอยู่ในสาระกลุ่มที่สอง อันประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ “...เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์” (กรมวิชาการ, 2544 : 5) กล่าวคือเป็นสาระที่ต้องการสร้างเครื่องมือประกอบอาชีพในอนาคตสำหรับผู้เรียน โดยมีระยะเวลาทั้งหมด 12 ปี แต่สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เริ่มจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จึงมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดเพียง 6 ปีของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากทั้งหมด 12 ปี (ป.1- ม.6) ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศในโครงสร้างการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ป. 1-3	ป. 4-6	ม. 1-3	ม. 4-6
	ภาคบังคับ			
	ขั้นพื้นฐาน			
กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓

1.2.2 การจัดเวลาเรียน

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่ามีเวลาเรียน 4-5 ชั่วโมงต่อวัน โดยให้ความสำคัญกับทักษะด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ประมาณร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ที่เหลือจึงนำไปสอนสาระการเรียนรู้อื่นๆ รวมถึงภาษาต่างประเทศ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่ามีลักษณะการให้ความสำคัญต่อทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์เหมือนช่วงชั้นแรก แต่จัดเวลาให้เพียงร้อยละ 40 ของเวลาทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ อีกร้อยละ 60 จึงนำไปสอนสาระอื่นๆ ซึ่งรวมไปถึงภาษาต่างประเทศ

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาที่ 1-3 พบว่าเริ่มให้ความสำคัญทุกสาระการเรียนรู้ในเวลา โดยหลักสูตรขั้นพื้นฐานระบุว่าให้สาระทั้ง 8 กลุ่มมีสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน เพียงแต่ยังคงความสำคัญในกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาที่ 4-6 ถือเป็นช่วงเวลาเสรีในการเรียนรู้ เพราะหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้เฉพาะสาขา โดยใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน

อย่างไรก็ตาม แนวทางการจัดเวลาดังกล่าวเป็นเพียงรูปแบบกว้างๆ โดยสถานศึกษาสามารถพิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนได้ตามความเหมาะสม

1.2.3 กลุ่มภาษาต่างประเทศ

ภาษาอังกฤษ นับเป็นภาษาต่างประเทศที่หลักสูตรขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญมากกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ ป. 1- ม. 6 โดยตลอดหลักสูตรกำหนดภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนได้เรียน ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 : 19) และกำหนดสาระการเรียนรู้ในกลุ่มภาษาต่างประเทศนี้มีทั้งหมด 4 ประการ (กรมวิชาการ, 2544 : 20) คือ

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะต่างๆ ใช้ในการสื่อสาร
2. ภาษาและวัฒนธรรม เพื่อเข้าใจกระบวนการวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นๆ โดยเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมไทย
3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในกลุ่มสาระอื่นๆ
4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก เพื่อสามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ประกอบอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.2.4 การจัดการเรียนรู้

เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรต่างๆต้องยึดถือแนวทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงพบว่า แนวทางการเรียนรู้ในสาระต่างๆ ต้องมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ตามลักษณะความแตกต่างของผู้เรียน

การบูรณาการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่นำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มกันมาจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีหลายลักษณะ (กรมวิชาการ, 2544 : 21-22) เช่น

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว
2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน
3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ
4. การบูรณาการแบบโครงการ

การสอนภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ จึงสามารถจัดการเรียนรู้แบบเอกเทศ โดยไม่นำกระบวนการการเรียนรู้จากสาระการเรียนรู้อื่นๆมาจัดการเรียนการสอนพร้อมกัน หรือแบบบูรณาการที่นำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มกันมาจัดการเรียนการสอน ตามความต้องการของสถานศึกษาหรือผู้สอนได้

2. หลักสูตรอิสลามศึกษา

นอกจากรายวิชาสามัญศึกษาที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้เหมือนกับ โรงเรียนรัฐบาลและเอกชนทั่วไปแล้ว โรงเรียนยังจัดการเรียนการสอนรายวิชาศาสนาที่แตกต่างกันไปจากโรงเรียนประเภทอื่นๆ ซึ่งมีรายวิชาภาษาต่างประเทศคือภาษาอาหรับและภาษามลายู โดยใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ แต่เนื่องจากในช่วงการดำเนินวิจัย กำลังอยู่ในช่วงห้วงเลี้ยวหัวต่อของการปรับปรุงโครงการสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษา และความพร้อมของการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแตกต่างกัน ทำให้เกิดภาพการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ 3 ประเภทคือ

1. หลักสูตรใหม่ คือ หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการ
2. หลักสูตรบูรณาการ คือหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2535 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. หลักสูตรดั้งเดิม คือหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2540 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2523 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

เนื่องจากคณะผู้วิจัยเห็นว่าความเข้าใจในการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษา จำเป็นต้องทราบสาระและแนวทางของหลักสูตรดังกล่าว และต้องศึกษาหลักสูตรต่างๆในตามประเภทดังกล่าวด้วยคือหลักสูตรใหม่ หลักสูตรบูรณาการและหลักสูตรดั้งเดิม จึงขอสรุปรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักสูตรใหม่ : หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการ

2.1.1 สภาพโดยทั่วไป

หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2546) สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการนี้เป็นฉบับปรับปรุงจากหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2535 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้นและตอนกลาง พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้นและตอนกลาง พุทธศักราช 2523 เพื่อให้

สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยหลักสูตรนี้ใช้คู่กับหลักสูตรขั้นพื้นฐานที่มีรายวิชาสามัญศึกษา

หลักสูตรปรับปรุงนี้มีสาระสำคัญซึ่งสรุปได้ดังนี้

ด้านหลักการของหลักสูตร หลักสูตรนี้มุ่งเพื่อให้การจัดการศึกษาอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาเน้นความรู้ คุณธรรม ดังนั้นจึงกำหนดหลักสูตรอิสลามศึกษาไว้เพื่อ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาด้านอิสลามศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนถือปฏิบัติหลักการอิสลามในการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ และเป็นหลักสูตรจัดการศึกษาทุกรูปและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

ด้านจุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรนี้มุ่งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และ เจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์และรอซูล¹ ปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลาม ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในวิชาศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และวิทยาการต่างๆ

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร

ก. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง ปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4-6

ข. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มศาสนาอิสลาม

2. กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม

¹ คำว่า อัลลอฮ์ เป็นภาษาอาหรับ หมายถึงพระเจ้าในศาสนาอิสลาม ส่วนคำว่า รอซูล เป็นคำภาษาอาหรับ ในที่นี้หมายถึงศาสดามุฮัมมัด หรืออนบีมุฮัมมัด

3. กลุ่มภาษา

โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาในภาพรวม แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

ช่วงชั้น	อิสลามศึกษาคอนต้น (อคต) (อิบติดาอียะห์)		อิสลามศึกษา คอนกลาง (อก) (มูตะวัชชีเตาะห์)	อิสลามศึกษา ตอนปลาย (อป) (ชานาวี)
	ช่วงชั้นที่ 1 อคต 1- อคต 3	ช่วงชั้นที่ 2 อคต 4 – อคต 6	ช่วงชั้นที่ 3 อก 1- อก 3	ช่วงชั้นที่ 14 อป 1- อป 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 กลุ่ม				
กลุ่มศาสนาอิสลาม	/	/	/	/
กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม	/	/	/	/
กลุ่มภาษา	/	/	/	/
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	/	/	/	/
เวลาเรียนเป็นชั่วโมง (ประมาณปีละ)	350-500	350-500	500-650	ไม่น้อยกว่า 650

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ข)

ค. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของทั้ง 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้ คือ

กลุ่มสาระศาสนาอิสลาม ได้แก่วิชา อัลกุรอาน วิชาอัศดฺฟัซฺร (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) วิชาอัลฮาดิษ (วจนธรรมของท่านศาสดามุฮัมมัด) วิชาอัลฟิคุฮฺ (ศาสนบัญญัติ) วิชาอัลอะกีดะฮฺ (หลักการศรัทธา) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจหลักการอ่านอัลกุรอาน หลักการอรรถาธิบายอัลกุรอาน เข้าใจความหมายของวจนะของท่านศาสดา รู้สิ่งต้องห้ามและสิ่งที่ไม่อนุมัติในอิสลาม และเข้าใจความหมายของหลักการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ยึดมั่นในหลักการศรัทธา นำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และสามารถแก้ปัญหาสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กลุ่มสาระสังคมศึกษาและจริยธรรม ได้แก่วิชา อัศดารีค (ประวัติศาสตร์อิสลาม) และวิชาอัลอัคลาค (จริยธรรม) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์อิสลาม สามารถใช้วิธีทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เข้าใจจริยธรรมอิสลาม และสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กลุ่มสาระภาษา ในหลักสูตรใหม่นี้ได้กำหนดกลุ่มสาระภาษาเพียง 2 ภาษาเท่านั้น คือภาษาอาหรับ และภาษามลายู² มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับและภาษามลายูเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ตีความบทบัญญัติอิสลามและสื่อความหมาย

การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นนั้น ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน มีความยืดหยุ่น โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาอาหรับและภาษามลายูเป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร ทักษะพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ และในช่วงชั้นที่ 4 เน้นการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

2.2 หลักสูตรบูรณาการ: หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย

พุทธศักราช 2535

หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2535 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, กระทรวงศึกษาธิการ, 2535ก และ 2535ข). เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ รวมรายวิชาสามัญศึกษาและศาสนาเข้ามาในหลักสูตรเดียวกัน มีหลักการสำคัญคือ

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ
4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาศาสนา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ วิชาศาสนา สามารถปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เป็นมุสลิมที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ คือ

1. หมวดวิชาบังคับ ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่มวิชา คือ

1.1 วิชาบังคับแกน ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ พลานามัย ศิลปศึกษา และศาสนา

- 1.2 วิชาบังคับเลือก ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา และการงาน

2. หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิชา คือ

2.1 กลุ่มวิชาภาษา ได้แก่ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอาหรับ และภาษาจีน

² ภาษามลายูในที่นี้คือภาษามลายูมาตรฐานหรือมลายูกลาง

2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาพัฒนาศิลปะ
ได้แก่วิชา พลานามัย และวิชาศิลปะศึกษา กลุ่มวิชาทางการทำงานและอาชีพ และกลุ่มวิชาศาสนา

3. หมวดกิจกรรม ซึ่งจะเป็นกิจกรรมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมศาสนา
กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมอิสระ

รายละเอียดของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

รายวิชาภาษาต่างประเทศมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัดภาษาต่างประเทศตาม
ความสนใจของผู้เรียน โดยให้มีทักษะเบื้องต้น ด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาที่เลือกเรียน เพื่อใช้ในการ
สื่อสาร การแสวงหาความรู้ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเพื่อให้เห็นคุณค่าของ
ภาษาที่เลือกเรียนและมีนิสัยรักการอ่าน

แนวการดำเนินการนั้น ไม่ได้กำหนดชั้นเรียน แต่จะระบุเป็นปีที่ 1, 2 และ 3 แทน รายวิชาที่กำหนด
ในปีที่ 1 สำหรับผู้เริ่มเรียนหรือมีพื้นฐานไม่เพียงพอ รายวิชาที่กำหนดในปีที่ 2 สำหรับผู้เรียนรายวิชาในปีที่
1 มาแล้ว หรือมีความรู้เทียบเท่า และรายวิชาที่กำหนดในปีที่ 3 สำหรับผู้เรียนรายวิชาในปีที่ 2 มาแล้ว

คำอธิบายรายวิชาในแต่ละวิชาภาษาคือ เน้นการฝึกทักษะทั้งสี่ คือการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเริ่ม
ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับที่สูงขึ้น จนสามารถอ่านได้คล่องแคล่ว เกิดความเพลิดเพลินจากการอ่าน
และสามารถใช้สื่อสารโดยใช้ทักษะทั้งสี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของวิชาภาษาอาหรับนั้น นอกจากจะถูกระบุในกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศแล้ว ยังมีบางวิชา
ที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มวิชาศาสนาอีกด้วย เช่น วิชา อัลกุรอาน หลักการอ่านอัลกุรอาน ภาษาอาหรับพื้นฐาน
หลักภาษาอาหรับ สอนภาษาอาหรับ และคืดอาหรับ

และเป็นที่น่าสนใจกว่าวิชาภาษาถิ่น ถูกระบุให้อยู่ในกลุ่มวิชาศาสนาอีกภาษาหนึ่ง

2.3 หลักสูตรดั้งเดิม

หลักสูตรอิสลามศึกษาดั้งเดิมนี้เป็นหลักสูตรที่ไม่รวมรายวิชาสามัญศึกษาในหลักสูตร ซึ่งต่างจาก
หลักสูตรบูรณาการที่มีรายวิชาสามัญศึกษาและศาสนา หลักสูตรอิสลามศึกษาดั้งเดิมนี้จึงเป็นหลักสูตรที่ใช้คู่
กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ต่อมาเป็นฉบับ
ปรับปรุงปี พ.ศ. 2533) แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือตอนต้น ตอนกลางและตอนปลาย ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.3.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะห์) พุทธศักราช 2540

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะห์) พุทธศักราช 2540 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2540ก) มีหลักการสำคัญคือ เป็นการศึกษาพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้ถูกต้อง มี
คุณธรรม จริยธรรม และมนุษยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการศึกษาที่มุ่ง
สร้างความเป็นเอกภาพของสังคม และเป็นการศึกษาเพื่อวางรากฐานสำหรับการศึกษาต่อ

จุดมุ่งหมายสำคัญของหลักสูตรคือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศรัทธา และมีความศรัทธายึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม รู้จักสิทธิและหน้าที่ต่ออัลลอฮ์ ต่อตนเอง และต่อสังคมส่วนรวม สามารถนำหลักธรรมของศาสนาอิสลามมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ มีระเบียบวินัยต่อตนเองและส่วนรวม มีความเสียสละ มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผล รู้จักการวางแผน ในฐานะผู้รับและผู้ให้ ผู้นำ และผู้ตาม และสามารถอ่านอัลกุรอานได้ถูกต้อง

หลักสูตรนี้ใช้เวลาในการเรียนเพียง 3 ปีเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างจากหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้นที่ผ่านมา ซึ่งกำหนดให้เรียนเป็นระยะเวลา 4-6 ปี ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ผ่านการศึกษาวិชาศาสนาในระดับคาดีกามาแล้ว ส่วนโรงเรียนในท้องถิ่นใดนักเรียนไม่เคยผ่านการศึกษาวิชาศาสนาในระดับคาดีกามาก่อน หรืออาจมีการสอนเสริมได้ตามความเหมาะสม

โครงสร้างของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ วิชาบังคับ วิชาเลือกเสรี และกิจกรรมศาสนา

กลุ่มวิชาบังคับ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ วิชาบังคับแกน และวิชาบังคับเลือก

วิชาบังคับแกนประกอบด้วย วิชา อัลกุรอาน วิชาดัจฟีร (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) วิชาหะดีษ (วจนะของศาสนดา) วิชาเตฮีด (หลักการศรัทธา) วิชาฟิคุฮ (ศาสนบัญญัติ) ภาษาอาหรับ ภาษามลายู หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้แก่ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีน

วิชาบังคับเลือก ได้แก่กลุ่มวิชาศาสนา และกลุ่มวิชาภาษา คือ ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

กลุ่มวิชาเลือกเสรีแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาศาสนา กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาสังคม

กลุ่มวิชาสังคม ได้แก่ วิชาจริยธรรม ชีวิตประวัติของท่านศาสดา ชีวิตประวัติของสาวกของศาสดา นักปราชญ์ท้องถิ่น ประวัติอิสลามทั้งสี่¹ ประวัติอิสลามในประเทศไทย ครอบครัวมุสลิม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นเอื้อองอย่างและปฏิบัติตามแนวทางของท่านศาสดา สาวกของศาสดา และบุคคลสำคัญในศาสนาอิสลาม

ในหลักสูตรนี้มีกำหนดให้จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามสภาพและความพร้อมของผู้เรียน เช่นได้กำหนดไว้ว่า การเรียนภาษามลายูและภาษาต่างประเทศ ถ้าเลือกภาษามลายูในชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 สัปดาห์ละ 2 คาบ ไม่ต้องเรียนภาษาต่างประเทศ แต่ถ้าเรียนภาษาต่างประเทศในชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 สัปดาห์ละ 2 คาบ ไม่ต้องเรียนภาษามลายู

ด้านคำอธิบายรายวิชาของกลุ่มวิชาศาสนา ส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า อภิปราย และสรุป ซึ่งจะต่างจากหลักสูตรก่อนหน้านี้ ส่วนวิชาภาษาก็จะเน้นด้านทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้มีทักษะเบื้องต้นทั้ง 4 ด้าน และสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นๆ และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

¹ อิมามทั้งสี่คือ ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักคิดทั้งสี่ของศาสนาอิสลามคือ อิมามอะนาฟี อิมามมาลีกี อิมามชาฟีอี และอิมามฮันบาลี

2.3.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีเตาะห์) พุทธศักราช 2540

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีเตาะห์) พุทธศักราช 2540 (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2540ข) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ต่อเนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนต้น (อิบติคาอียะห์) หลักการสำคัญ จุดมุ่งหมายและ โครงสร้างของหลักสูตรมีลักษณะเดียวกับหลักสูตร อิสลามศึกษาตอนต้นทุกประการ แต่จะเพิ่มในส่วนของการอธิบายและคำอธิบายรายวิชาให้มากขึ้น โดยเน้นที่ การนำไปใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

รายวิชาที่เพิ่มเข้ามาในกลุ่มของวิชาศาสนามี 5 วิชา ได้แก่

วิชาดัจวิด (หลักการอ่านอัลกุรอาน) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงพยัญชนะ ได้ ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น มีทักษะในการอ่านอัลกุรอานให้ถูกต้อง และเห็นคุณค่าของดัจวิด

วิชาพะรอเอ็ด (มรดก) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งมรดกตามหลักการอิสลาม

วิชาอุซูลุดดีน (หลักการอธิบายกุรอาน) เพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาและลักษณะของ โองการ ต่างๆ ในอัลกุรอาน

วิชาฮิกมะตุตตัจวีร (ปรัชญาศาสนาบัญญัติ) เพื่อให้เข้าใจถึงปรัชญาต่าง ๆ ของบทบัญญัติของศาสนา

วิชามุสฏอละฮฺฮะดีษ (หลักการวินิจฉัยของศาสนา) เพื่อให้เกี่ยวกับความเป็นมาและการจำแนก ประเภทของวินิจฉัยของศาสนาได้

กลุ่มวิชาภาษานอกจากเน้นให้เกิดทักษะทั้ง 4 แล้ว ยังมีการเพิ่มเนื้อหาทางด้าน โครงสร้างของภาษา ฝึกรอ่านข้อความที่ยาวขึ้น เขียนบรรยายและเล่าเรื่องสั้นๆ ได้

3.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาอี) พุทธศักราช 2523

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาอี) พุทธศักราช 2523 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2523) เป็น หลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีเตาะห์) การศึกษาในระดับนี้ มีความมุ่ง หมายที่จะฝึกอบรมเยาวชนมุสลิมให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม อันจำเป็นสำหรับการ ดำเนินชีวิตและการปฏิบัติศาสนกิจ และมีความสามารถที่จะสั่งสอนผู้อื่นต่อไปได้ มีพื้นฐานที่จะศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาต่อไป โดยมีหลักการ โดยสรุปคือ เป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาครอบคลุมถึงด้านต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามระบบอิสลาม มีการปรับปรุงแนวการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความจริง และ การเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกอบรมให้รู้จักคิด แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตและสังคมตาม หลักการของอิสลาม และเป็นหลักสูตรที่เปิด โอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของคน

หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความรู้ลึกซึ้งในฐานะที่ เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของพระผู้เป็น เจ้าองค์เดียว ให้สามารถใช้ความคิดและเหตุผลในการวินิจฉัย พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยปราศจากความม- ง่าย ปลุกฝังให้มีความศรัทธาต่ออัลกุรอาน และปฏิบัติตามจริยวัตรของศาสนามุฮัมมัด และอัครสาวก และ สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศาสนาอิสลามให้แก่บุคคลทั่วไปได้อย่างถูกต้อง

โครงสร้างของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 หมวดวิชา คือ

1. หมวดวิชาศาสนา ประกอบด้วย วิชาอัลกุรอาน วัฒนธรรม ศาสนบัญญัติ และปรัชญา
2. หมวดวิชาภาษา ประกอบด้วย ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ
3. หมวดวิชาสังคมศึกษา

รายละเอียดและจุดประสงค์ของการเรียนการสอนของแต่ละหมวดวิชาสรุปได้ดังนี้

หมวดวิชาศาสนา ซึ่งประกอบวิชากุรอาน เป็นวิชาบังคับ เนื้อหาหลักของวิชาอัลกุรอาน คือ เน้นด้านการบรรยายอัลกุรอาน และศึกษาหลักการบรรยายอัลกุรอาน ซึ่งมีจุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความหมายของอัลกุรอาน และเกิดความซาบซึ้งในอรรถรสของภาษาและเรื่องราวต่าง ๆ ในอัลกุรอาน

วิชาวัฒนธรรม คือวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของท่านศาสดามุฮัมมัด เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับจริยวัตรของท่านศาสดา เพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ และเพื่อใช้ประกอบการอธิบายหลักการในอัลกุรอานได้ถูกต้อง และผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาหลักการวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นเกี่ยวกับความเชื่อที่ได้ของผู้รายงานวัฒนธรรม และรู้ลักษณะของวัฒนธรรมที่สามารถยึดถือปฏิบัติและเป็นหลักฐานทางศาสนาได้

วิชาศาสนบัญญัติ เป็นวิชาที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถแยกสิ่งที่ไม่อนุมัติและสิ่งที่ไม่อนุมัติจากพระเจ้าได้ เพื่อนำหลักศาสนบัญญัติมาใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถเปรียบเทียบวิชานิติศาสตร์อิสลามกับวิชานิติศาสตร์อื่นได้ และจะต้องเรียนวิชาหลักการศาสนบัญญัติ และวิชาศาสนบัญญัติเปรียบเทียบควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้หลักการศาสนบัญญัติซึ่งเป็นรากฐานของนิติศาสตร์อิสลาม และสามารถประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วิชาปรัชญา เพื่อให้ผู้เรียนรู้หลักการยึดมั่นและเชื่อถือที่ถูกต้อง และรู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ซึ่งประกอบด้วย วิชาเอกภาพ คือวิชาที่ว่าด้วยการศรัทธาในเอกองค์อัลลอฮ์ วิชาปรัชญาอิสลาม และวิชาตรรกวิทยา

หมวดวิชาภาษา ประกอบด้วย วิชาภาษาอาหรับ ซึ่งครอบคลุมสาขาต่าง ๆ ของวิชาภาษาอาหรับ เช่น หลักภาษาอาหรับ วรรณคดีอาหรับ ลำนวนโวหาร เรียงความ นอกจากนี้ยังมีวิชาการพูด และวิชาการแปลด้วย ทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับ และสามารถแปลภาษาอาหรับเป็นภาษาไทย และภาษามลายูได้

วิชาภาษามลายู เป็นวิชาเลือก ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษามลายูได้ถูกต้อง สามารถใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารได้ และใช้ภาษามลายูในการค้นคว้าหาความรู้ทางศาสนาอิสลามได้

หมวดวิชาภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษจะเน้นด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้โครงสร้างภาษาอังกฤษและศัพท์ที่จำเป็น สามารถอ่านภาษาอังกฤษระดับพื้นฐาน เข้าใจและออกเสียงได้ถูกต้อง และเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

หมวดวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วยวิชาประวัติศาสตร์อิสลาม วิชาวัฒนธรรมอิสลาม วิชาจิตวิทยา และสังคมวิทยา วิชาหลักการสอน วิชาดาราศาสตร์ และวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้ ประวัติความเป็นมาของศาสนาอิสลาม รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลาม รู้เรื่องจิตวิทยาและสังคมวิทยา รู้ หลักการสอนศาสนาอิสลาม รู้เรื่องระบบการ โคจรของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ เพื่อดำเนินหาเวลา ละหมาดได้ และรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นของอิสลาม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวี) พุทธศักราช 2523 ข้างต้น จะเห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตร ได้ไม่ได้นั้นเฉพาะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการ คำคัญของศาสนาอิสลามเพื่อให้มุสลิมได้ยึดถือปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเอกชน หลักสูตรอิสลามศึกษาในระดับก่อนหน้านั้น แต่ยังเป็นหลักสูตรเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนได้ออกไปเป็นผู้สอน ต่อไป จะเห็นได้ว่า ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งมีครูสอนศาสนาอิสลามที่มีวุฒิ การศึกษาเพียงระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวี) อยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่าในอดีต ผู้ที่เรียน จบในระดับสูงสุดของหลักสูตรอิสลามศึกษาไม่สามารถจะไปเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เพราะในประเทศไทยในขณะนั้นยังไม่มีการเรียนการสอนสาขาวิชาอิสลามศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถ้าต้องการจะเรียนต่อ จะต้องเดินทางไปเรียนในต่างประเทศ ซึ่งจะมีไม่กี่คนนักที่สามารถกระทำได้ เนื่องจากปัจจัยทางการเงิน และอื่นๆ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องเรียน ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 3 ภาษาคือภาษาอาหรับ ภาษามลายูกลางและภาษาอังกฤษ เป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อ รวมกับภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นในบางพื้นที่แล้ว ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนี้จะต้อง เรียนและใช้ภาษารวมแล้ว 5 ภาษาทีเดียว

ถึงแม้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเกิดทำการสอนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นและ/หรือ ตอนปลายก็ตาม แต่ความต่อเนื่องของหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนนี้ สัมพันธ์กับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ทราบสภาพของหลักสูตรทั้งสองว่าสัมพันธ์กันอย่างไร โดยเฉพาะพื้นฐานของผู้เรียนในการเรียน การสอนภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรอิสลามศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537) ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533)

สาระสำคัญของหลักสูตรอิสลามศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537) ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ, 2537) นี้ มีขึ้นโดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะนิสัย ในด้านค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และเน้นการฝึกปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนให้ เกิดประ โยชน์สูงสุดต่อตนเอง และส่วนรวม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ เป็นการศึกษาศาสนาอิสลามขั้น

พื้นฐานเพื่อสนองความต้องการของชาวไทยมุสลิม เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีในสังคมและประเทศชาติ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำหลักธรรมทางศาสนาอิสลามไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจคำสั่งสอนของศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนบัญญัติได้ถูกต้อง เป็นมุสลิมที่ดีตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด สามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางของศาสนาอิสลามได้

กระทรวงศึกษาได้ทำหลักสูตรอิสลามศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537) ในหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อเป็นทางเลือกให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วไปสามารถประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพื่อสนองตอบความต้องการของชาวไทยมุสลิมได้ ทำให้การศึกษาของไทยสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่นได้

ด้านโครงสร้างของหลักสูตรนั้นประกอบด้วยโครงสร้างวิชา 8 รายวิชาคือ

1. วิชาหลักศรัทธา ต่อพระเจ้าและศาสนทูตของพระองค์
2. วิชาศาสนบัญญัติ ว่าด้วยหลักการอิสลามและกฎเกณฑ์เงื่อนไข ข้อห้าม ข้อใช้ต่าง ๆ ของศาสนกิจ
3. วิชาศาสนประวัติ ว่าด้วยชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด⁴
4. จริยธรรม ว่าด้วยกริยามารยาท การปฏิบัติตนที่ดีตามคำสั่งสอนของศาสนาอิสลาม
5. วิชาอัลกุรอาน ว่าด้วยหลักการอ่าน การท่องจำอัลกุรอาน และบอกความหมายของบทต่างๆ ที่กำหนด
6. วิชาเสริมทักษะ อัลกุรอาน ฝึกการอ่านอัลกุรอาน ท่องจำบทต่าง ๆ ในอัลกุรอาน
7. วิชาพื้นฐานศาสนาอิสลาม 1 (ภาษามลายู)
8. วิชาพื้นฐานศาสนาอิสลาม 2 (ภาษาอาหรับ) ฝึกการอ่านภาษาอาหรับและภาษามลายู เพื่อให้อ่านอัลกุรอาน เข้าใจและสามารถตีความหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

จากการศึกษาพบว่า วิชาภาษาต่างประเทศของหลักสูตรมีเพียง 2 ภาษา คือ วิชาภาษาอาหรับ และวิชาภาษามลายู ซึ่งเรียกว่าวิชาพื้นฐานศาสนาอิสลาม มีจุดประสงค์เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาอัลกุรอานและศาสนาอิสลามได้ คำอธิบายรายวิชาจะเน้นการฝึกทักษะ 2 ทักษะคือการอ่านและการเขียนเท่านั้น

จะเห็นว่า หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา มีความสอดคล้องกัน ทั้งด้านหลักการและรายละเอียดของหลักสูตร โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลาม เพื่อใช้ปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้อง และเป็นมุสลิมที่ดี โดยมีภาษาอาหรับและภาษามลายูเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนเนื้อหาต่างๆ

⁴ นบีมุฮัมมัด หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งคือ ศาสดามุฮัมมัด

การที่หลักสูตรอิสลามศึกษาทุกระดับได้กำหนดให้มีการเรียนภาษาอาหรับและภาษามลายูด้วยนั้น มาจากสาเหตุว่าการที่จะเข้าใจและปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้อง มุสลิมทุกคนต้องสามารถอ่านอัลกุรอาน ซึ่งเป็นภาษาอาหรับได้ถูกต้อง จึงเห็นได้จากหลักสูตรอิสลามศึกษาทุกหลักสูตรกำหนดให้มีรายวิชาที่เกี่ยวกับ พื้นฐานอัลกุรอาน นอกจากนี้ ตำราหลายเล่มเขียนเป็นภาษาอาหรับ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาในการเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา

ในขณะเดียวกันภาษามลายู เป็นภาษาที่ใช้ในการบรรยายและตำราบางเล่มเขียนเป็นภาษามลายู ทั้งนี้ อัยหมัดสมบูนูร์ บัหวหลง (2544 : 5) ตั้งข้อสังเกตว่า ตำราทางศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีมาตั้งแต่อดีตเป็นภาษามลายูและมลายูถิ่น ที่ได้รับอิทธิพลจากการศึกษาในรูปแบบปอเนาะในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นการศึกษา “ศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตแบบมุสลิม” และปรากฏหลักฐาน เอกสารตำราทางศาสนา ที่เรียกว่า “กิตาบ-ญาวี (Kitab Jawi)” ที่เขียนเป็นภาษายาวี ตั้งแต่สมัยพุทธศักราช 2200 จัดพิมพ์และเผยแพร่ในระบบปอเนาะ รูปแบบการศึกษาเช่นนี้เอง มีอิทธิพลทำให้การศึกษาใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กำหนดให้มีการเรียนภาษามลายูไปด้วย

ในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ปัจจัยหนึ่งที่มีผลหรือ อาจจะช่วยส่งเสริมการเรียนของนักเรียนได้ คือการเรียนนอกระบบที่เกิดขึ้นนอกชั้นและนอกเวลาเรียน ตามปกติของนักเรียนในช่วงระดับประถมศึกษา ที่เรียกว่า คาติกา เปิดสอนกันตามมัสยิดในแต่ละหมู่บ้าน หรือตามแต่กรรมการมัสยิดจะเห็นสมควร คณะผู้วิจัยเห็นว่า ระบบนี้น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียน ภาษาต่างประเทศคือภาษาอาหรับและภาษามลายูกลางของนักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็น สภาพแวดล้อมที่นักเรียนได้รับการฝึกและสัมผัสการเรียนภาษา ก่อนเข้าไปสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม จึงเห็นสมควรทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับระบบการเรียนคาติกา เพื่อสามารถเข้าใจสภาพและปัจจัย ต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนภาษาต่างประเทศของนักเรียนดังกล่าวให้ถูกต้องและชัดเจน

หลักสูตรคาติกา

คาติกา (Tadika) เป็นคำย่อในภาษามลายูโดยมีชื่อเต็มว่า Taman Didikkan Kanak-kanak ซึ่งหมายถึง ศูนย์อบรมเด็กก่อนวัยเรียน แต่ในแถบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คาติกา คือ การจัดการเรียนระดับ ประถมศึกษาแก่เด็กอายุ 6-11 ปี โดยสอนในวันเสาร์-อาทิตย์เป็นส่วนใหญ่ เรียนที่ที่คณะกรรมการมัสยิด กำหนด (พิสุทธ์ บุญเจริญ 2542 : 71) หรือบางแห่งก็เรียนในช่วงตอนเย็นหลักเลิกเรียนถึงตอนค่ำ โดยมีครู หรือที่เรียกว่า “เจ๊ะกู” เป็นผู้สอน

สภาพหลักสูตรโดยทั่วไป

หลักสูตรคาติกาเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนอยู่ตามศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในปัจจุบันพบว่า ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด

มีการใช้หลักสูตรในการเรียนการสอนอยู่ 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรวิชาศาสนา ภาคฟิรดูอิน⁵ ซึ่งออกโดยสมาคมคุรุสัมพันธ์ ภายใต้การอุดหนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และบางแห่ง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้หลักสูตรศาสนา ซึ่งออกโดยศูนย์ประสานงานชมรมคณาธิการชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้หลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตรมีหลักการในการจัดหลักสูตรที่เหมือนกัน ดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ในหลักการศาสนาขั้นพื้นฐาน เพื่อปฏิบัติศาสนกิจ และยึดมั่นในหลักการศรัทธาที่ถูกต้อง
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการอ่าน การเขียนภาษาอาหรับ และคุณธรรมจริยธรรม
3. เป็นการสร้างสามัญสำนึกในการศึกษาเรียนรู้วิชาการศาสนาเพิ่มเติมให้แก่นักเรียน
4. เป็นการสร้างพื้นฐานในด้านหลักศาสนา และภาษาอาหรับ เพื่อการเรียนรู้ในระดับอิมติคาอียะห์ หรือมุควัชชีเตาะห์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แนวการดำเนินการ

เพื่อให้การศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย สมาคมคุรุสัมพันธ์ได้วางแนวทางการดำเนินการไว้ (กรมการศาสนา 2542 : 3) ดังนี้

1. จัดให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติจริง
2. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการจากแหล่งวิทยาการและกิจกรรมทางศาสนาที่ท้องถิ่นจัดขึ้นโดยทั่วไป
3. ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด
4. จัดให้มีการติดตามประเมินผลโดยประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
5. การจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น คำนึงถึงความต่อเนื่องกัน และเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงต่อไป
6. จัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างค่านิยมทางศาสนา และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยถือเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

จากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนศูนย์ที่ใช้หลักสูตรศาตาคีกาอยู่ทั้งหมด 1,728 ศูนย์ โดยจะกระจายอยู่ตาม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

⁵ ฟิรดูอิน เป็นภาษาอาหรับ หมายถึงหลักการศาสนาขั้นพื้นฐาน ในอิสลามที่กำหนดว่าทุกคนต้องเรียนรู้ เข้าใจและปฏิบัติเป็นข้อบังคับสำหรับมุสลิมทุกคน

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนศูนย์คำติกาในภาคใต้ตอนล่าง

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
ปัตตานี	635	64,575	3,206
นราธิวาส	516	58,301	2,876
ยะลา	412	35,782	1,896
สงขลา	113	12,500	743
สตูล	52	3,600	212
รวม	1,728	174,758	8,933

ที่มา: ศูนย์ประสานงานชมรมคตีกาชาวยแดนภาคใต้ (2540)

ส่วนศูนย์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ประสานงานชมรมคตีกาชาวยแดนใต้ก็จะใช้หลักสูตรของสมาคมครูสัมพันธ (อับดุลมุฮิหมิน สาและ, 2546)

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามหลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีรายวิชาในหลักสูตรซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

1. กลุ่มศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยรายวิชา เคาฮีด (เอกภาพ) ฟิกฮ์ (ศาสนบัญญัติ) อัลหะดีษ (วจนของท่านศาสดามุฮัมหมัด) พื้นฐานศาสนา หลักพิจารณาอัลกุรอาน หลักพิจารณาอัลหะดีษ
2. กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม ประกอบด้วยรายวิชา ตะเซาฟูฟ (จริยธรรม) ศาสนประวัติ จีวประวัติ อักล้าก (จริยธรรม)
3. กลุ่มภาษาต่างประเทศ
 - 3.1 วิชาภาษาอาหรับ ประกอบด้วยรายวิชา ดังต่อไปนี้
 - 3.1.1 อัลกุรอาน
 - 3.1.2 คัจญูวิด (การออกเสียงภาษาอาหรับ)
 - 3.1.3 ภาษาอาหรับ
 - 3.1.4 การอ่านอาหรับ
 - 3.1.5 ไวยากรณ์อาหรับ
 - 3.1.6 อิมล้าก (เขียนตามคำบอก)
 - 3.1.7 คี้อด (คัดลายมือภาษาอาหรับ)
 - 3.2 วิชาภาษามลายู

3.2.1 วิชายวี อ่าน เขียนภาษามลายูโดยใช้อักษรยวี⁶

3.2.2 วิชารูมี อ่าน เขียนภาษามลายูโดยใช้อักษรโรมัน

แม้ว่ารายวิชาอัลกุรอาน และตัจญูวิด (การออกเสียงภาษาอาหรับ) เป็นวิชาศาสนาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานของศาสนาอิสลามว่าด้วยคัมภีร์อัลกุรอานและหลักการออกเสียงอัลกุรอาน แต่ในที่นี้ คณะผู้วิจัยถือว่ารายวิชาดังกล่าวเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ เนื่องจากมีการศึกษาเรื่องตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะอาหรับ และฝึกทักษะในการอ่านพยัญชนะ อ่านคำ และประโยคภาษาอาหรับอย่างง่าย รวมถึงฝึกกระจายคำ ฝึกเขียนคำภาษาอาหรับ

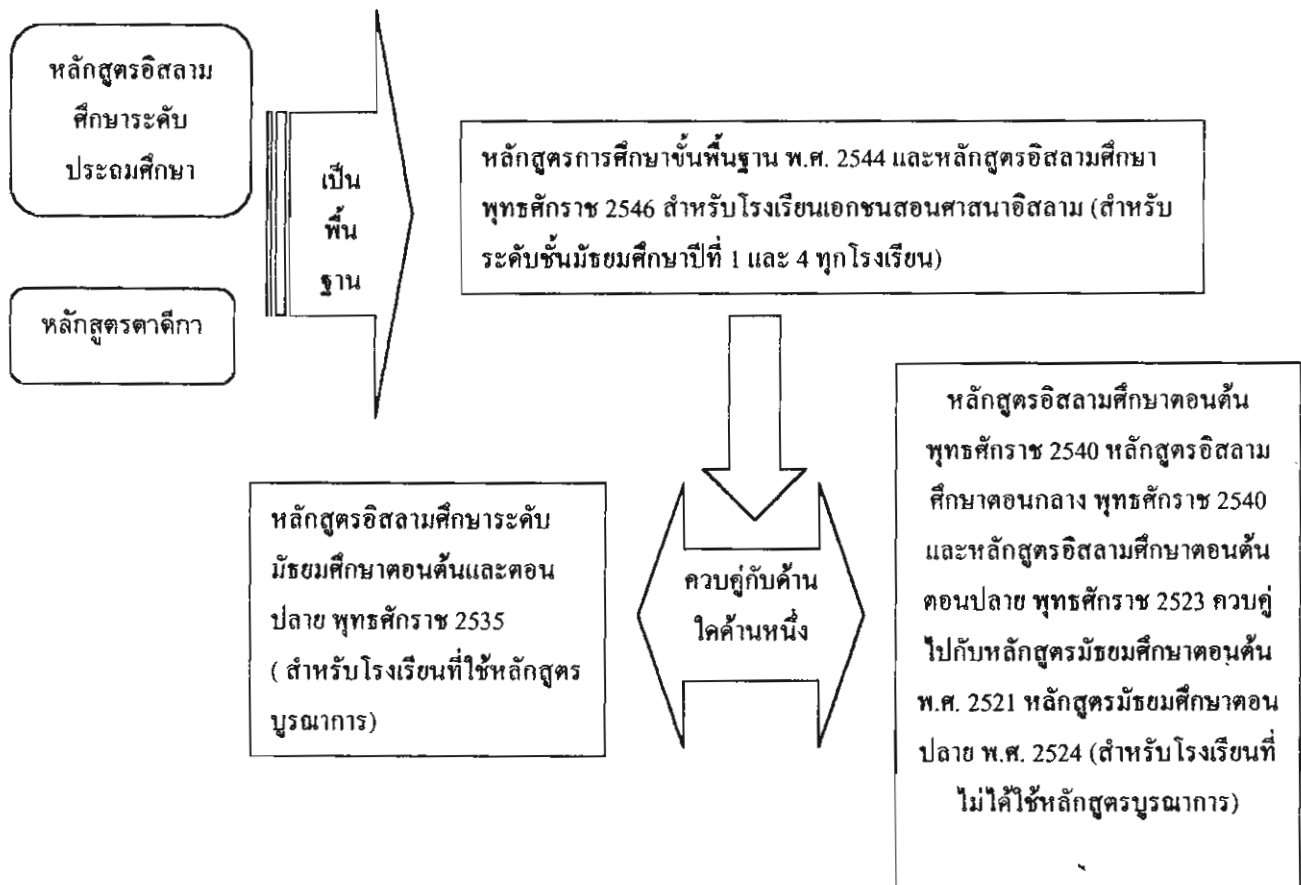
ทั้งนี้รายวิชาในกลุ่มภาษาต่างประเทศของหลักสูตรศาตึกาโดยสมาคมครูสัมพันธ์และ โดยศูนย์ประสานงานชมรมศาตึกาชายแดนภาคใต้ ยังมีความแตกต่างในบางรายวิชา กล่าวคือ หลักสูตรที่ออกโดยสมาคมครูสัมพันธ์จะไม่มีรายวิชา ภาษามลายู การอ่านอาหรับ ไวยากรณ์อาหรับ อิมล้าก และค็อด เนื่องจากหลักสูตรมุ่งเน้นหลักการศาสนา กอปรกับกลุ่มนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ซึ่งจะแตกต่างกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่น ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนบางคนที่ไม่เรียนในหลักสูตรศาตึกาสามารถสอบเข้าเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ในระดับชั้น 1 หรือ 2 มุตะวัชชีเตาะห์ โดยไม่ต้องเรียนในระดับอิตีดาอียะห์ (ฮัจญ์กูรี หุเซน, 2546)

ความสัมพันธ์ของหลักสูตรต่างๆกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ คณะผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในช่วงปี พ.ศ. 2546 เอง มีความหลากหลาย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2548 คงจะมีความชัดเจนในการใช้หลักสูตรที่มีเอกภาพมากขึ้น อันเนื่องจากการปรับปรุงใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 นอกจากนี้ความต่อเนื่องของการเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเอง ยังมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกับหลักสูตรอีกสองหลักสูตรคือหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและหลักสูตรศาตึกา โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ภาพการใช้หลักสูตรต่างๆในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันสามารถแสดงในแผนผังดังต่อไปนี้

⁶ อักษรยวี เป็นตัวอักษรที่นิยมใช้อักษรภาษาอาหรับบางตัวและดัดแปลงเพิ่มเติมอักษรใหม่เพื่อสามารถแทนเสียงในภาษามลายูได้

หลักสูตรต่างๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนหลักสูตรสามัญศึกษาและหลักสูตรศาสนาและความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2546

ในช่วงปี พ.ศ. 2546 เป็นช่วงเวลาปรับเปลี่ยนหลักสูตรต่างๆมากมาย อันเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงมีหลักสูตรหลากหลายและสัมพันธ์กันดังนี้

หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา และหลักสูตรศาสนา เป็นหลักสูตรที่เป็นพื้นฐานต่อยอดไปสู่การเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ โดยหลักสูตรที่มีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2546 คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ทุกโรงเรียน) ควบคู่ไปกับหนึ่งในสองรูปแบบดังนี้

1. ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2535

(สำหรับโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรบูรณาการ) หรือ

2. ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2540 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้นตอนปลาย พุทธศักราช 2523 ควบคู่ไปกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (สำหรับโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้หลักสูตรบูรณาการ)

งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างจากเขตการศึกษาอื่นๆ ในประเทศไทยในเรื่องหลักสูตร รวมถึงสภาพความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีงานวิจัย รายงานและบทความที่ผ่านมา ได้แสดงถึงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยทั่วไปและการเรียนภาษาต่างประเทศของ นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ในบรรดางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศนั้น พบเพียงการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542; ไชนิ แวมุซอ, 2536) ส่วนงานวิจัย ภาษาต่างประเทศอื่นๆพบน้อยมาก (อนันต์ โอภะ และแวอุเซ็ง มะแคเฮะ, 2527) โดยผลจากการวิจัยที่พบ ชี้ให้เห็นว่าปัญหามาตรฐานการจัดการศึกษาและปัญหาการสื่อสารทางภาษาเป็นปัจจัยหลัก ทำให้เกิดปัญหา การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ การศึกษา วิจัยและ บทความเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในเขตภาคใต้ตอนล่างคือปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ที่เป็นเขตที่มีจำนวนโรงเรียนประเภทนี้ มากที่สุด แต่รายงานที่ศึกษาโรงเรียนประเภทเดียวกันในจังหวัดอื่นๆในภาคใต้ มีน้อยมาก

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2527: 6) อ้างถึงผลกระทบด้านลบของการใช้ภาษา มลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์การศึกษาโดยรวม ต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เมื่อต้องใช้ภาษาไทย จะเกิดความรู้สึกลำบาก ถูกดูถูกแคลน แม้กระทั่งบางคน เกิดความรู้สึกลำบากทางจิตวิทยาที่ผสมผสานกับการเมืองการปกครองว่า อาจจะถูกกลืนเชื้อชาติ

การขาดแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ในช่วงปี 2527 ปราบูซัดจิ้น เมื่ออนันต์ โอภะและแวอุเซ็ง มะแคเฮะ (2527) ได้สำรวจ ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ และใน รายงานดังกล่าวพบประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการเรียนภาษาต่างประเทศที่น่าสนใจหลายประการ ดังนี้

1. นักเรียนสนใจภาษาต่างประเทศน้อยมากเมื่อเทียบกับรายวิชาอื่นๆ โดยในจำนวนนักเรียน 490 คน มีเพียงร้อยละ 12.04 ชอบภาษามลายูมากที่สุด ชอบภาษาอาหรับเป็นร้อยละ 9.57 และ ภาษาอังกฤษร้อยละ 8.57

2. นักเรียนคิดว่าตนเองไม่ค่อยถนัดในรายวิชาภาษาต่างประเทศ โดยพบว่าจากจำนวน 410 คน มีเพียงร้อยละ 22.44 ตอบว่าถนัดภาษามลายูมากที่สุด ร้อยละ 6.83 ถนัดภาษาอาหรับและร้อยละ 4.15 ถนัดภาษาอังกฤษ
3. นักเรียนคิดว่าตนเองมีผลการเรียนในภาษามลายูดีที่สุดในประเทศ โดยพบว่าร้อยละ 16.32 คิดว่าตนเองได้คะแนนมากที่สุดในวิชาภาษามลายู ภาษาอาหรับร้อยละ 6.83 และภาษาอังกฤษร้อยละ 5.34
4. นักเรียนต้องการเรียนต่อในสาขาวิชาเอกภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์น้อยมาก โดยจากจำนวน 392 คน ตอบว่า ต้องการเรียนภาษาอาหรับเพียงร้อยละ 4.08 ภาษาอังกฤษร้อยละ 3.83 และภาษามลายูร้อยละ 2.55

นอกจากนี้ ชิดชนก เจริญเชาว์และคณะ (2537: 28) ได้รายงานในงานวิจัย พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากในองค์ประกอบต่างๆที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการบริหารโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนของครู และคุณลักษณะของนักเรียน ในรายงานฉบับเดียวกัน ยังพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ผู้บริหารเองให้ความสนใจในด้านอื่นมากกว่าการเรียนการสอน เช่นด้านงานธุรการงานอาคารสถานที่ ส่งผลต่อแรงจูงใจของครูผู้สอน

ในปี พ.ศ. 2542 สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (2542 : 74) ได้รายงานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษาที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จากผลการสอบจากข้อสอบกลาง พบว่าในรายวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศแล้ว เกือบทุกจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศทั้งหมด ยกเว้นปัตตานี และร้อยละ 45.76 อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงอีกร้อยละ 41.25 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.86) อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542 : 82)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษานักเรียน พ.ศ. 2542

วิชา	ค่าเฉลี่ย				
	ประเทศ	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	สตูล
ภาษาอังกฤษ	17.08	17.64	16.03	15.56	13.9

(สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2542: 74)

ในรายงานฉบับเดียวกัน สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, (2542 : 76) ได้รายงานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน

เขตการศึกษาที่ 2 พบว่าในรายวิชาภาษาอังกฤษ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.23) ของเขตการศึกษาที่ 2 อยู่ในระดับพอใช้ แต่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.86) มีคะแนนการเขียนภาษาอังกฤษ อยู่ใน ระดับที่ต้องปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานที่อ้างว่า นักเรียนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลการ เรียนต่ำ โดยในรายงานสันนิษฐานว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมทางภาษาพูดที่แตกต่างไปจากภาษาไทย (มดิชน, 5 สิงหาคม 2546 : 21)

ลักษณะภาษาและสภาพการศึกษาของประชาชนในภาคใต้

ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีทั้งหมด 14 จังหวัด มีลักษณะความหลากหลายทางภาษาและมี วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ประชากรพูดภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเฉพาะทางตอนบนของ ภาค นอกจากนั้น ประชาชนใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการติดต่อราชการและการเรียนการสอนที่สถานศึกษา ในขณะที่ภาคใต้ตอนล่าง หรือที่เรียกว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือปัตตานี ยะลา นราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษามลายูถิ่น เป็นภาษาสื่อกลางในชีวิตประจำวัน มยรี จารุพาน(2533: 5) อ้างการสำรวจสัมมะโน ครีวประชากรในปี พ.ศ. 2503 ที่พบว่ามีประชากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พูดภาษามลายูถิ่นและ ไม่สามารถพูดไทยได้ สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเขตการศึกษา 2 (2527 : 9) ที่ระบุเช่นเดียวกัน และ เพิ่มเติมว่าในจังหวัดสตูล ประชาชนยังนิยมพูดภาษาไทยกันอย่างกว้างขวาง แต่ปัจจุบัน บางชุมชนในภาคใต้ จะมีสภาวะทวิภาษา (Bilingual) หมายถึงเป็นสังคมที่มีผู้คนรู้ภาษา 2 ภาษา (สุขมาวดี จำหิรัญ 2538: 57) เช่น ในแถบใต้ตอนล่างในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนจะพูดภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย เนื่องจาก ประชาชนได้รับโอกาสการศึกษามากขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนการศึกษาจากรัฐบาล

สภาพการพูดภาษาเดียวหรือสองภาษาดังกล่าวเป็นการอธิบายภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาแรกของผู้พูด สุขมาวดี จำหิรัญ (2538) กล่าวว่าสภาวะทางภาษาอาจจะเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างๆ เช่น นโยบายด้านการ จัดการศึกษา นโยบายด้านวัฒนธรรม เป็นต้น Ellis (1985: 18-41) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาษาแรกและ ภาษาที่สอง พบว่าภาษาแรกมีบทบาทต่อการเรียนภาษาที่สองซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถนำมาเป็นทฤษฎีอธิบาย การเรียนภาษาต่างประเทศต่อไปได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ พบว่าการเรียนภาษาอาหรับ มลายูกลางและอังกฤษใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการเรียนภาษาที่สองตามคำแนะนำของ Ellis นั่นเอง

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษาที่ 2 (2542: 2) รายงานว่า การพัฒนา สังคมแบบทวิภาษาในภาคใต้ตอนล่าง เริ่มเด่นชัดขึ้นเมื่อทางราชการสนับสนุนให้ประชาชนที่ไม่รู้ภาษาไทย ซึ่งมีถึงร้อยละ 69 ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ให้มีการเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้น นับตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา นอกจากนั้น ยังพบว่า แต่เดิม การเรียนการสอนในโรงเรียนทั่วไปในภาคใต้ตอนล่าง จะสอนด้วยวิธีแปลภาษาไทยเป็นภาษามลายูถิ่น เนื่องจากคำราเป็นภาษาไทย อุปสรรคด้านภาษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ใน

⁷ ในบริบทนี้ภาษาแรกคือภาษาแม่ ส่วนภาษาที่สองเป็นภาษาที่ผู้เรียนเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากภาษาแรก (Ellis 1985, หน้า 5)

การเรียนของนักเรียนโดยรวมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ผู้ปกครองนิยมส่งลูกหลานเข้าไปเรียนใน ปอเนาะ ซึ่งต่อมาคือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีการใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาหลัก สอดคล้องกับการตั้งข้อสังเกตการเรียนภาษาของประชากรในพื้นที่ดังกล่าวของมยรี จารุปาน (2533 : 7) ที่อ้างว่า สภาพแวดล้อมเฉพาะตัวทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ ในช่วงนั้น พูดภาษาไทยไม่ได้ ไม่นิยมส่งบุตรหลาน ของตนเองเข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ที่สอนด้วยภาษาไทย แต่ให้บุตรหลานตนเองเรียนวิชาศาสนาอิสลาม ภาษาอาหรับ มลายู ในสถาบัน “ปอเนาะ” และการเรียนการสอนในปอเนาะ ใช้ภาษาอาหรับและภาษามลายู ถิ่น (มยรี จารุปาน 2533 : 10)

นับตั้งแต่ ปี 2503 ทางราชการได้กำหนดแนวทางแก้ปัญหาเรื่องการศึกษาอย่างจริงจังในสี่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ เช่นทดลองหารูปแบบการจัดการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนไทยมุสลิมก่อนเข้าชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจนการเปลี่ยนสภาพจาก ปอเนาะ ให้เป็นโรงเรียน ราษฎรสอนศาสนาอิสลาม การสนับสนุนจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และเปิดสอน รายวิชาศาสนาในโรงเรียนรัฐบาล แนวทางดังกล่าวเป็นผลให้ประชาชนรุ่นหลังๆ สามารถพูดภาษาไทยและ ภาษามลายูถิ่นมากขึ้น (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษาที่ 2 2542 : 2) จนอาจ พูดได้ว่าเป็นชุมชนหรือสังคมแบบทวิภาษาตามค่านิยมของสุญมาวดี จำหิรัญ (2538) สำนักงานเขต การศึกษา 2 (2527 :10) ได้สำรวจสภาพภาษาพูดของนักเรียนในเขตการศึกษา 2 ในปี 2527 พบว่านักเรียน ประมาณ 52.9% ใช้ภาษามลายูถิ่นขณะอยู่ที่บ้าน 24.2% รายงานว่าใช้ภาษาไทย และอีก 22.9% ใช้ภาษา มลายูถิ่นและภาษาไทยควบคู่กันไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชากรที่ไม่รู้ภาษาไทยในพื้นที่นี้น้อยลง เมื่อเทียบกับ ตัวเลขจากการสำรวจในช่วงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งมีถึงร้อยละ 69 ส่วนในประเด็นอิทธิพลทางสื่อมวลชน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางภาษาจากสื่อค่อนข้างมาก โดยฟังวิทยุภาคภาษาไทยและมลายู (77.8%) ชมรายการโทรทัศน์ภาษาไทยและมลายู (72.4 %) และอ่านหนังสือพิมพ์ทั่วไป (83.6%)

นอกจากนี้ ในรายงานของสำนักเขตการศึกษา 2 ใน ปี 2527 (2527 : 8) รายงานว่าภาษาที่ใช้พูดและ เรียนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ในชีวิตประจำวัน มีภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาอาหรับ ซึ่งชาวมุสลิมทุกคนจำเป็นต้องเรียน โดยเฉพาะการอ่าน เพราะเป็นภาษา ในคัมภีร์อัลกุรอาน อันเป็นธรรมนูญของชีวิตมุสลิม

ภาษาต่างประเทศ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นควรที่จะศึกษา และ ทบทวนวรรณกรรมให้เข้าใจเกี่ยวกับคำว่า ภาษาค้างประเทศ ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้สับสนกับภาษาในท้องถิ่น ที่มีอยู่ที่ไม่ได้นับเป็นภาษาค้างประเทศ

Littlewood (1984: 2) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคำว่า ภาษาค้างประเทศ กับ ภาษาที่สอง ใน แง่บทบาทหน้าที่ทางสังคม โดยให้คำนิยามในเชิงการเรียนภาษาว่า ภาษาค้างประเทศ (foreign language)

หมายถึง ภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อใช้ในการติดต่อกับชุมชนหรือวงสังคมอื่นๆ ในขณะที่คำว่า ภาษาที่สอง (second language) หมายถึง ภาษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญทางสังคมภายในชุมชนหรือสังคมที่มีการเรียนภาษานั้นๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏมีภาษาต่างๆ ในบรรดาภาษาเหล่านั้น พบว่ามีภาษามลายู ซึ่งเป็นภาษามลายูกลางที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย และภาษามลายูถิ่น ซึ่งเป็นภาษาถิ่นที่ใช้พูดกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล บางส่วนของสงขลา โดยทั้งสองภาษา แม้ว่าจะพ้องกันด้วยคำว่า “มลายู” และทั้งสองเป็นภาษาในสาขาเดียวกัน คือสาขาตะวันตกในตระกูลภาษามลาโยโพลินีเซียน แต่ ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2519: 90-104 และ 2544) ได้ชี้ความแตกต่างว่า ภาษามลายูถิ่นนั้น แตกต่างไปจากภาษามลายูที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นคนละภาษา อันเนื่องจาก

1. ใช้คำศัพท์แตกต่างกัน
2. หลักการออกเสียงแตกต่างกัน
3. โครงสร้างประโยคหรือไวยากรณ์ต่างกัน

จึงพอสรุปได้ว่าในแง่โครงสร้างทางภาษาและบทบาทหน้าที่ทางสังคมแล้ว ภาษามลายูหรือภาษามลายูกลางเป็นภาษาต่างประเทศ ที่ผู้เรียนจะใช้ติดต่อกับสังคมอื่น และไม่ได้ใช้ในการติดต่อกับผู้คนในสังคมตนเองแต่อย่างใด ซึ่งรวมถึงภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ ก็นับเป็นภาษาต่างประเทศเช่นกัน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบและวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาปรับปรุงจากชุดแบบสอบถามระดับมัธยมศึกษาที่คณะวิจัยข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโครงการเดียวกันทางภาคเหนือ เป็นเครื่องมือในการสำรวจ การเก็บข้อมูลใช้วิธีการบริหารงานเครือข่ายแบบสอบถามทุกชุดมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบ ในกรณีที่ข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้เครือข่ายในการเก็บข้อมูลและประสานงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูสอนภาษาต่างประเทศและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเฉพาะในภาคใต้ ซึ่งมีทั้งหมด 363 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2546ก) ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดในภาคใต้ ปี 2546

จังหวัด	จำนวนโรง
สตูล	13
ปัตตานี	140
ยะลา	66
นราธิวาส	54
นครศรีธรรมราช	8
สงขลา	55
พัทลุง	10
กระบี่	9
พังงา	2
ภูเก็ต	2
ระนอง	2
ตรัง	2
รวม	363
จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วประเทศ	420

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546ก)

กลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) คือ แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆตามเกณฑ์ แล้วจึงสุ่มบางกลุ่มมาศึกษา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2535: 94) ในที่นี้ใช้เกณฑ์สภาพแวดล้อมทางภาษาที่ใช้พูดโดยประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัด เป็นเกณฑ์แบ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มแรกเป็นกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มโรงเรียนตอนบน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่จังหวัดในภาคใต้ที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่หนึ่ง

จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มละ 3 จังหวัด ดังนี้ กลุ่มแรกได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และกลุ่มที่สองได้แก่ สงขลา สตูล และนครศรีธรรมราช จากนั้นในแต่ละจังหวัด ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เลือกมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน ทั้งหมด 6 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนพัฒนาวิทยา จ. ยะลา
2. โรงเรียนอัสตริภิยะห์อิสลามียะห์ จ.นราธิวาส
3. โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ จ.ปัตตานี
4. โรงเรียนคารุลมาอาเรฟ จ.สตูล
5. โรงเรียนท่าใหญ่วิทยา จ.สงขลา
6. โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ จ.นครศรีธรรมราช

ในแต่ละโรงเรียน จะประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถาม 10 คน ดังนี้ ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ 3 คน คือครูสอนภาษาอังกฤษ 1 คน ภาษามลายูกลาง 1 คน และภาษาอาหรับ 1 คน และผู้เรียนภาษาต่างประเทศ คือภาษาอังกฤษ 2 คน ภาษามลายูกลาง 2 คนและภาษาอาหรับ 2 คน รวมตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในแต่ละโรงเรียน 6 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 60 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร 6 คน
2. ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ 18 คน
3. นักเรียน 36 คน

รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนมีดังนี้

1. ผู้บริหาร 1 คน คือ ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ หรือครูใหญ่ หรือผู้มีหน้าที่ในทางบริหารของโรงเรียน
2. ผู้สอน 3 คน คือ ครูสอนภาษาอังกฤษ 1 คน ครูสอนภาษามลายูกลาง 1 คน ครูสอนภาษาอาหรับ 1 คนใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
3. นักเรียน 6 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดังนี้

ตัวแทนผู้เรียนภาษาอังกฤษ 2 คน สุ่มในระดับ ม. 6

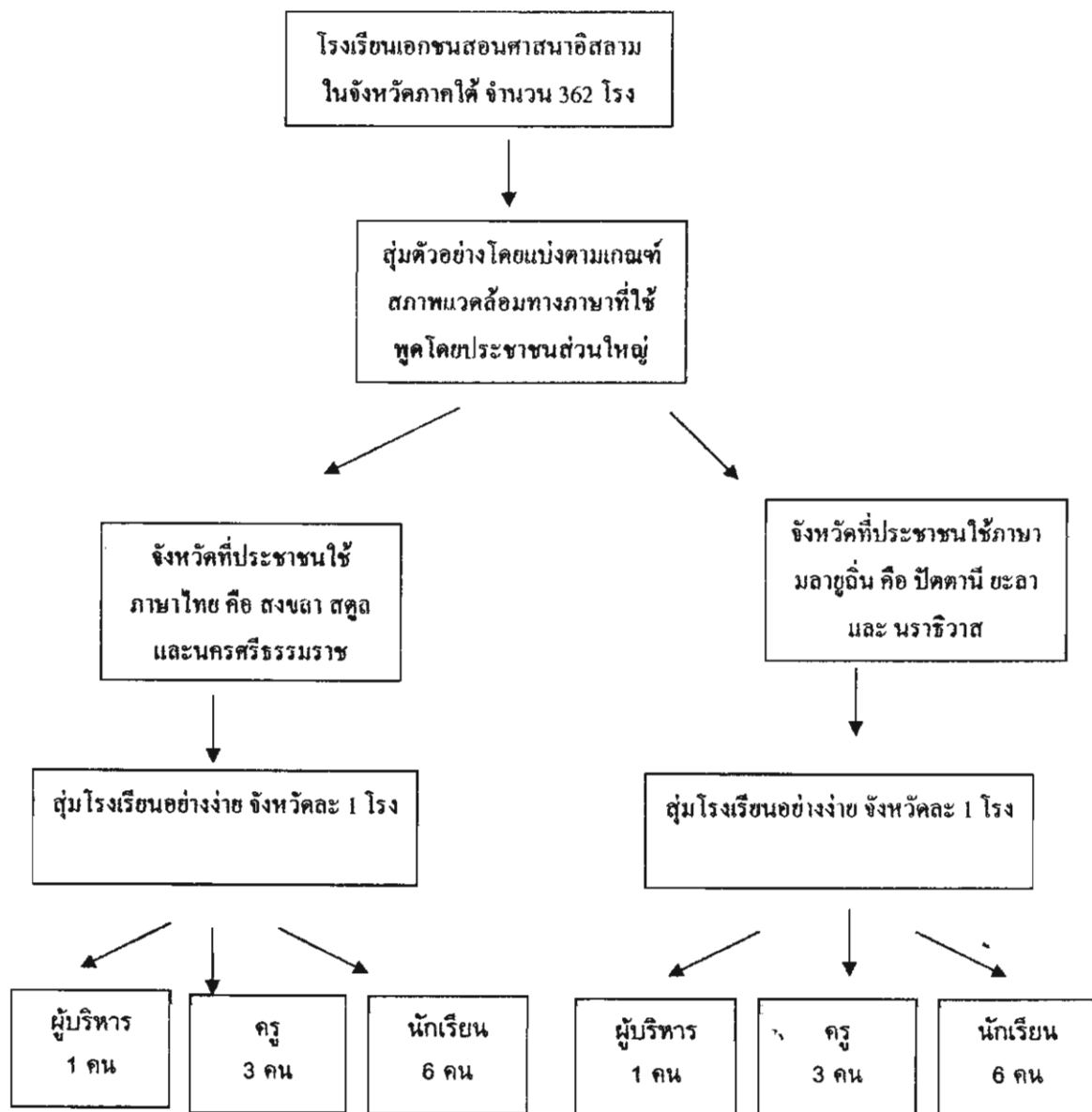
ตัวแทนผู้เรียนภาษามลายู 2 คน ในระดับอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1-3 (มุดะวัชชีเตาะห์) หรือ
อิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 1-3 (ชานาวี)

ตัวแทนผู้เรียนภาษาอาหรับ 2 คนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1-3 (มุดะวัชชีเตาะห์) และ
อิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 1-3 (ชานาวี)

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่เป็นตัวแทนภาษาอังกฤษ เป็นกลุ่มที่อยู่ในระดับชั้นเทียบเท่ากันหรือใกล้เคียง
กันกับภาษามลายูและอาหรับ จากจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาตามหลักสูตร

เหตุผลที่เลือกกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมปีที่ 6 และระดับตอนกลางหรือระดับสูงนั้น เนื่องจาก
ต้องการศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ คณะผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่าง
ที่เป็นนักเรียนควรจะต้องเรียนมาแล้วในระดับพอสมควร เพื่อสามารถตอบคำถามสภาพการเรียนรู้การสอน
และการใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนกว่านักเรียนที่เพิ่งเข้าเรียนในระดับต้น

แผนผังแสดงการสุ่มเลือกประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามมี 3 ชุด สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน ซึ่งแบบสอบถามได้พัฒนาและปรับปรุงมาจากสำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษา ของโครงการวิจัยเรื่องสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศในภาคเหนือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามเป็น 2 ส่วนคือ

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมตามข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ เช่นภาษาต่างประเทศ ประเด็นการเรียนการสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นคาตีกา (ระดับก่อนวัยเรียน) เป็นต้น รูปแบบของแบบสอบถามมีทั้งแบบคำถามปลายปิด ซึ่งจำนวนตัวเลือกมีแบบให้ตอบข้อใดข้อหนึ่ง ให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญ แบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบให้ผู้ตอบเลือกได้มากกว่าหนึ่ง และแบบคำถามปลายเปิด

หลังจากนั้น มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามฉบับร่าง เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีการตรวจสอบ 2 ระดับคือ

1. ตรวจสอบโดยผู้ร่างเอง คณะผู้วิจัยได้ประชุมและตรวจสอบทั้งเนื้อหา โครงสร้างและรูปแบบเพื่อตรงตามจุดประสงค์
2. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในที่นี้คือ หัวหน้าโครงการข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ศ. ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลังจากนั้น ได้ทำการทดลองแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขในขั้นต้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่จะศึกษา โดยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแห่งหนึ่งในจังหวัดปัตตานี เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงคุณภาพของแบบสอบถาม ความชัดเจนของคำถามและอื่นๆ เพื่อปรับปรุงดียิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสร้างและบริหารจัดการเครือข่าย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระบบเครือข่ายในการเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คณะผู้วิจัย สรรหาเครือข่ายเพื่อการเก็บข้อมูล โดยมีเครือข่ายในแต่ละ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน ทั้งหมด 6 คน ในขั้นตอนการสรรหา คณะผู้วิจัยได้ใช้การติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังโรงเรียนที่สุ่มได้ และหาผู้ที่พร้อมทำงานเป็นเครือข่ายในการวิจัยตามความสมัครใจ ทั้งหมดเป็นครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดการประชุมเครือข่ายที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในวันที่ 18 กันยายน 2546 เพื่อแนะนำโครงการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ และชี้แจงประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

นอกจากนี้ ในการประชุม ทางเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและอภิปรายเนื้อหาในแบบสอบถามและหลักสูตร โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อทำความเข้าใจตรงกันในการเก็บข้อมูล เช่นรายวิชาที่ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการใช้ภาษามลายู และภาษาอาหรับ รวมถึงคำอธิบายเฉพาะสำหรับคำที่ใช้ในวงการศึกษา เช่น คำนิยามของตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความเข้าใจตรงกันมากขึ้น

3. แนะนำขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล แจกคู่มือในการเก็บข้อมูลและเอกสารแนะนำตัวจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยคณะผู้วิจัยแนะนำให้แบ่งการเก็บรวบรวมออกเป็น 3 วันๆละ 1 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูและกลุ่มนักเรียน เนื่องจากใช้แบบสอบถามแตกต่างกัน และต้องการให้ทีมเครือข่ายในแต่ละ โรงเรียนใช้วิธีถึงตัวภาษา คือแจกแบบสอบถามและอ่านคำถามแต่ละข้อ และให้กลุ่มตัวอย่างตอบ
4. คณะผู้วิจัยได้กำหนดตารางเวลาการเก็บข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน
5. คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปเยี่ยมเครือข่ายในแต่ละ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจุดประสงค์เพื่อ
 - ตรวจสอบ นับจำนวนและรับแบบสอบถามคืน
 - หากมีข้อผิดพลาดหรือแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ จะคืนให้กับเครือข่าย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบให้ครบถ้วนต่อไป
 - สัมภาษณ์เครือข่ายซึ่งเป็นผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่มี คือความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขอให้ใช้เวลามากกว่าแผนงานที่วางไว้ ทั้งนี้ เพื่อสามารถเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ที่สุด ความล่าช้าในการเก็บข้อมูล เนื่องจากไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตามแผนงาน ส่วนหนึ่งมาจากภาระงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีมาก ทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลเสร็จภายในวันเดียว ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขยายเวลาออกไป เพื่อสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป
 - พบปะคณะผู้บริหาร ครู ในโรงเรียน เพื่อสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายการวิจัยในอนาคต
 - สังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อประกอบเป็นข้อมูลในส่วนการอภิปรายผล
 - เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการวิจัยที่ดีในอนาคต
6. ในขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล หลังการตรวจสอบ พบว่าแบบสอบถามยังไม่สมบูรณ์หลายชุด คือผู้ตอบไม่ตอบ บางข้อตอบผิดประเด็น ทำให้คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องคืนแบบสอบถามให้กับเครือข่าย เพื่อให้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มอีกครั้งหนึ่ง และรวบรวมส่งคืนคณะผู้วิจัยในภายหลัง การดำเนินการดังกล่าวทำให้แผนการป้อนข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไปนั้น อาจล่าช้าไปบ้าง
7. ได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อนำไปป้อนข้อมูลและวิเคราะห์ต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบบเจาะจง จึงใช้สถิติเบื้องต้นคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยอาศัยโปรแกรม SPSS ช่วยในการหาสถิติดังกล่าว เพื่อดูความแตกต่างของข้อมูล 2 กลุ่มคือกลุ่มแรกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ปัตตานี ยะลาและ นราธิวาส และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่จังหวัดในภาคใต้ที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่หนึ่ง

ในการแปลผลวิจัยจากข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1 ถึง 5 นั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดความหมายในแต่ละระดับขึ้นและการแปลผล เพื่อสามารถบอกความเห็นของผู้ตอบว่าเป็นความเห็นด้านบวกหรือลบ ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงความหมายของค่าเฉลี่ยของค่าความคิดเห็นและการแปลผลของแต่ละระดับ

ค่าเฉลี่ย		ความหมายในแต่ละระดับขึ้น	ความหมาย
ตั้งแต่	ถึง		
1.00	1.67	ไม่เลย	ลบ
1.68	2.34	น้อย	ลบ
2.35	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	ลบ
3.01	3.67	ปานกลาง	บวก
3.68	4.34	มาก	บวก
4.35	5.00	มากที่สุด	บวก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงระดับการให้ภาษา ความต้องการและปัญหาในการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยผลวิจัยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
2. กลุ่มตัวอย่างผู้สอน
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
3. กลุ่มตัวอย่างผู้เรียน
 - 3.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียนคอนบนและคอนล่าง
 - 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร
 - 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอน
 - 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหาร

ในการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 6 โรง โดยนำเสนอผลการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้

1.1. ข้อมูลทั่วไป

1.1.1. ประเภทและที่ตั้งของโรงเรียน

จากการสำรวจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนเป็นประเภทมูลนิธิ 4 โรง จากทั้งหมด 6 โรง และที่เหลือเป็นประเภทเอกชนเป็นเจ้าของ สภาพที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล และมีเพียง 2 โรงเท่านั้น อยู่ในเขตเทศบาล

1.1.2. ภาษาหลักที่ใช้ในการสอน

เมื่อพิจารณาถึงภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาสามัญทั้งหมด 6 โรงเรียน พบว่าทุกโรงเรียนใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอน มีเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้นที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนควบคู่กันไปกับภาษาไทย

ในขณะเดียวกัน พบว่าภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาศาสนา คือภาษาอาหรับมากที่สุด (4 โรงเรียน) รองลงมาคือภาษามลายูถิ่น (3 โรงเรียน) ภาษามลายู (2 โรงเรียน) และภาษาไทยน้อยที่สุด คือ พบใน 1 โรงเรียน

โดยสรุป โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้ภาษาหลากหลายในการเรียนการสอน คือภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายูถิ่น ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ

1.1.3. ขนาดของโรงเรียน

จากการสำรวจทั้งหมด 6 โรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนผู้เรียน 800 คนขึ้นไป มีเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้นที่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งมีผู้เรียนจำนวน ตั้งแต่ 501-799 คน

1.1.4. ระดับที่เปิดสอนและจำนวนผู้เรียนแต่ละระดับ

จากการสำรวจ พบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกโรงเรียนเปิดการสอนหลักสูตรวิชาสามัญในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนในหลักสูตรวิชาศาสนา ทุกโรงเรียนเปิดการสอนในระดับอิสลามศึกษาอียะห์ (อิสลามศึกษาตอนต้น) และมุตะวัชชีเตาะห์ (อิสลามศึกษาตอนกลาง) แต่มีเพียง 4 ใน 6 โรงเรียนเท่านั้น เปิดสอนในระดับชานวี (อิสลามศึกษาตอนปลาย)

นอกจากนี้ ยังพบว่ามีโรงเรียน 1 โรงเรียนจากทั้งหมด 6 โรงเรียนได้เปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษในหลักสูตรวิชาสามัญ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน และใช้ผู้สอนชาวต่างประเทศ

1.1.5. จำนวนผู้เรียน

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนผู้เรียนหลักสูตรวิชาสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	จำนวน ผู้เรียนระดับ มัธยมต้น	จำนวน ผู้เรียนระดับ มัธยมปลาย	จำนวน ผู้เรียนที่เรียน สายสามัญ
ค่าเฉลี่ยมาตรฐาน	1046.83	807.67	1854.50
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	633.23	526.89	1141.96
ค่าต่ำสุด	387	317	704
ค่าสูงสุด	2200	1700	3900
รวม	6281	4846	11127

จากการสำรวจ พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้ง 6 โรงเรียน มีจำนวนผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาสามัญทั้งหมด 11,127 คน คิดโดยเฉลี่ย 1854.5 คนต่อโรงเรียน โดยแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6281 คน คิดโดยเฉลี่ย 1046.83 คนต่อโรงเรียน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวน 4846 คน โดยเฉลี่ยจำนวน 807.67 คนต่อโรงเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่าสัดส่วนจำนวนของผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรสาย

สามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนี้ยังมีความแตกต่างกันมากจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงถึง 1141.96 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนผู้เรียนหลักสูตรวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	จำนวนผู้เรียน ระดับอิสลาม ศึกษาตอนต้น	จำนวนผู้เรียน ระดับอิสลาม ศึกษา ตอนกลาง	จำนวน ผู้เรียนระดับ อิสลามศึกษา ตอนปลาย	จำนวน ผู้เรียนที่ เรียนสาย ศาสนา
ค่าเฉลี่ยมาตรฐาน	1157.67	698.33	141.00	1950
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	681.75	426.64	95.78	1176.53
ค่าต่ำสุด	387	317	30	704
ค่าสูงสุด	2300	1400	222	3920
รวม	6946	4190	564	11700

ส่วนจำนวนผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีทั้งหมด 11700 คน โดยเฉลี่ยแล้วจะมีผู้เรียน 1950 คนต่อโรงเรียน แบ่งเป็นระดับอิสลามศึกษาตอนต้นจำนวน 6946 คน ตอนกลาง 4190 คน และตอนปลาย 564 คน ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยจำนวนผู้เรียนที่เรียนระดับตอนต้น มีเพียง 1157.67 คนต่อโรงเรียน ระดับตอนกลาง มีค่าเฉลี่ย 698.33 คนต่อโรงเรียน และระดับตอนปลายมีค่าเฉลี่ยเพียง 141 คนต่อโรงเรียน ทั้งนี้จะสังเกตได้ว่าในบรรดาโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีเพียง 4 ใน 6 โรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ ยังคงพบว่าจำนวนของผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรศาสนาในกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนี้ยังมีความแตกต่างกันมากอีกเช่นกัน จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงถึง 1176.53

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยสรุป

โดยสรุป จากการสำรวจผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 6 โรงเรียน ใน 6 จังหวัด พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ และที่เหลือเป็นโรงเรียนที่เอกชนเป็นเจ้าของ ส่วนใหญ่โรงเรียนจะอยู่นอกเขตเทศบาล และเกือบทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คน นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้ภาษาหลากหลายในการเรียนการสอน มีการใช้ภาษาไทยในหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญ แต่พบการใช้ภาษาอาหรับในการสอนในหลักสูตรศาสนามากที่สุด รองลงมาคือภาษามลายูถิ่น ภาษามลายูและภาษาไทย ทุกโรงเรียนเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ควบคู่ไปกับหลักสูตรวิชาศาสนา โดยส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น กลางและตอนปลาย และยังพบโรงเรียน 1 โรงเรียนใน 6 โรงเรียน ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษในหลักสูตรวิชาสามัญ นอกจากนี้ จากการสอบถามเพิ่มเติม ยังมีหลักสูตรวิชาชีพเสริมเข้าไปด้วย โดยภาพรวมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจำนวนผู้เรียนหลักสูตรสายสามัญโดยเฉลี่ย 1141 คนต่อโรงเรียน และหลักสูตรศาสนา 1176 คนต่อโรงเรียน แต่จำนวนผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก

1.2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

1.2.1. จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

หลักสูตร วิชา	ประเภทของผู้สอน	ค่าเฉลี่ยต่อ โรง (คน)	จำนวน โรงเรียน ที่ตอบ	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนต่ำสุด (คน)	จำนวนสูงสุด (คน)
สามัญ	ผู้สอนภาษาต่างประเทศ	11.17	6/6	7.6	4	25
	ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา	2	1/6	-	2	2
ศาสนา	ผู้สอนภาษาต่างประเทศ	32.17	6/6	28.27	5	80
	ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา	1.5	2/6	.71	1	2

จากการสำรวจของคณะวิจัยพบว่า ในหลักสูตรวิชาสามัญ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉลี่ย 11.17 คนต่อโรง โดยมีความแตกต่างกันมากในจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในแต่ละโรง จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงถึง 7.6 โดยจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศต่อโรงน้อยที่สุดอยู่ที่ 4 คน และมากที่สุด 25 คน นอกจากนี้ ในบรรดาผู้สอนภาษาต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทย และไม่พบผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษา มีแต่ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา แต่ทั้งพบในโรงเรียน 1 โรงเท่านั้น จำนวน 2 คนเท่านั้น

ส่วนในหลักสูตรวิชาศาสนา พบจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศมากกว่ารายวิชาสามัญ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 32.17 คนต่อโรง โดยมีความแตกต่างในจำนวนผู้สอนสูงมาก สืบเนื่องจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงถึง 28.24 โดยจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศน้อยที่สุดอยู่ที่ 5 คน และมากที่สุด 80 คน ในบรรดาผู้สอนภาษาต่างประเทศนี้ ส่วนใหญ่ยังเป็นคนไทยและไม่พบผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา แต่มีผู้สอนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาอยู่ในโรงเรียน 2 โรง จากทั้งหมด 6 โรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 10

1.2.2. จำนวนผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศต่างๆ ที่เปิดสอน

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศแยกตามรายวิชา

ผู้สอนภาษาต่างประเทศ	ค่าเฉลี่ยต่อ โรง(คน)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนต่ำสุด (คน)	จำนวนสูงสุด (คน)
ภาษาอังกฤษ	12.67	8.82	4	25
ภาษามลายู	28.00	32.01	2	77
ภาษาอาหรับ	31.50	27.59	2	68

จากการสำรวจของคณะผู้วิจัย พบว่า จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเป็นผู้สอนภาษาอาหรับมากที่สุด โดยเฉลี่ย 31.50 คนต่อโรง รองลงมาคือ ภาษามลายูและภาษาอังกฤษ ค่าเฉลี่ย 28 คนและ 12.67 คนตามลำดับ ทั้งนี้ พบความแตกต่างในเรื่องจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศมากที่สุดอยู่ในกลุ่มผู้สอน

ภาษามลายู รองลงมาคือจำนวนผู้สอนภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษน้อยที่สุดตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 11

1.2.3. สัดส่วนของผู้เรียนต่อผู้สอนในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศใน 1 ห้องเรียน (โดยเฉลี่ย) จากการสำรวจ ผู้บริหารมีความเห็นว่า สัดส่วนของผู้เรียนต่อผู้สอน 1 คน อยู่ระหว่าง 40-43 คน โดยห้องเรียนภาษาอังกฤษมีมากที่สุดคือ 43 คน ในขณะที่ภาษามลายูและอาหรับมีค่าเท่ากันคือ 40 คน

1.2.4. แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
ตารางที่ 12 แสดงแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	ห้องสมุด	ห้องสมุด หมวดวิชา	ห้อง คอมพิวเตอร์	ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา	ศูนย์ภาษา
จำนวนโรงเรียนที่มี แหล่งเรียนรู้	6/6	3/3	6/6	5/5	1/6

โดยภาพรวมแล้ว พบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ โดยทุกโรงเรียนมีห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา และมีเพียง 3 โรงเรียนใน 6 โรงเรียนที่มีห้องสมุดเฉพาะหมวดวิชา เป็นหมวดวิชาภาษาอังกฤษ (2 ใน 6 โรงเรียน) และภาษาอาหรับ (1 ใน 6 โรงเรียน) แต่ไม่พบหมวดวิชาภาษามลายู และมีเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้น ที่มีศูนย์ภาษา ดังแสดงตารางที่ 12

นอกจากนี้จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์โดยเฉลี่ยแล้ว มีจำนวน 52.67 เครื่องต่อหนึ่งโรงเรียน ซึ่งนับว่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียน โดยกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างในจำนวนคอมพิวเตอร์สูงมาก สืบเนื่องจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงถึง 31.16 โดยจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์น้อยที่สุดอยู่ที่ 23 คน และมากที่สุด 100 คน

ส่วนจำนวนที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษา โดยเฉลี่ยมีจำนวน 39.50 ที่นั่งต่อโรงเรียน เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าเกือบทุกโรงเรียน (5 ใน 6 โรงเรียน) จะมีห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างอย่างมากระหว่างในด้านจำนวนที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษา โดยจำนวนที่นั่งที่น้อยที่สุด มีแค่ 2 ที่นั่ง ในขณะที่จำนวนมากที่สุดมีถึง 80 ที่นั่ง

จากข้อมูลที่ได้รับ พบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์และที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีอยู่ มีไม่พอสอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและอยู่ในภาวะขาดแคลน โดยสัดส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อผู้เรียนซึ่งนับจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน (11700 คน) โดยเฉลี่ยมีเพียง 1 เครื่องต่อผู้เรียน 222 คน ในขณะที่ที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษามีสัดส่วน 1 ที่นั่งต่อผู้เรียน 296 คน ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนของคอมพิวเตอร์และที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	จำนวนคอมพิวเตอร์	ที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษา
จำนวนต่ำสุด	23	2
จำนวนสูงสุด	100	80
ค่าเฉลี่ยต่อโรงเรียน	52.67	39.50
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	31.16	29.09
สัดส่วนต่อจำนวนผู้เรียน (จากโรงเรียนทั้งหมด 11700 คน)	1 ต่อ 222 คน	1 ต่อ 296 คน

1.2.5. นโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ดำเนินนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ

นโยบาย	จำนวนโรงเรียนที่ดำเนินตามนโยบาย
ตามแผนการศึกษาภาคบังคับของหลักสูตร	6/6
ตามความต้องการของผู้เรียน	2/6
ตามความต้องการของผู้ปกครอง	2/6
ตามความต้องการของตลาดแรงงาน	1/5

จากตารางที่ 14 พบว่า ในดำเนินนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน ผู้บริหารทั้งหมดตอบว่าได้สนองตอบต่อแผนการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดและบังคับใช้กับสถานศึกษา แต่ส่วนใหญ่กลับไม่ได้สนใจและสนองตอบตามความต้องการของปัจจัยอื่นๆ คือ ความต้องการของผู้เรียน ของผู้ปกครองและต่อตลาดแรงงาน

1.2.6. การจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษา

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนโรงเรียนที่จัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	ภาษาอังกฤษ	ภาษามลายู	ภาษาอาหรับ
จำนวน	1/4	4/4	3/4

จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 4 ใน 6 โรงเรียนยืนยันว่ามีการจัดสอบวัดระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดเข้ากลุ่มหรือเข้าเรียนตามระดับชั้น ในช่วงการรับสมัครนักเรียนใหม่หรือช่วงอื่นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่ามีการจัดสอบวัดระดับทั้งหมด 4 โรงเรียนให้ความสำคัญต่อภาษามลายูมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 15

1.2.7. การสำรวจข้อมูลความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

จากการสำรวจ พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังให้ความสนใจต่อความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนเพียงครึ่งเดียวจากทั้งหมด คือ 3 ใน 6 โรงเรียน โดยตอบว่าทางโรงเรียนสำรวจหาข้อมูลความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยใช้แบบสอบถามเพียงแนวทางเดียว

1.2.8. การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ จำนวน 5 ใน 6 โรงเรียน ตอบว่าดำเนินการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ โดยผู้บริหารที่ตอบว่าดำเนินการพัฒนาผู้เรียนนั้น ได้จัดแนวทางได้แก่ จัดอบรมเรียนพิเศษ เจริญวิทยาการชาวต่างประเทศ (เฉพาะภาษาอังกฤษ) มาสอนพิเศษในบางคาบหรือพุดคุยกับผู้เรียน จัดสัปดาห์วิชาการ จัดกิจกรรมการใช้ภาษา เช่น กิจกรรม โต้ว่าทีภาษาต่างประเทศ การบรรยาย ภาพและเล่นเกมภาษาต่างประเทศ จัดค่ายภาษาอังกฤษและค่ายภาษาอาหรับ

1.2.9. การจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ จำนวน 5 ใน 6 โรงเรียน จัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยระบุแนวทาง เช่น ซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์และสื่อการสอนเพื่อจัดกิจกรรมทางภาษา ให้ผู้สอนจัดทำโครงการต่างๆ สนับสนุนจัดสอนพิเศษ ทักษะศึกษาค้นคว้าต่างประเทศ จัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างผู้สอนชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา จัดสรรงบประมาณเพื่อจัด โครงการพิเศษสนับสนุนการเรียนภาษา เช่น โครงการการอ่านของฉันทน์ในภาษาอาหรับ (กิรออาตี)

1.2.10. การปรับปรุงหลักสูตรและ/หรือเปลี่ยนแปลงรายวิชาที่เกิดขึ้น

ผู้บริหารส่วนใหญ่ จำนวน 5 ใน 6 โรงเรียน ตอบว่าโรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรหรือเปลี่ยนแปลงรายวิชาที่เกิดขึ้น โดยจะปรับปรุงหลักสูตรวิชาสามัญน้อยกว่าวิชาศาสนา โดยเฉลี่ยวิชาสามัญ 2 ปีต่อ 1 ครั้ง ในขณะที่การปรับปรุงหลักสูตรวิชาศาสนาจะใช้เวลานานกว่าคือ 2.25 ปีต่อ 1 ครั้ง

1.2.11. การสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 16 แสดงการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การสนับสนุน	จำนวนโรงเรียนที่แสดงการสนับสนุน	จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยต่อปี	จำนวนคนโดยเฉลี่ยต่อปี
ฝึกอบรม	6/6	1.33	10
สัมมนา	5/6	1.50	2.83
ศึกษาค้นคว้า	2/6	-	-
ดูงานในประเทศ	1/6	0.17	1.67
ดูงานต่างประเทศ	0/6	-	-
ทำผลงานวิชาการ	0/6	-	-

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศด้านการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมาคือการสัมมนา แต่ส่วนใหญ่กลับไม่ให้ความสนใจในการสนับสนุนผู้สอนในด้านการศึกษาค้นคว้า การทำผลงานวิชาการ การดูงานทั้งในและต่างประเทศ

นอกจากนี้ ในการสนับสนุนการอบรมในภาพรวม ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้สอนไปเข้าร่วมการอบรมโดยเฉลี่ยปีละ 1.33 ครั้งต่อคน คิดเป็นจำนวนคนเฉลี่ยปีละ 10 คน ส่วนในการสนับสนุนการสัมมนา พบว่าผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้สอนไปเข้าร่วมการสัมมนาปีละ 1.5 ครั้ง และเฉลี่ยปีละ 2.83 คน อย่างไรก็ตาม ไม่พบการสนับสนุนการดูงานในต่างประเทศ แม้จะมีการสนับสนุนการดูงานในประเทศ แต่ก็อยู่ในระดับน้อยมาก เฉลี่ยปีละ .17 ครั้ง และจำนวนผู้ดูงานในประเทศเพียงปีละ 3.33 คน

1.2.12. วิธีการรับผู้สอน/อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 17 แสดงวิธีการรับผู้สอน/อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

	รัฐจัดสรรมา	สอบคัดเลือก	สอบสัมภาษณ์	ผลการเรียน	ประวัติส่วนตัว
จำนวน	2/6	5/6	5/6	2/6	2/6

ในการรับผู้สอนเข้าทำงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบวิธีการรับและคัดเลือกผู้สอนมีความหลากหลาย โดยวิธีที่ผู้บริหารส่วนใหญ่นำมาพิจารณาคือการสอบคัดเลือกและการสัมภาษณ์ รองลงมาคือ พิจารณา เชื้อชาติผลการเรียน ประวัติส่วนตัวและรับผู้สอนจากการสนับสนุนของรัฐที่ส่งบุคลากรมาช่วยสอน ดังแสดงในตารางที่ 17 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารบางคนพิจารณาจากองค์ประกอบอื่นๆ โดยระบุว่าพิจารณาจากหนังสือรับรองของสำนักงานจุฬาราชมนตรี

1.2.13. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ระบุปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ปัญหา	จำนวน
ขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน	6/6
ขาดแหล่งเรียนรู้	5/6
จำนวนนักเรียนมากเกินไป	4/6
ผู้สอนไม่ตรงสาขา	3/6
ขาดการฝึกฝนในห้องเรียน	3/6
นักเรียนไม่กล้าแสดงออก	3/6
ตำราที่ใช้ยังไม่สนองตอบต่อความต้องการ	3/6
ผู้สอนมีภาระงานมาก	2/6
งบประมาณไม่พอ	1/6
ผู้สอนไม่พอ	0/6

เมื่อพิจารณาปัญหาต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ผู้บริหารทั้งหมดเห็นพ้องกันว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศคือ การที่ผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน นอกจากนี้ รองลงมาส่วนใหญ่มองว่าเป็นปัญหาด้านลำดับคั้งนี้คือขาดแหล่งเรียนรู้ จำนวนผู้เรียนมาก

เกินไป ปัญหาในเรื่องมีผู้สอนไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในห้องเรียน ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราที่ใช้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนน้อยมองประเด็นปัญหาในเรื่องผู้สอนมีภาระงานมากเกินไปและงาไม่พอ ดังแสดงในตารางที่ 18

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารทั้งหมดกลับไม่พบปัญหาในเรื่องผู้สอนไม่พอ แต่อย่างใด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

1.2.14. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจโดยใช้คำถามปลายเปิด พบว่าผู้บริหารมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศคือ

1. ควรจะมีเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน เพราะผู้บริหารเห็นว่าจะทำให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษา
2. ควรจัดสื่อการเรียนให้เพียงพอ โดยการสนับสนุนจากทางรัฐ
3. รัฐควรให้การสนับสนุนให้มีสื่อเพื่อการศึกษาภาษาต่างประเทศทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย
4. ควรให้สถาบันอุดมศึกษา เช่นมหาวิทยาลัย เป็นผู้ช่วยเหลือในการวางระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเป็นองค์กรกลางในความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิจัย และจัดกิจกรรมกับเครือข่ายองค์กรต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
5. องค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมค่ายภาษา ทัศนศึกษาหรือแลกเปลี่ยนกับสถาบันต่างประเทศให้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยสรุป

โดยสรุปของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในส่วนความคิดเห็นจากผู้บริหาร พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวไทย และมีผู้สอนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาบ้าง แต่พบน้อยมากและมีในบางโรงเรียน โดยเฉลี่ย โรงเรียนจะมีผู้สอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรวิชาสามัญ 11 คน และหลักสูตรศาสนา 32 คน แต่มีความแตกต่างในจำนวนผู้สอนแต่ละ โรงเรียนมากทั้งนี้ พบผู้สอนภาษามากที่สุด รองลงมาคือภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ น้อยที่สุด สัดส่วนของผู้สอนเป็น 1 คนต่อผู้เรียน 40-43 คน

นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ โดยพบว่าทุกโรงเรียนมีห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่พบห้องสมุดเฉพาะภาษาและศูนย์ภาษาบางโรงเรียน โดยเฉลี่ยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 53 เครื่องต่อโรงเรียน มีที่นั่งในห้องปฏิบัติการ

ทางภาษา 40 ที่นั่งต่อโรง แต่สัดส่วนในแต่ละ โรงแตกต่างกันมากและอยู่ในระดับน้อยมากและในภาวะขาดแคลนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งหมดดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตามนโยบายแผนการศึกษาภาคบังคับของหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ให้ความสนใจต่อปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน โดยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดสอบวัดระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดระดับความสามารถ ส่วนใหญ่เป็นภาษามลายูและอาหรับ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ และบางแห่งมีการสำรวจข้อมูลความต้องการของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ในส่วนของหลักสูตร พบว่าโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรหลักสูตรวิชาสามัญและศาสนา โดยเฉลี่ย 2 ปีต่อครั้ง และสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศให้ได้รับการฝึกอบรมและสัมมนามากที่สุด แต่จำนวนผู้สอนที่รับการสนับสนุนอยู่ในขั้นน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สอนทั้งหมด ทั้งนี้ โรงเรียนจะรับผู้สอนโดยผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์มากที่สุด

สำหรับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารมองว่าปัญหาผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียนเป็นปัญหาหลัก รองลงมาคือ การขาดแหล่งเรียนรู้และจำนวนมีมากเกินไป ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ผู้สอนภาษาต่างประเทศไม่ได้จบการศึกษาในสาขาภาษาต่างประเทศโดยตรง ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในห้องเรียน ไม่กล้าแสดงออกและตำราที่ใช้ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการ

2. ผู้สอนภาษาต่างประเทศ

2.1. ข้อมูลทั่วไป

2.1.1. เพศและอายุ

จากกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศทั้งหมด 18 คน พบว่ามีสัดส่วนเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน โดยสัดส่วนเพศชายมีมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย ในอัตราส่วน 10 ต่อ 8 คน โดยทั้งหมดมีอายุอยู่ระหว่าง 25-50 ปี คิดเป็นอายุเฉลี่ย 35.33 ปี

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง แตกต่างกับกลุ่มภาษามลายูที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยอายุเฉลี่ยผู้สอนภาษาอังกฤษและมลายูเป็น 33-34 ปี ซึ่งน้อยกว่าผู้สอนภาษาอาหรับที่มีอายุเฉลี่ย 38.83 ปี โดยผู้สอนภาษาอังกฤษมีอายุแตกต่างกันมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงอายุเฉลี่ยของผู้สอนภาษาต่างประเทศ จำแนกตามภาษา

ประเภทของผู้สอน	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผู้สอนภาษาอังกฤษ	33.33	9.63
ผู้สอนภาษามลายู	33.83	6.52
ผู้สอนภาษาอาหรับ	38.83	7.41
รวม	35.33	7.90

2.1.2. ประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมาก โดยมีประสบการณ์ระหว่าง 2-27 ปี โดยเฉลี่ย 7.94 ปี ทั้งนี้ ผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับมีประสบการณ์มากที่สุด ประมาณ 9 ปี ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูมีเพียง 5.67 ปี ทั้งนี้ผู้สอนภาษาอังกฤษมีความแตกต่างในระยะเวลาของประสบการณ์การสอนภาษาต่างประเทศมากที่สุด ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูมีความแตกต่างกันน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงระยะเวลาประสบการณ์การสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ประเภทของผู้สอน	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผู้สอนภาษาอังกฤษ	9.00	9.23
ผู้สอนภาษามลายู	5.67	2.42
ผู้สอนภาษาอาหรับ	9.17	4.88
รวม	7.94	6.04

2.1.3. คุณวุฒิการศึกษา ประเทศ และสาขาวิชาเอกโท

โดยภาพรวม พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ 15 คน จากทั้งหมด 18 คน ในขณะที่มีเพียง 3 คน เท่านั้นที่มีคุณวุฒิการศึกษาว่าปริญญาตรี โดยผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ทั้งหมด จบการศึกษาในประเทศไทยมากที่สุด คือจำนวน 9 คน รองลงมาเป็นประเทศอินโดนีเซีย 3 คน มาเลเซียกับคูเวต ประเทศละ 2 คน ปากีสถานและซาอุดีอาระเบียมีน้อยที่สุด คือประเทศละ 1 คน

เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาพบว่า ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมีมากที่สุด ส่วนผู้สอนภาษามลายูจบปริญญาตรี 5 คน จากทั้งหมด 6 คน และภาษาอาหรับจบปริญญาตรี 4 คน จากทั้งหมด 6 คน

อย่างไรก็ตาม ผู้สอนภาษาต่างประเทศมากกว่าครึ่ง คือ 10 คน ในจำนวนทั้งหมด 18 คน ไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มภาษา พบว่าในกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษ มีผู้สอนที่จบตรงสาขามากที่สุด คือ จำนวน 4 คน จากทั้งหมด 6 คน โดยกลุ่มผู้สอนภาษามลายูและอาหรับมีผู้จบตรงสาขาวิชาน้อยมาก เพียงคือภาษาละ 1 คน จากทั้งหมด 6 คนของกลุ่มผู้สอนแต่ละสาขาวิชา นอกจากนี้ เมื่อดูสาขาวิชาโท ก็ยังพบอัตราส่วนที่จบตรงสาขาที่สอนบ้างแต่ยังถือว่าน้อย โดยผู้สอนภาษามลายูมี 1 คน และภาษาอาหรับ 2 คน

ตารางที่ 21 แสดงภาพรวมการจบการศึกษาตรงกับสาขาวิชาของผู้สอน พิจารณาจากวิชาเอกและโท

ประเภทของผู้สอน	จำนวนผู้สอนที่จบตรงสาขา	ร้อยละ
ผู้สอนภาษาอังกฤษ	4/6	66.7
ผู้สอนภาษามลายู	2/6	33.3
ผู้สอนภาษาอาหรับ	3/6	50.0
รวม	9/18	50.0

โดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาทั้งวิชาโทและเอกของผู้สอนทั้งสามกลุ่มสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ พบว่ามีผู้สอนเพียงร้อยละ 50 เท่านั้นที่จบตรงสาขาที่สอน โดยผู้สอนภาษาอังกฤษมีผู้จบตรงสาขามากที่สุด รองลงมาคือภาษาอาหรับ และมลายูน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 21

2.1.4. ระดับชั้นที่รับภาระงานสอน

จากการสำรวจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งคือจำนวน 11 คน จากทั้งหมด 18 คนเป็นผู้ที่สอนในระดับมัธยมปลาย และอีก 7 คนสอนระดับมัธยมต้น ถ้าพิจารณาคูตามกลุ่มภาษาเป้าหมายจะพบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษทุกคนสอนระดับมัธยมตอนปลาย ในขณะที่เดียวกันผู้สอนอีกจำนวน 4 คน สอนในระดับมัธยมต้นและปลายด้วย ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูและอาหรับบางส่วน ยังมีภาระสอนในระดับชั้นสามัญด้วย ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่รับภาระงานสอนในระดับชั้นสามัญ

ประเภทของผู้สอน	ระดับมัธยมต้น	ระดับมัธยมปลาย
ผู้สอนภาษาอังกฤษ	4/6	6/6
ผู้สอนภาษามลายู	1/6	3/6
ผู้สอนภาษาอาหรับ	2/6	2/6
รวม	7/18	11/18

นอกจากนี้ ในระดับชั้นสายศาสนา ยังพบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศจำนวน 8 คน จากทั้งหมด 18 คน รับภาระงานสอนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลางมากที่สุด รองลงไปคือตอนต้น และตอนปลายน้อยที่สุด โดยผู้สอนภาษามลายูรับภาระงานสอนในระดับกลางมากกว่าระดับต้น ต่างจากผู้สอนภาษาอาหรับที่รับภาระสอนทั้งสามระดับ โดยรับภาระสอนในระดับกลางมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้สอนภาษาอังกฤษไม่ได้สอนรายวิชาศาสนาเลย ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศรับภาระงานสอนในระดับชั้นต่างๆในสายศาสนา

ประเภทของผู้สอน	อิสลามศึกษา ตอนต้น	อิสลามศึกษา ตอนกลาง	อิสลามศึกษา ตอนปลาย
ผู้สอนภาษาอังกฤษ	0/6	0/6	0/6
ผู้สอนภาษามลายู	2/6	3/6	0/6
ผู้สอนภาษาอาหรับ	3/6	4/6	4/6
รวม	5/18	7/18	4/18

โดยสรุปแล้ว ผู้สอนภาษาต่างประเทศทุกภาษาต้องรับภาระงานสอนในระดับชั้นต่างๆ มากกว่า 1 ระดับ แสดงให้เห็นถึงภาระงานสอนที่มาก จนไม่สามารถรับภาระงานอย่างอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.6. เนื้อหาหรือทักษะที่ถนัดในการสอน

จากตารางที่ 24 พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศถนัดในการสอนทักษะการอ่านและเขียนมากที่สุด เท่ากัน คือจำนวน 15 ใน 18 คน รองลงมาคือทักษะการพูด ไวยากรณ์ คำศัพท์ ส่วนทักษะที่มีความถนัดน้อยที่สุดคือทักษะการฟัง

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศถนัดในการสอนตามเนื้อหาหรือทักษะต่างๆ ค่อจำนวนทั้งหมด

	ภาษาอังกฤษ	ภาษามลายู	ภาษาอาหรับ	รวม
การออกเสียง	1/6	2/6	5/6	8/18
คำศัพท์	3/6	4/6	3/6	10/18
ไวยากรณ์	3/6	3/6	5/6	11/18
การฟัง	0/6	3/6	3/6	6/18
การพูด	3/6	4/6	4/6	11/18
การอ่าน	5/6	5/6	5/6	15/18
การเขียน	3/6	6/6	6/6	15/18

เมื่อพิจารณาผู้สอนแต่ละภาษา พบว่ากลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ถนัดในการสอนการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือการสอนคำศัพท์ ไวยากรณ์ การพูด การเขียนและการออกเสียง แต่ไม่ถนัดสอนการฟังมากที่สุด โดยไม่มีผู้สอนภาษาอังกฤษที่ตอบว่าถนัดสอนการฟังเลย ส่วนผู้สอนภาษามลายู ส่วนใหญ่ถนัดในการสอนการเขียน รองลงมาเป็นทักษะการอ่าน แต่ไม่ค่อยถนัดสอนการออกเสียง ในขณะที่กลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่ถนัดในการสอนการเขียนไม่ถนัดสอนการฟังและคำศัพท์มากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่า

ผู้สอนภาษาอาหรับและมลายูจะประเมินตนเองว่าถนัดในทักษะต่างๆมากกว่าผู้สอนภาษาอังกฤษ แสดงถึงความมั่นใจในความรู้และทักษะต่างๆเพื่อนำไปใช้ในการสอนมากกว่านั่นเอง

2.1.7. ระดับความสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความสามารถของผู้สอนภาษาต่างประเทศในการใช้ทักษะต่างๆ

ประเภทของผู้สอน	การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ภาษาอังกฤษ	3.33	3.50	4.00	4.00
ภาษามลายู	3.67	4.00	4.33	4.17
ภาษาอาหรับ	3.50	3.50	4.33	4.00
รวมทั้งหมด	3.50	3.67	4.22	4.06

จากตารางที่ 25 พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการใช้ทุกทักษะอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมาก โดยเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือทักษะการเขียน การพูดและการฟังน้อยที่สุด แต่แสดงให้เห็นว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยรวมมีความเห็นต่อความสามารถของตนเองในด้านบวก คือเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษาอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มภาษา พบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านและเขียนดีที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือทักษะการพูดอยู่ในระดับปานกลาง และมีทักษะการฟังอยู่ในระดับปานกลางและเป็นทักษะที่มีความสามารถน้อยที่สุด

ผู้สอนภาษามลายูเห็นว่าตนเองมีทักษะการอ่านดีที่สุด รองลงมาคือทักษะการเขียน และการพูด ซึ่งอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการฟังน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สอนภาษาอาหรับ ส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีทักษะการอ่านในระดับมากที่สุดเช่นกัน รองลงมาคือทักษะการเขียน ซึ่งอยู่ในระดับมาก การพูดอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในการฟังน้อยที่สุดเช่นกัน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุป จะเห็นว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศทุกภาษาจะเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านมากที่สุด และมีความสามารถในการฟังน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีความสามารถในการทุกทักษะในการทางบวก

2.1.8. ความสำคัญของทักษะต่างๆต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจโดยภาพรวม ผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่าทักษะการพูดมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือการอ่าน การฟัง และการเขียนตามลำดับ

ตารางที่ 26 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการฟังจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา

ประเภทของผู้สอน	ความสำคัญของทักษะการฟัง			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
อังกฤษ	50.0%	16.7%	16.7%	16.7%
มลายู	0.0%	50.0%	16.7%	33.3%
อาหรับ	33.3%	33.3%	0.0%	33.3%

ตารางที่ 27 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการพูดจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา

ประเภทของ ผู้สอน	ความสำคัญของทักษะการพูด			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
อังกฤษ	16.7%	66.7%	16.7%	0.0%
มลายู	66.7%	0.0%	16.7%	16.7%
อาหรับ	33.3%	16.7%	50.0%	0.0%

ตารางที่ 28 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการอ่านจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา

ประเภทของ ผู้สอน	ความสำคัญของทักษะการอ่าน			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
อังกฤษ	33.3%	0.0%	66.7%	0.0%
มลายู	33.3%	16.7%	33.3%	16.7%
อาหรับ	33.3%	16.7%	16.7%	33.3%

ตารางที่ 29 แสดงลำดับความสำคัญของทักษะการเขียนจำแนกตามกลุ่มผู้สอนภาษา

ประเภทของ ผู้สอน	ความสำคัญของทักษะการเขียน			
	อันดับ 1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
อังกฤษ	0.0%	16.7%	0.0%	83.3%
มลายู	0.0%	33.3%	33.3%	33.3%
อาหรับ	0.0%	33.3%	33.3%	33.3%

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษา พบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษเห็นว่าทักษะการฟังมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการพูด อ่านและเขียนตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มผู้สอนภาษามลายูให้ความสำคัญต่อทักษะพูด รองลงมาคือ การฟัง และท้ายที่สุดอ่านและเขียนเท่ากัน ส่วนกลุ่มภาษาอาหรับ ให้ความสำคัญกับทุกทักษะ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นทักษะการเขียน ดังแสดงในตารางที่ 26-29

โดยสรุปแล้ว ผู้สอนภาษาต่างประเทศ มองว่าทักษะการฟังและการพูด สำคัญที่สุดต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ มากกว่าทักษะการอ่านและเขียน

2.1.9. ประสิทธิภาพการอยู่ในต่างประเทศ

ตารางที่ 30 แสดงจำนวนผู้สอนที่เคยมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด

ประเภทของผู้สอน	จำนวน
ภาษาอังกฤษ	2/6
ภาษามลายู	4/6
ภาษาอาหรับ	6/6
ภาพรวม	12/18

จากตารางที่ 30 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง คือจำนวน 12 คน ใน 18 คน มีประสบการณ์ในการไปอยู่ยังต่างประเทศ โดยผู้สอนภาษาอาหรับทุกคนมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศและเป็นกลุ่มที่มี

ประสบการณ์มากที่สุด รองลงมาคือภาษามลายู คือ 4 คนในจำนวนทั้งหมด 6 คน และอังกฤษน้อยที่สุด คือ จำนวน 2 คน จากจำนวนทั้งหมด 6 คน เมื่อพิจารณาคุประเทศแล้ว พบว่าเป็นประเทศในแถบเอเชีย โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้ผู้สอนภาษาต่างประเทศเคยไปอยู่ในประเทศมาเลเซียมากที่สุด คือ 4 คน รองลงมาคือ อินโดนีเซีย จำนวน 2 คน ส่วนประเทศอื่นได้แก่คูเวต ปากีสถาน และซาอุดีอาระเบีย ประเทศละ 1 คน

ตารางที่ 31 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เคยมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศต่างๆ ค่อจำนวนทั้งหมด

	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	คูเวต	ปากีสถาน	ซาอุดีอาระเบีย	รวม
อังกฤษ	1/6	-	-	-	-	1/6
มลายู	2/6	2/6	-	-	-	4/6
อาหรับ	1/6	1/6	1/6	1/6	1/6	5/6
ภาพรวม	4/18	3/18	1/18	1/18	1/18	10/18

แต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้สอนภาษาพบว่า ผู้สอนภาษาอาหรับมีประสบการณ์มากที่สุด โดยกระจายตามประเทศต่างๆ ทุกประเทศที่ปรากฏในตาราง รองลงมาคือผู้สอนภาษามลายู ที่เคยอยู่ในมาเลเซียและอินโดนีเซีย ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษมีเพียงแค่ 1 คน ที่เคยอยู่ในประเทศมาเลเซียตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังพบว่าในบรรดาผู้ที่ตอบว่าเคยไปอยู่ต่างประเทศ มีจุดประสงค์เพื่อไปศึกษาต่อมากที่สุด คิดเป็นระยะเวลาโดยเฉลี่ย 6.33 ปี รองลงมาคือดูงานและฝึกอบรมตามลำดับ คิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 30 วัน และ 15.33 วันตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้สอนบางคนมีประสบการณ์ในการไปต่างประเทศมากกว่า 1 ครั้ง โดยสังเกตจากจำนวนผู้ตอบที่มีมากกว่าผู้ที่เคยไปต่างประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 32-33-

ตารางที่ 32 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เคยไปอยู่ในต่างประเทศตามจุดประสงค์ต่างๆ จำแนกตามกลุ่มภาษา

ผู้สอนภาษา	ศึกษาต่อ	ฝึกอบรม	ดูงาน
อังกฤษ	1/6	-	1/6
มลายู	3/6	-	1/6
อาหรับ	5/6	1/6	1/6
รวม	9/18	1/18	3/18

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการไปอยู่ต่างประเทศของผู้สอนภาษาต่างประเทศตามจุดประสงค์ต่างๆ จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	ศึกษาต่อ (เฉลี่ยเป็นปี)	อบรม (เฉลี่ยเป็นวัน)	ดูงาน (เฉลี่ยเป็นวัน)
ภาษาอังกฤษ	5	-	1
ภาษามลายู	5	-	15
ภาษาอาหรับ	7.4	30	30
ภาพรวม	6.33	30.00	15.33

2.1.10. การเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาคำต่างประเทศที่จัดในประเทศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบมา พบว่าส่วนใหญ่ คือจำนวน 15 ใน 18 คน มีการเพิ่มพูนความรู้ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มภาษา พบว่า ผู้สอนต่างประเทศทุกภาษาส่วนใหญ่มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ทุกกลุ่ม โดยกลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับทั้งหมด คือจำนวน 6 คน ตอบว่ามีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ รองลงมาคือผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน และผู้สอนภาษามลายู จำนวน 4 คน จากทั้งหมด 6 คน

ตารางที่ 34 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่มีการเพิ่มพูนความรู้ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาต่อจำนวนทั้งหมด เปรียบเทียบตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	จำนวนต่อทั้งหมด
อังกฤษ	5/6
มลายู	4/6
อาหรับ	6/6
รวม	15/18

นอกจากนี้ ผู้สอนส่วนใหญ่ที่มีการเพิ่มพูนความรู้ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ตอบว่าได้รับการฝึกอบรมด้านภาษาคำต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้มากที่สุด โดยกลุ่มภาษาอาหรับมีโอกาสมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอังกฤษและมลายูตามลำดับ โดยเฉลี่ยในการฝึกอบรมในรอบปีที่ผ่านมา คือ 1.69 ครั้งต่อปี ซึ่งนับว่าน้อย โดยผู้สอนภาษาอาหรับมีโอกาสมากที่สุดคือ 1.80 ครั้งต่อปี รองลงมาคือภาษามลายูและอังกฤษตามลำดับ ส่วนแนวทางอื่นๆที่มีซึ่งมีน้อยมากคือการศึกษาต่อ ปรากฏในกลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนครั้งที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

ประเภทผู้สอน	ค่าเฉลี่ยในการไปอบรม (ครั้งต่อปี)
อังกฤษ	1.60
มลายู	1.67
อาหรับ	1.80
รวม	1.69

2.1.10. ภาระงานของผู้สอน

จากการสำรวจพบว่า โดยภาพรวม ผู้สอนทั้งหมดมีภาระงานสอนคิดเป็นรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา เฉลี่ย 3 รายวิชา โดยผู้สอนภาษาอาหรับจะมีภาระงานสอนในรายวิชาต่อภาคการศึกษามากที่สุด โดยเฉลี่ย 4 วิชา รองลงมาเป็นผู้สอนภาษามลายูและอังกฤษตามลำดับ ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาระงานผู้สอนภาษาอาหรับ 1 คนในทั้งหมด 6 คน มีภาระงานสอนในรายวิชาภาษามลายูด้วยอีกประมาณ 5 รายวิชา เช่นเดียวกับผู้สอนภาษามลายู 1 คน ก็มีภาระงานสอนในรายวิชาภาษาอาหรับด้วยอีกประมาณ 1 รายวิชา ดัง

แสดงในตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่าผู้สอนภาษาอาหรับและมลายู ในบางโรงเรียนมีการงานสอนในอีกภาษาหนึ่งอีกด้วย

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศคิดเป็นจำนวนรายวิชาต่อภาคการศึกษา จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทผู้สอน		ภาระงานสอน เป็นรายวิชาต่อ เทอม	ภาระงานสอน รายวิชาอื่นๆต่อ เทอม
อังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	2.00	-
	จำนวนผู้ตอบ	6/6	-
มลายู	ค่าเฉลี่ย	3.17	1.00
	จำนวนผู้ตอบ	6/6	1/6
อาหรับ	ค่าเฉลี่ย	4.00	5.00
	จำนวนผู้ตอบ	6/6	1/6

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของ ผู้สอน		ภาระงาน สอน ภาษาอังกฤษ	ภาระงาน สอนภาษา มลายู	ภาระงาน สอนภาษา อาหรับ
อังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	16.33	-	-
	จำนวนผู้ตอบ	6	-	-
มลายู	ค่าเฉลี่ย	-	18.50	2.00
	จำนวนผู้ตอบ	-	6	1
อาหรับ	ค่าเฉลี่ย	-	5.00	16.00
	จำนวนผู้ตอบ	-	1	6
รวม	ค่าเฉลี่ย	15.63		
	จำนวนผู้ตอบ	18/18		

นอกจากนี้ ในเรื่องจำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ พบว่า โดยภาพรวมของผู้สอนทั้งหมดมีภาระงานสอนคิดเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ เฉลี่ยคนละ 15.63 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งนับว่าสูง โดยกลุ่มผู้สอนภาษามลายูมีภาระสอนมากที่สุด เฉลี่ย 16.57 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมาเป็นภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับซึ่งมีน้อยที่สุด เฉลี่ยเพียงแค่ 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังแสดงในตารางที่ 37

ตารางที่ 38 แสดงจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย จำแนกตามภาษา

ประเภทของ ผู้สอน		ภาษาอังกฤษ	ภาษามลายู	ภาษาอาหรับ
อังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	34.67	-	-
	จำนวนผู้ตอบ	6/6	-	-
มลายู	ค่าเฉลี่ย	-	44.17	55.00
	จำนวนผู้ตอบ	-	6/6	1/6
อาหรับ	ค่าเฉลี่ย	-	55.00	40.67
	จำนวนผู้ตอบ	-	1/6	6/6
รวม	ค่าเฉลี่ย	41.03		
	จำนวนผู้ตอบ	18/18		

จากตารางที่ 38 พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมด ผู้สอนตอบว่ามีจำนวนนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ยประมาณ 41 คนต่อห้อง ซึ่งนับว่าเป็นห้องเรียนที่มีจำนวนผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มภาษาแล้ว พบว่าผู้สอนภาษามลายูมีนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ยมากที่สุด 45.71 คน รองลงมาคือผู้สอนภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย 42.71 และ 34.67 คนต่อห้องตามลำดับ

ตารางที่ 39 แสดงจำนวนผู้สอนที่มีภาระงานอื่นๆนอกเหนือจากการสอนต่อจำนวนทั้งหมด

ประเภทผู้สอน	มีภาระงานอื่น
อังกฤษ	6/6
มลายูกลาง	6/6
อาหรับ	5/6
รวม	17/18

โดยภาพรวมของภาระงานประจำที่นอกเหนือจากการสอน พบว่า ผู้สอนเกือบทั้งหมด คือจำนวน 17 คน จากทั้งหมด 18 คนในเกือบทุกกลุ่มภาษาตอบว่ามีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน โดยระบุภาระงานอื่นๆ คือดูแลฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ทะเบียน ที่ปรึกษาชุมชนและหัวหน้าหมวด จำนวน 3 คน ส่วนภาระงานอื่นๆ ได้แก่ ฝ่ายปกครอง ประชาสัมพันธ์ งานอาคารและงานวิชาการ ดังแสดงในตารางที่ 40

ทั้งนี้ โดยสรุปในเรื่องภาระงานของผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยรวมทั้งภาระงานสอนและภาระงานอื่นๆนอกเหนือจากการสอนทั้งหมดเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ พบว่ากลุ่มผู้สอนโดยรวมมีภาระงานเฉลี่ย 24.31 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง โดยกลุ่มผู้สอนภาษามลายูมีภาระงานมากที่สุด เฉลี่ยถึง 30.42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมาคืออังกฤษและอาหรับน้อยที่สุด เฉลี่ย 25.00 และ 17.50 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 40 แสดงลักษณะภาระงานประจำอื่นๆของผู้สอนภาษาต่างประเทศ ที่นอกเหนือจากงานสอน

ลักษณะภาระงาน	จำนวนผู้ตอบต่อจำนวนทั้งหมด
ฝ่ายกิจกรรมของนักเรียน	6/17
ทะเบียน	3/17
ที่ปรึกษาชุมชน	3/17
หัวหน้าหมวด	3/17
กรรมการหลักสูตร	2/17
ปกครอง	1/17
ประชาสัมพันธ์	1/17
งานอาคาร	1/17
งานวิชาการ	1/17

ตารางที่ 41 แสดงค่าเฉลี่ยภาระงาน โดยเฉลี่ยทั้งหมด คิดเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์

ประเภทผู้สอน	ค่าเฉลี่ย (ชั่วโมงต่อสัปดาห์)
อังกฤษ	25.00
มลายู	30.42
อาหรับ	17.50
รวม	24.31

2.1.12. การผลิตผลงานในวิชาภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ คือ 14 คน จากทั้งหมด 18 คน ตอบว่าทำผลงานวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอีกทางหนึ่ง เมื่อพิจารณาตามกลุ่มภาษาแล้ว พบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับมีจำนวนผู้ทำผลงานวิชาการมากที่สุด โดยมากกว่ากลุ่มภาษามลายูเล็กน้อย โดยผู้สอนส่วนใหญ่ทำงานแปลเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด รองลงมาคือทำเอกสารประกอบการคำสอนและช่วยทำหลักสูตร ส่วนงานที่นอกเหนือจากนี้มีสัดส่วนน้อยมาก ได้แก่ แต่งตำรา วิจัยและบทความ

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายภาษา พบว่ากลุ่มผู้สอนภาษามลายู ทำผลงานวิชาการหลากหลายกว่าผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับ โดยทำเอกสารประกอบการสอนและหลักสูตรมากที่สุด กลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับมีลักษณะผลงานเป็นงานแปลและงานเอกสารประกอบการสอนและหลักสูตรมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มภาษาอังกฤษจะอยู่ในหมวดงานแปลมากที่สุด รองลงมาคือทำวิจัย

ตารางที่ 42 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ทำลักษณะผลงานวิชาการต่อจำนวนทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มภาษา

ลักษณะผลงาน	ภาษาอังกฤษ	ภาษามลายู	ภาษาอาหรับ	รวม
แต่งตำรา	-	2/6	1/6	3/18
วิจัย	2/6	1/6	-	3/18
งานแปล	3/6	3/6	3/6	9/18
บทความ	-	1/6	1/6	2/18
หลักสูตร	1/6	4/6	3/6	8/18

2.1.13. ทักษะภาษาต่างประเทศที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศต้องการพัฒนา

ตารางที่ 43 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แสดงความต้องการพัฒนาทักษะต่างๆต่อจำนวนทั้งหมด ตามลำดับความสำคัญ

ทักษะ	ลำดับความสำคัญ			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
การฟัง	4/18	6/18	1/18	7/18
การพูด	8/18	4/18	4/18	2/18
การอ่าน	4/18	4/18	7/18	3/18
การเขียน	1/18	4/18	6/18	7/18

จากการสำรวจโดยภาพรวม พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศต้องการพัฒนาทักษะการพูดเป็นอันดับแรกมากที่สุด อันดับสองคือทักษะการฟัง อันดับสามคือทักษะการอ่านและสุดท้ายเป็นทักษะการเขียน

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษพบว่าต้องการพัฒนาทักษะอ่านและพูด เป็นลำดับแรก และต้องการพัฒนาการฟังเป็นลำดับสุดท้าย ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้สอนภาษามลายู ต้องการพัฒนาทักษะพูดเป็น

ลำดับแรก รองลงมาคือการฟัง การอ่าน และเขียน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับ ต้องการพัฒนาทักษะการฟังมากที่สุด รองลงมาคือการพูดและอ่าน และการเขียนน้อยที่สุด

โดยสรุปแล้ว พบว่า ผู้สอนทุกภาษาเห็นว่าตนเองอ่อนและต้องการพัฒนาตนในทักษะเพื่อการสื่อสารเป็นลำดับต้นๆ คือการพูดและฟัง ยกเว้น กลุ่มภาษาอังกฤษ ที่ระบุทักษะการอ่านเพิ่มเติมอีกทักษะหนึ่ง

2.1.14. ปัญหาของผู้สอน

ตารางที่ 44 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆต่อจำนวนทั้งหมด

ปัญหา	ลำดับความสำคัญของปัญหา			
	อันดับ 1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
ภาระงานสอน	-	2/18	8/18	8/18
ภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน	-	8/18	6/18	4/18
ขวัญและกำลังใจ	9/18	3/18	1/18	5/18
โอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพ	9/18	5/18	3/18	1/18

จากการสำรวจลำดับปัญหาของผู้สอนภาษาต่างประเทศ 18 คน โดยภาพรวมแล้ว ซึ่งให้เห็นว่าปัญหาอันดับต้นๆคือขวัญกำลังใจและ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพตน ในสัดส่วนครึ่งหนึ่งของทั้งหมด แสดงถึงความเห็นที่สอดคล้องกันในปัญหาการทำงานของผู้สอน รองลงไปคือปัญหาภาระงานอื่นๆที่นอกเหนือจากงานสอน ส่วนภาระงานสอนเป็นปัญหาที่มีผลกระทบน้อยที่สุดและกลับไม่เป็นปัญหาสำคัญต่อผู้สอนแต่ประการใด

ตารางที่ 45 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาอังกฤษที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆต่อจำนวนทั้งหมด

ปัญหา	ลำดับความสำคัญของปัญหา			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
ภาระงานสอน	-	-	4/6	2/6
ภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน	-	4/6	-	2/6
ขวัญและกำลังใจ	2/6	1/6	1/6	2/6
โอกาสพัฒนาดน	4/6	1/6	1/6	-

ตารางที่ 46 แสดงจำนวนผู้สอนภาษามลายูที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆต่อจำนวนทั้งหมด

ปัญหา	ลำดับความสำคัญของปัญหา			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
ภาระงานสอน	-	1/6	3/6	2/6
ภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน	-	3/6	2/6	1/6
ขวัญและกำลังใจ	4/6	-	-	2/6
โอกาสพัฒนาดน	2/6	2/6	1/6	1/6

ตารางที่ 47 แสดงจำนวนผู้สอนภาษาอาหรับที่แสดงความเห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหาต่างๆต่อจำนวนทั้งหมด

ปัญหา	ลำดับความสำคัญของปัญหา			
	อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4
ภาระงานสอน	-	1/6	1/6	4/6
ภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน	-	1/6	4/6	1/6
ขวัญและกำลังใจ	3/6	2/6	-	1/6
โอกาสพัฒนาตน	3/6	2/6	1/6	-

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาษา พบว่าโอกาสในการพัฒนาตนเป็นปัญหาลำดับต้นที่ผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับให้ความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษมองปัญหารองลงไปคือ ปัญหาด้านภาระงานอื่นๆที่นอกเหนือจากงานสอน และภาระงานสอนตามลำดับ ส่วนขวัญและกำลังใจนั้นผู้สอนภาษาอังกฤษมีความคิดในประเด็นนี้ แตกต่างกัน

ส่วนผู้สอนภาษาอาหรับมองว่าปัญหาโอกาสในการพัฒนาตนและขวัญและกำลังใจเป็นปัญหาลำดับต้นๆ รองลงไปคือปัญหาภาระงานอื่นๆและภาระงานสอนเป็นปัญหาน้อยที่สุด

ส่วนผู้สอนภาษามลายูให้ความสำคัญต่อขวัญและกำลังใจมากที่สุด รองลงไปคือ ภาระงานอื่นๆตามด้วยภาระงานสอน เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้สอนภาษามลายูมีความแตกต่างกันในประเด็นปัญหาโอกาสพัฒนาตนเอง

ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนภาษาต่างประเทศโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยสรุป

โดยสรุป ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ถูกสุ่มจำนวน 18 คน แยกเป็นภาษาอังกฤษ ภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ ภาษาละ 6 คน มีสัดส่วนเพศหญิงและชายใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ยประมาณ 35 ปี แต่ผู้สอนภาษาอาหรับมีอายุเฉลี่ยมากกว่าอีกสองกลุ่ม ทั้งหมดมีประสบการณ์การสอนประมาณเฉลี่ยประมาณ 8 ปี แต่สิ่งน่าเป็นห่วงคือมีผู้สอนเพียงร้อยละ 50 เท่านั้นที่จบตรงสาขาวิชา โดยพิจารณาจากสาขาวิชาเอกและโท นอกจากนี้ ผู้สอนมีภาระงานสอนมาก โดยพบว่าผู้สอนต้องสอนในหลายระดับชั้น โดยเฉพาะผู้สอนภาษาอาหรับและมลายูบางคนนั้น ต้องสอนเพิ่มในอีกภาษาหนึ่งด้วย

ในการสำรวจถึงประเด็นทักษะทางภาษา พบประเด็นที่คล้ายกันคือ ผู้สอนภาษาถนัดการสอนทักษะการอ่านมากที่สุด และไม่ถนัดในการสอนการฟัง แต่พบความแตกต่างปลีกย่อยในแต่ละกลุ่มภาษา สอดคล้องกับการประเมินค่าความสามารถทางภาษาของตนเองของผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ระบุว่า มีความสามารถทางทักษะการอ่านมากที่สุด และการฟังน้อยที่สุด ทักษะความสามารถทางทักษะและการสอนของผู้สอนนี้ กลับไม่สอดคล้องกับความเห็นในเรื่องความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ กล่าวคือผู้สอนภาษาส่วนใหญ่กลับเห็นว่าทักษะการพูด เป็นทักษะที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้สอนมองว่าตนเองมีความสามารถทางทักษะนี้ในระดับน้อย แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการสอนของตัวผู้สอนเอง แต่เมื่อพิจารณา

ประเด็นนี้ในกลุ่มผู้สอนแต่ละภาษา กลับพบความแตกต่างกัน กล่าวคือผู้สอนภาษาอังกฤษให้ความสำคัญต่อทักษะการฟัง ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูมีความเห็นเหมือนกับภาพรวมคือ ให้ความสำคัญต่อทักษะการพูด ส่วนผู้สอนภาษาอาหรับให้ความเห็นหลายหลาย โดยให้ความสำคัญในทุกๆทักษะ ยกเว้นการเขียน ซึ่งตรงกับทุกกลุ่มภาษา ที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุดเช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจที่พบว่าผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองในทักษะการสื่อสารคือการฟังและพูดมากที่สุด

นอกจากประเด็นทักษะทางภาษาแล้ว คณะผู้วิจัยยังพบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศมีประสบการณ์สัมผัสกับภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาจริงๆน้อยมาก ยกเว้นกลุ่มผู้สอนภาษามลายู แม้ว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ไปอยู่ในต่างประเทศ แต่ไม่ใช่เป็นประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา หากแต่เป็นประเทศที่ใช้ภาษาเป้าหมายในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ไปต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อมากที่สุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้สอนส่วนใหญ่มีการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แม้จะมีความถี่น้อยครั้งก็ตาม

ผู้สอนภาษาต่างประเทศ มีภาระงานสอนเฉลี่ย 3 รายวิชาต่อภาคการศึกษา ทั้งนี้ ผู้สอนภาษาอาหรับมีรายวิชาสอนมากที่สุด รองลงมาคือผู้สอนภาษามลายูและภาษาอังกฤษ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สอนบางคนมีภาระงานสอนข้ามภาษาอีกด้วย กล่าวคือมีภาระงานสอนอีกภาษาหนึ่ง รวมเป็น 2 ภาษา แต่เมื่อคิดเป็นรายชั่วโมงต่อสัปดาห์ กลับพบว่าผู้สอนมีภาระงานเฉลี่ย 15.63 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้สอนภาษามลายูมีภาระงานสอนมากที่สุด คือ 18.50 ชั่วโมง และผู้สอนภาษาอาหรับมีน้อยที่สุด คือ 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องรับสอนผู้เรียนในห้องเฉลี่ย 41 คน ต่อห้อง และผู้สอนภาษามลายูมีผู้เรียนมากที่สุด คือ 44 คน และภาษาอังกฤษน้อยที่สุด คือประมาณ 35 คน นอกจากนี้ ผู้สอนเกือบทุกคนยังมีภาระงานอื่นๆนอกเหนือจากการสอน เฉลี่ยแล้วมีภาระงานทั้งหมดรวมถึงงานสอนด้วยประมาณ 24.31 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้สอนภาษามลายูมีมากที่สุดคือ 30.42 ชั่วโมง และผู้สอนภาษาอาหรับน้อยที่สุดคือ 17.50 ชั่วโมง สอดคล้องกับการทำผลงานวิชาการ ที่ผู้สอนที่มีภาระงานน้อยคือผู้สอนภาษาอาหรับและอังกฤษ ตอบว่าผลิตผลงานวิชาการมากกว่าผู้สอนภาษามลายู โดยเลือกทำงานแปลเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด

คณะผู้วิจัยยังพบอีกว่า ขวัญกำลังใจและโอกาสในการพัฒนาตนเอง เป็นประเด็นใหญ่และสำคัญของผู้สอนภาษาต่างประเทศ มากกว่าปัญหาในเรื่องภาระงานสอนและงานอื่นๆที่ดูเหมือนต้องรับภาระมากเกินไป

2.2. สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

2.2.1. หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จากตารางที่ 48 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สอนส่วนใหญ่ คือจำนวน 15 คน จากทั้งหมด 18 คน ตอบว่ากำหนดหลักสูตรเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มภาษา พบความคิดเห็นไม่ต่างกัน คือ

ทุกกลุ่มภาษาส่วนใหญ่ตอบว่ากำหนดหลักสูตรเองเช่นกัน ทั้งนี้ส่วนใหญ่ คือจำนวน 9 คน ตอบว่าเพิ่งเริ่มใช้หลักสูตรนี้เมื่อปี พ.ศ. 2546

นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่กำหนดหลักสูตรเองนี้ ส่วนใหญ่ ตอบว่ามีการสอบถามความต้องการจากชุมชน ผู้เรียนและผู้ปกครอง ทั้งนี้พบในกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คนมากกว่าผู้สอนภาษาอื่น

ตารางที่ 48 แสดงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ใช้ตามความเห็นของผู้สอน

ประเภทของผู้สอน	หลักสูตรที่ใช้		รวม
	กระทรวงกำหนด	กำหนดเอง	
อังกฤษ	0	6	6
มลายู	1	5	6
อาหรับ	2	4	6
รวม	3	15	18

2.2.2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 49 แสดงการมีส่วนร่วมของผู้สอนภาษาต่างประเทศในการจัดทำหลักสูตรภาษาต่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	จำนวนผู้สอนที่มีส่วนร่วมในหลักสูตรต่อจำนวนผู้สอนทั้งหมด
อังกฤษ	6/6
มลายู	4/6
อาหรับ	6/6
รวม	16/18

จากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมของผู้สอนภาษาต่างประเทศพบว่าผู้สอนจำนวน 16 คน จากทั้งหมด 18 คนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ทั้งนี้พบส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มภาษา โดยลักษณะงานที่ทำ ได้แก่ เป็นกรรมการร่างหลักสูตรมากที่สุด คือจำนวน 9 คน รองลงมาเป็นงานกำหนดสาระการเรียนรู้และประชุมการจัดทำหลักสูตร ส่วนงานอื่นๆ ได้แก่ พิสูจน์อักษร สัมมนาเชิงปฏิบัติการ ผลิตตำราตามหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรเดิมเพื่อกำหนดหลักสูตรใหม่

ตารางที่ 50 แสดงลักษณะงานที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร

ลักษณะงาน	จำนวนผู้สอนที่มีส่วนร่วมในหลักสูตรต่อจำนวนผู้สอนทั้งหมดที่มีส่วนร่วม
กรรมการร่างหลักสูตร	10/16
กำหนดสาระการเรียนรู้	3/16
ประชุม	3/16
พิสูจน์อักษร	1/16
สัมมนาเชิงปฏิบัติการ	1/16
ผลิตตำราตามหลักสูตร	1/16
ปรับปรุงหลักสูตรเดิม	1/16

2.2.3. คำราและสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบหลักสูตรกระบวนวิชาที่สอน

ตารางที่ 51 แสดงคำราและสื่อการเรียนที่ผู้สอนเลือกใช้ จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	โรงเรียนกำหนดเอง	ผู้สอนเป็นผู้เลือก	ผู้สอนผลิตเอง	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกใช้
อังกฤษ	3/6	4/6	5/6	2/6
มลายู	3/6	5/6	5/6	2/6
อาหรับ	2/6	4/6	6/6	1/6
รวม	8/18	13/18	16/18	5/18

จากการสำรวจเรื่องคำราและสื่อการเรียนที่เลือกใช้ พบว่าโดยภาพรวม ผู้สอนส่วนใหญ่ คือจำนวน 13 คน จากทั้งหมด 18 คน ตอบว่าเป็นผู้ผลิตและเลือกคำราและสื่อการเรียนที่ใช้ในโรงเรียนเอง ซึ่งแสดงถึงว่าผู้สอนมีอิสระในการเลือกสรรคำราและสื่อในการเรียนการสอนเอง นอกจากนี้มีเพียงคือจำนวน 8 คน ตอบว่าโรงเรียนกำหนดเป็นผู้กำหนด และมีเพียง 5 คน ตอบว่า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกใช้คำราและสื่อที่ใช้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากผู้สอนเป็นรายภาษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้สอนอย่างเห็นได้ชัด

2.2.4. ลักษณะของเอกสารที่ใช้ในการสอน

ตารางที่ 52 แสดงเอกสารที่ผู้สอนใช้ในการสอน จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	คำราในประเทศ	คำราจากต่างประเทศ	ผู้สอนเรียบเรียงเอง	ผู้สอนรวบรวมจากแหล่งต่างๆ	เอกสารที่มีผู้เรียบเรียงไว้
อังกฤษ	5/6	3/6	2/6	5/6	3/6
มลายู	6/6	4/6	4/6	6/6	2/6
อาหรับ	5/6	6/6	3/6	4/6	1/6
รวม	16/18	13/18	9/18	15/18	6/18

จากการสำรวจเรื่องเอกสารที่ใช้ในการสอน โดยภาพรวม พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ คือจำนวน 15-16 คนจากทั้งหมด 18 คน ตอบว่าใช้เอกสารประกอบการสอนเป็นคำราในประเทศ และใช้เอกสารที่ผู้สอนเองเป็นผู้รวบรวมจากแหล่งต่างๆมาประกอบ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ใช้คำราจากต่างประเทศ มีจำนวน 13 ใน 18 คน ครึ่งหนึ่งใช้เอกสารที่เรียบเรียงเอง และอีก 6 คนใช้เอกสารที่ผู้อื่นเรียบเรียงไว้แล้ว

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มภาษาแล้ว พบว่า ผู้สอนภาษาอังกฤษและภาษามลายูใช้เอกสารจากคำราในประเทศและรวบรวมจากแหล่งต่างๆมากที่สุด ส่วนผู้สอนภาษาอาหรับใช้คำราจากต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือคำราในประเทศ และรวบรวมจากแหล่งต่างๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกกลุ่มภาษายกเว้นภาษาอาหรับ ส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งจะใช้คำราในประเทศและรวบรวมจากแหล่งต่างๆเหมือนกัน และทุกกลุ่มภาษาส่วนใหญ่มักจะ ไม่ค่อยใช้เอกสารที่ผู้อื่นเรียบเรียงไว้แล้ว ในสัดส่วนไม่เกินครึ่งของทั้งหมด แต่ประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มภาษาที่น่าสนใจคือ กลุ่มภาษาอาหรับทั้งหมดใช้คำราต่างประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไม่พบหรือพบคำราภาษาอาหรับน้อยมาก และกลุ่มภาษามลายู มีการใช้เอกสารหลากหลายกว่าภาษาอื่นๆ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่ามีแหล่งทางภาษาที่ผู้สอนภาษามลายูสามารถใช้ในการสอนได้มากกว่าภาษาอื่นๆ

2.2.5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับศึกษารายละเอียดของหลักสูตร

ในการแปลผลรายงานผลวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านต่างๆของผู้สอน ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย เพื่อแทนความหมายของระดับความมากน้อยดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่	ถึง	หมายถึง	ความหมาย	ความหมายเชิงเจตคติ
1.00	1.67	ไม่เลย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ลบ
1.68	2.34	น้อย	ไม่เห็นด้วยมาก	ลบ
2.35	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ลบ
3.01	3.67	ปานกลาง	เห็นด้วย	บวก
3.68	4.34	มาก	เห็นด้วยมาก	บวก
4.35	5.00	มากที่สุด	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	บวก

ตารางที่ 53 แสดงความเห็นของผู้สอนในการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตร	ภาษาอังกฤษ		ภาษามลายู		ภาษาอาหรับ		รวม	
	จำนวน ผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน ผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน ผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน ผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย
จุดประสงค์การเรียนรู้	6/6	3.67	6/6	3.83	6/6	3.83	18/18	3.78
สาระการเรียนรู้	6/6	4.00	6/6	4.00	6/6	4.00	18/18	4.00
การจัดกิจกรรม	6/6	3.83	6/6	3.50	6/6	3.50	18/18	3.61
สื่อประกอบ	6/6	3.00	6/6	2.83	6/6	3.17	18/18	3.00
วิธีวัดผล	6/6	3.67	6/6	3.67	6/6	3.83	18/18	3.72
สอนซ่อมเสริม	6/6	2.17	5/6	2.80	6/6	1.83	17/18	2.24

จากการสำรวจประเด็นต่างเกี่ยวกับการศึกษารายละเอียดในหลักสูตร พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสนใจหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยว่าสำคัญ โดยการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรในทุกหัวข้อในระดับปานกลางถึงมาก ทั้งนี้ผู้สอนให้ความสนใจในหัวข้อสาระการเรียนรู้มากที่สุด ยกเว้นการสอนซ่อมเสริมที่ให้ความสนใจในระดับค่อนข้างปานกลาง และเป็นความเห็นในเชิงลบ หรืออีกนัยหนึ่งคือไม่ให้ความสนใจ ซึ่งหมายถึงผู้สอนให้ความสำคัญน้อย

ถ้าพิจารณาตามกลุ่มภาษา ไม่พบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด โดยทุกกลุ่มภาษาศึกษาจุดประสงค์สาระการเรียนรู้มากที่สุด จุดประสงค์อื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ยกเว้นการสอนซ่อมเสริม ที่ผู้สอนทุกภาษาให้ความสำคัญน้อยที่สุด และเป็นความเห็นเชิงลบ หรือเห็นว่าไม่มีความสำคัญ นอกจากนี้ ผู้สอนภาษามลายูยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสื่อประกอบ โดยให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างปานกลาง

2.2.6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

จากการสำรวจเรื่องรูปแบบการสอน พบว่า ผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีวิธีสอนแบบฝึกปฏิบัติ บรรยาย และให้ผู้เรียนศึกษด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และใช้การทำโครงการในระดับน้อย โดยวิธีที่ใ้บ่อยมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ และวิธีที่ไม่เคยปฏิบัติคือการพาไปทัศนศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 54

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา ไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจน โดยผู้สอนภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยมากกว่าภาษาอื่นเล็กน้อยทุกหัวข้อ นอกจากนี้ทุกกลุ่มภาษามีวิธีที่ใช้บ่อยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติ และน้อยที่สุดคือการทำโครงการและทัศนศึกษา อยู่ในระดับไม่เคยปฏิบัติเลย ซึ่งเป็นความเห็นเชิงลบ สะท้อนให้เห็นถึงว่าผู้สอนไม่สนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยที่ใช้วิธีการทำโครงการและทัศนศึกษาในการสอนภาษาต่างประเทศนั่นเอง

ตารางที่ 54 แสดงค่าเฉลี่ยความมากน้อยในการใช้รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอน	อังกฤษ		มลายู		อาหรับ		รวม	
	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย
การบรรยาย	6	3.33	6	3.17	6	3.17	18	3.22
ฝึกปฏิบัติ	6	4.17	5	4.00	6	3.83	17	4.00
ทำโครงการ	6	2.00	6	1.83	6	2.00	18	1.94
ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง	6	3.33	6	3.17	6	3.00	18	3.17
ทัศนศึกษา	5	1.40	6	1.67	6	1.33	17	1.47

2.2.7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆในการสอน

ตารางที่ 55 ความเห็นของผู้สอนในเรื่องความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆ

ทักษะและความรู้	อังกฤษ		มลายู		อาหรับ		ภาพรวม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ฟัง	3.50	ปานกลาง	3.67	ปานกลาง	3.83	มาก	3.67	ปานกลาง
พูด	3.50	ปานกลาง	3.83	มาก	3.33	ปานกลาง	3.56	ปานกลาง
อ่าน	3.67	ปานกลาง	4.17	มาก	3.83	มาก	3.89	มาก
เขียน	3.67	ปานกลาง	4.00	มาก	3.67	ปานกลาง	3.78	มาก
ไวยากรณ์	3.33	ปานกลาง	2.83	ค่อนข้างปานกลาง	3.67	ปานกลาง	3.28	ปานกลาง
ศัพท์	4.17	มาก	4.00	มาก	4.17	มาก	4.11	มาก
วัฒนธรรม	2.83	ค่อนข้างปานกลาง	3.67	ปานกลาง	2.67	ค่อนข้างปานกลาง	3.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 55 พบว่า ผู้สอนโดยภาพรวมให้ความสำคัญกับทักษะการอ่าน เขียน ศัพท์ อยู่ในระดับมาก และการฟัง พูด หัวข้อความรู้ด้านไวยากรณ์และวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ โดยผู้สอนเห็นว่าความรู้ด้านศัพท์มีความสำคัญในการสอนมากที่สุด และวัฒนธรรมมีความสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้สอนในภาพรวมเห็นว่าทุกทักษะและองค์ความรู้มีความสำคัญเชิงบวกกับการสอนภาษาต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา พบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับให้ความสำคัญกับความรู้ด้านศัพท์มากที่สุด ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูให้ความสำคัญกับการอ่านมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาอังกฤษและอาหรับยังให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมน้อยที่สุด และเป็นความเห็นในเชิงลบ ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายู กลับเห็นว่าไวยากรณ์มีความสำคัญน้อยที่สุด และเป็นความเห็นในเชิงลบเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับเห็นว่าความรู้ด้าน

วัฒนธรรมไม่มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อการสอน เช่นเดียวกับผู้สอนภาษามลายูที่เห็นว่าความรู้ด้านไวยากรณ์ไม่มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อการสอน

2.2.8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 56 ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ

	อังกฤษ		มลายู		อาหรับ		ภาพรวม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
เรียนเพิ่มเติม	3.67	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง	3.83	มาก	3.61	ปานกลาง
อ่านหนังสือพิมพ์	3.67	ปานกลาง	3.50	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง	3.50	ปานกลาง
ฟังเพลง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	1.83	น้อย	2.61	ค่อนข้างปานกลาง
ฟังข่าว	3.33	ปานกลาง	3.50	ปานกลาง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	3.28	ปานกลาง
ดูภาพยนตร์	3.17	ปานกลาง	2.83	ค่อนข้างปานกลาง	2.33	น้อย	2.78	ค่อนข้างปานกลาง
ฟังวิทยุ	3.17	ปานกลาง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	2.33	น้อย	2.83	ค่อนข้างปานกลาง
ดูโทรทัศน์	3.33	ปานกลาง	3.67	ปานกลาง	2.33	น้อย	3.11	ปานกลาง
ใช้คอมพิวเตอร์	3.50	ปานกลาง	2.50	ค่อนข้างปานกลาง	3.17	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง
สนทนากับชาวต่างประเทศ	3.67	ปานกลาง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	3.00	ค่อนข้างปานกลาง	3.22	ปานกลาง

จากการสำรวจความเห็นของผู้สอนภาษาต่างประเทศ พบว่า โดยภาพรวม กิจกรรมที่มีประโยชน์ในระดับปานกลาง คือ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง อ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่างประเทศ ฟังข่าว ดูรายการโทรทัศน์ ใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และสนทนากับชาวต่างประเทศ ส่วนระดับค่อนข้างปานกลาง ซึ่งเป็นการคิดเห็นด้านลบและเห็นว่าไม่มีประโยชน์ต่อทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ และฟังวิทยุ สำหรับกิจกรรมที่เห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุดตามความเห็นของผู้สอนภาษาต่างประเทศ คือ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง และที่มีประโยชน์น้อยที่สุด คือการฟังเพลง ดังแสดงในตารางที่ 56

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาษาอังกฤษที่มีมากกว่ากลุ่มภาษาอื่นๆ คือ การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูภาพยนตร์ การฟังวิทยุ การใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และการสนทนากับชาวต่างประเทศ โดยผู้สอนภาษาอังกฤษเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดคือ การเรียนเพิ่มเติม การอ่านหนังสือพิมพ์ และการสนทนากับชาวต่างประเทศ และเห็นว่าฟังเพลงมีประโยชน์น้อยที่สุดและเป็นกิจกรรมเดียวที่เป็นความเห็นด้านลบของผู้สอนภาษาอังกฤษ

ส่วนค่าเฉลี่ยในกลุ่มภาษามลายู ที่มีมากกว่ากลุ่มภาษาอื่นๆคือ การฟังข่าว การดูรายการโทรทัศน์ โดยเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดคือการดูรายการทางโทรทัศน์ ส่วนกิจกรรมที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้กิจกรรมที่ผู้สอนภาษามลายูมีความเห็นด้านลบหรือไม่

เห็นว่ามีประโยชน์คือการฟังเพลง การดูภาพยนตร์ การสนทนากับชาวต่างประเทศและการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของผู้สอนภาษาอาหรับที่มีมากกว่ากลุ่มภาษาอื่นคือการเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มภาษาอาหรับมีความเห็นเชิงลบและไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมดังต่อไปนี้คือ การฟังเพลง การดูภาพยนตร์ และการฟังวิทยุ นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาอาหรับเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดคือการเรียนพิเศษเพิ่มเติม ส่วนกิจกรรมที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือการฟังเพลง

2.2.9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน

ตารางที่ 57 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน

ประเภทของผู้สอน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ภาษาอังกฤษ	3.50	ปานกลาง
ภาษามลายู	3.50	ปานกลาง
ภาษาอาหรับ	4.17	มาก
รวม	3.72	มาก

จากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวม ผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่า ได้สอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะฟัง-พูด และอ่าน-เขียน ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศทั้งสามภาษาเห็นด้วยในเชิงบวกว่า การสอนภาษาต่างประเทศควรเป็นไปในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด อ่าน-เขียน โดยกลุ่มภาษาอาหรับให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 57

2.2.10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน

ตารางที่ 58 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน

ประเภทของผู้สอน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ภาษาอังกฤษ	3.17	ปานกลาง
ภาษามลายู	3.17	ปานกลาง
ภาษาอาหรับ	2.50	ค่อนข้างปานกลาง
รวม	2.94	ค่อนข้างปานกลาง

จากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวม ผู้สอนภาษาต่างประเทศตอบว่าใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในระดับค่อนข้างปานกลาง แสดงให้เห็นถึงความเห็นในเชิงลบในเรื่องนี้ กล่าวคือ ผู้สอนภาษาต่างประเทศไม่ค่อยใช้ภาษาไทยในการสอนมากนัก และเมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา พบว่า มีเพียงกลุ่มภาษาอังกฤษและมลายูเท่านั้นที่มีความเห็นเชิงบวกในการใช้ภาษาไทยมากกว่า ในระดับปานกลาง ส่วนผู้สอนภาษาอาหรับแสดงอย่างเห็นได้ชัดว่าไม่ใช้ภาษาไทย

2.2.11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน

ตารางที่ 59 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน

ประเภทสื่อและอุปกรณ์	อังกฤษ		มลายู		อาหรับ		รวม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ภาพประกอบ	3.33	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง	3.17	ปานกลาง	3.28	ปานกลาง
แผ่นใส	1.67	ไม่เลย	1.17	ไม่เลย	1.50	ไม่เลย	1.44	ไม่เลย
วีดิทัศน์	1.67	ไม่เลย	1.83	น้อย	1.00	ไม่เลย	1.50	ไม่เลย
แถบเสียง	2.83	ค่อนข้าง ปานกลาง	1.83	น้อย	1.33	ไม่เลย	2.00	น้อย
วัสดุจริง	2.50	ค่อนข้าง ปานกลาง	2.83	ค่อนข้าง ปานกลาง	3.67	ปานกลาง	3.00	ค่อนข้าง ปานกลาง
คอมพิวเตอร์	1.33	ไม่เลย	1.33	ไม่เลย	1.83	น้อย	1.50	ไม่เลย

จากการสำรวจเรื่องการใช้สื่อ พบว่า โดยภาพรวม ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในชั้นเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างปานกลาง น้อยและไม่เลย ซึ่งเป็นความเห็นเชิงลบ ยกเว้น ภาพประกอบ เป็นสื่อที่ใช้มากที่สุด แต่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สอนยังไม่นิยมใช้ แผ่นใส วีดิทัศน์ แถบเสียง และคอมพิวเตอร์

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา ไม่พบความแตกต่างกันมาก ส่วนใหญ่จะใช้สื่อในระดับไม่เลยถึงปานกลาง แสดงถึงวิธีการสอนของผู้สอนนั้นไม่ค่อยใช้สื่อและอุปกรณ์มากนัก นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาอังกฤษและมลายูใช้ภาพประกอบมากที่สุด ในขณะที่ผู้สอนภาษาอาหรับใช้วัสดุจริงมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของผู้สอนภาษาอังกฤษคือใช้คอมพิวเตอร์น้อยที่สุด ส่วนผู้สอนภาษามลายูมีค่าเฉลี่ยใช้ แผ่นใสน้อยที่สุด และผู้สอนภาษาอาหรับมีค่าเฉลี่ยใช้วีดิทัศน์น้อยที่สุด

2.2.12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชน

ตารางที่ 60 โอกาสที่ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชน

ประเภทของผู้สอน	จำนวนที่ผู้สอนเห็นว่าผู้เรียนมี โอกาสใช้ภาษาในชุมชนต่อ จำนวนผู้สอนทั้งหมด
ภาษาอังกฤษ	1/6
ภาษามลายู	3/6
ภาษาอาหรับ	3/6
รวม	7/18

จากการสำรวจเรื่องการใช้ภาษาต่างประเทศในชุมชนของผู้เรียน พบว่า โดยภาพรวมผู้สอนภาษาต่างประเทศไม่ถึงครึ่ง คือจำนวน 7 คน จากทั้งหมด 18 คน เห็นว่าผู้เรียนของตนมีโอกาสได้ใช้ภาษาต่างประเทศในชุมชนเลย แสดงให้เห็นในเชิงลบว่าผู้เรียนไม่มีโอกาสในการใช้ภาษาในชุมชนเลย โดยในบรรดาผู้ที่ตอบว่าผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาต่างประเทศนั้น ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มภาษามลายูและอาหรับเท่านั้น

โดยผู้สอนที่ตอบว่าผู้เรียนมีโอกาสนำใช้ภาษาต่างประเทศนั้น ระบุนเทศกาลที่ไปใช้ภาษาต่างประเทศว่าไม่ได้เป็นเทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทงและปีใหม่ หากแต่เป็นเทศกาลหรือกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมพิเศษของชุมชน เช่น นิทรรศการฟื้นฟูวัฒนธรรม พิธีกรรมวิถีของชุมชน กิจกรรมในโรงเรียนคาตอลิก ฟังคุนเบาะห์ (บทเทศนา) ในวันศุกร์ วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม เช่นวันฮารีรายอ และวันเกิด โดยส่วนใหญ่จะพบในความเห็นของกลุ่มผู้สอนภาษามลายูและอาหรับ ซึ่งพบในจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้สอนทั้งหมด แต่ละภาษา คือ 3 ใน 6 คน ยกเว้นภาษาอังกฤษที่มีเพียง 1 ใน 6 คนเท่านั้นที่ระบุกิจกรรมอื่นๆ

2.2.13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของผู้เรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายกับชาว

ต่างประเทศตามสถานที่ท่องเที่ยว

ตารางที่ 61 แสดงโอกาสของผู้เรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายกับชาวต่างประเทศตามสถานที่ท่องเที่ยว

จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานที่ท่องเที่ยว
อังกฤษ	1/6
มลายู	1/6
อาหรับ	2/6
รวม	4/18

ผู้สอนภาษาต่างประเทศน้อยมาก คือจำนวน 4 คน จากทั้งหมด 18 คน เห็นว่าผู้เรียนมีโอกาสนำใช้ภาษาต่างประเทศกับชาวต่างประเทศ และกระจายไปกลุ่มภาษาอาหรับ มลายูและอังกฤษ โดยเห็นว่ากิจกรรมที่ได้ใช้ภาษาต่างประเทศคือการจำหน่ายของที่ระลึกและจำหน่ายอาหารในสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด ส่วนกิจกรรมอื่นๆที่มีผู้ตอบเพียง 1 ใน 18 คน ได้แก่เป็นมัคคุเทศก์และเป็นนักท่องเที่ยวยุโรป รวมถึงการได้พบกับชาวต่างประเทศ

2.2.14. การประเมินผลการเรียน

จากการสำรวจเรื่องการประเมินผลการเรียน พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยภาพรวมให้น้ำหนักการประเมินผลการเรียนกับการสอบปลายภาคมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 33.33 รองลงไปที่การสอบกลางภาค การเก็บคะแนน การสอบย่อย และจิตพิสัย โดยมีค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ 25.28 19.17 18.89 และ 3.33 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษาเป้าหมายทั้งสามภาษา พบความแตกต่างในการให้ความสำคัญ กล่าวคือผู้สอนภาษาอังกฤษให้คะแนนในหมวดสอบปลายภาคมากที่สุด ส่วนผู้สอนภาษามลายู จะให้คะแนนในหมวดเก็บคะแนนมากที่สุด ในขณะที่ภาษาอาหรับจะให้คะแนนในหมวดสอบกลางภาค สอบย่อยและจิตพิสัยมากที่สุด

ตารางที่ 62 แสดงค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละในการให้น้ำหนักคะแนนการประเมินผลการเรียน จำแนกตามกลุ่มภาษา

ประเภทของผู้สอน	สอบกลางภาค	สอบปลายภาค	สอบย่อย	เก็บคะแนน	จิตพิสัย
อังกฤษ	24.17	36.67	18.33	17.50	3.33
มลายู	23.33	31.67	16.67	26.67	1.67
อาหรับ	28.33	31.67	21.67	13.33	5.00
รวม	25.28	33.33	18.89	19.17	3.33

2.2.15. เครื่องมือวัดผลการเรียน

จากการสำรวจเรื่องเครื่องมือวัดผลการเรียน พบว่า โดยภาพรวมผู้สอนภาษาต่างประเทศ ที่มีผู้ตอบ 17 คนจากทั้งหมด 18 คน ให้ความสำคัญกับข้อสอบแบบปรนัยมากที่สุด อันดับสองคือแบบอัตนัย อันดับสามคือแบบสอบปฏิบัติจริง และชิ้นงานประเมินผลงานเป็นอันดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มภาษา ยังไม่พบความชัดเจนในความคิดเห็นของผู้สอนภาษาอังกฤษและมลายู แต่พบความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอย่างชัดเจนในกลุ่มผู้สอนภาษาอาหรับ โดยพบว่าผู้สอนภาษาอาหรับ ให้ความสำคัญลำดับแรกต่อเครื่องมือแบบปรนัย รองลงไปคือแบบอัตนัย แบบปฏิบัติและชิ้นงาน ตามลำดับ ส่วนผู้สอนภาษาอังกฤษให้ความสำคัญต่อเครื่องมือวัดแบบปรนัยน้อยที่สุดอย่างชัดเจน ส่วนเครื่องมือแบบอื่นๆนั้น มีความเห็นแตกต่างกัน โดยกระจายไปลำดับที่ 1-3 เท่าๆกัน ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูมีความเห็นแตกต่างกันเช่นกัน โดยกระจายลำดับความสำคัญต่อเครื่องมือต่างๆ แต่ให้ความสำคัญลำดับท้ายสุดต่อชิ้นงานประเมินผล

ตารางที่ 63 แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุลำดับความสำคัญของเครื่องมือวัดผลการเรียนแบบต่างๆต่อจำนวนผู้สอนทั้งหมด

เครื่องมือ	ลำดับ1	ลำดับ 2	ลำดับ3	ลำดับ4
แบบปรนัย	6/17	2/17	3/17	6/17
แบบอัตนัย	5/17	8/17	3/17	1/17
แบบปฏิบัติ	3/17	6/17	8/17	0/17
ชิ้นงานประเมินผล	3/17	3/17	2/17	9/17

2.2.16. ปัญหาการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจด้วยคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจากผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังสรุปได้ดังนี้

2.2.16.1. ภาระงานสอน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 10 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านการภาระงานสอน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ มีภาระงานมากเกินไป ส่วนปัญหาอื่นๆคือ ไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอน และมีภาระงานอื่นๆ ทำให้กระทบต่อการภาระงานสอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการะงานสอนหลักๆ ดังนี้ ควรลดคาบสอนให้น้อยลง ควรเน้นการะงานสอน และลดหรือแบ่งเบาการะงานอื่นๆ นอกเหนือจากการะงานสอนลงให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ ควรให้เวลาเตรียมตัวมากขึ้น โดยการให้รับผิดชอบสอนในวิชาเดียว

2.2.16.2. หลักสูตร

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 12 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านหลักสูตร ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ ครูผู้สอนยังเข้าใจหลักสูตรและรู้สึกสับสนกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ รองลงมาคือ หลักสูตรเปลี่ยนบ่อยเกินไป ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่มีคือ หลักสูตรไม่ค่อยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในชีวิตประจำวัน ผู้สอนรู้สึกว่าลำบากในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตร หลักสูตรเองยังไม่มี ความชัดเจน รวมทั้งหลักสูตรที่ใช้อยู่ไม่สอดคล้องหรือตรงกันกับหลักสูตรของโรงเรียนอื่นๆ ตัวผู้สอนเองยังไม่พร้อมที่จะใช้หลักสูตรใหม่ และคิดว่ายังไม่สมบูรณ์พอ อีกทั้งยังไม่เหมาะสมต่อผู้เรียน เพราะเนื้อหายากเกินไป และไม่ทันสมัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านหลักสูตรหลักๆ ดังนี้ ควรเป็นหลักสูตรง่ายๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และควรจัดอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจหลักสูตรที่แนะนำการนำไปใช้ ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ คือ ควรมีหนังสือตัวอย่างให้กับครู เพื่อให้สามารถสอนตรงตามหลักสูตร หลักสูตรควรมีเนื้อหาชัดเจนและแน่นอน สอดคล้องและตรงกันในทุกๆ โรง นอกจากนี้ ควรปรับปรุงให้เรียบร้อย รวมทั้งมีข้อชี้แนะ ควรทำวิจัยหลักสูตรเพื่อทราบปัญหาและนำผลมาพัฒนาต่อไป โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและจัดทำอย่างต่อเนื่อง และควรจัดการดูงานด้านหลักสูตรในประเทศอื่นๆ เช่น มาเลเซีย เป็นต้น

2.2.16.3. ผู้เรียน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 14 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านผู้เรียน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้น ไม่ตั้งใจ ไม่ใส่ใจและไม่สนใจเรียน รองลงมาคือ ผู้เรียนไม่ให้ความสนใจ ผู้เรียนไม่รู้ประโยชน์ของการเรียนภาษาต่างประเทศ และพื้นฐานของผู้เรียนทางภาษาไม่ค่อยดีหรือไม่มีเลย ส่วนปัญหาอื่นๆ คือ ผู้เรียนชอบเป็นผู้ฟังและไม่สนใจศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีปัญหาทางครอบครัว รวมทั้งมีพื้นฐานทางภาษาไม่เท่ากัน มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก และขาดทักษะการใช้ภาษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านผู้เรียนหลักๆ ดังนี้ ควรมีสื่อหรือคำร่าต่างประเทศที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกสนานและมีความรู้ รองลงมาคือ ควรสร้างจิตสำนึกที่ดีในการเรียน โดยให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของภาษาต่างประเทศ ควรให้ผู้เรียนมีโอกาสพบกับเจ้าของภาษา นำออกนอกสถานที่เพื่อศึกษานอกสถานที่บ้าง และจัดสอนซ่อมเสริมเพื่อปรับพื้นฐานของผู้เรียนให้ใกล้เคียงกัน ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ คือ จัดค่ายภาษา จัดกลุ่มผู้เรียนที่มี

พื้นฐานใกล้เคียงกัน จัดพี่เลี้ยงดูแลการเรียน ปรับปรุงพื้นฐานเป็นรายคน ครูควรจัดการทบทวนในห้องเรียน และส่งเสริมให้ใช้ภาษาในและนอกห้องเรียนด้วย

2.2.16.4. จำนวนผู้เรียน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 14 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านจำนวนผู้เรียน โดยปัญหาที่ระบุนมากที่สุดและเป็นปัญหาเดียวในด้านนี้คือ จำนวนผู้เรียนมากเกินไป ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านนี้หลักๆ ดังนี้ จำกัดหรือลดจำนวนนักเรียนให้น้อยลง โดยอาจจะจัดตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่วางไว้ นอกจากนี้ อาจจะแก้ปัญหาโดยการออกกฎระเบียบจำกัดในการรับนักเรียนให้น้อยลง และแก้ปัญหาโดยการเรียนเป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล เพื่อสามารถดูแลได้

2.2.16.5. บรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 12 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือบรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยในการเรียนการสอน เช่น มีกลิ่น เสียงดังในหรือนอกห้อง สาเหตุจากผู้เรียนเอง อากาศร้อนเกินไป สกปรก เป็นต้น รวมทั้งไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไม่มีสวิตไฟฟ้า อาคารยังไม่เรียบร้อย เป็นต้น ส่วนปัญหาอื่นๆ คือ บรรยากาศในห้องเรียนเงียบเกินไป ไม่มีการโต้ตอบจากผู้เรียน ทำให้เกิดบรรยากาศไม่น่าเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านบรรยากาศหลักๆ ดังนี้ คือ ควรปรับปรุงบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสม เช่น จัดห้องใหม่ ติดตั้งเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ หรือพัดลม ไฟฟ้า นอกจากนี้ ควรสร้างบรรยากาศความไว้วางใจและความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยการใช้เกมส์ในห้อง ฝึกและแนะนำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยการไม่ทำเสียงดังรบกวน และจัดให้มีการศึกษาจากชุมชน เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2.2.16.6. ระยะเวลาในการฝึกทักษะ

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ จำนวน 12 ใน 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านระยะเวลาในการฝึกทักษะ ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดและเป็นข้อเดียวคือระยะเวลาน้อยและจำกัด

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านนี้หลักๆ ดังนี้คือ ควรจัดเวลาฝึกให้มากกว่านี้ และแก้ปัญหาโดยการฝึกเป็นกลุ่มๆ ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆคือ จัดเวลาฝึกนอกเวลาเรียนให้กับผู้เรียน

2.2.16.7. ช่วงเวลาในการเรียน

ผู้สอนจำนวนส่วนน้อย คือจำนวน 2 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านช่วงเวลาในการเรียน แสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาในการเรียนไม่ใช่ปัญหาหลักสำหรับผู้สอนแต่อย่างใด โดยปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ ไม่เหมาะสม สาเหตุจากคาบเวลาฝึกใกล้เคียงกับช่วงเล่นกีฬา ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านนี้หลักๆ ดังนี้คือ ควรคงกีฬาโดยเฉพาะกีฬาที่จัดนอกโรงเรียน เพราะทำให้นักเรียนไม่มีเวลาเรียนได้เต็มที่ หรือควรชี้แนะให้นักเรียนเรียนเพิ่มเติม นอกโรงเรียน โดยการจัดเรียนพิเศษ เพื่อไม่ให้ช่วงเวลาดรกับปัญหาอื่นๆ

2.2.16.8. สื่อประกอบการสอน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 15 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านสื่อประกอบการสอน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ ขาดแคลนและสื่อการเรียนมีน้อยมาก รองลงมาคือไม่มีงบประมาณจัดหาสื่อได้ และในการผลิตสื่อเอง ผู้สอนไม่ทราบวิธีผลิตสื่อ จึงผลิตไม่เป็น สื่อเองก็ไม่หลากหลายและไม่น่าสนใจ และการจัดหาสื่อที่ดีก็ยาก

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านสื่อหลักๆ ดังนี้คือ สื่อควรมีความหลากหลาย ควรจัดหาเพิ่มหรือจัดซื้อเพิ่ม โดยการจัดงบประมาณให้มากขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆคือ โรงเรียนต่างๆควรจัดกลุ่มกับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อช่วยในการผลิตสื่อใช้ร่วมกัน ควรเปลี่ยนเนื้อหาสื่อให้เป็นวัฒนธรรมไทยๆ แต่นำเสนอโดยชาวต่างชาติ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาสาธิตเพื่อผลิตสื่อเอง หรืออาจจัดซื้อจากต่างประเทศ ศึกษาดูงาน หรืออาจจะใช้ครูชาวต่างชาติมาแทนหรือผลิตสื่อ

2.2.16.9. แหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 14 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่น้อยมาก บางแห่งก็ขาดแคลนไม่มีเลยและหาได้ยาก ส่วนปัญหาอื่นๆได้แก่ เวลาจำกัดในการไปใช้แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน นักเรียนเองใช้น้อยและไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า แหล่งเรียนรู้มีบ้าง แต่ก็ไม่เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ บางแห่งมีสภาพไม่ค่อยดี

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้ หลักๆ ดังนี้ ควรจัดแหล่งเรียนรู้ เช่นห้องสมุดที่มีอุปกรณ์และสื่อครบถ้วน รองลงมาคือควรจัดหาหนังสือพิมพ์หรือวารสารภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน นอกจากนี้ ควรจัดเวลาหรือคาบว่างให้นักเรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้ได้เรียน ภาษาต่างประเทศ ควรจัดให้ศึกษา ดูงานแหล่งเรียนรู้จากเจ้าของภาษาโดยตรง เพื่อได้สัมผัสกับเจ้าของภาษา รัฐควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มด้านแหล่งเรียนรู้ ควรให้โรงเรียนจัด

บรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียน เช่นมีรายการโทรทัศน์แบบสมัครสมาชิกหรือเคเบิลทีวี เพื่อมีรายการภาษาต่างประเทศ ควรแนะนำแหล่งเรียนรู้และรู้จักใช้แหล่งเหล่านั้นที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เต็มที่

2.2.16.10. วิธีสอน

ผู้สอนจำนวนครึ่งหนึ่งคือ คือจำนวน 9 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านวิธีสอน ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือผู้สอนยังไม่เข้าใจวิธีสอน และไม่ทราบวิธีสอนใหม่ๆ นอกจากการบรรยาย ปัญหาอื่นๆคือวิธีสอนที่ใช้อยู่ไม่มีความหลากหลาย ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการสอนได้ บางครั้งไม่เหมาะสมกับผู้เรียน หรือไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้กับกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนเองบางครั้งต้องบรรยายและปฏิบัติกิจกรรมเท่าที่จำเป็น เนื่องจากไม่มีสื่อช่วย

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านวิธีสอนหลักๆ ดังนี้ ควรจัดอบรมครูผู้สอน โดยการจัดอบรมครู เพื่อให้ศึกษาวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ส่วนวิธีการอื่นๆคือ พยายามทดลองเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตนและใช้หลากหลาย โดยอาจจะใช้สื่อประกอบ จัดค่ายภาษา ศึกษาดูงานการสอนจากมหาวิทยาลัย จัดอบรมครูผู้สอนเป็นกลุ่มโรงเรียนเอกชนโดยเฉพาะ และควรเพิ่มรายวิชาชีพครู ในบางสูตรระดับปริญญาตรี เช่นหลักสูตรอิสลามศึกษา

2.2.16.11. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้สอนจำนวนส่วนใหญ่ คือจำนวน 12 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาที่ระบุนมากที่สุดคือ ผู้สอนไม่ค่อยจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลา และผู้เรียนมีคาบเรียนมากเกินไป หากมี กิจกรรมที่มีก๊น้อยมาก อีกทั้งผู้เรียนเองก็ให้ความสนใจน้อยหรือไม่สนใจเลย และไม่เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมขาดความหลากหลาย ครูผู้สอนไม่มีเวลาจัด และบางครั้งโรงเรียนไม่สนับสนุนให้จัดกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้าน กิจกรรมหลักๆ ดังนี้ จัดกิจกรรมช่วงเวลาพิเศษและพยายามดึงผู้เรียนให้เข้าร่วม เช่นจัดค่าย ดูงานต่างประเทศ หรือจัดละคร เป็นต้น นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะอื่นๆปลีกย่อยคือ โรงเรียนควรสนับสนุน โดยการจัดช่วงเวลาให้ครูและนักเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ รวมทั้งให้ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วย

2.2.16.12. การวัดและประเมินผล

ผู้สอนจำนวนบางส่วน คือจำนวน 5 คน จากทั้งหมด 18 คน ระบุว่ามีปัญหาในการวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการวัดและประเมินผลไม่ใช่ปัญหาหลักของผู้สอนภาษาต่างประเทศ โดยปัญหาที่ระบุไว้คือ วิธีการประเมินไม่เหมาะสม ตามความเห็นของครูผู้สอนเห็นว่าบางจุดประสงค์ในแผนการสอนของหลักสูตรที่ให้ไว้ มีวิธีการวัดที่ไม่ถูกต้องและต้องใช้เวลานานเกินไป บางครั้งในหลักสูตรเองยังไม่ชัดเจนในการวิธีการวัดและประเมินผล

สอนมากกว่าภาษาต่างประเทศเท่าใดนัก อีกทั้งผู้สอนไม่นิยมใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในชั้นเรียน ในการประเมินผู้เรียน พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยภาพรวมให้น้ำหนักการประเมินผลการเรียนกับการสอบปลายภาคมากที่สุด โดยนิยมใช้เครื่องมือวัดเป็นข้อสอบแบบปรนัยสูงสุด รองลงไปแบบอัตนัย การปฏิบัติจริงและชิ้นงานสะสมผลงานเป็นลำดับสุดท้าย

ส่วนข้อมูลด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในชุมชนหรือตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยกเว้นภาษามลายูและอาหรับที่พบว่าผู้เรียนพอมีโอกาสในการใช้บ้างในเทศกาลหรือกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาต่างประเทศระบุว่าภาระงานสอน หลักสูตร ผู้เรียน จำนวนของผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึก สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน วิธีสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นปัญหาหลักที่พบในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และเห็นว่าประเด็นช่วงเวลาในการเรียนและการวัดและประเมินผล ไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด

กลุ่มตัวอย่าง ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านวิธีการวัดและประเมินผล
หลักๆ ดังนี้ ควรเปลี่ยนไปใช้วิธีวัดอื่นๆที่เหมาะสมและถูกต้อง ทั้งนี้ควรเน้นสภาพความเป็นจริงของ
นักเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ ควรมีคำอธิบายที่ชัดเจนมากกว่านี้และควรเพิ่มความรู้ในการวัดและประเมินให้
มากกว่าเดิม

โดยสรุป ประเด็นปัญหาที่ผู้สอนระบุว่าเป็นปัญหาหลักสำหรับการเรียนการสอนคือ ภาระงานสอน
หลักสูตร ผู้เรียน จำนวนของผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึก สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้
นอกชั้นเรียน วิธีสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนประเด็นปัญหาที่ผู้สอนส่วนใหญ่พบว่าไม่เป็น
ปัญหาหลักคือ ช่วงเวลาในการเรียน การวัดและประเมินผล

ข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยสรุป

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าส่วนใหญ่กำหนด
หลักสูตรเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็น
แนวทางในการจัดทำหลักสูตร และได้สอบถามข้อมูลความต้องการจากชุมชน ผู้ปกครองและผู้เรียน ซึ่งพบ
ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาอื่น โดยในการจัดทำหลักสูตรนั้น ผู้สอนส่วนใหญ่มี
ส่วนร่วม โดยมีหน้าที่เป็นกรรมการร่างหลักสูตรมากที่สุด ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนเป็น
ผู้ผลิตและเลือกตำราและสื่อการเรียนใช้ในโรงเรียนเอง โดยตำราและสื่อการเรียนที่ใช้มีความหลากหลาย
ส่วนใหญ่มักเป็นเอกสารตำราที่ผลิตในประเทศและเป็นเอกสารที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวมจากแหล่งต่างๆมา
ประกอบ นอกจากนี้ยังใช้ตำราจากต่างประเทศมาประกอบ รวมทั้งผู้สอนเรียบเรียงเอง แต่ที่น่าสังเกตคือ
ตำราภาษาอาหรับจะเป็นตำราจากต่างประเทศมากที่สุด และเอกสารตำราที่ใช้ในภาษามลายูมีความ
หลากหลายมากกว่าภาษาอื่น นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสนใจในรายละเอียดของ
หลักสูตรทุกข้อ ยกเว้นการสอนซ่อมเสริมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นหัวข้อที่ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าใดนัก

ในกระบวนการสอนนั้น พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ยังยึดการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็น
หลัก และไม่ค่อยนิยมใช้รูปแบบการทำโครงการและการพาไปทัศนศึกษา นอกจากนี้ ผู้สอนให้ความสำคัญ
กับความรู้ด้านศัพท์ว่ามีความสำคัญในการสอนมากที่สุด และความรู้ในด้านวัฒนธรรมมีความสำคัญน้อย
ที่สุด ทั้งนี้ผู้สอนในภาพรวมเห็นว่าทุกทักษะและองค์ความรู้มีความสำคัญเชิงบวกกับการสอน
ภาษาต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาในรายภาษา พบความแตกต่างคือผู้สอนภาษามลายูกลับให้ความสำคัญต่อ
ทักษะการอ่านมากที่สุด และไวยากรณ์น้อยที่สุด สำหรับกิจกรรมที่เห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุดตาม
ความเห็นของผู้สอนภาษาต่างประเทศ คือ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง และที่มีประโยชน์น้อยที่สุด คือการฟัง
เพลง ทั้งนี้ผู้สอนภาษาต่างประเทศทั้งสามภาษาเห็นด้วยในเชิงบวกว่า การสอนภาษาต่างประเทศควร
เป็นไปในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูดและอ่าน-เขียน และพบว่าผู้สอนไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการ

3. ผู้เรียน

3.1. ข้อมูลทั่วไป

3.1.1. เพศและอายุ

จากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำนวน 36 คนที่เรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพบว่า เป็นเพศหญิงร้อยละ 58.33 (21 คน) และเพศชายร้อยละ 41.66 (15 คน) จากข้อมูลข้างต้นเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้เรียนภาษาอาหรับที่สุ่มได้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนภาษาอื่นๆ จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้เรียนภาษาต่างประเทศมีอายุเฉลี่ย 17.64 ปี โดยผู้เรียนภาษาอาหรับมีอายุเฉลี่ยมากที่สุด คือ 18.42 ปี และผู้เรียนภาษามลายูมีอายุเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 16.92 ปี แต่เป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างทางอายุมากกว่ากลุ่มอื่นจากค่าเฉลี่ยมาตรฐาน 5.07

3.1.2. คะแนนผลการเรียนสะสมสายสามัญ

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่สุ่มได้เป็นผู้เรียนมีเกรดเฉลี่ยในสายสามัญตั้งแต่ 2.10 ถึง 3.90 ซึ่งหมายถึงเป็นผู้เรียนกระจายในระดับต่างๆ ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของผู้เรียนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำจนถึงสูงได้

3.1.3. เชื้อชาติและสัญชาติ

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนมีสัญชาติและเชื้อชาติไทยทั้งหมด

3.1.4. ภาษาที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จาก 36 คน พบว่ามี 14 คน ยังพูดภาษามลายูถิ่น และอีก 2 คน พูดภาษาอาหรับ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏพบผู้ใช้ภาษาจีนพูดในชีวิตประจำวัน 1 คน จากข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สองภาษา (bilingual) และแสดงให้เห็นถึงภาวะสองภาษา (bilingualism) ในบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในบางพื้นที่อีกด้วย

ตารางที่ 64 แสดงจำนวนและร้อยละของภาษาที่ผู้เรียนใช้ในชีวิตประจำวัน

	ไทย	มลายูถิ่น	อาหรับ	อื่นๆ (จีน)
จำนวน	28/36	14/36	2/36	1/36
ร้อยละ	77.8	38.9	5.6	2.8

3.1.5. อาชีพผู้ปกครอง

อาชีพผู้ปกครองของผู้เรียน เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายมากที่สุด เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ส่วนอาชีพอื่นๆคือทำธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร ข้าราชการ และผู้สอนโรงเรียนเอกชน

3.1.6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองของผู้เรียนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน โดยผู้ปกครองมากกว่าครึ่งมีรายได้เฉลี่ยที่ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ 10,0001-20,000 บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองของผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีรายได้น้อย และเมื่อพิจารณาจากกลุ่มภาษา ไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจน ดังแสดงในตารางที่ 65

ตารางที่ 65 แสดงรายได้ของผู้ปกครองของผู้เรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้เรียนภาษา		รายได้ผู้ปกครอง				ทั้งหมด
		ต่ำกว่า 10000	10001-20000	20001-30000	มากกว่า 30000	
อังกฤษ	จำนวน	6	4	1	1	12
	ร้อยละ	50.0	33.3	8.3	8.3	100.0
มลายู	จำนวน	8	3	-	1	12
	ร้อยละ	66.7	25.0	0.0	8.3	100.0
อาหรับ	จำนวน	6	4	1	1	12
	ร้อยละ	50.0	33.3	8.3	8.3	100.0
รวม	จำนวน	20	11	2	3	36
	ร้อยละ	55.6	30.6	5.6	8.2	100.0

3.1.7. ภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนทั้งหมดตอบว่ากำลังเรียนภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับ สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 3 ภาษาคือภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ

3.1.8. ช่วงระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรก

จากการสำรวจเรื่องระยะเริ่มต้นในการเรียนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไป ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จำนวน 15 คน จากทั้งหมด 36 คน ตอบว่าเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศตั้งแต่ในระดับคาถิกา รองลงมาคือระดับประถมศึกษา ซึ่งมีผู้ตอบ 12 คน เมื่อพิจารณาถึงการเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศแต่ละภาษา พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศแต่ละภาษาจะเริ่มเรียนในระดับชั้นแตกต่างกัน โดยผู้เรียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถม คิดเป็นร้อยละ 75 ในขณะที่ผู้เรียนภาษามลายู ส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษามลายูในระดับชั้นคาถิกาและมัธยมศึกษาในสัดส่วนเท่ากัน ส่วนผู้เรียนภาษาอาหรับจะเริ่มเรียนภาษาอาหรับในระดับชั้นคาถิกามากที่สุดถึงร้อยละ 75

เป็นที่น่าสังเกตว่าคาถิกาเป็นระบบการศึกษาที่ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศมากที่สุดถึงร้อยละ 47.2 ต่อระดับชั้นทั้งหมด และมีภาษาต่างประเทศหลากหลาย ได้แก่ภาษาอาหรับ มลายูและอังกฤษ

ตารางที่ 66 แสดงระดับชั้นที่ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรก

ผู้เรียนภาษา		ระดับชั้น				รวม
		อนุบาล	ตาติกา	ประถม	มัธยม	
อังกฤษ	จำนวน	0	3	9	0	12
	ร้อยละ	0.0	25.0	75.0	0.0	100.0
มลายู	จำนวน	0	5	2	5	12
	ร้อยละ	0.0	41.7	16.7	41.7	100.0
อาหรับ	จำนวน	2	9	1	0	12
	ร้อยละ	16.7	75.0	8.3	0.0	100.0
รวม	จำนวน	2	17	12	5	36
	ร้อยละ	5.6	47.2	33.3	13.9	100.0

3.1.9. การเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศที่จัดในประเทศและต่างประเทศ

จากการสำรวจพบว่าจากผู้เรียน 36 คน มีเพียง 7 คน ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศ และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เรียนภาษามลายูมากที่สุด นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่เคยได้เข้าร่วมกิจกรรมในต่างประเทศเลย แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางภาษาต่างประเทศ ซึ่งนำไปสู่ไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

3.1.10. ประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ร้อยละ 80.6 เรียนกับผู้สอนชาวไทย ในขณะที่มีผู้เรียนเพียง 6 คนหรือร้อยละ 16.7 ที่มีโอกาสเรียนกับผู้สอนชาวไทยและต่างประเทศ แต่น่าสังเกตว่าจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 36 คนมีเพียง 1 คน ที่ระบุว่าเรียนกับผู้สอนชาวต่างประเทศ ซึ่งถือว่าน้อยมาก และเมื่อพิจารณาในด้านกลุ่มภาษาจะพบว่าในบรรดาผู้เรียนที่ได้สัมผัสกับผู้สอนชาวต่างประเทศนั้น พบว่าผู้เรียนภาษาอาหรับมีโอกาเรียนกับชาวต่างประเทศนอกเหนือจากผู้สอนชาวไทยมากที่สุด

ตารางที่ 67 ประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

กลุ่มผู้เรียน		ประเภทของผู้สอนที่ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศ			รวม
		ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทยและชาวต่างประเทศ	
อังกฤษ	จำนวน	10	1	1	12
	ร้อยละ	83.4	8.3	8.3	100.0
มลายู	จำนวน	10	0	2	12
	ร้อยละ	83.3	0.0	16.7	100.0
อาหรับ	จำนวน	9	0	3	12
	ร้อยละ	75.0	0.0	25.0	100.0
รวม	จำนวน	29	1	6	36
	ร้อยละ	80.6	2.8	16.7	100.0

ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนภาษาต่างประเทศโดยสรุป

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ที่กลุ่มมามีทั้งหมด 36 คน แยกเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ภาษาละ 12 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 17.64 ปี เป็นผู้เรียนที่มีความผลการเรียนหลากหลายตั้งแต่ 2.10 จนถึง 3.90 ทั้งหมดเป็นผู้เรียนชาวไทย ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แต่พบบางส่วนใช้ภาษามลายูถิ่นด้วย ถือเป็นผู้รู้สองภาษา ผู้ปกครองของผู้เรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ทั้งหมดกำลังเรียนภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับเป็นภาษาต่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงการจัดภาษาต่างประเทศหลากหลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยผู้เรียนส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับตติยศึกษา ยกเว้นผู้เรียนภาษาอังกฤษเริ่มเรียนในระดับประถมศึกษา ในแง่การสัมผัสกับภาษา ผู้เรียนเหล่านี้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาต่างประเทศน้อยมาก ส่วนใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศกับครูสอนชาวไทย

3.2. ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ

3.2.1. ความชอบในการเรียนภาษาต่างประเทศ

ผู้เรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงผู้เรียนแต่ละกลุ่มภาษา พบว่าผู้เรียนภาษามลายูและอาหรับมีทัศนคติในการเรียนภาษาต่างประเทศดีกว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษ โดยผู้เรียนภาษามลายูและอาหรับส่วนใหญ่ตอบว่าชอบเรียนในระดับมาก ในขณะที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ตอบว่าชอบในระดับปานกลาง

ตารางที่ 68 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความชอบในการเรียนภาษาของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ประเภทของผู้เรียน	ระดับความชอบเรียนภาษาต่างประเทศ	ความหมาย
อังกฤษ	3.50	ปานกลาง
มลายู	4.08	มาก
อาหรับ	3.92	มาก
รวม	3.83	มาก

3.2.2. ทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

จากภาพรวม ผู้เรียนเห็นว่าตัวเองมีทักษะต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีทักษะการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือการเขียน การฟังและการพูดน้อยที่สุดตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในกลุ่มภาษา พบว่าทุกกลุ่มมีทักษะทุกทักษะในระดับค่อนข้างปานกลางถึงปานกลาง ซึ่งถือว่าไม่สูงมากนัก โดยผู้เรียนภาษาอังกฤษเห็นว่ามีความรู้การอ่านและเขียนมากที่สุด รองลงมาคือการฟังและพูดตามลำดับ ส่วนผู้เรียนภาษามลายูเห็นว่ามีความรู้การอ่านและฟังมากที่สุด รองลงมาคือการเขียนและพูดตามลำดับ และผู้เรียนภาษา

อาหรับเห็นว่ามีทักษะการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือการเขียน การฟังและพูดตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกภาษา เห็นว่ามีทักษะการอ่านมากที่สุด และการพูดน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเชิงบวกหรือลบ จะพบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษมีทักษะทุกทักษะในเชิงบวก ยกเว้นอ่อนในทักษะการพูด ส่วนผู้เรียนภาษามลายูเห็นว่าอ่อนในทักษะการพูดและการเขียน ในขณะที่ผู้เรียนภาษาอาหรับเห็นว่าอ่อนในทักษะการฟังและการพูด

ตารางที่ 69 แสดงค่าเฉลี่ยระดับทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

ประเภทของผู้เรียน	ทักษะการฟัง	ทักษะการพูด	ทักษะการอ่าน	ทักษะการเขียน
อังกฤษ	3.00	2.67	3.17	3.17
มลายู	3.25	2.75	3.25	2.92
อาหรับ	2.83	2.58	3.33	3.08
รวม	3.03	2.67	3.25	3.06

3.2.3. ความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ

โดยภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศทุกทักษะในระดับมากถึงมากที่สุด โดยต้องการปรับปรุงการพูดมากที่สุด รองลงมาคือการฟัง การเขียนและการอ่าน น้อยที่สุดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มภาษา พบว่า ผู้เรียนทุกภาษาต้องการปรับปรุงการพูดมากที่สุด แต่ผู้เรียนภาษาอังกฤษต้องการปรับปรุงการฟังน้อยที่สุด ในขณะที่ผู้เรียนภาษามลายูเป็นการอ่านน้อยที่สุด และผู้เรียนภาษาอาหรับเป็นการเขียนน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 70

ตารางที่ 70 แสดงระดับความต้องการของผู้เรียนในการปรับปรุงทักษะต่างๆ

ประเภทของผู้เรียน	การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ภาษาอังกฤษ	4.08	4.50	4.25	4.25
ภาษามลายู	4.08	4.58	3.75	3.92
ภาษาอาหรับ	4.33	4.67	4.17	4.08
รวม	4.17	4.58	4.06	4.08

3.2.4. ความจำเป็นของภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน

ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นความจำเป็นของภาษาต่างประเทศ โดยเห็นว่าภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นในระดับมาก เมื่อพิจารณากลุ่มภาษา ผู้เรียนภาษามลายูเห็นความจำเป็นมากที่สุด ส่วนผู้เรียนอีกสองภาษาเห็นความจำเป็นในระดับที่เท่ากัน ดังแสดงในตารางที่ 71 แสดงให้เห็นว่าภาษามลายูมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันมากกว่าภาษาอื่น

ตารางที่ 71 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนถึงความจำเป็นของภาษาต่างประเทศ

ประเภทของผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ภาษาอังกฤษ	3.75	มาก
ภาษามลายู	4.33	มาก
ภาษาอาหรับ	3.75	มาก
รวม	3.94	มาก

3.2.5. ความต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศ

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศโดยรวมต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยระบุว่าต้องการในระดับปานกลาง แสดงว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการนำภาษาต่างประเทศไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละภาษา พบว่าผู้เรียนภาษามลายูจะมีทัศนคติที่ดีที่สุด โดยส่วนใหญ่ระบุว่าต้องการทำงานที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับมาก รองลงมาคือผู้เรียนภาษาอังกฤษ และอาหรับ โดยระบุในช่วงปานกลาง แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ภาษามลายูในการทำงานยังอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 72 แสดงความต้องการของผู้เรียนในการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศ

ประเภทของผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ภาษาอังกฤษ	3.50	ปานกลาง
ภาษามลายู	4.00	มาก
ภาษาอาหรับ	3.42	ปานกลาง
รวม	3.64	ปานกลาง

3.2.6. ระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆ

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน ยกเว้นในสภาพแวดล้อมในการเรียน โดยส่วนใหญ่ระบุว่าใช้ภาษาต่างประเทศในการฟังเพลง ดูภาพยนตร์ การสนทนาและทำงานในระดับน้อยถึงค่อนข้างปานกลาง ซึ่งเป็นความคิดเห็นในเชิงลบ ส่วนกิจกรรมที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับมาก คือใช้ภาษาในการเรียน

เมื่อพิจารณาคู่แต่ละกลุ่มภาษา พบว่าไม่แตกต่างกันจากภาพรวม และทั้ง 3 กลุ่มภาษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ค่อยมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆ ยกเว้นในการเรียน นอกจากนี้ ผู้เรียนภาษาอังกฤษยังระบุในเชิงบวกว่ามีโอกาสนำภาษาในการฟังเพลงเพียงกลุ่มเดียว ดังแสดงในตารางที่ 73

ตารางที่ 73 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน

ประเภทผู้เรียน	ดูภาพยนตร์	ฟังเพลง	การสนทนา	การเรียน	การทำงาน
ภาษาอังกฤษ	2.17	3.08	2.67	3.67	1.83
ภาษามลายู	1.83	3.00	2.83	4.00	2.33
ภาษาอาหรับ	2.17	2.50	2.67	3.42	2.18
รวม	2.06	2.86	2.72	3.69	2.11

3.2.7. ประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศ

3.2.7.1. กิจกรรมในห้องเรียน

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศยังเห็นประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียนที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศไม่สูงนัก โดยผู้เรียนเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์ คือ ทำแบบฝึกหัดและทำข้อสอบ ส่วนกิจกรรมที่เห็นว่าไม่ค่อยมีประโยชน์คือ ใช้สถานการณ์จำลอง เกมปริศนา และกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้กิจกรรมที่ผู้เรียนเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุดคือการทำแบบฝึกหัด ส่วนเกมปริศนา ผู้เรียนเห็นว่ามีความสำคัญน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 74

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มภาษา พบว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษคือการทำแบบฝึกหัด และที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือการใช้สถานการณ์จำลอง โดยกิจกรรมที่มีประโยชน์ในความเห็นของผู้เรียนภาษาอังกฤษคือ การทำแบบฝึกหัด การทำข้อสอบ เกมปริศนา และเห็นว่ากิจกรรมอื่นๆ ไม่ค่อยเกี่ยวข้องต่อการเพิ่มทักษะ

นอกจากนี้ กิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษามลายูคือกิจกรรมกลุ่ม และที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือ เกมปริศนา โดยกิจกรรมทั้งหมดที่ระบุในแบบสอบถาม ผู้เรียนภาษามลายูระบุว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องต่อการเพิ่มทักษะทุกกิจกรรม

ส่วนกิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษาอาหรับคือการทำแบบฝึกหัด และที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือ เกมปริศนา โดยกิจกรรมที่เห็นว่ามีความสำคัญมีเพียง การทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบ ส่วนกิจกรรมอื่นๆนอกจากนี้ ผู้เรียนภาษาอาหรับมองว่าไม่ค่อยเกี่ยวข้องต่อการเพิ่มทักษะ

ตารางที่ 74 แสดงค่าเฉลี่ยของความเห็นต่อประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียน

ประเภทของผู้เรียน	ทำแบบฝึกหัด	ทำข้อสอบ	ใช้สถานการณ์จำลอง	เกมปริศนา	กิจกรรมกลุ่ม
ภาษาอังกฤษ	3.42	3.33	2.83	3.08	2.92
ภาษามลายู	3.50	3.50	3.50	3.33	3.58
ภาษาอาหรับ	3.25	3.17	2.50	2.08	2.25
รวม	3.39	3.33	2.94	2.83	2.92

3.2.7.2. กิจกรรมนอกห้องเรียน

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศโดยภาพรวมยังเห็นประโยชน์ของกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศไม่สูงนัก โดยผู้เรียนเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์คือการอ่านตำราเพียงอย่างเดียว และเห็นว่ากิจกรรมอื่นๆ ไม่มีประโยชน์ ซึ่งได้แก่ การเข้าค่าย การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสารต่างประเทศ การฟังเพลง การดูภาพยนตร์ การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสนทนากับชาวต่างประเทศ ทั้งนี้ กิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดคือการอ่านตำรา และกิจกรรมที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือการดูภาพยนตร์

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มภาษา พบว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษคือ การฟังเพลง และที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือการเข้าค่าย โดยเห็นว่ากิจกรรมที่มีประโยชน์คือการอ่านตำรา การฟังเพลง และการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ส่วนกิจกรรมอื่นๆที่เหลือ ผู้เรียนภาษาอังกฤษเห็นว่าไม่มีประโยชน์

นอกจากนี้ กิจกรรมที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษามลายูคือการอ่านตำราเช่นกัน และที่มีประโยชน์น้อยที่สุดคือ การดูภาพยนตร์ โดยกิจกรรมที่มีประโยชน์ในความเห็นของผู้เรียนกลุ่มนี้คือ การเข้าค่าย การอ่านตำรา การอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารต่างประเทศ การฟังเพลง การดูโทรทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสนทนากับชาวต่างประเทศ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การดูภาพยนตร์และการฟังวิทยุ นั้นเห็นว่าไม่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เรียนภาษาอาหรับเห็นว่ากิจกรรมต่างๆนอกห้องเรียนไม่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน เนื่องจากค่าเฉลี่ยที่ได้เป็นความเห็นในเชิงลบทั้งหมด โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยประโยชน์สูงที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษาอาหรับคือการอ่านตำรา และที่น้อยที่สุดคือ การดูภาพยนตร์และดูโทรทัศน์ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนไม่มีบทบาทสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้เรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด

ตารางที่ 75 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของผู้เรียนต่อประโยชน์ของกิจกรรมนอกห้องเรียน

ประเภทของผู้เรียน	เข้าค่าย	อ่านตำรา	อ่านหนังสือพิมพ์และวารสารต่างประเทศ	ฟังเพลง	ดูภาพยนตร์	ฟังวิทยุ	ดูโทรทัศน์	ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	สนทนากับชาวต่างประเทศ
ภาษาอังกฤษ	2.17	3.17	2.58	3.25	2.33	2.83	3.00	3.08	2.50
ภาษามลายู	3.33	3.92	3.33	3.33	2.33	2.83	3.25	3.50	3.25
ภาษาอาหรับ	2.17	3.00	2.00	2.42	1.83	1.92	1.83	2.25	2.08
รวม	2.56	3.36	2.64	3.00	2.17	2.53	2.69	2.94	2.61

3.2.8. ต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศมีต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศจากแหล่งต่างๆไม่สูงมาก ทั้งนี้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศได้รับต้นแบบจากผู้สอนคนไทยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ กิจกรรมในโรงเรียน วิทยุ โทรทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากภาพยนตร์และผู้สอนชาวต่างประเทศเป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มภาษา พบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษได้รับต้นแบบภาษาจากผู้สอนชาวไทยมากที่สุด รองลงมาคือ จากโทรทัศน์และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เท่ากัน จากวิทยุ กิจกรรมในโรงเรียน ภาพยนตร์ และจากผู้สอนชาวต่างประเทศเป็นลำดับสุดท้าย

ส่วนผู้เรียนภาษามลายูเห็นว่าได้รับต้นแบบภาษาต่างประเทศจากผู้สอนชาวไทยมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในขั้นสูง เท่ากับ 4.08 รองลงมาตามลำดับคือ จากกิจกรรมในโรงเรียน จากโทรทัศน์และวิทยุเท่ากัน จากภาพยนตร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์และผู้สอนชาวต่างประเทศน้อยที่สุด

นอกจากนี้ ผู้เรียนภาษาอาหรับ ได้รับต้นแบบภาษาต่างประเทศจากผู้สอนชาวไทยมากที่สุด อีกเช่นกัน โดยรองลงมาคือ จากกิจกรรมในโรงเรียน ผู้สอนชาวต่างประเทศ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เท่ากัน และจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากการแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้ พบว่า ผู้เรียนมีความเห็นเชิงบวกกับต้นแบบ ผู้สอนคนไทยเท่านั้น เพียงแหล่งเดียว จากค่าเฉลี่ยที่สูงกว่า 3.00 ต้นแบบต่างๆนอกเหนือจากนั้นกลับเป็น ความเห็นเชิงลบ ซึ่งหมายถึงผู้เรียนไม่เห็นด้วยว่าเป็นต้นแบบของภาษาต่างประเทศต่อตนเองได้

ตารางที่ 76 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นต่อต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

ภาษาเป้าหมาย	ต้นแบบ จากผู้สอน ไทย	จากผู้สอน ชาว ต่างประเทศ	จากกิจกรรม ในโรงเรียน	จากวิทยุ	จาก โทรทัศน์	จาก ภาพยนตร์	จากโปรแกรม คอมพิวเตอร์
อังกฤษ	3.75	2.08	2.67	2.75	2.83	2.33	2.83
มลายู	4.08	2.42	2.75	2.67	2.67	2.50	2.42
อาหรับ	3.50	2.08	2.83	2.00	1.75	1.75	1.67
รวม	3.78	2.19	2.75	2.47	2.42	2.19	2.31

3.2.9. พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศมีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ หลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ต่ำถึงมาก ทั้งนี้พฤติกรรมที่ผู้เรียนกระทำบ่อยมากที่สุดคือ การเข้าเรียน อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพียงพฤติกรรมเดียว รองลงมาตามลำดับคือการส่งการบ้านตรง เวลา การปรึกษาผู้สอน การปรึกษาเพื่อน การทบทวนอย่างสม่ำเสมอ การค้นคว้าจากห้องสมุด จากสื่ออื่นๆ และจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มภาษา พบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับมีพฤติกรรมการเรียน ภาษาต่างประเทศที่กระทำบ่อยมากที่สุดคือการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และที่กระทำน้อยที่สุดคือ การ ค้นคว้าจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ในบรรดาผู้เรียนทั้งสามกลุ่มภาษา ผู้เรียนภาษามลายูมีค่าเฉลี่ย ความถี่ในการเข้าเรียนสม่ำเสมอมากที่สุด ส่วนผู้เรียนอาหรับมีค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้คอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

ตารางที่ 77 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นต่อพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

ประเภทของ ผู้เรียน	เข้าเรียน สม่ำเสมอ	ทบทวน เสมอ	ส่งงาน การบ้านตรง เวลา	ค้นคว้า เพิ่มเติมจาก ห้องสมุด	ค้นคว้าจาก คอม พิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	ค้นคว้าจาก สื่ออื่นๆ	ปรึกษา เพื่อน	ปรึกษา ผู้สอน
อังกฤษ	3.83	2.92	3.50	3.00	2.83	3.08	3.00	3.27
มลายู	4.45	3.00	3.45	3.00	2.45	2.91	3.55	3.64
อาหรับ	3.83	2.83	3.17	2.42	1.58	2.33	2.75	2.92
รวม	4.03	2.91	3.37	2.80	2.29	2.77	3.09	3.26

3.2.10. ปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศ

3.2.10.1. วิธีการสอน/การจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ โดยมีจำนวน 24 คนใน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระบุว่าวิธีการสอนของผู้สอนมีปัญหาต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยกลุ่มผู้เรียนภาษาที่มีปัญหา มากที่สุด คือ ภาษามลายูซึ่งระบุถึงปัญหาเป็นจำนวน 10 คน จากทั้งหมด 12 คน รองลงมาภาษาอังกฤษกับ ภาษาอาหรับ ภาษาละ 7 คนที่ระบุถึงปัญหานี้ แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนของผู้สอนในกลุ่มภาษามลายูมี ปัญหามากกว่าภาษาอื่น ทั้งนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาหลักคือผู้สอนอธิบายและสื่อสารไม่เข้าใจ เป็น ปัญหาด้านภาษาในการสื่อสาร รองลงมาคือ ไม่มีสื่อและ ไม่มีกิจกรรม ผู้สอนบรรยายเนื้อหาอย่างเดียว ส่วน ปัญหาอื่นๆคือ ใช้ภาษาต่างประเทศน้อยเกินไปหรือไม่ใช้เลย วิธีสอนไม่น่าสนใจ เน้นการสอนแปลมาก เกินไป ไม่เน้นการสนทนา และจังหวะพูดเร็วเกินไป จนผู้เรียนไม่เข้าใจ

3.2.10.2. บุคลิกภาพของผู้สอน

ผู้เรียนเกือบทั้งหมด 31 ใน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 86.11 ระบุว่าบุคลิกภาพของ ผู้สอนไม่เป็นปัญหาต่อการเรียน และผู้เรียนภาษามลายูบอกว่า บุคลิกภาพของผู้สอนมีปัญหาในการเรียน มากกว่ากลุ่มภาษาอื่น โดยระบุว่าปัญหามุขตาของบุคลิกภาพของผู้สอน คือบุคลิกของผู้สอนในช่วงสอนไม่น่าสนใจ และมักพูดเกินความจริง

3.2.10.3. พฤติกรรมการสอนของผู้สอน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน โดยมีผู้เรียน เพียง 10 คน จาก 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.77 ที่ระบุว่าพฤติกรรมผู้สอนเป็นปัญหาต่อการเรียน และเมื่อ พิจารณากลุ่มภาษาพบว่ากลุ่มผู้เรียนภาษาอาหรับระบุว่ามีปัญหาเรื่องพฤติกรรมผู้สอนมากที่สุด โดยมี จำนวน 6 ใน 12 คน หรือร้อยละ 50 และรองลงมาคือ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษมีปัญหาที่น้อยที่สุด โดย ผู้เรียนระบุปัญหาพฤติกรรมผู้สอนได้แก่ ผู้สอนสอนน่าเบื่อ มากที่สุด รองลงมาคือ ขาดสอนและมาสอนไม่ สม่ำเสมอ

3.2.10.4. บรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่จำนวน 24 ใน 36 คนหรือร้อยละ 66.67 ระบุว่าปัญหาเรื่อง บรรยากาศในชั้นเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ไม่มีสื่อ สอนซ้ำๆ ไม่น่าสนใจ เนื้อหาไม่เหมาะสม เมื่อเทียบเป็นรายภาษาพบว่า ผู้เรียนภาษามลายูมีปัญหามากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วน ร้อยละ 83.33 รองลงมาคืออาหรับและอังกฤษ ในอัตราส่วนร้อยละ 75 และ ร้อยละ 41.66 ตามลำดับ โดย ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างระบุคือ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว ไม่มีพัดลม นักเรียนมีมากเกินไป และนักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสื่อ สอนเนื้อหาซ้ำๆ ไม่น่าสนใจ เนื้อหาไม่เหมาะสม ปัญหานักเรียนไม่สนใจ และในห้องเรียนมีเสียงดัง เกินไป

3.2.10.5. ช่วงเวลาของการฝึกทักษะ

ผู้เรียนส่วนใหญ่ 20 ใน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 55.55 เห็นว่ามีปัญหาด้านช่วงเวลากการฝึก โดยกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษมีปัญหามากที่สุด โดย พบว่ามีผู้เลือกตอบ 8 คน จากทั้งหมด 12 คน รองลงมาคือผู้เรียนภาษาอาหรับ และมลายูน้อยที่สุด ในอัตราส่วน 7/12 และ 5/12 คน ตามลำดับ โดยปัญหาที่ผู้เรียนระบุเป็นปัญหาช่วงเวลามากที่สุดคือ ช่วงเวลาที่กำหนดมีเวลาน้อย ทำให้ไม่มีเวลาฝึกมากนัก บางครั้งไม่ค่อยได้ฝึกภาษาเท่าที่ควร

3.2.10.6. การจัดคาบเรียนตามตารางสอน

ผู้เรียน 18 ใน 36 คน หรือร้อยละ 50 เห็นว่ามีปัญหาด้านการจัดคาบเรียนตามตารางเรียน โดยทุกกลุ่มภาษามีสัดส่วนมีและไม่มีปัญหาเท่ากัน ทั้งนี้ได้ระบุปัญหาด้านนี้คือ จัดคาบเรียนถี่เกินไป คาบเรียนน้อย ไม่มีตารางพิเศษ การจัดคาบเรียนภาษาในช่วงบ่ายเป็นเวลาไม่เหมาะสม และบางส่วนตอบว่าจัดตารางปะปนทั้งรายวิชาสามัญและศาสนาพร้อมกัน ซึ่งเห็นว่าไม่เหมาะสม

3.2.10.7. สื่อการเรียนการสอน

ผู้เรียนจำนวน 19 ใน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 52.77 ระบุว่าปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน โดยกลุ่มผู้เรียนภาษามลายูมีปัญหาเรื่องสื่อมากที่สุด อยู่ในอัตราส่วน 9/12 คน รองลงมาคือกลุ่มภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในอัตราส่วน 6/12 และ 4/12 คนตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ระบุคือ ไม่มีสื่อเพียงพอหรือมีสื่อบ้างแต่น้อย ไม่พอต่อความต้องการ และบางครั้งสื่อที่มีอยู่ไม่น่าสนใจ รวมทั้งบางแห่งไม่มีสื่อ

3.2.10.8. หนังสือ/ตำราประกอบการเรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นว่ามีหนังสือหรือตำราเป็นปัญหาในการเรียน โดยมีเพียง 10 คนจาก 36 คน หรือร้อยละ 27.77 ที่ตอบว่ามีปัญหาด้านหนังสือหรือตำรา และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มภาษาจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอาหรับมีปัญหาด้านหนังสือและตำรามากที่สุด รองลงมาคือภาษามลายู และอังกฤษน้อยที่สุด โดยระบุปัญหาด้านหนังสือและตำรา คือตำราไม่เหมาะกับระดับที่เรียนและมีราคาแพง

3.2.10.9. แหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนร้อยละ 50 หรือ 18 ใน 36 คน ตอบว่ามีปัญหาด้านแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน และกลุ่มภาษาที่มีปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้มากที่สุดคือ กลุ่มผู้เรียนภาษามลายู ซึ่งมีอัตราส่วน 9/12 คน รองลงมาคือภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับตามลำดับ ส่วนปัญหาแหล่งการเรียนรู้ นอกชั้นเรียน พบว่าแหล่งเรียนรู้มีไม่เพียงพอ ไม่มีโอกาสไปและไม่มีกิจกรรมนอกชั้นเรียน ส่วนรองลงมาคือปัญหาไม่มีแหล่งเรียนรู้ บางแห่งพบแหล่งเรียนรู้ แต่ผู้เรียนเห็นว่าไม่ทันสมัย ทำให้ไม่น่าสนใจ

3.2.10.10 ปัญหาอื่นๆ

จากการสำรวจ ผู้เรียนยังได้ระบุปัญหาด้านอื่นๆอีก คือ ไม่มีอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนการสอน หรือสำหรับการค้นคว้าของผู้เรียน การเรียนการสอนเน้นการท่องจำ โดยเฉพาะในการสอบมากเกินไป รวมทั้งผู้เรียนเห็นว่าผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานเดิมของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านพื้นฐานหรือทักษะทางภาษา แต่เมื่อพิจารณาถึงภาษา พบว่าปัญหาด้านนี้พบในกลุ่มผู้เรียนภาษาอาหรับมากกว่ากลุ่มภาษาอื่น

โดยสรุปแล้ว ผู้เรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาด้านการเรียนการสอน ภาษต่างประเทศในด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน ช่วงเวลาในการฝึกทักษะทางภาษา การจัดคาบเรียนตามตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน แต่ไม่พบว่ามีปัญหาด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน และหนังสือตำราประกอบการเรียน

3.2.11 โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชน

กลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 75 เห็นว่าไม่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในเทศกาลต่างๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง หากจะดูในแง่ของกลุ่มภาษาจะพบว่าทุกกลุ่มก็มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศน้อยมาก และไม่มี ความแตกต่างกัน กลุ่มผู้เรียนส่วนน้อยที่ตอบว่ายังมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชนบ้าง เป็นกลุ่มผู้เรียนภาษามลายู นอกจากนี้ พบว่ามีเพียง 1 คน ที่ตอบว่ามีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในเทศกาลปีใหม่

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เรียนกลับมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในเทศกาลอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสงกรานต์ ลอยกระทง และปีใหม่ โดยกลุ่มผู้เรียนระบุเทศกาลอื่นๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามและเกี่ยวข้องกับชุมชนดังนี้ คือ งานวิชาการ วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาลิก (วันคล้ายวันประสูติท่านศาสนานูฮัมหมัด) วันตรุษอีดิลฟิตรี (วันตรุษหลังเดือนรอมฎอนหรือเดือนถือศีลอด) วันตรุษอีดิลอัฎฮา (วันตรุษในช่วงเดือนแห่งการประกอบพิธีฮัจย์) และเทศกาลท่องเที่ยว

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศโดยสรุป

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยระบุว่าชอบเรียนภาษาต่างประเทศในระดับมาก และผู้เรียนภาษาอังกฤษมีความชอบในการเรียนต่ำกว่าอีกสองภาษา แต่เมื่อประเมินตนเองในเรื่องทักษะทางภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนระบุว่ามีความรู้ทักษะต่างๆในระดับปานกลาง โดยมีความรู้การอ่านดีที่สุด แต่อ่อนในทักษะการพูดมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการปรับปรุง

ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ที่ต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด และการอ่านน้อยที่สุด ทั้งนี้จากมุมมองของผู้เรียน ภาษาต่างประเทศที่เรียนอยู่มีความจำเป็นมาก โดยผู้เรียนภาษามลายูมีความเด่นชัดในความจำเป็นมากที่สุด จึงระบุในความต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ภาษามลายูยังอยู่ในระดับสูง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ได้มากนัก ยกเว้นกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้เรียนเองยังไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียนไม่สูงมากนัก ยกเว้นการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบที่ผู้เรียนยังเห็นว่ามีความประโยชน์ เช่นเดียวกับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนระบุว่าไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ยกเว้นการอ่านตำรา แต่ผู้เรียนภาษาแต่ละภาษามีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาอาหรับที่มองว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนแทบจะไม่มี ความหมายใดๆเลย ด้วยเหตุที่มีสภาพแวดล้อมและทัศนคติดังกล่าว จึงไม่น่าแปลกใจที่ผู้เรียนมีผู้สอนคนไทยเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างทางภาษาต่างประเทศมากที่สุด มีพฤติกรรมการเรียนภาษาผูกติดกับห้องเรียน เช่นเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ เป็นต้น และระบุว่ามีปัญหาต่างๆในการเรียนภาษาต่างประเทศในด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน ช่วงเวลาในการฝึกทักษะทางภาษา การจับตามเรียนตามตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน แม้ว่าจะมีโอกาใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของชุมชนบ้าง แต่พบในภาษามลายูและอาหรับเท่านั้น

4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนบน และตอนล่าง

จุดประสงค์หนึ่งในการศึกษาในครั้งนี้คือต้องการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างโรงเรียนตอนบน ได้แก่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและสตูล กับโรงเรียนตอนล่าง ได้แก่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ซึ่งแบ่งหัวข้อการเปรียบเทียบเป็น 3 ประเภทคือผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียน

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร

4.1.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนบนและตอนล่างที่สุ่มมา มีสัดส่วนโรงเรียนประเภทมูลนิธิและเอกชนเป็นเจ้าของเท่ากัน และทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 800 คนขึ้นไป) ยกเว้นโรงเรียนในกลุ่มภาคใต้ตอนบนที่เป็นขนาดกลาง แต่ในภาคใต้ตอนล่างมีที่ตั้งของโรงเรียนในเขตเทศบาลมากกว่าตอนบน

นอกจากนี้ ทั้งสองกลุ่มมีการใช้ภาษาไทยในหลักสูตรวิชาสามัญและภาษาอาหรับในหลักสูตรวิชาศาสนาเหมือนกัน แต่พบความแตกต่างในเรื่องภาษาหลักอื่นๆที่ใช้ในการสอน โดยในกลุ่มภาคใต้ตอนล่าง พบการใช้ภาษาหลากหลายกว่าตอนบน กล่าวคือมีการใช้ภาษาอังกฤษ มลายู และมลายูถิ่นในกลุ่มภาคใต้ตอนล่าง โดยทั้งสองกลุ่มเปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในหลักสูตรสามัญ และระดับอิสลามตอนต้น และตอนกลาง ในหลักสูตรศาสนา ส่วนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่พบในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง โดยในกลุ่มโรงเรียนตอนบนพบเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่าง มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนไปสู่การเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ในสายสามัญ และกลุ่มภาคใต้ตอนล่างยังมีจำนวนนักเรียนในทุกชั้นทั้งสามัญและศาสนา มากกว่ากลุ่มตอนบนอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 78 โดยรวมแล้ว กลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีนักเรียนสายสามัญเฉลี่ย 2620 คนและนักเรียนสายศาสนาเฉลี่ยประมาณ 2769 คนต่อโรงเรียน ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนตอนบนมีนักเรียนสายสามัญเฉลี่ยเพียง 1089 คน และนักเรียนสายศาสนาเฉลี่ยประมาณ 1192 คนต่อโรงเรียน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่กว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบนในด้านจำนวนนักเรียน

ตารางที่ 78 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนในหลักสูตรวิชาศาสนาและสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		จำนวนนักเรียนมัธยมต้น	จำนวนนักเรียนมัธยมปลาย	รวมนักเรียนสายสามัญ	จำนวนนักเรียนระดับอิสลามศึกษาตอนต้น	จำนวนนักเรียนระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง	จำนวนนักเรียนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย	รวมนักเรียนสายศาสนา
ตอนล่าง	ค่าเฉลี่ย	1435.67	1184.33	2620	1580.33	1031.33	157.33	2768.99
	จำนวนโรงเรียนต่อทั้งหมด	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3
ตอนบน	ค่าเฉลี่ย	658.00	431.00	1089	735.00	365.33	92.00	1192.33
	จำนวนโรงเรียนต่อทั้งหมด	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	1/3	3/3

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

4.1.2.1 จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศ

จากการพัฒนาระบบการเรียนที่มีหลักสูตรภาษาอังกฤษในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ส่งผลให้ทางกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศจำนวนหนึ่ง ในขณะที่ไม่พบผู้สอนชาวต่างประเทศในกลุ่มโรงเรียนตอนบน นอกจากนี้ สัดส่วนโดยเฉลี่ยจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศทั้งหลักสูตรสามัญและศาสนาในกลุ่มตอนล่างมีมากกว่าตอนบนสูงมาก และพบว่าจำนวนผู้สอนในทุกภาษาของกลุ่มโรงเรียนตอนล่างโดยเฉลี่ยจะมีมากกว่าตอนบน โดยตอนล่างจะมีผู้สอนภาษาอาหรับโดยเฉลี่ยมากที่สุดคือ 37.33 คน รองลงมาคือภาษามลายูกลางและอังกฤษ ตามลำดับ กลุ่มโรงเรียนตอนบนจะมีจำนวนผู้สอนภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยน้อยที่สุดของทั้งหมด คือ 6 คน ดังแสดงในตารางที่ 79 และ 80

ตารางที่ 79 แสดงค่าเฉลี่ยต่อโรงเรียนและจำนวนโรงเรียนที่มีจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		จำนวนผู้สอนสามัญชาวไทย	ผู้สอนสามัญชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา	จำนวนผู้สอนศาสนาไทย	ผู้สอนศาสนาชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา
ตอนล่าง	ค่าเฉลี่ย	16.33	2.00	44.33	1.50
	จำนวนโรงเรียนต่อทั้งหมด	3/3	1/3	3/3	2/3
ตอนบน	ค่าเฉลี่ย	6.00	-	20.00	-
	จำนวนโรงเรียนต่อทั้งหมด	3/3	-	3/3	-

ตารางที่ 80 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ผู้สอน ภาษาอังกฤษ	ผู้สอนภาษา มลายู	ผู้สอนภาษา อาหรับ
ตอนล่าง	19.33	32.00	37.33
ตอนบน	6.00	24.00	25.67

4.1.2.2 สัดส่วนของผู้เรียนต่อผู้สอน

จากการสำรวจ พบว่าสัดส่วนผู้เรียนต่อผู้สอน 1 คนใน 1 ห้องในกลุ่มโรงเรียน
ตอนล่างเท่ากับโรงเรียนตอนบนในทุกภาษา คือโดยเฉลี่ย 40 คนต่อผู้สอน 1 คน ต่อ 1 ห้อง ยกเว้น
ภาษาอังกฤษที่มีสัดส่วนในกลุ่มโรงเรียนตอนบนมากกว่าตอนล่าง ซึ่งหมายถึงการจัดการเรียนการ
สอนภาษาต่างประเทศของผู้สอนในห้องเรียนทั้งสองกลุ่มมีปัจจัยทางจำนวนนักเรียนที่ไม่แตกต่าง
กัน

4.1.2.3 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีความพร้อม ของแหล่ง
เรียนรู้มากกว่าและหลากหลายกว่าในกลุ่มโรงเรียนตอนบนอย่างเห็นได้ชัด โดยกลุ่มตอนล่างมี
ห้องสมุด ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และศูนย์ภาษา ดังแสดง
ในตารางที่ 81 ในขณะเดียวกัน ทางกลุ่มตอนบนมีเพียงห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และ
ห้องปฏิบัติการทางภาษาเท่านั้น นอกจากนี้ จำนวนที่นั่งและเครื่องคอมพิวเตอร์ในกลุ่มตอนล่างโดย
เฉลี่ยมีมากกว่ากลุ่มตอนบนอีกด้วย โดยเฉพาะจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในกลุ่มตอนล่างมีมากกว่า
ถึงสองเท่าของกลุ่มตอนบน โดยเฉลี่ยกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีคอมพิวเตอร์ 68.33 เครื่อง ในขณะที่
กลุ่มโรงเรียนตอนบนมีเพียง 37 เครื่องต่อโรง ดังแสดงในตารางที่ 82

ตารางที่ 81 แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศต่อ
จำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ห้องสมุด	ห้องสมุด หมวดวิชา	ห้อง คอมพิวเตอร์	ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา	ศูนย์ภาษา
ตอนล่าง	3/3	3/3	3/3	3/3	1/3
ตอนบน	3/3	-	3/3	2/3	-

ตารางที่ 82 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนที่นั่งและจำนวนของแหล่งเรียนรู้ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	จำนวนเครื่อง คอมพิวเตอร์	ที่นั่งใน ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา	จำนวนศูนย์
ตอนล่าง	68.33	46.33	.33
ตอนบน	37.00	32.67	-

4.1.2.4 นโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างในด้านนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง โดยทั้งสองกลุ่มมีนโยบายตามแผนการศึกษาภาคบังคับ สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตในเรื่องการตอบสนองต่อตลาดแรงงานว่า ในกลุ่มโรงเรียนตอนล่างให้ความสำคัญในเรื่องนี้บ้าง โดยพบ 1 ใน 3 โรงเรียน (ร้อยละ 33.3) แต่กลับไม่พบการให้ความสนใจต่อก่อนนโยบายที่มีต่อตลาดแรงงานในกลุ่มโรงเรียนตอนบนเลย

4.1.2.5 การวัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบความแตกต่างในเรื่องการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาต่างประเทศในสองกลุ่ม เพื่อจัดเข้ากลุ่มหรือเข้าเรียนในช่วงการรับสมัครหรืออื่นๆ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีการจัดสอบทุกภาษาคือภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ในขณะที่กลุ่มตอนบนไม่มีการจัดสอบภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางกลุ่มโรงเรียนตอนบนไม่เห็นความสำคัญในการจัดสอบภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 83 แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	จัดสอบ อังกฤษ	จัดสอบมลายู กลาง	จัดสอบ อาหรับ
ตอนล่าง	1/3	2/3	2/3
ตอนบน	-	2/3	1/3

4.1.2.6 การสำรวจข้อมูลความต้องการการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบความแตกต่างในเรื่องการสำรวจข้อมูลความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน โดยพบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบนมีโรงเรียนดำเนินการในการสำรวจหาข้อมูลนี้ 2 ใน 3 โรงเรียน (คิดเป็นร้อยละ 66.7) มากกว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่าง (มีเพียง 1 ใน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.3) ซึ่งแสดงว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบนให้ความสำคัญกับข้อมูลของผู้เรียนมากกว่าตอนล่าง

4.1.2.7 การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศมากนัก โดยส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มมีการดำเนินงานพัฒนาด้านนี้แล้ว ยกเว้นมีโรงเรียนเดียวทางตอนบนที่ตอบว่าไม่เคยดำเนินการในเรื่องนี้

4.1.2.8 การจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในเรื่องการจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากนัก โดยส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มมีการดำเนินงานพัฒนาด้านนี้แล้ว ยกเว้นมีโรงเรียนเดียวทางตอนบนที่ตอบว่าไม่เคยดำเนินการในเรื่องนี้

4.1.2.9 การปรับปรุงหลักสูตร

จากการสำรวจ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มโรงเรียนตอนบนจะมีการปรับปรุงหลักสูตรบ่อยกว่าทางตอนล่างทั้งสายสามัญและศาสนา และยังพบว่าใช้รอบเวลาในการปรับปรุงหลักสูตรเร็วกว่าตอนล่าง กล่าวคือ กลุ่มโรงเรียนตอนบนใช้เวลาปรับปรุงหลักสูตรสายสามัญเพียง 1.5 ปีต่อครั้ง และสายศาสนาเพียง 1.75 ปีต่อครั้ง ในขณะที่ตอนล่างใช้รอบเวลานานกว่า กล่าวคือสายสามัญและศาสนา ใช้เวลา 2.75ปีต่อครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 84

ตารางที่ 84 แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ในการปรับปรุงหลักสูตรและจำนวน โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		ปรับปรุงหลักสูตรเป็นปีต่อ 1 ครั้ง	ปรับปรุงหลักสูตรศาสนา เป็นปีต่อ 1 ครั้ง
ตอนล่าง	ค่าเฉลี่ย	2.75	2.75
	จำนวนโรง	2/3	2/3
ตอนบน	ค่าเฉลี่ย	1.50	1.75
	จำนวนโรง	3/3	2/3

4.1.2.10 การสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียน พบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างให้ ความสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศมากกว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบนในด้านการศึกษาต่อ การ สัมมนาและการดูงานในประเทศ แต่ไม่พบความแตกต่างในเรื่องการฝึกอบรม และไม่พบการ สนับสนุนใดๆทั้งสองกลุ่มในด้านการทำผลงานวิชาการ และดูงานต่างประเทศ ส่วนความถี่ในการ สนับสนุนด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตอนล่างให้การสนับสนุนมากกว่าตอนบน ในด้านจำนวนครั้งและ จำนวนผู้คน ยกเว้นด้านการอบรม ที่ตอนบนมีจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยมากกว่าตอนล่างเล็กน้อย ดัง แสดงในตารางที่ 85 และ 86

ตารางที่ 85 แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่มโรงเรียน

แนวทางการสนับสนุน	ตอนล่าง	ตอนบน	รวม
ฝึกอบรม	3/3	3/3	6/6
สัมมนา	3/3	2/3	5/6
ศึกษาต่อ	2/3	-	2/6
ทำผลงานวิชาการ	-	-	-
ดูงานต่างประเทศ	-	-	-
ดูงานในประเทศ	1/3	-	1/6

ตารางที่ 86 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งและจำนวนผู้สอนที่โรงเรียนให้การสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศในด้านต่างๆ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	จำนวนครั้ง การสนับสนุน การอบรมต่อ ปี	จำนวนผู้สอน เข้าอบรมต่อ ปี	จำนวนครั้ง การสนับสนุน การสัมมนา ต่อปี	จำนวนผู้สอน เข้ารับการ สัมมนาต่อปี	จำนวนครั้ง การสนับสนุน การดูงานใน ประเทศต่อปี	จำนวนผู้สอน ที่ดูงานใน ประเทศต่อปี
ตอนล่าง	1.00	17.00	2.00	4.67	.33	3.33
ตอนบน	1.67	3.00	1.00	1.00	-	-

4.1.2.11 วิธีรับผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ในการรับผู้สอนภาษาต่างประเทศเข้าทำงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าวิธีรับและคัดเลือกมีความหลากหลายทั้งสองกลุ่ม ซึ่งโดยสรุปไม่พบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด โดยกลุ่มตอนบนใช้วิธีสอบสัมภาษณ์มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตอนล่างใช้วิธีสอบข้อเขียนคัดเลือกมากที่สุด นอกจากนั้น ยังพิจารณาจากผลการเรียน ประวัติ และ โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากรัฐในการส่งข้าราชการครูมาประจำที่โรงเรียน นอกจากนี้ยังประกอบด้วยการที่พบในโรงเรียนตอนล่างเพื่อพิจารณารับผู้สอนคือ การพิจารณาจากหนังสือของสำนักจุฬาราชมนตรี ดังแสดงในตารางที่ 87

ตารางที่ 87 แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีการรับผู้สอนภาษาต่างประเทศตามวิธีต่างๆ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	รัฐจัดส่งมา	สอบคัดเลือก	สอบ สัมภาษณ์	ผลการเรียน	ประวัติ	หนังสือจากสำนัก จุฬาราชมนตรี
ตอนล่าง	1/3	3/3	2/3	1/3	1/3	1/3
ตอนบน	1/3	2/3	3/3	1/3	1/3	-

4.1.2.12 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง พบว่าโดยภาพรวมทั้งสองกลุ่มมีประเด็นเหมือนกันคือ ไม่มีปัญหาในเรื่องจำนวนผู้สอนไม่พอ แต่มีปัญหาเหมือนกันในเรื่องจำนวนนักเรียนมากเกินไป ขาดแหล่งเรียนรู้ ขาดการฝึกฝนในห้องและนอกห้อง นักเรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้ ส่วนประเด็นที่แตกต่างคือ กลุ่ม

ตอนล่างมีปัญหาในเรื่องผู้สอนจบไม่ตรงสาขา และผู้สอนมีภาระงานมาก ในขณะที่เดียวกันไม่พบปัญหาดังกล่าวในกลุ่มตอนบน แต่กลับพบปัญหาเรื่องงบประมาณไม่พอแทน

นอกจากนี้กลุ่มตอนล่างมีปัญหามากที่สุดในเรื่องผู้สอนจบไม่ตรงสาขา จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ขาดแหล่งเรียนรู้และนักเรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน รองลงไปคือผู้สอนมีภาระงานมาก ขาดการฝึกฝนในห้อง นักเรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราไม่สนองตอบความต้องการ ในขณะที่กลุ่มตอนบนมีปัญหาที่สุดในเรื่อง นักเรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน รองลงไปคือ ขาดแหล่งเรียนรู้ ขาดการฝึกฝนในห้อง นักเรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราไม่สนองตอบความต้องการ ดังแสดงในตารางที่ 88

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนตอนบนมองเห็นปัญหาจากนักเรียนมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตอนล่างมองปัญหาจากปัจจัยหลายๆอย่าง

ตารางที่ 88 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ระบุปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

ปัญหา	ตอนล่าง	ตอนบน	รวม
จำนวนผู้สอนไม่เพียงพอ	-	-	-
ผู้สอนไม่ตรงสาขา	3/3	-	3/6
ผู้สอนมีภาระงานมาก	2/3	-	2/6
จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป	3/3	1/3	4/6
ขาดแหล่งเรียนรู้	3/3	2/3	5/6
ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในห้องเรียน	1/3	2/3	3/6
ผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน	3/3	3/3	6/6
นักเรียนไม่กล้าแสดงออก	1/3	2/3	3/6
งบประมาณไม่เพียงพอ	-	1/3	1/6
ตำราที่ใช้อยู่ไม่สนองต่อความต้องการ	1/3	2/3	3/6

ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างโดยสรุป

จากการสำรวจเชิงเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตอนล่างมีจำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศทุกภาษามากกว่าตอนบนอย่างเห็นได้ชัด และพบผู้สอนชาวต่างประเทศจำนวนหนึ่งในตอนล่างอีกด้วย แต่ไม่พบความแตกต่างกันในเรื่องสัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่อผู้สอน 1 คนใน 1 ห้อง ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนโดยเฉลี่ย 40 คนต่อห้อง นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีศักยภาพและความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้มากกว่าตอนบน ทั้งในด้านชนิดและจำนวน

ในด้านนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ ไม่พบความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนยึดตามแผนการศึกษาภาคบังคับ แต่พบความสนใจในความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและตลาดแรงงานน้อย นอกจากนี้ ไม่พบความแตกต่างในประเด็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ แนวทางการรับผู้สอนภาษาต่างประเทศ ไม่

มีปัญหาด้านการเรียนการสอนด้านจำนวนผู้สอน แต่โรงเรียนทั้งสองกลุ่มพบปัญหาเหมือนกันในด้านจำนวนนักเรียนมากเกินไป ขาดแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในและนอกห้อง ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราไม่สามารถสนองตอบความต้องการ

อย่างไรก็ตาม พบความแตกต่างในนโยบายการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาเพื่อจัดเข้ากลุ่ม โดยส่วนใหญ่พบในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง แต่กลุ่มโรงเรียนตอนบนให้ความสำคัญต่อการสำรวจข้อมูลความต้องการการเรียนภาษาต่างประเทศมากกว่า นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงเรียนตอนบนมีรอบการปรับปรุงหลักสูตรเร็วกว่ากลุ่มตอนล่าง แต่มีการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศน้อยกว่ากลุ่มตอนล่าง นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศบางประเด็น ได้แก่ ผู้สอนไม่จบตรงสาขาวิชา ภาระงานของผู้สอน และงบประมาณ ไม่เพียงพอ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอน

4.2.1 ข้อมูลทั่วไป

4.2.1.1 เพศ อายุและประสบการณ์การสอน

จากการสุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศ พบว่ากลุ่มตอนล่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่กลุ่มตอนบนมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างสองเพศ นอกจากนี้ กลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีอายุเฉลี่ยมากกว่าตอนบน คืออายุเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างตอนล่างมีค่า 36.67 ปี ในขณะที่ตอนบนมีอายุเฉลี่ย 34 ปี สอดคล้องกับประสบการณ์การสอน ที่พบว่า ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 9.22 ปี ซึ่งมีมากกว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบนที่มีค่าเฉลี่ยเพียง 6.67 ปี

4.2.1.2 วุฒิการศึกษา

ในเรื่องวุฒิการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง พบว่าไม่แตกต่างกันมาก คือผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นปริญญาตรี โดยกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีจำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากกว่าเล็กน้อยเท่านั้น และไม่พบความแตกต่างมากนักในประเด็นสถานที่จบการศึกษาและการจบตรงสาขา โดยทั้งสองกลุ่ม มีผู้สอนจบการศึกษาในประเทศไทยมากที่สุดเหมือนกัน และกระจายเป็นประเทศอื่นๆ ในแถบอาเซียนและตะวันออกกลางเช่นมาเลเซีย อินโดนีเซีย ภูเวศ ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตอนล่างมีผู้สอนจบการศึกษาจากมาเลเซียและซาอุดีอาระเบีย ในขณะที่ตอนบนมีผู้สอนจบการศึกษาจากปากีสถาน

4.2.1.3 ระดับชั้นที่สอน

จากการสำรวจเรื่องระดับชั้นวิชาสามัญที่สอน พบว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนเป็นผู้สอนทั้งระดับมัธยมต้นและปลาย แต่ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างเป็นผู้สอนมัธยม

ปลายมากกว่ามัธยมต้น ดังแสดงในตารางที่ 89 ในขณะที่ระดับชั้นศาสนาพบว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนส่วนใหญ่สอนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง ในขณะที่ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างส่วนใหญ่มีการสอนทั้งในระดับต้น กลางและปลาย ดังแสดงในตารางที่ 90 ทั้งนี้โดยสรุป กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ มาจากผู้สอนที่มีการะงานสอนในทุกระดับชั้น

ตารางที่ 89 แสดงจำนวนผู้สอนที่มีการะงานสอนในระดับชั้นสายสามัญต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	มัธยมต้น	มัธยมปลาย
ตอนล่าง	2/9	5/9
ตอนบน	5/9	6/9

ตารางที่ 90 แสดงจำนวนผู้สอนที่มีการะงานสอนในระดับชั้นสายศาสนา ต่อจำนวนทั้งหมด แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	อิสลามศึกษา		
	ตอนต้น	ตอนกลาง	ตอนปลาย
ตอนล่าง	4/9	4/9	3/9
ตอนบน	1/9	4/9	1/9

4.2.1.4 เนื้อหาและทักษะที่ถนัดในการสอน

จากการสำรวจความคิดเห็น พบว่ากลุ่มผู้สอนภาษาในโรงเรียนตอนล่าง เห็นว่าตนเองถนัดในการสอนการออกเสียงและการฟังมากกว่าตอนบน ในขณะที่กลุ่มผู้สอนภาษาในโรงเรียนตอนบนถนัดสอนไวยากรณ์ การพูด การอ่านและการเขียนมากกว่าตอนล่าง

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายภาษาในแต่ละกลุ่มโรงเรียน พบว่าในโรงเรียนตอนล่าง ผู้สอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่ตอบว่าตนเองถนัดในการสอนการออกเสียง การอ่านและการเขียน ซึ่งเหมือนกับกลุ่มตอนบนที่เห็นว่ตนเองถนัดสอนการเขียนเช่นกัน แต่กลุ่มภาษาอาหรับโรงเรียนตอนบนส่วนใหญ่ยังตอบว่าถนัดสอนไวยากรณ์อีกด้วย

ส่วนในกลุ่มผู้สอนภาษามลายูกลาง พบว่ากลุ่มตอนล่าง ส่วนใหญ่ตอบว่าตนเองถนัดสอนคำศัพท์และการเขียน ซึ่งเหมือนกับกลุ่มตอนบนที่ตอบว่าถนัดสอนการเขียน แต่ยังคงตอบว่าถนัดสอนการอ่านอีกทักษะหนึ่งด้วย ในขณะที่กลุ่มตอนบนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ถนัดสอนการออกเสียงเลย

ในกลุ่มผู้สอนภาษาอังกฤษ พบว่ากลุ่มตอนล่างและตอนบน มีความคล้ายคลึงกันคือไม่ถนัดสอนทักษะการฟัง ประเด็นอื่นที่น่าสนใจคือ กลุ่มผู้สอนภาษาตอนบนส่วนใหญ่ตอบว่าตนเองไม่ถนัดสอนการออกเสียง แต่มีความถนัดสอนการอ่าน ในขณะที่กลุ่มตอนล่างกลับไม่พบว่าส่วนใหญ่ถนัดสอนในทักษะใดที่เด่นชัด ซึ่งอาจชี้ให้เห็นถึงทักษะความสามารถในการสอนของผู้สอนภาษาทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน

4.2.1.5 ระดับความสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจเรื่องความสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ ไม่พบความแตกต่าง โดยพบว่าผู้สอนโรงเรียนตอนล่างและบน เห็นว่าตนเองมีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับมาก และทักษะการฟังและพูด อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในทักษะการเขียนที่พบว่าผู้สอนในโรงเรียนตอนบนเห็นว่าคุณภาพความสามารถสูงกว่าตอนล่าง โดยระบุว่าตนเองมีความสามารถในการในระดับมาก ในขณะที่ตอนล่าง ระบุว่ามีความสามารถในการระดับปานกลางเท่านั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งสองกลุ่มเห็นว่าคุณภาพความสามารถในการอ่านมากที่สุด และการฟังน้อยที่สุดเหมือนกัน ซึ่งให้เห็นถึงความสามารถของผู้สอนภาษาต่างประเทศของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 91 แสดงค่าเฉลี่ยของความสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศของผู้สอนภาษา แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ตอนล่าง	3.44	3.67	4.11	3.89
ตอนบน	3.56	3.67	4.33	4.22

4.2.1.6 ความสำคัญของทักษะต่างๆต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด โดยกลุ่มผู้สอนภาษาตอนล่างเห็นว่าทักษะพูดมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนทักษะการฟัง อ่าน และเขียนมีความสำคัญน้อยที่สุดเท่ากัน ส่วนกลุ่มตอนบน ให้ความสำคัญต่อทักษะการฟัง พูดและอ่านเป็นลำดับแรกเท่าๆกัน และทักษะการเขียนน้อยที่สุด

โดยสรุป ทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันว่า ทักษะการพูดและฟังมีความสำคัญมากที่สุดต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ในขณะที่ทักษะการเขียนมีความสำคัญน้อยที่สุด

4.2.1.7 ประสบการณ์การอยู่ในต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบความแตกต่างในด้านประสบการณ์ของผู้สอนภาษาต่างประเทศด้านการอยู่ในต่างประเทศ โดยพบว่าผู้สอนในโรงเรียนตอนล่างมีประสบการณ์อยู่ในต่างประเทศมากกว่าและมีกิจกรรมในต่างประเทศหลากหลายกว่าผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนตอนบน โดยอยู่ในมาเลเซียมากที่สุด นอกจากนั้นเป็นประเทศอินโดนีเซีย และซาอุดีอาระเบีย ส่วนกลุ่มโรงเรียนตอนบน ส่วนใหญ่ตอบว่าเคยอยู่ในประเทศอินโดนีเซีย ที่เหลือเป็นประเทศคูเวตและปากีสถาน นอกจากนี้ ยังพบว่าในบรรดาผู้ที่ตอบว่าเคยไปอยู่ต่างประเทศทั้ง โรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ต่างมีจุดประสงค์เพื่อไปศึกษาค้นคว้ามากที่สุด รองลงมาคือดูงานและฝึกอบรมตามลำดับโดย

พบกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีระยะเวลาไปอยู่ต่างประเทศนานกว่ากลุ่มตอนบนในทุกกิจกรรม ยกเว้น ระยะเวลาการศึกษาต่อที่มีระยะเวลามากกว่ากลุ่มผู้สอนโรงเรียนตอนล่างเล็กน้อย ดังแสดงใน ตารางที่ 92

ตารางที่ 92 แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลาไปอยู่ต่างประเทศของผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตาม กลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ศึกษาต่อ (ปี)	อบรม (วัน)	ดูงาน (วัน)
ตอนล่าง	6.00	30.00	22.50
ตอนบน	6.75	-	1.00

4.2.1.8 การเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาต่างประเทศที่จัดในประเทศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

จากกลุ่มตัวอย่างผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ตอบแบบสอบถาม ไม่พบ ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด โดยพบว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีการเพิ่มพูน ความความรู้ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีมากกว่าตอนบนเล็กน้อยเท่านั้น และทั้งสองกลุ่มมีกิจกรรมการ เพิ่มพูนความรู้จำกัดอยู่แค่การศึกษาต่อและการฝึกอบรมเท่านั้นเหมือนกัน ทั้งนี้กลุ่มโรงเรียน ตอนบนและตอนล่าง ผู้สอนส่วนใหญ่รับการฝึกอบรมด้านภาษาต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ใน สักส่วนที่เท่ากัน ส่วนแนวทางอื่นๆที่มีซึ่งมีน้อยมากคือการศึกษาต่อ และอื่นๆ ปรากฏในกลุ่ม ผู้สอนตอนล่างเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 93 นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนครั้งในการฝึกอบรมใน ตอนล่างจะมีมากกว่าเล็กน้อย โดยผู้สอนภาษาในตอนล่างมีโอกาสไปฝึกอบรมเฉลี่ย 1.86 ครั้งต่อปี ในขณะที่ตอนบน มีเพียง 1.5 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 93 แสดงจำนวนผู้สอนที่มีการเพิ่มพูนความรู้ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาต่อจำนวนทั้งหมด แยก ตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ศึกษาต่อ	ฝึกอบรม
ตอนล่าง	1/9	7/9
ตอนบน	-	7/9

4.2.1.9 ภาระงานของผู้สอน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนในด้านการงานเป็นรายวิชาแล้ว พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียน โดยพบว่าผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง มีภาระงานเป็น รายวิชา ภาษาอังกฤษและอาหรับ ในแต่ละภาคการศึกษาโดยเฉลี่ย น้อยกว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียน ตอนบน แต่มีภาระงานเป็นรายวิชาภาษามลายูมากกว่าเล็กน้อย ดังแสดงในตารางที่ 94 ทั้งนี้ เป็นที่

น่าสังเกตว่า ผู้สอนในโรงเรียนตอนล่างบางส่วนในกลุ่มผู้สอนภาษามลายูและอาหรับจะมีการงานในรายวิชาอื่นๆด้วย ในขณะที่ตอนบนจะไม่ปรากฏการงานสอนในลักษณะนี้แต่อย่างใด

ตารางที่ 94 แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนเป็นจำนวนรายวิชาต่อภาคการศึกษา แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ภาระงานสอนวิชาภาษาอังกฤษรายวิชาต่อเทอม	ภาระงานสอนวิชาภาษามลายูรายวิชาต่อเทอม	ภาระงานสอนวิชาภาษาอาหรับรายวิชาต่อเทอม
ตอนล่าง	1.33	3.50	3.00
ตอนบน	2.67	3.33	4.33

เมื่อพิจารณาถึงภาระงานสอนตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ใน

กลุ่มโรงเรียนแล้ว ก็ยังพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียน โดยพบว่าในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ผู้สอนภาษาอังกฤษมีการงานสอนต่อสัปดาห์มากกว่าตอนบน แต่ต่างกัน 2 ชั่วโมงเท่านั้น แต่สำหรับผู้สอนภาษามลายูกลางและอาหรับในตอนบนกลับมีการสอนมากกว่าตอนล่าง และแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งนี้ ภาระงานสอนของผู้สอนภาษามลายูในกลุ่มโรงเรียนตอนบน มีการงานมากที่สุด โดยเฉลี่ย 20.33 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่ผู้สอนภาษาอาหรับในกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีการงานสอนน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย 11.25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังแสดงในตารางที่ 95

ตารางที่ 95 แสดงค่าเฉลี่ยภาระงานสอนตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ภาระงานสอนวิชาภาษาอังกฤษ	ภาระงานสอนวิชาภาษามลายู	ภาระงานสอนวิชาภาษาอาหรับ
ตอนล่าง	17.33	13.75	11.25
ตอนบน	15.33	20.33	17.67

นอกจากนี้ พบว่าในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ผู้สอนภาษามลายูและอาหรับมีการสอนคือนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ยมากกว่าตอนบน ในทางกลับกัน ในกลุ่มตอนบน ผู้สอนภาษาอังกฤษมีจำนวนนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ยมากกว่าตอนล่าง ทั้งนี้จำนวนนักเรียนภาษามลายูของกลุ่มตอนล่างโดยเฉลี่ยมีมากที่สุด คือ 48.75 คนต่อห้อง ในขณะที่จำนวนนักเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตอนล่างมีน้อยที่สุด คือ 29.33 คนต่อห้อง ดังแสดงในตารางที่ 96

ดังนั้น อาจพูดได้ว่า ผู้สอนภาษาต่างประเทศของกลุ่มโรงเรียนตอนล่างจึงมีการสอนคือนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตอนบนอย่างเห็นได้ชัด ยกเว้นผู้สอนภาษาอังกฤษที่กลุ่มโรงเรียนบนที่มีการงานด้านนี้มากกว่าตอนล่าง

ตารางที่ 96 แสดงภาระสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศต่อจำนวนนักเรียนในห้องโดยเฉลี่ย แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ภาษาอังกฤษ	ภาษามลายู	ภาษาอาหรับ
ตอนล่าง	29.33	48.75	47.25
ตอนบน	40.00	41.67	36.67

นอกจากภาระสอนจากจำนวนนักเรียนในห้องเรียนแล้ว โดยภาพรวมพบว่า ผู้สอนทั้งกลุ่มโรงเรียนตอนบน และตอนล่าง ตอบว่ามีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน โดยผู้สอนจากกลุ่มตอนบนมีภาระงานอื่นๆมากกว่าผู้สอนกลุ่มตอนล่าง ทั้งนี้ รวมภาระงานทั้งหมดโดยภาพรวมแล้ว ผู้สอนกลุ่มตอนบนมีภาระงานทั้งหมด โดยเฉลี่ย 26.89 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่ตอนล่างมีเพียง 21.72 ชั่วโมง โดยผู้สอนภาษาโรงเรียนตอนบน มีภาระงานสูงกว่าผู้สอนกลุ่มตอนล่างในทุกภาษา ยกเว้นภาษาอาหรับ ทั้งนี้ผู้สอนภาษามลายูในตอนล่างมีภาระงานมากที่สุด (35.33 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ในขณะที่ผู้สอนภาษาอาหรับในตอนบนมีภาระงานน้อยที่สุด (13.67 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

ตารางที่ 97 แสดงจำนวนภาระงานของผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยเฉลี่ยทั้งหมด เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ แยกตามกลุ่ม โรงเรียนและภาษา

กลุ่มโรงเรียน	ภาษา	ค่าเฉลี่ย
ตอนล่าง	อังกฤษ	18.33
	มลายู	25.50
	อาหรับ	21.33
	รวม	21.72
ตอนบน	อังกฤษ	31.67
	มลายู	35.33
	อาหรับ	13.67
	รวม	26.89

4.2.1.10 การผลิตผลงานในวิชาภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่า สักส่วนของผู้สอนกลุ่ม โรงเรียนตอนบนและตอนล่างที่ผลิตผลงานทางวิชาการมีสัดส่วนไม่เท่ากัน เมื่อพิจารณาคุรรายละเอียด พบว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีลักษณะการทำผลงานวิชาการหลากหลายและมากกว่าผู้สอนกลุ่ม โรงเรียนตอนบนที่จำกัดอยู่แค่งานแปล บทความและงานอื่นๆ ซึ่งได้แก่ เอกสารประกอบการสอนและหลักสูตร ดังแสดงในตารางที่ 98

ตารางที่ 98 แสดงลักษณะผลงานวิชาการแยกตามกลุ่ม โรงเรียน

ลักษณะผลงาน	กลุ่มโรงเรียนตอนล่าง	กลุ่มโรงเรียนตอนบน
แต่งตำรา	3/9	-
วิจัย	3/9	-
งานแปล	5/9	4/9
บทความ	1/9	1/9
อื่นๆ	5/9	3/9

4.2.1.11 ทักษะภาษาต่างประเทศที่ผู้สอนต้องการพัฒนา

เมื่อพิจารณาคุระหว่างผู้สอนกลุ่ม โรงเรียน ไม่พบความแตกต่างในความ ต้องการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศลำดับแรก โดยพบว่าทั้งสองกลุ่มต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด แต่กลุ่มโรงเรียนตอนล่างกลับต้องการพัฒนาทักษะรองลงไปในด้าน 2-4 ดังนี้ การ

อ่าน-เขียน-ฟังตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตอนบน กลับต้องการพัฒนาทักษะการฟัง-อ่าน-เขียนตามลำดับ

4.2.1.12 ปัญหาของผู้สอน

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มโรงเรียน ไม่พบความแตกต่าง โดยทั้งสองกลุ่มระบุปัญหาคล้ายกัน คือปัญหาอันดับต้นๆของทั้งสองกลุ่มคือ โอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองและขวัญกำลังใจ โดยกลุ่มตอนล่าง จะเรียงปัญหาดังนี้ โอกาสพัฒนาศักยภาพตนเอง-ขวัญกำลังใจ-ภาระงานอื่น-ภาระงานสอน ส่วนกลุ่มตอนบน ตอบว่า ปัญหาขวัญกำลังใจ-โอกาสพัฒนาศักยภาพตนเอง-ภาระงานอื่น-ภาระงานสอน แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อมูลทั่วไปโดยสรุปเกี่ยวกับผู้สอนภาษาต่างประเทศเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง

จากการสำรวจ พบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอนบ้างเล็กน้อย รวมถึงพบความแตกต่างในระดับชั้นที่สอน ความถนัดในทักษะและเนื้อหาในการสอนภาษา ประสบการณ์ในการไปอยู่ต่างประเทศ ภาระงานของผู้สอนเป็นรายวิชา รายชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวนผู้เรียนในห้องโดยเฉลี่ย และมีการเรียนอื่นๆที่นอกเหนือจากการสอน และการผลิตผลงานทางวิชาการที่พบว่าแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างในเรื่องวุฒิการศึกษาของผู้สอน ระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ความเห็นต่อความสำคัญของทักษะต่างๆต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ การเพิ่มพูนความรู้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ และปัญหาของผู้สอนเองที่พบว่าไม่แตกต่างกัน

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ

4.2.2.1 หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ไม่พบความแตกต่าง กล่าวคือทุกกลุ่มภาษาส่วนใหญ่ตอบว่ากำหนดหลักสูตรเองเช่นกัน ทั้งนี้ส่วนใหญ่ตอบว่าเพิ่งเริ่มใช้หลักสูตรนี้เมื่อปี พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่กำหนดหลักสูตรเองนี้ มีการสอบถามความต้องการจากชุมชน ผู้เรียนและผู้ปกครอง ทั้งนี้พบในกลุ่มโรงเรียนตอนล่างซึ่งมีจำนวน 5 ใน 9 คน มากกว่าตอนบนเล็กน้อย ซึ่งมีจำนวน 4 ใน 9 คน

4.2.2.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและล่าง และระหว่างกลุ่มภาษา ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ที่ส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มตอบว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

4.2.2.3 คำราและสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบหลักสูตรกระบวนวิชาที่สอน

จากการสำรวจไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในเรื่องคำราและสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบหลักสูตรกระบวนวิชาที่สอน ทั้งนี้กลุ่มตอนบนและตอนล่าง มีความหลากหลายในการเลือกคำราและสื่อการเรียนเหมือนกัน กล่าวคือส่วนใหญ่ใช้คำราและสื่อที่ผู้สอนผลิตเอง และเป็นผู้เลือกคำราและสื่อใช้เอง นอกจากนี้ยังมีบางส่วนของโรงเรียนกำหนดคำราและสื่อให้ และบางส่วนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกคำราและสื่อ ข้อแตกต่างที่พบคือจำนวนผู้สอนในตอนล่างจะเลือกคำราและสื่อจำนวนมากกว่ากลุ่มตอนบน ดังแสดงในตารางที่ 99

ตารางที่ 99 แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุถึงคำราและสื่อการเรียนที่เลือกใช้ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		โรงเรียนกำหนด	ผู้สอนเป็นผู้เลือก	ผู้สอนผลิต	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือก
ตอนล่าง	จำนวน	4/9	8/9	9/9	3/9
	ร้อยละ	44.4	88.9	100.0	33.3
ตอนบน	จำนวน	4/9	5/9	7/9	2/9
	ร้อยละ	44.4	55.6	77.8	22.2

4.2.2.4 ลักษณะของเอกสารที่ใช้ในการสอน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยกลุ่มโรงเรียนตอนล่างใช้เอกสารการสอนหลากหลายกว่า และใช้เอกสารในทุกประเภท ได้แก่ คำราในประเทศ คำราจากต่างประเทศ เอกสารที่เรียบเรียงเอง เอกสารที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ และเอกสารที่มีผู้อื่นเรียบเรียงไว้ ทั้งนี้มีจำนวนผู้สอนกลุ่มตอนล่างเลือกในทุกรายการมากกว่ากลุ่มตอนบน ยกเว้นเอกสารที่มีผู้อื่นเรียบเรียงไว้แล้ว ที่มีผู้ตอบเท่ากัน นอกจากนี้ผู้สอนกลุ่มตอนบนและตอนล่างใช้เอกสารที่คำราในประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 และ 77.8 ตามลำดับ และใช้เอกสารที่มีผู้อื่นเรียบเรียงไว้แล้ว น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 100 แสดงจำนวนผู้สอนที่ระบุประเภทเอกสารที่ใช้ในการสอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		ตำราในประเทศ	ตำราจากต่างประเทศ	เรียบเรียงเอง	รวบรวมจากแหล่งต่างๆ	มีผู้เรียบเรียงไว้
ตอนล่าง	จำนวน	9/9	8/9	6/9	8/9	3/9
	ร้อยละ	100.0	88.9	66.7	88.9	33.3
ตอนบน	จำนวน	7/9	5/9	3/9	7/9	3/9
	ร้อยละ	77.8	55.6	33.3	77.8	33.3

4.2.2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศึกษารายละเอียดของหลักสูตร

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกันมาก โดยทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญต่อการศึกษารายละเอียดทุกหัวข้อในระดับมาก โดยเฉพาะจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่ทั้งกลุ่มบนและกลุ่มตอนล่างมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก แต่กลุ่มล่างมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มบนเล็กน้อย คือ 4.11 ส่วนกลุ่มบน คือ 3.89 และไม่ค่อยได้ศึกษาในหัวข้อการสอนซ่อมเสริม ซึ่งถือเป็นค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.11 และถือเป็นจุดประสงค์เดียวที่มีค่าเฉลี่ยในทางลบ แสดงให้เห็นว่าผู้สอนไม่เห็นความสำคัญในประเด็นนี้เลย

ตารางที่ 101 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของผู้สอนในการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร แยกตามกลุ่มโรงเรียน

รายละเอียดของหลักสูตร	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
จุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	3.56
สาระการเรียนรู้	4.11	3.89
การจัดกิจกรรม	3.67	3.56
สื่อประกอบ	3.00	3.00
วิธีวัดผล	3.67	3.78
สอนซ่อมเสริม	2.11	2.38

4.2.2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างบ้างเล็กน้อยในด้านรูปแบบการสอนของผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง โดยผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างส่วนใหญ่ จะมีค่าเฉลี่ยมากกว่าตอนบนเล็กน้อยทุกหัวข้อ ยกเว้นการทัศนศึกษา และการทำโครงการ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มตอนบน และเป็นสองรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่เกณฑ์ลบของทั้งสองกลุ่ม ซึ่งถือว่าผู้สอนไม่ค่อยได้ใช้รูปแบบสองรูปแบบนี้เท่าใดนัก นอกจากนี้ผู้สอนทั้งสองกลุ่มมีวิธีที่ใ้ช้บ่อยมากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือการทัศนศึกษา ซึ่งผู้สอนแทบไม่ได้รูปแบบนี้ในการสอนเลย ดังแสดงในตารางที่ 102

ตารางที่ 102 แสดงระดับค่าเฉลี่ยความมากน้อยในการใช้รูปแบบการสอนของผู้สอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

รูปแบบการสอน	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
การบรรยาย	3.33	3.11
ฝึกปฏิบัติ	4.11	3.88
ทำโครงการ	1.67	2.22
ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง	3.22	3.11
ทัศนศึกษา	1.44	1.50

4.2.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆใน

การสอน

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆในการสอน โดยผู้สอนกลุ่มทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ความรู้ด้านศัพท์เป็นหัวข้อที่ทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก) และวัฒนธรรมที่หัวข้อที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด โดยผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนแสดงความเห็นด้านลบในประเด็นวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89 ซึ่งถือว่าเป็นความเห็นเชิงลบและไม่เห็นด้วยว่าวัฒนธรรมเป็นความรู้ที่สำคัญ

ตารางที่ 103 แสดงระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆในการสอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

ทักษะ	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
ฟัง	3.44	3.89
พูด	3.44	3.67
อ่าน	3.89	3.89
เขียน	4.00	3.56
ไวยากรณ์	3.33	3.22
ศัพท์	4.11	4.11
วัฒนธรรม	3.22	2.89

4.2.2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มี

ทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างบางประเด็น โดยกลุ่มโรงเรียนตอนล่างเห็นความสำคัญของทุกกิจกรรมมากกว่าตอนบน และผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนไม่เห็นด้วยว่ากิจกรรมต่างๆจะมีประโยชน์ช่วยให้มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศจริง เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในความหมายเชิงลบ ยกเว้นการเรียนรู้พิเศษเพิ่มเติม และการอ่านหนังสือพิมพ์ ในขณะที่ผู้สอนโรงเรียนตอนล่างเห็นว่ากิจกรรมต่างๆมีประโยชน์ทั้งสิ้น ยกเว้นการฟังเพลงและวิทยุ ที่เห็นความเห็นในเชิงลบ นอกจากนี้ทั้งสองกลุ่มต่างเห็นพ้องว่าการเรียนเพิ่มเติม เป็นกิจกรรมที่มี

าประโยชน์มากที่สุด และฟังเพลง มีประโยชน์น้อยที่สุด ในขณะที่กลุ่มตอนบน ยังเห็นว่าการเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเองและการอ่านหนังสือพิมพ์ มีประโยชน์มากที่สุดเท่ากัน และการฟังเพลง การดูภาพยนตร์และการใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต มีประโยชน์น้อยที่สุดเท่ากัน ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 104 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้สอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กิจกรรม	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
เรียนเพิ่มเติม	4.00	3.22
อ่านหนังสือพิมพ์	3.78	3.22
ฟังเพลง	2.67	2.56
ฟังข่าว	3.89	2.67
ดูภาพยนตร์	3.00	2.56
ฟังวิทยุ	2.89	2.78
ดูโทรทัศน์	3.44	2.78
ใช้คอม	3.56	2.56
สนทนากับชาวต่างประเทศ	3.44	3.00

4.2.2.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะ

สัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างเด่นชัดระหว่างทั้งสองกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นการสอนภาษาต่างประเทศเป็นไปในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน อยู่ในระดับมากเท่ากัน

ตารางที่ 105 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะ

สัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

ความคิดเห็น	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
การสอนในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูดและอ่าน-เขียน	3.78	3.67

4.2.2.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ

ในการสอน

เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มโรงเรียนแล้ว พบความแตกต่าง โดยผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนมีการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในระดับสูงกว่าตอนล่างอย่างเห็นได้ชัด โดยค่าเฉลี่ยตอนบนอยู่ที่ 3.22 หมายถึงอยู่ในระดับปานกลางและเห็นด้วยว่ามีการใช้ภาษาไทยมากกว่า ในขณะที่ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างไม่เห็นด้วยว่ามีการใช้ภาษาไทยมากกว่า โดยมี

ค่าเฉลี่ยเพียง 2.67 หมายถึงอยู่ในระดับค่อนข้างปานกลาง ซึ่งเป็นความเห็นในเชิงลบ ดังแสดงในตารางที่ 106

ตารางที่ 106 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

ความคิดเห็น	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
ใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน	2.67	3.22

4.2.2.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด โดยทั้งสองกลุ่มไม่ค่อยใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆในการสอนในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นแผ่นใส วิดีทัศน์ แถบเสียง หรือคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยถึงไม่ได้ใช้เลย ยกเว้นสื่อภาพประกอบเท่านั้นที่ทั้งสองกลุ่มมีการใช้ในระดับปานกลางเท่ากัน ประเด็นที่แตกต่างเล็กน้อยคือ การใช้วัสดุจริงที่พบว่าผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างใช้ในระดับปานกลาง ในขณะที่อีกกลุ่มใช้ในระดับค่อนข้างปานกลาง ซึ่งเป็นความหมายเชิงลบ

ตารางที่ 107 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียนของผู้สอน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

สื่อและอุปกรณ์	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
ภาพประกอบ	3.33	3.22
แผ่นใส	1.22	1.67
วีดิทัศน์	1.33	1.67
แถบเสียง	2.11	1.89
วัสดุจริง	3.33	2.67
คอมพิวเตอร์	1.44	1.56

4.2.2.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาต่างประเทศ

ในการร่วมกิจกรรมของชุมชน

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างในโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน โดยผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.7 เห็นว่าผู้เรียนมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในชุมชน โดยในบรรดาผู้ที่ตอบว่าผู้เรียนมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศนั้น ระบุว่าส่วนใหญ่เป็นเทศกาลหรือกิจกรรมทางศาสนาของชุมชน เช่น นิทรรศการ ฟื้นฟูวัฒนธรรม พิธีกรรมของชุมชน กิจกรรมในโรงเรียนคาทอลิก ฟังคุตบะห์ (บทเทศนา) ในวัน

ศุกร์ วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม ซึ่งจำกัดในกลุ่มภาษามลายูและอาหรับ แต่ไม่ค่อยพบการใช้ภาษาในชุมชนในกลุ่มคอนบนมากนัก ซึ่งมีผู้ตอบเพียงร้อยละ 11.1 หรือ 1 ใน 9 คนเท่านั้น

4.2.2.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของผู้เรียนในการใช้

ภาษาต่างประเทศกับชาวต่างประเทศตามสถานที่ท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม กล่าวคือ ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างเท่านั้นที่ระบุว่าผู้เรียนมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในสถานที่ท่องเที่ยว มีจำนวน 4 ใน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 และไม่พบในกลุ่มคอนบนแต่อย่างใด โดยเห็นว่ากิจกรรมที่ได้ใช้ภาษาต่างประเทศคือการจำหน่ายของที่ระลึกและจำหน่ายอาหารในสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ เป็นมัคคุเทศก์และพนักงานท่องเที่ยวและได้พบกับชาวต่างประเทศ

4.2.2.14 การประเมินผลการเรียน

จากการสำรวจในเรื่องการประเมินผลการเรียน ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียน โดยทั้งสองกลุ่มให้สัดส่วนคะแนนสอบปลายภาคมากที่สุด โดยกลุ่มคอนล่างและคอนบนให้ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินจากการสอบปลายภาคประมาณร้อยละ 25 และจิตพิสัยน้อยที่สุด สัดส่วนอยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ 2-4 อาจมีข้อสังเกตถึงความแตกต่างบ้างคือผู้สอนกลุ่มคอนบนให้สัดส่วนคะแนนสอบย่อยมากกว่าตอนล่าง ในขณะที่ตอนล่างให้สัดส่วนเก็บคะแนนมากกว่าคอนบน ดังแสดงในตารางที่ 108

ตารางที่ 108 แสดงค่าเฉลี่ยสัดส่วนการให้คะแนนการประเมินผลการเรียนของผู้สอน โดยคิดเป็นร้อยละ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	สอบกลางภาค	สอบปลายภาค	สอบย่อย	เก็บคะแนน	จิตพิสัย
ตอนล่าง	25.56	33.33	15.56	23.33	2.22
คอนบน	25.00	33.33	22.22	15.00	4.44

4.2.2.15 เครื่องมือวัดผลการเรียน

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนคอนบนและตอนล่าง โดยทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญข้อสอบแบบปรนัย แบบอัตนัย แบบสอบปฏิบัติ และประเมินผลงานเป็นอันดับสุดท้าย

4.2.2.16 ปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม พบประเด็นปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง พบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างได้ระบุว่ามีปัญหาด้านต่างๆหลากหลายและมากกว่าตอนบน ดังนี้คือ ปัญหาด้านภาระงานสอน หลักสูตร จำนวนผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึกทักษะ ระยะเวลาในการเรียน สื่อประกอบการสอน วิธีสอนและการวัดและประเมินผล ในขณะที่ผู้สอนกลุ่มโรงเรียนตอนบนมีปัญหาด้านผู้เรียนมากกว่าตอนล่าง ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในบางประเด็น นั่นคือทั้งสองกลุ่มระบุว่ามีปัญหาแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศของผู้สอน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง

จากการสำรวจ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้สอนภาษาในโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในด้านลักษณะเอกสารที่ใช้ในการสอน รูปแบบการสอน ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศบางประเด็น การใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมของชุมชนและใช้กับชาวต่างประเทศตามสถานที่ต่างๆ และปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่มในเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ คำราที่ใช้ประกอบหลักสูตรกระบวนวิชาที่สอน การศึกษารายละเอียดของหลักสูตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและความรู้ต่างๆในการสอน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน การใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียน เครื่องมือวัดผลการเรียน และไม่พบความแตกต่างในปัญหาต่างๆที่มีในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ คือด้านภาระงานสอน หลักสูตร จำนวนผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึกทักษะ ระยะเวลาในการเรียน สื่อประกอบการสอน วิธีสอนและการวัดและประเมินผล

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

4.3.1 ข้อมูลทั่วไป

4.3.1.1 ข้อมูลเบื้องต้น

จากการสำรวจ ได้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศในกลุ่มโรงเรียนตอนบนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในขณะที่กลุ่มตอนล่างมีสัดส่วนเท่ากัน ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมี

อายุเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือประมาณ 17 ปี (โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มตอนบนเท่ากับ 17.83 ปี และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตอนล่างเท่ากับ 17.44 ปี) ทั้งนี้กลุ่มตอนบนเป็นผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในสายสามัญ และส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนในระดับชั้นมศวาวสชิตะห์ (อิสลามศึกษาตอนกลาง) นอกนั้นเป็นผู้เรียนในระดับชานาวิ(อิสลามศึกษาตอนปลาย)และอิตคาอียะห์ (อิสลามศึกษาตอนต้น) ในขณะที่กลุ่มตอนล่างมากกว่าครึ่งเป็นผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาและที่เหลือเป็นผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาแล้วในหลักสูตรสามัญ ในขณะที่หลักสูตรศาสนาส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนในระดับชานาวิ นอกนั้นเป็นผู้เรียนในระดับมศวาวสชิตะห์ ทั้งหมดมีเชื้อชาติและสัญชาติไทย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยกระจายตั้งแต่อ่อน ปานกลางและเก่ง ไม่แตกต่างกัน

4.3.1.2 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างมีภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มผู้เรียนตอนบนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 94.44 ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และยังพบภาษามลายูถิ่นและภาษาจีน แต่เป็นส่วนน้อย ในขณะที่กลุ่มผู้เรียนตอนล่างส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยควบคู่กับภาษามลายูถิ่น โดยมีร้อยละ 61.11 และ 72.22 ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบภาษาอาหรับ แต่มีจำนวนน้อย

ตารางที่ 109 แสดงจำนวนต่อทั้งหมดและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		ไทย	มลายูถิ่น	อาหรับ	อื่นๆ (จีน)
ตอนล่าง	จำนวนจากทั้งหมด	11/18	13/18	2/18	-
	ร้อยละ	61.11	72.22	11.11	-
ตอนบน	จำนวนจากทั้งหมด	17/18	1/18	-	1/18
	ร้อยละ	94.44	5.55	-	5.55

4.3.1.3 อาชีพและรายได้ผู้ปกครอง

จากการสำรวจ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ของผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการในปริมาณที่เท่ากัน รองลงมาคือ เกษตรกร ส่วนในกลุ่มโรงเรียนตอนบนคือ ทำธุรกิจส่วนตัว เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป เกษตรกร และค้าขายในปริมาณที่เท่า ๆ กัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มโรงเรียนในภาคใต้ตอนบนไม่พบผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการเลย

เมื่อพิจารณาถึงรายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองทั้งสองกลุ่ม พบว่าทั้งกลุ่มโรงเรียนภาคใต้ตอนล่างและตอนบนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทเท่ากัน แต่เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองในภาคใต้ตอนล่างจะมีรายได้กระจายอยู่ในทุกช่วง แต่รายได้ของผู้ปกครองในกลุ่มโรงเรียนในภาคใต้ตอนบนเกือบทั้งหมดมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 20,000 บาท ซึ่ง

หมายความว่าในภาพรวม ผู้ปกครองของกลุ่มภาคใต้ตอนบนจะมีรายได้กระจุกอยู่ในช่วงต่ำกว่า 20000 บาท ซึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มปัญหาทางการเงินของผู้ปกครองในคอนบนอาจมีมากกว่าตอนล่างนั่นเอง จากการมีรายได้ก็น้อยกว่ากลุ่มตอนล่าง

4.3.1.4 ภาษาต่างประเทศที่กำลังศึกษาและระดับชั้นที่เริ่มเรียนครั้งแรก

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างในภาษาต่างประเทศที่กำลังศึกษาของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ ทั้งสองกลุ่มตอบว่ากำลังเรียนภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับ อย่างไรก็ตาม พบความแตกต่างในระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ โดยพบว่าในกลุ่มตอนล่างได้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในชั้นตติยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาคือชั้นประถม ในขณะที่กลุ่มคอนบน เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับประถมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.89 รองลงมาคือมัธยม ตติย และอนุบาลน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 110

เป็นที่น่าสังเกตว่า ระบบตติยามีบทบาทสำคัญในการอบรมภาษาต่างประเทศให้กับผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง และผู้เรียนกลุ่มคอนบนเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศช้ากว่ากลุ่มตอนล่างอย่างเห็นได้ชัด

ตารางที่ 110 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		อนุบาล	ตติย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
ตอนล่าง	จำนวนจากทั้งหมด	-	13/18	5/18	-
	ร้อยละ	-	72.22	27.78	-
คอนบน	จำนวนจากทั้งหมด	2/18	4/18	7/18	5/18
	ร้อยละ	11.11	22.22	38.89	27.78

4.3.1.5 การเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนคอนบนและตอนล่างในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศของผู้เรียน กล่าวคือทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศในประเทศ และทั้งหมดไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในต่างประเทศแต่อย่างใด

4.3.1.6 ประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนคอนบนและตอนล่าง พบความแตกต่างในประเด็นผู้สอนชาวต่างประเทศ โดยผู้เรียนในโรงเรียนคอนบนไม่มีผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติเลย ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีผู้สอนชาวไทยอยู่ 61 และผู้สอนชาวต่างชาติอยู่

ร้อยละ 5.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้เรียนในโรงเรียนตอนล่างมีโอกาสได้สัมผัสกับชาวต่างชาติมากกว่ากลุ่มตอนบน

ตารางที่ 111 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่ระบุประเภทของผู้สอนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน		ลักษณะผู้สอน		
		ไทย	ต่างชาติ	ไทยและต่างชาติ
ตอนล่าง	จำนวนผู้ตอบ	11/18	1/18	6/18
	ร้อยละ	61.1	5.6	33.3
ตอนบน	จำนวนผู้ตอบ	18/18	-	-
	ร้อยละ	100.0	-	-

ข้อมูลทั่วไปโดยสรุปของผู้เรียน เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตอนบนและตอนล่าง

จากการสำรวจ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียนของสองกลุ่มในเรื่องเพศ ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศต่างกัน และมีผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างในเรื่องอายุเฉลี่ย ระดับชั้นเรียน คะแนนผลการเรียน เชื้อชาติและสัญชาติ ทั้งสองกลุ่มเป็นผู้เรียนภาษาต่างประเทศ 3 ภาษาและไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศ

4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศ

4.3.2.1 ความชอบในการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้เรียนระหว่างสองกลุ่ม ทั้งนี้ผู้เรียนทั้งโรงเรียนตอนบนและตอนล่างมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศและมีค่าเฉลี่ยระดับความชอบในระดับมากเท่ากัน

4.3.2.2 ระดับของทักษะภาษาต่างประเทศ

แม้ว่าผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนบนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศน้อยกว่ากลุ่มตอนล่าง แต่กลุ่มตอนบนระบุว่าตนเองมีระดับทักษะภาษาต่างประเทศทุกทักษะมากกว่ากลุ่มตอนล่าง ยกเว้นในทักษะการพูด โดยทั้งสองกลุ่มตอนล่างระบุว่าตนเองมีทักษะการอ่านมากที่สุด และการพูดน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่มประเมินตนเองว่ามีทักษะยังไม่สูงมากนัก โดยกลุ่มตอนบนระบุว่ามีความรู้ทักษะต่างๆ โดยเฉลี่ยในระดับ

ปานกลางเท่านั้น ยกเว้นทักษะการพูด ว่ามีทักษะน้อย ส่วนกลุ่มตอนล่างระบุว่ามีความรู้ทุกทักษะในระดับน้อย ยกเว้นการอ่านที่มีในระดับปานกลาง

ตารางที่ 112 แสดงค่าเฉลี่ยระดับของทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ทักษะฟัง	ทักษะพูด	ทักษะอ่าน	ทักษะเขียน
ตอนล่าง	2.94	2.72	3.17	2.94
ตอนบน	3.11	2.61	3.33	3.17

4.3.2.3 ความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่ากลุ่มผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีความต้องการในระดับค่อนข้างมากถึงมากในทุกทักษะ โดยกลุ่มตอนบนมีความต้องการปรับปรุงมากกว่าตอนล่าง และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าตอนล่างในทุกทักษะ แสดงถึงความต้องการและความตระหนักในการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศมีในกลุ่มตัวอย่างตอนบนมีมากกว่าตอนล่าง ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มต่างต้องการปรับปรุงทักษะการพูดมากที่สุด และทักษะการอ่านน้อยที่สุด

ตารางที่ 113 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ตอนล่าง	4.11	4.50	3.94	3.94
ตอนบน	4.22	4.67	4.17	4.22

4.3.2.4 ความจำเป็นของภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างในระดับความจำเป็นของภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน โดยทั้งสองกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ระบุว่ามีความจำเป็นในระดับมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94

4.3.2.5 ความต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่ากลุ่มตอนบน โดยกลุ่มโรงเรียนตอนบนมีค่าเฉลี่ย 3.28 หมายถึงมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มตอนล่าง ระบุว่ามีความจำเป็นเท่ากัน คือ 4.00 แสดงถึงมีความต้องการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับมาก

4.3.2.6 ระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆ

จากการสำรวจ พบว่าผู้เรียนกลุ่ม โรงเรียนตอนบนและตอนล่างมีระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนมากที่สุด และในการทำงานน้อยที่สุด แต่ทั้งสองกลุ่มมีระดับการใช้ภาษาไม่สูงมาก ทั้งนี้ กลุ่มตอนบนมีระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟังเพลงและการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าตอนล่าง ในขณะที่กลุ่มตอนล่างมีระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการดูภาพยนตร์ การสนทนา และการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าตอนบน โดยกลุ่มตอนบนมีระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนมากที่สุด และในการทำงานน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมทั้งหมด

ตารางที่ 114 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ดูภาพยนตร์	ฟังเพลง	การสนทนา	การเรียน	การทำงาน
ตอนล่าง	2.22	2.56	2.94	3.67	2.41
ตอนบน	1.89	3.17	2.50	3.72	1.83

4.3.2.7 ประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียน พบว่าผู้เรียนกลุ่มโรงเรียนตอนบนเห็นว่าการทำแบบฝึกหัด มีประโยชน์ต่อการเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศมากที่สุด และการใช้สถานการณ์จำลองและเกมปริศนามีประโยชน์น้อยที่สุด แต่กลุ่มโรงเรียนตอนล่างกลับเห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองมีประโยชน์มากที่สุด แต่กิจกรรมกลุ่มมีประโยชน์น้อยที่สุด ทั้งนี้ กลุ่มตอนบนเห็นว่าการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบมีประโยชน์มากกว่าตอนล่าง ในขณะที่กลุ่มตอนล่างเห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลอง เกมปริศนา และกิจกรรมกลุ่ม มีประโยชน์มากกว่ากลุ่มตอนบน โดยกลุ่มตอนล่างเห็นว่าการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบมีประโยชน์ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตอนบน เห็นว่าการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบมีประโยชน์ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่เหลือมีประโยชน์น้อย เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตอนล่างชอบกิจกรรมที่ให้บรรยากาศที่สนุกสนาน ในขณะที่กลุ่มตอนบน ชอบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบทางการ

ตารางที่ 115 แสดงค่าเฉลี่ยประ โยชน์ของกิจกรรมในและนอกห้องเรียนตามความเห็นของผู้เรียน
แยกตามกลุ่ม โรงเรียน

กิจกรรม	กลุ่มโรงเรียน	
	ตอนล่าง	ตอนบน
กิจกรรมในห้องเรียน		
ทำแบบฝึกหัด	3.22	3.56
ทำข้อสอบ	3.17	3.50
ใช้สถานการณ์จำลอง	3.33	2.56
เกมปริศนา	3.11	2.56
กิจกรรมกลุ่ม	3.06	2.78
กิจกรรมนอกห้องเรียน		
เข้าค่าย	3.17	1.94
อ่านตำรา	3.28	3.44
อ่านหนังสือพิมพ์และวารสารต่างประเทศ	3.22	2.06
ฟังเพลง	2.94	3.06
ดูภาพยนตร์	2.50	1.83
ฟังวิทยุ	2.78	2.28
ดูโทรทัศน์	3.11	2.28
ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	3.33	2.56
สนทนากับชาวต่างประเทศ	3.56	1.67

นอกจากนี้ จากการสำรวจความเห็นเกี่ยวกับประ โยชน์ของกิจกรรมนอก
ห้องเรียน พบว่าผู้เรียนกลุ่ม โรงเรียนตอนล่างมีแนวโน้มเห็นประ โยชน์ของกิจกรรมนอกห้องเรียน
มากกว่ากลุ่มตอนบน ได้แก่ การเข้าค่าย การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสารต่างประเทศ ดูภาพยนตร์ ฟัง
วิทยุ ดูโทรทัศน์ ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และสนทนากับชาวต่างประเทศ ยกเว้นการอ่าน
ตำราและการฟังเพลง ทั้งนี้ กลุ่มตอนล่างเห็นว่าการสนทนากับชาวต่างประเทศมีประ โยชน์ต่อการ
เพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศมากที่สุด และการดูภาพยนตร์มีประ โยชน์น้อยที่สุด แต่กลุ่ม โรงเรียน
ตอนบนกลับเห็นว่าการอ่านตำรา มีประ โยชน์มากที่สุด แต่การสนทนากับชาวต่างประเทศมี
ประ โยชน์น้อยที่สุด ทั้งนี้ทั้งกลุ่มตอนบนและล่าง เห็นประ โยชน์ของกิจกรรมในภาพรวมไม่มาก
โดยให้ความสำคัญระดับไม่เลยถึงปานกลาง เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตอนล่างชอบกิจกรรมที่ให้
บรรยากาศที่สนุกสนานเชิงการสื่อสาร ในขณะที่กลุ่มตอนบน ชอบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ
ดั้งเดิม

4.3.2.8 ด้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในประเด็นแหล่งต้นแบบ
การใช้ภาษาต่างประเทศ โดยภาพรวม ผู้เรียนกลุ่ม โรงเรียนตอนบนและตอนล่างมีค่าเฉลี่ยระดับ
ความเห็นต่อต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับน้อยมาก คือส่วนใหญ่มีระดับตั้งแต่ไม่เลย
จนถึงปานกลาง ยกเว้นกลุ่มตอนบนที่รับต้นแบบจากผู้สอนชาวไทยที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และ
ผู้สอนชาวไทยเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อผู้เรียนกลุ่มตอนบนและตอนล่าง ในขณะที่กลุ่ม

ตอนบนรับต้นแบบจากผู้สอนชาวต่างประเทศน้อยที่สุด และกลุ่มตอนล่างได้รับต้นแบบจากภาพยนตร์น้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 116

แต่เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยที่มีความหมายเชิงบวกและลบ จะพบว่าผู้เรียนกลุ่มโรงเรียนตอนล่างเห็นว่าต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาต่างประเทศมีเพียงผู้สอนชาวไทย กิจกรรมในโรงเรียน และผู้สอนชาวต่างประเทศเท่านั้น ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้เรียนกลุ่มโรงเรียนตอนบนได้รับต้นแบบจากผู้สอนชาวไทยเพียงแหล่งเดียวเท่านั้น แต่อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 116 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความเห็นของผู้เรียนที่มีต่อต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	ผู้สอนไทย	ผู้สอนชาวต่างประเทศ	กิจกรรมในโรงเรียน	วิทยุ	โทรทัศน์	ภาพยนตร์	โปรแกรมคอมพิวเตอร์
ตอนล่าง	3.39	3.06	3.17	2.67	2.72	2.50	2.56
ตอนบน	4.17	1.33	2.33	2.28	2.11	1.89	2.06

4.3.2.9 พฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการสำรวจ พบความแตกต่างในบางประเด็น โดยกลุ่มผู้เรียนโรงเรียนตอนบน ซึ่งมีผู้ตอบเพียง 17 จาก 18 คน มีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศโดยเฉลี่ยในระดับเป็นบวกหรือเห็นด้วยว่ามีพฤติกรรมในการเรียนภาษาต่างประเทศคือการเข้ามาเรียนอย่างสม่ำเสมอ การทบทวนสม่ำเสมอ การส่งงานตรงเวลา การปรึกษาเพื่อนและผู้สอน ส่วนกลุ่มผู้เรียนตอนล่างมีผู้ตอบครบ 18 คน มีพฤติกรรมในระดับที่เป็นบวกหรือเห็นด้วยว่ามีพฤติกรรมในการเรียนภาษาต่างประเทศคือ การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอและการส่งงานการบ้านตรงเวลาเท่านั้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงระดับความมากน้อยของความถี่ พบว่ากลุ่มผู้เรียนตอนบนมีพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มตอนล่างในทุกข้อ คือ การเข้าเรียนสม่ำเสมอ การทบทวน การส่งงาน ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด การปรึกษาเพื่อนและผู้สอน ยกเว้นพฤติกรรมที่ต้องใช้สื่อและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีระดับการมีพฤติกรรมโดยเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มตอนล่าง โดยกลุ่มผู้เรียนตอนบนมีพฤติกรรมการเข้าเรียนสม่ำเสมอมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 หมายถึงมีพฤติกรรมในระดับบ่อยมาก และการค้นคว้าจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.12 หมายถึงมีพฤติกรรมในระดับน้อย ซึ่งเหมือนกับกลุ่มตอนล่าง เพียงแต่ระดับการมีพฤติกรรมที่น้อยกว่า โดยอยู่ในระดับปานกลางและน้อยตามลำดับ

ตารางที่ 117 แสดงค่าเฉลี่ยระดับของพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	เข้าเรียนสม่ำเสมอ	ทบทวนสม่ำเสมอ	ส่งงานการบ้านตรงเวลา	ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด	ค้นคว้าจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	ค้นคว้าจากสื่ออื่นๆ	ปรึกษาเพื่อน	ปรึกษาผู้สอน
ตอนล่าง	3.78	2.78	3.22	2.61	2.44	2.78	3.00	3.00
ตอนบน	4.29	3.06	3.53	3.00	2.12	2.76	3.18	3.53

โดยสรุป ทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศที่ค่อนข้างเหมือนกันในสถานที่ที่เรียน โดยส่วนใหญ่ระบุว่าพฤติกรรมการเรียนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทั้งสองมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดปลีกย่อยรูปแบบของพฤติกรรมเท่านั้น

4.3.2.10 ปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างในประเด็นปัญหาหลักๆในการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน โดยกลุ่มผู้เรียนโรงเรียนตอนล่างระบุว่า มีปัญหา 3 อันดับแรกคือบรรยากาศการสอนของผู้สอน และสื่อแหล่งเรียนรู้ ในขณะที่อีกกลุ่มระบุปัญหาหลัก 3 อันดับแรกคือ ช่วงเวลาฝึก วิธีสอนของผู้สอน และการจัดคาบเรียน

นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มผู้เรียนโรงเรียนตอนล่างมีปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศมีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตอนบนในเรื่องวิธีการสอนของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอน พฤติกรรมของผู้สอน บรรยากาศในการเรียน และสื่อแหล่งเรียนรู้ ส่วนกลุ่มผู้เรียนโรงเรียนตอนบนมีปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศมีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตอนล่างในเรื่อง ช่วงเวลาฝึก การจัดคาบเรียน และหนังสือตำรา โดยกลุ่มตอนล่างมีปัญหาในเรื่องบรรยากาศในการเรียนมากที่สุด และบุคลิกภาพของผู้สอนกับหนังสือตำราน้อยที่สุดเท่ากัน ส่วนกลุ่มตอนบนมีปัญหาในเรื่องช่วงเวลาฝึกมากที่สุด และบุคลิกภาพของผู้สอนน้อยที่สุด ส่วนปัญหาอื่นๆที่ระบุว่า มีปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ไม่มีอินเทอร์เน็ต การสอนเน้นการท่องจำมากเกินไป และผู้สอนไม่คำนึงถึงพื้นฐานเดิมของนักเรียน เป็นปัญหาจากกลุ่มตัวอย่างตอนบนทั้งหมด

ตารางที่ 118 แสดงจำนวนผู้เรียนจากทั้งหมดและร้อยละที่ระบุปัญหาที่มีในการเรียนภาษาต่างประเทศ แยกตามกลุ่มโรงเรียน

ปัญหา	กลุ่มโรงเรียนตอนล่าง		กลุ่มโรงเรียนตอนบน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีสอนของผู้สอน	13/18	72.22	11/18	61.11
บุคลิกภาพผู้สอน	4/18	22.22	1/18	5.56
พฤติกรรมผู้สอน	6/18	33.33	4/18	22.22
บรรยากาศ	15/18	83.33	9/18	50.00
ช่วงเวลาฝึก	6/18	33.33	14/18	77.78
การจัดคาบเรียน	8/18	44.44	10/18	55.56
สื่อ	10/18	55.56	9/18	50.00
หนังสือตำรา	4/18	22.22	6/18	33.33
แหล่งเรียนรู้	10/18	55.56	8/18	44.44

4.3.2.11 โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชน

จากการสำรวจ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยทั้งผู้เรียนโรงเรียนตอนบนและล่าง ต่างมีโอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศในชุมชนน้อยมาก กล่าวคือผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนบนมีโอกาสมากกว่าเล็กน้อยแต่ทั้งนี้การใช้ภาษาต่างประเทศของทั้งสองกลุ่มสอดคล้องกันในโอกาสที่ใช้ โดยระบุว่ามีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามมากกว่าเทศกาลสากล

ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน โดยสรุปเชิงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตอนบนและตอนล่าง

จากการเปรียบเทียบระหว่างผู้เรียนภาษาต่างประเทศสองกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มต่างมีทัศนคติที่ดีและชอบในการเรียนภาษาต่างประเทศเหมือนกัน ระดับความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาในระดับมากเท่ากัน ทั้งสองกลุ่มยังเห็นความจำเป็นของภาษาต่างประเทศเหมือนกัน ระดับการใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมส่วนใหญ่ รวมถึงมีพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศในสถานที่ห้องเรียนเหมือนกัน และผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมมากนัก

อย่างไรก็ตาม พบความแตกต่างในเรื่องระดับทักษะภาษาต่างประเทศ ความต้องการทำงานในสถานที่ที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ความเห็นต่อประโยชน์ของกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศต่างกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมถึงต้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ รูปแบบปฏิกิริยาของพฤติกรรมการเรียนภาษาต่างประเทศ และปัญหาหลักๆในการเรียนภาษาต่างประเทศ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบริหารงานเครือข่าย ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพัฒนาและปรับปรุงจากชุดแบบสอบถามระดับมัธยมศึกษาที่คณะผู้วิจัยข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโครงการเดียวกันทางภาคเหนือ ประชากรในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูสอนภาษาต่างประเทศและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเฉพาะในภาคใต้ ซึ่งมีทั้งหมด 363 โรงเรียน ใช้เกณฑ์สภาพแวดล้อมทางภาษาที่ใช้พูดโดยประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัด เป็นเกณฑ์แบ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชาชนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ซึ่งได้แก่จังหวัดในภาคใต้ที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่หนึ่ง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เลือกมาจังหวัดละ 1 โรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ทั้งหมด 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร 6 คน ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ 18 คน และนักเรียน 36 คน โดยมีผลสรุปการวิจัยดังนี้

ผู้บริหาร

จากการสำรวจผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 6 โรงเรียน ใน 6 จังหวัด พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารของโรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิมากกว่าโรงเรียนที่เอกชนเป็นเจ้าของ ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล มีนักเรียนมากกว่า 800 คน นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้ภาษาหลากหลายในการเรียนการสอน ได้แก่ภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายูถิ่น และภาษามลายู ทุกโรงเรียนเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ควบคู่ไปกับหลักสูตรวิชาศาสนา โดยทั้งหมดเปิดสอนในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น และตอนกลาง บางส่วนเปิดถึงระดับตอนปลาย และยังพบโรงเรียน 1 โรงเรียนที่เปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษในวิชาสามัญ นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรวิชาชีพเสริมเข้าไปด้วย โดยภาพรวมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจำนวนผู้เรียนหลักสูตรสายสามัญโดยเฉลี่ย 1141 คนต่อโรงเรียน และหลักสูตรสายศาสนา 1176 คนต่อโรงเรียน

ในส่วนความคิดเห็นจากผู้บริหาร พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวไทย และมีผู้สอนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาบ้าง แต่พบน้อยมากในบางโรงเรียนนั้น โดยเฉลี่ยโรงเรียนจะมีผู้สอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรวิชาสามัญ 11 คน และหลักสูตรศาสนา 32 คน แต่มีความแตกต่างในจำนวนผู้สอนแต่ละโรงเรียนมาก ทั้งนี้เป็นผู้สอนภาษามลายูมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ สัดส่วนของผู้สอนเป็น 1 คนต่อผู้เรียนประมาณ 40-43 คน

นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ โดยพบว่าทุกโรงเรียนมีห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่ยังพบห้องสมุดเฉพาะภาษาและศูนย์ภาษาในบางโรงเรียน โดยเฉลี่ยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 53 เครื่องต่อโรงเรียน มีที่นั่งในห้องปฏิบัติการทางภาษา 40 ที่นั่งต่อโรงเรียน แต่สัดส่วนในแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมากและอยู่ในระดับน้อยมากและในภาวะขาดแคลนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งหมดคำนึงงานการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามนโยบายแผนการศึกษาภาคบังคับของหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ให้ความสนใจต่อปัจจัยอื่นๆค่อนข้างน้อย คือ ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน โดยมีการจัดสอบวัดระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดระดับความสามารถ ส่วนใหญ่เป็นภาษามลายูและอาหรับ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ และบางแห่งมีการสำรวจข้อมูลความต้องการของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ในส่วนของหลักสูตร พบว่าโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรหลักสูตรวิชาสามัญและศาสนา โดยเฉลี่ย 2 ปีต่อครั้ง และแนวโน้มของหลักสูตรในอนาคตจะเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรายวิชาสามัญเป็นหลักและใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่มาเสริมในรายวิชาของศาสนา สนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศให้ได้รับการฝึกอบรมและสัมมนามากที่สุด แต่จำนวนผู้สอนที่ได้รับการสนับสนุนอยู่ในขั้นน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สอนทั้งหมด ทั้งนี้ โรงเรียนรับผู้สอนโดยผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์มากที่สุด

สำหรับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารมองว่าปัญหาผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียนเป็นปัญหาหลัก รองลงมาคือ การขาดแหล่งเรียนรู้และจำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ผู้สอนภาษาต่างประเทศไม่ได้จบการศึกษาในสาขาภาษาต่างประเทศโดยตรง ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในห้องเรียน ไม่กล้าแสดงออกและคำร่ำที่ใช้อยู่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการ

ผู้สอนภาษาต่างประเทศ

ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ถูกสุ่มมาจำนวน 18 คน แยกเป็นภาษาอังกฤษ ภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ ภาษาละ 6 คน มีสัดส่วนเพศหญิงและชายใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ยประมาณ 35 ปี แต่ผู้สอนภาษาอาหรับมีอายุเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งหมดมีประสบการณ์การสอนเฉลี่ย 8 ปี แต่สิ่งน่าเป็นห่วงคือมีผู้สอนเพียงร้อยละ 50 เท่านั้นที่จบตรงสาขาวิชา โดยพิจารณาจากสาขาวิชาเอกและโท นอกจากนี้ ผู้สอนมีภาระงานสอนมาก โดยพบว่าผู้สอนต้องสอนในหลายระดับชั้น โดยเฉพาะผู้สอนภาษาอาหรับและมลายูบางตัวนั้น ต้องสอนเพิ่มในอีกภาษาหนึ่งด้วย

ในการสำรวจถึงทักษะทางภาษา พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้สอนภาษาดนัการสอนทักษะการอ่านมากที่สุด และไม่ถนัดในการสอนการฟัง แต่พบความแตกต่างปลีกย่อยในแต่ละกลุ่มภาษา สอดคล้องกับการประเมินค่าความสามารถทางภาษาของตนเองของผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ระบุว่า มีความสามารถทาง

ทักษะการอ่านมากที่สุด และการฟังน้อยที่สุด ทักษะความสามารถทางทักษะและการสอนของผู้สอนนี้ กลับไม่สอดคล้องกับความเห็นในเรื่องความสำคัญของทักษะต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ กล่าวคือผู้สอนภาษาส่วนใหญ่กลับเห็นว่าทักษะการพูด เป็นทักษะที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้สอนมองว่าตนเองมีความสามารถทางทักษะนี้ในระดับน้อย แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการสอนจากผู้สอนเอง แต่เมื่อพิจารณาประเด็นนี้ในกลุ่มผู้สอนแต่ละภาษา กลับพบความแตกต่างกัน กล่าวคือผู้สอนภาษาอังกฤษให้ความสำคัญต่อทักษะการฟัง ในขณะที่ผู้สอนภาษามลายูมีความเห็นเหมือนกับภาพรวมคือ ให้ความสำคัญต่อทักษะการพูด ส่วนผู้สอนภาษาอาหรับให้ความเห็นหลากหลาย โดยให้ความสำคัญในทุกๆ ทักษะ ยกเว้นการเขียน ซึ่งตรงกับทุกกลุ่มภาษา ที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุดเช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจที่พบว่าผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองในทักษะการสื่อสารคือการฟังและพูดมากที่สุด

นอกจากประเด็นทักษะทางภาษาแล้ว คณะผู้วิจัยยังพบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศมีประสบการณ์สัมผัสกับภาษาในสภาพแวดล้อมทางภาษาจริงๆ น้อยมาก ยกเว้นกลุ่มผู้สอนภาษามลายู แม้ว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ไปอยู่ในต่างประเทศ แต่ไม่ใช่เป็นประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา หากแต่เป็นประเทศที่ใช้ภาษาเป้าหมายในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่ไปต่างประเทศเพื่อศึกษาค้นคว้ามากที่สุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้สอนส่วนใหญ่มีการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แม้ว่ามีความถี่น้อยครั้งก็ตาม

ผู้สอนภาษาต่างประเทศ มีภาระงานสอนเฉลี่ย 3 รายวิชาต่อภาคการศึกษา ทั้งนี้ ผู้สอนภาษาอาหรับมีรายวิชาสอนมากที่สุด รองลงมาคือผู้สอนภาษามลายูและภาษาอังกฤษ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สอนบางคนมีภาระงานสอนข้ามภาษาอีกด้วย แต่เมื่อคิดเป็นรายชั่วโมงต่อสัปดาห์ กลับพบว่าผู้สอนมีภาระงานเฉลี่ย 15.63 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้สอนภาษามลายูมีภาระงานสอนมากที่สุด คือ 18.50 ชั่วโมง และผู้สอนภาษาอาหรับมีน้อยที่สุด คือ 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้สอนจำเป็นต้องรับสอนผู้เรียนในห้องเฉลี่ย 41 คน ต่อห้อง และผู้สอนภาษามลายูมีผู้เรียนมากที่สุด คือ 44 คน และภาษาอังกฤษน้อยที่สุด คือประมาณ 35 คน นอกจากนี้ ผู้สอนเกือบทุกคนยังมีภาระงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน เฉลี่ยแล้วมีภาระงานทั้งหมดรวมถึงงานสอนด้วยประมาณ 24.31 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้สอนภาษามลายูมีมากที่สุดคือ 30.42 ชั่วโมง และผู้สอนภาษาอาหรับน้อยที่สุดคือ 17.50 ชั่วโมง สอดคล้องกับการทำผลงานวิชาการ ที่ผู้สอนที่มีภาระงานน้อยคือผู้สอนภาษาอาหรับและอังกฤษ ระบุว่าผลิตผลงานวิชาการมากกว่าผู้สอนภาษามลายู โดยเลือกทำงานแปลเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด

คณะผู้วิจัยยังพบอีกว่า ขวัญกำลังใจและโอกาสในการพัฒนาตนเอง เป็นประเด็นสำคัญของผู้สอนภาษาต่างประเทศ มากกว่าปัญหาในเรื่องภาระงานสอนและงานอื่นๆ ที่ดูเหมือนต้องรับภาระมากเกินไป

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าส่วนใหญ่กำหนดหลักสูตรเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และได้สอบถามข้อมูลความต้องการจากชุมชน ผู้ปกครองและผู้เรียน ซึ่งพบในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาอื่น โดยในการจัดทำหลักสูตรนั้น ผู้สอนส่วนใหญ่

มีส่วนร่วม โดยมีหน้าที่เป็นกรรมการร่างหลักสูตรมากที่สุด ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนเป็นผู้ผลิตและเลือกตำราและสื่อการเรียนใช้ในโรงเรียนเอง โดยตำราและสื่อการเรียนที่ใช้มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่มักเป็นเอกสารตำราที่ผลิตในประเทศและเป็นเอกสารที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวมจากแหล่งต่างๆมาประกอบ นอกจากนี้ยังใช้ตำราจากต่างประเทศมาประกอบ รวมทั้งผู้สอนเรียบเรียงเอง แต่ที่น่าสนใจก็คือตำราภาษาอาหรับจะเป็นตำราจากต่างประเทศมากที่สุด และเอกสารตำราที่ใช้ในภาษามลายูมีความหลากหลายมากกว่าภาษาอื่น นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสนใจในรายละเอียดของหลักสูตรทุกข้อ ยกเว้นการสอนซ่อมเสริมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นหัวข้อที่ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าใดนัก

ในกระบวนการสอนนั้น พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ยังยึดการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็นหลัก และไม่ค่อยนิยมใช้รูปแบบการทำโครงงานและการพาไปทัศนศึกษา นอกจากนี้ ผู้สอนให้ความสำคัญกับความรู้ด้านศัพท์ว่ามีความสำคัญในการสอนมากที่สุด และความรู้ในด้านวัฒนธรรมมีความสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้สอนในภาพรวมเห็นว่าทุกทักษะและองค์ความรู้มีความสำคัญเชิงบวกกับการสอนภาษาต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาในรายภาษา พบความแตกต่างคือผู้สอนภาษามลายูกลับให้ความสำคัญต่อทักษะการอ่านมากที่สุด และไวยากรณ์น้อยที่สุด สำหรับกิจกรรมที่เห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุดตามความเห็นของผู้สอนภาษาต่างประเทศ คือ เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง และที่มีประโยชน์น้อยที่สุด คือการฟังเพลง ทั้งนี้ผู้สอนภาษาต่างประเทศทั้งสามภาษาเห็นด้วยในเชิงบวกว่า การสอนภาษาต่างประเทศควรเป็นไปในลักษณะสัมพันธ์ในทักษะการฟัง-พูดและอ่าน-เขียน และพบว่าผู้สอนไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสอนมากกว่าภาษาต่างประเทศเท่าใดนัก อีกทั้งผู้สอนไม่นิยมใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆในชั้นเรียน ในการประเมินผู้เรียน พบว่าผู้สอนภาษาต่างประเทศโดยภาพรวมให้น้ำหนักการประเมินผลการเรียนกับการสอบปลายภาคมากที่สุด โดยนิยมใช้เครื่องมือวัดเป็นข้อสอบแบบปรนัย รองลงมาคือแบบอัตนัย การปฏิบัติจริง และชิ้นงานสะสมผลงานเป็นลำดับสุดท้าย

ส่วนข้อมูลด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ผู้สอนภาษาต่างประเทศเห็นว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสนำภาษาต่างประเทศในชุมชนหรือตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยกเว้นภาษามลายูและอาหรับที่พบว่าผู้เรียนพอมีโอกาสนำมาใช้บ้างในเทศกาลหรือกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ ผู้สอนภาษาต่างประเทศระบุว่าภาระงานสอน หลักสูตร ผู้เรียน จำนวนของผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึก สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน วิธีสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นปัญหาหลักที่พบในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และเห็นว่าประเด็นช่วงเวลาในการเรียนและการวัดและประเมินผล ไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ที่สุ่มมาทั้งหมด 36 คน แยกเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ภาษาละ 12 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 17.64 ปี เป็นผู้เรียนมีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.09-3.90 เป็นตัวแทนผู้เรียนในระดับ

ความสามารถต่างๆกันได้ ส่วนใหญ่ใหญ่พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แต่พบบางส่วนผู้รู้สองภาษา ใช้ภาษาไทยและมลายูถิ่น ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ผู้เรียนทั้งหมดกำลังเรียนภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับเป็นภาษาต่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงการจัดภาษาต่างประเทศมีความหลากหลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยผู้เรียนส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศในระดับคาถิกาย ยกเว้นผู้เรียนภาษาอังกฤษเริ่มเรียนในระดับประถมศึกษา ในแง่การสัมผัสกับภาษา ผู้เรียนเหล่านี้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาต่างประเทศน้อยมาก ส่วนใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศกับผู้สอนชาวไทย

ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยระบุว่าชอบเรียนภาษาต่างประเทศในระดับมาก แต่ผู้เรียนภาษาอังกฤษมีระดับความชอบน้อยที่สุด แต่เมื่อให้ประเมินตนเองในเรื่องทักษะทางภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนระบุว่ามีทักษะต่างๆอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยมีทักษะการอ่านดีที่สุด แต่อ่อนในทักษะการพูดมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการปรับปรุงภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ที่ต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด และการอ่านน้อยที่สุด ทั้งนี้จากมุมมองของผู้เรียน ภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นมาก โดยผู้เรียนภาษามลายูมีความเด่นชัดในความจำเป็นมากที่สุด จึงระบุในความต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ภาษามลายูยังอยู่ในระดับสูง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ได้มากนัก ยกเว้นกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้เรียนเองยังไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียนไม่สูงมากนัก ยกเว้นการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบที่ผู้เรียนยังเห็นว่ามีความประโยชน์ เช่นเดียวกับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนระบุว่าไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ยกเว้นการอ่านตำรา แต่ผู้เรียนภาษาแต่ละภาษาที่มีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาอาหรับที่มองว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนแทบจะ ไม่มีความหมายใดๆเลย ด้วยเหตุที่มีสภาพแวดล้อมและทัศนคติดังกล่าว จึงไม่น่าแปลกใจที่ผู้เรียนมีผู้สอนชาวไทยเป็นต้นแบบทางภาษาต่างประเทศมากที่สุด มีพฤติกรรมการเรียนภาษาผูกติดกับห้องเรียน เช่นเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ เป็นต้น และระบุว่ามีปัญหาต่างๆในการเรียนภาษาต่างประเทศในด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน ช่วงเวลาในการฝึกทักษะทางภาษา การจัดคาบเรียนตามตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน แม้ว่าจะมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศในกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของชุมชนบ้าง แต่พบในภาษามลายูและอาหรับเท่านั้น

ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง

ในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง ไม่พบความแตกต่าง โดยเป็นโรงเรียนประเภทมูลนิธิมากกว่าประเภทเอกชนเป็นเจ้าของ และเกือบทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 800 คนขึ้นไป) แต่ในกลุ่มภาคใต้ตอนล่าง เป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลมากกว่าตอนบน

นอกจากนี้ ทั้งสองกลุ่มมีการใช้ภาษาไทยในหลักสูตรวิชาสามัญและภาษาอาหรับในหลักสูตรวิชาศาสนาเหมือนกัน แต่พบความแตกต่างในเรื่องภาษาหลักอื่นๆที่ใช้ในการสอน โดยในกลุ่มภาคใต้ตอนล่างพบการใช้ภาษาหลากหลายกว่าตอนบน กล่าวคือมีการใช้ภาษาอังกฤษ มลายู และมลายูถิ่น โดยทั้งสองกลุ่มเปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในหลักสูตรสามัญ และระดับอิสลามตอนต้นและตอนกลาง ในหลักสูตรศาสนา ส่วนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่พบในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่าง มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในสู่การเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ในสายสามัญ และกลุ่มภาคใต้ตอนล่างยังมีจำนวนนักเรียนในทุกชั้นทั้งสามัญและศาสนามากกว่ากลุ่มตอนบนอย่างเห็นได้ชัด

จากการสำรวจเชิงเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตอนล่างมีผู้สอนภาษาต่างประเทศทุกภาษามากกว่าตอนบนอย่างเห็นได้ชัด และพบผู้สอนชาวต่างประเทศจำนวนหนึ่งในตอนล่างอีกด้วย แต่ไม่พบความแตกต่างกันในเรื่องสัดส่วนจำนวนผู้เรียนต่อผู้สอน 1 คนใน 1 ห้อง ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนโดยเฉลี่ย 40 คนต่อห้อง นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มโรงเรียนตอนล่างมีศักยภาพและความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้มากกว่าตอนบน ทั้งในด้านประเภทและจำนวน

ในด้านนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศ ไม่พบความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนทั้งสองกลุ่มยึดตามแผนการศึกษาภาคบังคับ แต่พบความสนใจในความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและตลาดแรงงานน้อยมาก นอกจากนี้ ไม่พบความแตกต่างในประเด็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ แนวทางการรับผู้สอนภาษาต่างประเทศ ไม่มีปัญหาด้านการเรียนการสอนและด้านจำนวนผู้สอน แต่โรงเรียนทั้งสองกลุ่มพบปัญหาเหมือนกันในด้านจำนวนนักเรียนมากเกินไป ขาดแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการฝึกฝนในและนอกห้อง ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก และตำราไม่สามารถสนองตอบความต้องการ

อย่างไรก็ตาม พบความแตกต่างในนโยบายการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษา เพื่อจัดเข้ากลุ่ม โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง แต่กลุ่มโรงเรียนตอนบนให้ความสำคัญต่อการสำรวจข้อมูลความต้องการการเรียนภาษาต่างประเทศมากกว่า นอกจากนี้ โรงเรียนตอนบนมีรอบการปรับปรุงหลักสูตรเร็วกว่ากลุ่มตอนล่าง แต่มีการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศน้อยกว่ากลุ่มตอนล่าง นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศบางประเด็น ได้แก่ผู้สอนไม่จบตรงสาขาวิชา ภาระงานของผู้สอน และงบประมาณไม่เพียงพอ

ในส่วนข้อมูลเปรียบเทียบเกี่ยวกับผู้สอนภาษาต่างประเทศ พบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอนบ้างเล็กน้อย รวมถึงพบความแตกต่างในระดับชั้นที่สอน ความถนัดในทักษะและเนื้อหาในการสอนภาษา ประสบการณ์ในการไปอยู่ต่างประเทศ ภาระงานของผู้สอนเป็นรายวิชา รายชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวนผู้เรียนในห้องโดยเฉลี่ย และมีภาระงานอื่นๆที่นอกเหนือจากการสอน และการผลิตผลงานทางวิชาการที่พบว่าแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม

ตาม ไม่พบความแตกต่างในเรื่องวุฒิการศึกษาของผู้สอน ระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ความเห็นต่อความสำคัญของทักษะต่างๆต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ การเพิ่มพูนความรู้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศ และปัญหาของผู้สอนเองที่พบว่าไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้สอนภาษาในโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในด้าน ลักษณะเอกสารที่ใช้ในการสอน รูปแบบการสอน ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้มี ทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศบางประเด็น การใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศในการสอน โอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมของชุมชนและใช้กับชาวต่างประเทศตาม สถานที่ต่างๆ และปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่มในเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ คำราที่ใช้ในประกอบหลักสูตร กระบวนวิชาที่สอน การศึกษารายละเอียดของหลักสูตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะและ ความรู้ต่างๆในการสอน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธในทักษะการ ฟัง-พูด และอ่าน-เขียน การใช้สื่อ/อุปกรณ์ในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียน เครื่องมือวัดผลการเรียน และ ไม่พบความแตกต่างในปัญหาต่างๆที่มีในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ คือด้านภาระงานสอน หลักสูตร จำนวนผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ระยะเวลาในการฝึกทักษะ ช่วงเวลาในการเรียน สื่อ ประกอบการสอน วิธีสอนและการวัดและประเมินผล

ในการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน พบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มในเรื่องเพศเล็กน้อย ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศต่างกัน และมีผู้สอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างในเรื่องระดับทักษะ ภาษาดังประเทศ ความต้องการทำงานในสถานที่ที่ใช้ภาษาดังประเทศ ความเห็นต่อประโยชน์ของ กิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะภาษาดังประเทศต่างกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมถึงต้นแบบการใช้ ภาษาดังประเทศ รูปแบบปฏิกิริยาของพฤติกรรมการเรียนภาษาดังประเทศ และปัญหาหลักๆในการเรียน ภาษาดังประเทศ

อย่างไรก็ตาม ไม่พบความแตกต่างในเรื่องอายุเฉลี่ย ระดับชั้นเรียน คะแนนผลการเรียน เชื้อชาติและ สัญชาติ ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มเป็นผู้เรียนภาษาดังประเทศ 3 ภาษาและไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมภาษาดังประเทศ ทั้งสองกลุ่มต่างมีทัศนคติที่ดีและชอบในการเรียนภาษาดังประเทศเหมือนกัน ระดับความต้องการปรับปรุง ทักษะภาษาในระดับมากเท่ากัน ทั้งสองกลุ่มยังเห็นความจำเป็นของภาษาดังประเทศ มีระดับการใช้ ภาษาดังประเทศในการทำกิจกรรมส่วนใหญ่ รวมถึงมีพฤติกรรมเรียนภาษาดังประเทศในสถานที่ ห้องเรียนเหมือนกัน และผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่ค่อยมี โอกาสใช้ภาษาดังประเทศในการร่วมกิจกรรมของ ชุมชนมากนัก

การอภิปรายผล

ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ และภาพเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดคอนบงและจังหวัดคอนล่าง ซึ่งคณะผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญต่างๆ ที่สามารถนำมาอธิบายข้อสรุปการวิจัยข้างบน ดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

ความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกลุ่มจังหวัดคอนบงและคอนล่าง อาจเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยเฉพาะในเรื่องภาษาหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนที่พบว่ามีการใช้ภาษามลายูและภาษาอังกฤษในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมากกว่าคอนบง อาจส่งผลให้เกิดแนวคิด พฤติกรรมและการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจอธิบายด้วยเหตุผลดังนี้คือ

1.1 อิทธิพลภาษาแม่ในการเรียนภาษาต่างประเทศ

สภาพแวดล้อมของภาษา โดยเฉพาะสังคมแบบทวิภาษาที่มีการใช้ภาษามากกว่า 1 ภาษาในบริเวณกลุ่มจังหวัดคอนล่างนั้น อาจเป็นตัวแปรสำคัญให้มีการถ่ายโอนทางภาษาเพื่อใช้ในการเรียนรู้ภาษาใหม่ โดยเฉพาะในระดับคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ (Ellis 1985: 19) จากเหตุผลดังกล่าว สามารถสังเกตได้จากที่กลุ่มโรงเรียนจังหวัดคอนล่างมีการใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูด ซึ่งมีโครงสร้างทางภาษากลับกับภาษามลายู แม้ว่าจะเป็นคนละภาษา (ประพนธ์ 2519; ประพนธ์ 2544) อิทธิพลของภาษานี้เอง อาจเป็นตัวแปรสำคัญให้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนคอนล่าง จัดการเรียนการสอนได้หลากหลายและมีความเป็นไปได้มากกว่ากลุ่มโรงเรียนคอนบง ที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูด สอดคล้องกับข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้เช่น ในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมีการใช้ภาษาหลักในการสอนหลากหลายกว่ากลุ่มคอนบง เช่นภาษาไทย มลายู มลายูถิ่น และอาหรับ นอกจากนี้ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในกลุ่มคอนล่างเร็วกว่าคอนบง โดยมีระบบการเรียนศาสนา เป็นสถานศึกษาภาษาต่างประเทศที่ส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างชัดเจน หากพิจารณาอย่างตื้นเขินแล้ว จะพบว่าผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมีโอกาสในการเริ่มสัมผัสกับภาษาต่างประเทศตั้งแต่ยังเยาว์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ผู้เรียนเคบ โดมาและ ไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการใช้ภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ ข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้ยังระบุว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสามภาษาคือภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับ โดยสองในสามภาษานี้คือภาษามลายูและอาหรับเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนด้วย ก็น่าจะชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนโปรแกรมภาษาต่างประเทศหลายภาษา (Multilingual school) มานานแล้ว เพียงแต่การ

พัฒนาระบบการเรียนการสอนมีจุดประสงค์เฉพาะ คือเพื่อนำไปใช้เครื่องมือทางภาษาในการศึกษาความรู้ทางศาสนาและประกอบศาสนกิจเป็นหลักเท่านั้นเอง ในขณะที่ภาษาอังกฤษยังมีลักษณะการใช้เป็นภาษาอังกฤษเฉพาะทางหรือที่เรียกว่า ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (English for specific purposes: ESP) เช่นภาษาอังกฤษเพื่อสาขาวิศวกรรม เป็นต้น ภาษามลายูและอาหรับที่ใช้ทำการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีจุดประสงค์เฉพาะเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาอ่านคำสอนเพื่อนำมาใช้ในการประกอบศาสนากิจตามศาสนาอิสลามตามธรรมเนียมของชาวมุสลิม ก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นภาษามลายูเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (Malay for specific purposes: MSP) และภาษาอาหรับเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (Arabic for specific purposes: ASP) ได้เช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจว่า ข้อมูลที่ได้ชี้ให้เห็นว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุดในการเรียนการสอนภาษามลายูและอาหรับ เพราะหลักสูตรกำหนดให้ใช้ภาษามลายูและอาหรับสำหรับอ่านคำราทางศาสนาเพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง จึงไม่น่าในรายวิชาการสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าแนวโน้มของภาษามลายูในอนาคต อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรัชญาการเรียนผสมผสานกันระหว่างแบบดั้งเดิมที่มุ่งใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาอ่านคำสอนเพื่อนำมาใช้ในการประกอบศาสนากิจตามศาสนาอิสลามและใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประกอบอาชีพเหมือนกับภาษาอังกฤษมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของภาษามลายูซึ่งเป็นหนึ่งในหลายภาษาในแถบภูมิภาคอาเซียน เริ่มมีความสำคัญมากขึ้นในทางเศรษฐกิจและสังคม (จุ่มศักดิ์ อินทร์รักษ์ 2538 : 46) รวมถึงทัศนคติของผู้เรียนที่พบว่าต้องการทำงานในสถานที่ที่มีภาษามลายูในระดับมาก ต่างกับผู้เรียนภาษาอังกฤษและอาหรับที่กลับแสดงความเห็นในระดับปานกลางเท่านั้น

นอกจากนี้ ด้วยเหตุที่ภาษาอังกฤษมีบทบาทและสำคัญมากกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ ทำให้โปรแกรมภาษาต่างประเทศหลายภาษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงไม่ได้รับความสนใจและรับทราบเท่าไรนักเทียบเท่า โปรแกรมสอนภาษาภาษาอังกฤษ ที่ได้รับความนิยมและสนใจในปัจจุบันนี้ ดังที่หลักสูตรการศึกษาลบปัจจุบันเองยังมองเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาอื่น ซึ่งเปรียบภาษาต่างประเทศอื่นๆ เสมือน โลกที่ถูกทิ้งในช่วงอดีตที่ผ่านมา

1.2 การเข้าถึงภาษา (Language Accessibility)

สภาพทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดตอนล่างอยู่ใกล้กับชายแดนประเทศมาเลเซียที่ใช้ภาษามลายู ทำให้ผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหารมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งภาษาต่างประเทศ ได้ง่ายกว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบน การเข้าถึงแหล่งภาษาคือโอกาสที่ผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในการสัมผัสกับภาษาต่างประเทศ ทำให้มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศสูงขึ้น ปัจจัยนี้ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการสัมผัสภาษาหรือการใช้ภาษาได้ง่ายกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งภาษาได้ ประเทศมาเลเซียมีการใช้ภาษามลายู ใช้อักษร โรมันในการเขียนเหมือนกับภาษาอังกฤษ อันจะเห็นได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนตอนล่างมีหลากหลายและมากกว่ากลุ่มตอนบน เช่น พบผู้สอนชาวต่างประเทศในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ซึ่งอาจเกิดจากการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่ง และส่วนหนึ่งอาจเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ในการเข้าถึงแหล่งภาษาที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ทำให้การว่าจ้างชาวต่างประเทศทำได้ง่ายกว่าโรงเรียน

กลุ่มคอนบน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมผู้สอนในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กิจกรรมเสริมของนักเรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ ความได้เปรียบในเรื่องการเข้าถึงภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูจากสื่อในประเทศมาเลเซียในกลุ่มโรงเรียนคอนล่าง กลับไม่เด่นชัดและน้อยลงในปัจจุบัน ทำให้การสัมผัสกับภาษาจากสื่อเป็นไปได้น้อย แตกต่างกับสถานะภาพของสื่อในช่วงปี พ.ศ. 2527 ที่พบว่าผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากสื่อค่อนข้างมาก โดยผู้เรียนฟังวิทยุและชมรายการโทรทัศน์ภาษาไทยและมลายู คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 (สำนักงานเขตการศึกษา 2, 2527 : 10)

2. ความแตกต่างในประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน

ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับซิดชนกและคณะ (2537) ที่ได้รายงานไว้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างค่อนข้างมากในองค์ประกอบต่างๆ โดยเฉพาะการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนและคุณลักษณะของนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังจะเห็นได้จาก ภาพรวมที่มีปัญหางบประมาณ การจัดทำงบดุล การเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก และอาคารสถานที่ที่ยังไม่พร้อม อันส่งผลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดการบริหาร ส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนคอนบนและคอนล่าง ในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น จำนวนผู้สอน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

3. ปัจจัยทางหลักสูตร

แม้จะดูเหมือนว่า หลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาจะส่งผลดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษามลายูและภาษาอาหรับ) ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ แต่ในสภาพความเป็นจริง ความต่อเนื่องและการจัดการหลักสูตรเป็นปัญหาหลักที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพได้ จากข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบการจัดสอบวัดระดับทางภาษา เป็นตัวชี้ให้เห็นว่า แม้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ในกลุ่มจังหวัดคอนล่าง ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนภาษา และส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียนภาษาของนักเรียน แต่การจัดหลักสูตรศาตีกา ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นระบบ ความแตกต่างในการใช้หลักสูตรศาตีกาสองหลักสูตรที่มีอยู่ คือหลักสูตรศาตีกาของสมาคมครูสัมพันธ์ และของศูนย์ประสานงานชมรมศาตีกาชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนในจังหวัดคอนบนไม่มีโอกาสเรียนภาษามลายูและอาหรับ รวมทั้งความสนใจในการเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองเอง ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำในการเรียนภาษามลายูและอาหรับในระดับมัธยมของนักเรียนที่ได้ผ่านหลักสูตรศาตีกาและที่ยังไม่ผ่านหลักสูตรศาตีกาอย่างเห็นได้ชัด

ความต่อเนื่องของหลักสูตรอิสลามศึกษาในระดับต่างๆ เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ปรากฏ ดังจะเห็นได้จาก หลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาระดับต้น ไม่ต่อเนื่องกัน ส่งผลให้เกิดความพยายามที่จะให้เกิดภาพความต่อเนื่องของหลักสูตรอิสลามศึกษา อันจะช่วยให้เกิดการเรียนภาษาต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสำนักงานเขตการศึกษา 2 ได้เสนอร่างหลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาทั้งหมด ในแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้นในการเรียนการสอน (สารโจน์ จงจิตร 2546) แต่ก็ยังไม่เกิดภาพปฏิบัติที่ชัดเจนในปัจจุบัน

ปัจจัยทางหลักสูตรอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษา คือ ปรัชญาในการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษามีความแตกต่างกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะมีมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หลักสูตรอิสลามศึกษามีแนวทางการเรียนการสอนภาษามลายูและภาษาอาหรับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจและศึกษาความรู้ทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ เพื่อสอดคล้องกับระบบการศึกษาที่รับใช้การผลิตในระบบอุตสาหกรรม (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2547 : 39) ทำให้เกิดทัศนคติทั้งของผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน ตรงกับข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าผู้บริหารไม่ได้สนใจต่อตลาดแรงงาน ความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เนื่องจากเป็นประเด็นทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต มากกว่าการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจเปลี่ยนไปตามตลาดแรงงานและเศรษฐกิจ นอกจากนี้โอกาสที่ผู้เรียนใช้ภาษามลายูและอาหรับในชุมชนปรากฏชัดในเทศกาลต่างๆ ของศาสนาอิสลาม มากกว่าใช้ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนแทบหาโอกาสใช้น้อยมาก ด้วยปรัชญาทางการเรียนของหลักสูตรอิสลามศึกษานี้เอง ที่ทำให้ภาพความต่อเนื่องของการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษา แตกต่างไปจากการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือปรัชญาการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษามุ่งเน้นในการนำไปใช้กับการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนา เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตนตามหลักการศาสนา มากกว่ามุ่งเน้นในการประกอบอาชีพที่เน้นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังเช่นในหลักสูตรของภาษาอังกฤษ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและการจัดการหลักสูตร จึงไม่สามารถใช้กรอบแนวคิดการประเมินที่เหมือนกันระหว่างหลักสูตรวิชาสามัญและศาสนาได้ เพราะมีแนวคิดทางปรัชญาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แม้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่ารายวิชาของภาษาต่างประเทศทั้งสามภาษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะมีรายวิชาครบทั้งสี่ทักษะ แต่ในความเป็นจริงและในเชิงปฏิบัติ สัดส่วนของทักษะทั้งสี่อย่างในภาษามลายูและอาหรับ คือการพูด ฟัง อ่าน และเขียนมีไม่เท่ากันและระดับการฝึกทักษะในแต่ละภาษาก็มีเหมือนกัน ส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาการเรียนที่แตกต่างกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ในเชิงปฏิบัติแล้ว การเรียนการสอนไม่สามารถจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และส่งผลต่อระดับความสามารถและความคิดเห็นทั้งของผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่าผู้เรียนและผู้สอนเองยังไม่เข้าใจแก่นแท้ของหลักสูตรภาษามลายูและอาหรับ ทำให้เกิดมุมมอง

และแนวคิดว่าจะต้องเหมือนกับภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตจากความเห็นของผู้สอน โดยเฉพาะภาษามลายูในเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะทางภาษาที่กลับต้องการให้ปรับปรุงในทักษะการพูดและฟัง ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเป็นสำคัญ

ดังนั้น การที่จะเข้าไปในประเด็นการใช้และความต้องการภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงควรเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง นั่นคือการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เช่นภาษาอาหรับและมลายู ผูกติดกับการปฏิบัติตนทางศาสนาของผู้เรียน เพราะฉะนั้น แม้จะดูเหมือนว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ จะเป็นเรื่องไม่สลบซับซ้อนและสามารถดำเนินการได้โดยง่าย แต่ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นแล้วว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำเป็นต้องอาศัยมิติทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการพิจารณา ซึ่งนอกจากประเด็นการจัดการเรียนการสอนแล้ว มิติทางวัฒนธรรมอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึง เพื่อนำมาใช้ในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนประเภทนี้ด้วย เพราะเกณฑ์ชี้วัดบางตัว อาจเปลี่ยนแปลงและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป เช่นตัวชี้วัดเรื่องการนำภาษาต่างประเทศไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือคุณค่าของการเรียนภาษาต่างประเทศต่อชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ หลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอิสลามศึกษา กำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรทุกภาษาค่อนข้างบ่อย อันส่งผลให้ผู้สอนและผู้เรียนเองเกิดความสับสน และไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้มากนัก รวมถึงแนวทางการบูรณาการระหว่างหลักสูตรวิชาสามัญและศาสนา บางครั้งส่งผลให้ผู้เรียนสับสนในการเรียนได้ ดังเห็นได้จากเสียงสะท้อนของผู้เรียนที่ระบุว่ามีปัญหาในเรื่องช่วงเวลาเรียน ลักษณะความเข้าใจในปรัชญาการเรียนภาษาที่แตกต่างกัน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้ก็ยัง ไม่สามารถชี้ว่าการบูรณาการหลักสูตรล้มเหลว หากแต่ชี้ให้เห็นเพียงว่าผู้เรียนยังอยู่ในช่วงการปรับตัวต่อสิ่งใหม่ๆ ซึ่งการศึกษาถึงประสิทธิภาพของการบูรณาการ จำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

ที่น่าสังเกตคือการบริหารหลักสูตรสองหลักสูตรเป็นอย่างน้อยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือหลักสูตรวิชาสามัญและวิชาศาสนาควบคู่กันไป ทำให้ผู้เรียนต้องศึกษารายวิชาและใช้เวลาในห้องเรียนมากกว่าผู้เรียนในโรงเรียนทั่วไป ส่งผลให้เกิดตารางเรียนทั้งเช้าและและบ่าย และเป็นปัจจัยส่งผลต่อเวลาทำกิจกรรมทั่วไปของผู้เรียน แต่ปัจจุบัน ได้มีความพยายามให้หลักสูตรเกิดความกระชับ โดยการบูรณาการหลักสูตรสองหลักสูตรเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความสับสนในการบริหารหลักสูตรต่อผู้บริหารดี ขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

4. ปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

จากผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขาดประสิทธิภาพ อาจมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

4.1 ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน อันเนื่องจากความไม่พร้อมทางทรัพยากรทางกายภาพ เช่นอาคาร วัสดุการเรียน เป็นต้น ทำให้โรงเรียนเน้นความสำคัญต่อปัจจัยที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรทางกายภาพ เป็นลำดับขั้นๆ เช่น การพัฒนาอาคาร อุปกรณ์ มากกว่าด้านการเรียนการสอน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหา ต่างๆ ตามมา เช่น ครูมีภาระงานมากเกินไป นักเรียนขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ การเร่งส่งเสริมพัฒนาด้านทรัพยากรกายภาพในโรงเรียนมากเกินไป เพื่อรองรับนโยบาย การปรับปรุงการบริหารงานและการจัดการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจเป็นสาเหตุให้การเตรียม บุคลากรเพื่อรองรับสิ่งใหม่ยังตามไม่ทัน ดังจะเห็นได้จาก โรงเรียนส่วนใหญ่มีแหล่งเรียนรู้ อาจได้จากการ สนับสนุนจากราชการ หรือการพัฒนาของโรงเรียนเอง รวมถึงมีข้อสังเกตว่า แหล่งเรียนรู้ที่พบมีความ ซ้ำซ้อนในประ โยชน์การใช้ รวมถึงผู้ใช้กลุ่มเดียวกัน เช่น ห้องสมุดและห้องสมุดเฉพาะหมวดวิชา เป็นต้น แต่ผู้สอนภาษาต่างประเทศให้ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ ยังไม่ทราบวิธีสอนที่พัฒนา ควบคู่กับการใช้อุปกรณ์ รวมทั้งไม่นิยมใช้แหล่งเรียนรู้และอุปกรณ์ดังกล่าวด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ว่า เป็นเพราะผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ หรือโรงเรียนจำเป็นต้องมีอุปกรณ์เหล่านี้เพื่อรองรับการ ตรวจสอบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาเท่านั้น ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึก และให้การสนับสนุนแก่ผู้สอนอย่างจริงจังต่อไปในอนาคต

4.2 ประสิทธิภาพของผู้สอน อาจมีสาเหตุจากภาระงานมากเกินไป สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้สอนที่ ระบุภาระงานสูง ทำให้ไม่มีช่วงเวลาในการผลิตผลงานวิชาการ แต่ขัดแย้งกับผู้บริหารที่ระบุว่าปัญหาผู้สอน มีภาระงานมากเกินไป ไม่ใช่ปัญหาหลักแต่อย่างใด นอกจากนี้ ผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขาวิชาภาษาที่ตนสอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่พบว่าผู้สอนครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่จบการศึกษาไม่ตรงกับสาขาภาษาที่สอน ทำให้ไม่มี องค์ความรู้เพียงพอในการสอนได้ ผู้สอนไม่ได้ผ่านรายวิชาวิธีทศหรือการอบรมวิธีการสอน ทำให้การสอน เป็นวิธีดั้งเดิมที่เคยได้รับการศึกษามา ส่งผลให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้กลวิธีใหม่ๆ ในการสอนได้ ไม่มี แรงจูงใจในการพัฒนาการสอน ทักษะคิดของผู้สอนที่ระบุว่าให้นำวิธีสอนใหม่ๆ ไปใช้ในห้องเรียนอาจทำได้ ยาก เนื่องจากมีช่วงเวลาน้อยกว่าโรงเรียนสามัญอื่นๆ เพราะต้องแบ่งเวลาเรียนของนักเรียนในแต่ละวันไป ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาด้วย จากการสังเกตประกอบการเก็บข้อมูล วิธีการสอนของผู้สอน ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ ยังเป็นวิธีแบบดั้งเดิม คือวิธีสอนแบบอ่านและว่าตาม รวมถึงการสอนโดยวิธีแปลเป็นภาษาแม่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่พบว่าผู้สอนถนัดในการสอนทักษะการ อ่านมากที่สุด อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและ ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน

การมีแหล่งข้อมูลและห้องปฏิบัติการทางภาษา รวมถึงคอมพิวเตอร์ ไม่ได้หมายถึงการมีศักยภาพสูง ในการเรียนการสอน อุปสรรคด้านหนึ่งคือ การขาดการนำสื่อไปใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ขัดแย้งกับ ข้อมูลของผู้บริหารที่ระบุว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างพร้อม ทั้งนี้จากการสังเกตประกอบการให้ข้อมูล ในบางโรงเรียน ที่พบว่าบางโรงมีตารางการใช้ห้องโสตทัศนูปกรณ์น้อยมาก ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม ภาษาอังกฤษ และอาจเป็นเพราะผู้สอนมีโอกาสนำไปใช้น้อย จากการที่ไม่ค่อยกล้าและเปลี่ยนวิธีสอนโดย

ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือนี้ บางครั้งผู้สอนไม่มีแรงจูงใจในการนำอุปกรณ์เหล่านี้ไปใช้ในการสอน และไม่ทราบเทคนิคการสอนที่ใช้เครื่องมือทันสมัยเหล่านี้ หรืออาจเป็นไปได้ว่าสื่อที่ใช้ในการห้องโสตทัศนูปกรณ์ในภาษามลายูและอาหรับ ไม่สามารถหาซื้อได้ง่ายดังเช่นภาษาอังกฤษ จึงเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้อยมาก อย่างไรก็ตาม แนวคิดการสอนเพื่อการสื่อสาร อาจอยู่ในช่วงพัฒนา ดังจะเห็นได้จากผู้สอนตระหนักและเห็นความสำคัญของทักษะการฟังและพูด และต้องการพัฒนาตนเองในทักษะนี้มากที่สุด เนื่องจากผู้สอนระบุว่าขาดทักษะและความมั่นใจในการพูดและฟังอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ปัญหาของผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สำคัญประการหนึ่ง คือขวัญและกำลังใจ รวมถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง เป็นประเด็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้สอน ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยทั่วไปอาจยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพคนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรืออาจมองถึงประเด็นความไม่มั่นคงในอาชีพในโรงเรียนเอกชน ซึ่งไม่ใช่โรงเรียนของรัฐ อาจรวมถึงสภาพปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้สอนได้ ข้อมูลเพิ่มเติมจากการแสดงความเห็นและอภิปรายของผู้บริหารในประเด็นนี้ในช่วงการสัมภาษณ์ ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารหลายแห่งแสดงความกังวลในเรื่องการย้ายออกของผู้สอนไปสู่ระบบราชการ แสดงให้เห็นทัศนคติที่ผู้สอนมองในเรื่องขวัญและกำลังใจว่าเป็นประเด็นสำคัญต่ออาชีพของตนเอง

4.3 ปัจจัยจากตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากไม่มีสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในการกระตุ้นความสนใจในการเรียนภาษา สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บริหาร และผู้สอนที่ระบุว่าปัญหาหลักๆ คือผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับที่มีปรัชญาการเรียนต่างจากภาษาอังกฤษ แม้ว่าการนำไปใช้ภาษามลายูและอาหรับ อยู่ในชีวิตประจำวันบางส่วน เช่นการประกอบศาสนกิจ แต่ภาษาต่างประเทศในลักษณะนี้ไม่ได้นำไปใช้ไปในทางการสื่อสาร สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้สอนและผู้เรียนที่ระบุว่าผู้เรียนมีโอกาสนในการใช้ภาษาในชุมชนน้อยมาก ยกเว้น โอกาสที่เกี่ยวข้องกับศาสนกิจและศาสนาอิสลาม รวมถึงปัจจัยมาจากที่ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกกลวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ดี ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้เรียนเองที่ระบุว่าไม่มีโอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศ และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาใดๆเลย ทำให้มีทักษะและกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ อยู่ในขั้นน้อยถึงปานกลาง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางครอบครัว อาจมีส่วนสำคัญทำให้การสนับสนุนการเรียนของผู้เรียนมีน้อย ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนและการใช้ภาษา ดังข้อมูลที่พบว่า ผู้ปกครองมีรายได้ปานกลางถึงยากจน อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนภาษา รวมถึงการสนับสนุนผู้เรียน เป็นต้น คณะผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ปกครองของผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนตอนบน ไม่พบว่าเป็นข้าราชการแต่อย่างใด ในขณะที่พบผู้ปกครองที่มีอาชีพข้าราชการบ้างในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง ซึ่งแสดงให้เห็นและสอดคล้องกับข้อสังเกตของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (2542) ว่าผู้ปกครองในคอนล่างมักนิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในทางกลับกัน ก็อาจมองได้ว่าผู้ปกครองที่เป็น

ข้าราชการในกลุ่มโรงเรียนตอนบน ไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งอาจจะเป็นประเด็นหนึ่งเพื่อการศึกษาในอนาคตต่อไป

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของชุมชน เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ที่การใช้ภาษาต่างประเทศสามารถวัดได้จากตัวชี้วัดทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของชาวมุสลิม รวมถึงการเรียนภาษาอังกฤษที่ได้พัฒนาขึ้นควบคู่กันมาเพื่อรองรับระบบสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นรอบตัวของชุมชนในภาคใต้ต่อไปนั่นเอง นโยบายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประเภทนี้ จึงควรเข้าใจระบบการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เกิดหลายระบบควบคู่และสนับสนุนต่อกันไป ไม่ใช่ขัดแย้งและขัดขวางระบบอื่น ดังที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2547 : 39) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจว่า “การศึกษาในระบบ ไม่น่าจะหมายความว่า มีอยู่ในระบบเดียว ได้แค่ แต่น่าจะหมายความว่าระบบการศึกษาซึ่งอาจมีหลายระบบตั้งอยู่คู่เคียงกัน แต่มีช่องทางที่จะถ่ายโอนระหว่างกันได้ตลอดไป ไม่ใช่ถ่ายโอนเฉพาะนักเรียน... แต่ถ่ายโอนข้อดีของแต่ละระบบเข้าหากันได้ด้วย”

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและเวลา ทำให้ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาไม่สามารถแทนประชากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ได้ทั้งหมด ระเบียบวิธีวิจัยในอนาคตควรจัดการระบบสุ่มตัวอย่างจากประชากรให้ได้มาซึ่งตัวแทนให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ระบบการสุ่มตัวแทนแบบแบ่งกลุ่มอย่างเป็นระบบ จึงควรนำมาใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ได้ตัวแทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดแตกต่างกัน ไม่จำกัดอยู่แค่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองหรือชานเมืองและใน 6 จังหวัดเท่านั้น นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่ค่อนข้างพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียน เพื่อต้องการลดประเด็นความแตกต่างในด้านศักยภาพความพร้อมของโรงเรียนออกไปให้มากที่สุด แต่ไม่ได้รวมถึงโรงเรียนขนาดเล็ก ที่อยู่ค่อนข้างไกล ที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งต่อไปคือ ระบบการศึกษาแบบปอเนาะแบบเดิม ส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศเช่นภาษามลายูและอาหรับ ได้มากน้อยแค่ไหน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าระบบบริหารงานเครือข่ายการวิจัยในครั้งนี้มีส่วนร่วมในการทำงานได้เพียงแค่ระดับหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ ในขั้นตอนการทำงาน เครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในช่วงการเก็บข้อมูล ซึ่งที่จริงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรเริ่มตั้งแต่ต้น อย่างน้อยที่สุดในการบวนการสร้างแบบสอบถาม เนื่องจากเครือข่ายน่าจะเป็นบุคคลที่รู้ข้อมูลของประชากรได้ดีที่สุด เพื่อให้แบบสอบถามสามารถสำรวจหาข้อมูลได้ครบและดีที่สุด ดังเช่นข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพที่เปิดควบคู่กับหลักสูตรวิชาสามัญและวิชาศาสนา เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากขึ้นในด้านการเตรียมความรู้สาขาอาชีพแก่ผู้เรียนต่อไป

นอกจากนี้ กรอบการทำงานของเครือข่ายยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในการวิจัยของเครือข่ายส่วนใหญ่คือการติดต่อประสานงานกับ โรงเรียนและการเก็บข้อมูล ซึ่งไม่แตกต่างไปจากผู้ช่วยวิจัย การสร้างเครือข่ายการวิจัยในอนาคต โดยใช้เครือข่ายเดียวกันนี้ ควรคำนึงถึงความพร้อมของเครือข่ายเอง รวมถึงการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น เช่นการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยตั้งแต่ต้น ดังที่ได้ระบุก่อนหน้านี้ เพื่อสร้างความผูกพันและตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของวิจัยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยเห็นสมควรให้มีการศึกษาวิจัยในลักษณะดังนี้ คือ

1. ควรวิจัยในเชิงลึก โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาในแต่ละจังหวัดในภาคใต้โดยละเอียด เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น
2. ควรวิจัยสภาพปัญหาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเปรียบเทียบประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น ระหว่างขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน หรือประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น เปรียบเทียบระหว่างประเภทโรงเรียนมูลนิธิกับที่เอกชนเป็นเจ้าของ เป็นต้น รวมถึงการวิจัยเชิงพัฒนาการของการบริหารงาน โรงเรียนในระยะเวลาที่แตกต่างกันด้วย
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อหารูปแบบและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอดคล้องกับนโยบาย หลักสูตรและวัฒนธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและมีประสิทธิผล รวมถึงการวิจัยเฉพาะในแต่ละสาขาภาษาต่างประเทศ เช่น การเรียนการสอนภาษามลายู หรือภาษาอาหรับ หรือ ศึกษาปัญหาและพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ว่ามีปัญหาในจุดใดและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. 2542. หลักสูตรวิชาศาสนาภาคปริศนาร้อยปี. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กรมวิชาการ. 2537. หลักสูตรอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537, ฝ่ายโครงการพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประจำเขต เขตการศึกษา 2. ยะลา : เสริมการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2523. หลักสูตรอิสลามศึกษาดอนปลาย (ชานาวิยะฮ์) พุทธศักราช 2523. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2525. หลักสูตรอิสลามศึกษาดอนกลาง (มุดาวิชชีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. ที่ วก 1166/2544. ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, 2 พฤศจิกายน 2544.
- ศิริบุญ สุวรรณศิริ, จุฬาลักษณ์ ถาวรพิทักษ์ และสุพจน์ โกวิทยา. 2532. การวิจัยประเมินผลโครงการพัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และวิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช.
- ชิดชนก เชิงเขาว์, อัมภา บุญช่วย และทวี ทองคำ. 2537. “การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้.” รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. 2538. “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ตอนล่าง” รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
- ไชนี่ แวมูซอ. 2536. “การศึกษากลวิธีการเรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร ศึกษาศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดาญดิน อุสมาน. 2543. “จากปอเนาะสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47 (3), หน้า 42.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2547. “ปอเนาะ.” มติชนสุดสัปดาห์. 24 (1240), หน้า 39.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. 2519. “ภาษามลายู-ภาษาไทย” ใน ตำนาน การละเล่นและภาษาภาคใต้. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. 2544. “ความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษามลายูกลาง” ใน บุหงาปัตตานี คติชนไทยมุสลิมชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : มติชน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ฟิงเกอร์ ปรีน แอนด์ มิดิเย.

- พิสุทธิ บุญเจริญ. 2542. “ปอเนาะ (Pondok) : แหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์วัย 12 ปีขึ้นไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้.” รัฐสมัยใหม่. 20(1), หน้า 67-68.
- ไพศิษฐ์ ชีวะกุล. 2532. “ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณีรัตน์ บุญเต็ม. 2543. “การสร้างประสิทธิภาพการทำงานด้วยทีมบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี จารุปาน. 2518. การศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ศูนย์ประสานงานชมรมคหบดีชายแดนภาคใต้. 2540. หลักสูตรคหบดี. (ภาษามลายู). ยะลา : ม.ป.พ.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2527. บทบาทองค์กรของรัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- สำนักงานเขตการศึกษา 2. 2527. “การศึกษาสภาพปัญหาทางการศึกษาและอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมสายสามัญ และ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของนักเรียนนับถือศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษาที่ 2.” เอกสารอันดับที่ 16/2527. รายงานการวิจัย. ฝ่ายวิจัยบริการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2546ก. จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดในภาคใต้ ปี 2546. วันที่ 15 มิถุนายน 2546. ค้นจาก <http://www.opec.go.th/dataschool/dataschool5.xls>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2546ข. หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ยะลา : สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. 2535ก. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535. ยะลา : สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. 2535ข. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535. ยะลา : สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. 2540ก. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิมดิลอียะฮ์) พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. 2540ข. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัซซึญญะฮ์) พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. 2542. สถิติการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปีการศึกษา 2542. (เอกสารอัดสำเนา). ยะลา : สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2.

สุพุมาวดี จำหิรัญ. 2538. ภาษาศาสตร์เชิงสังคม. เอกสารคำสอนวิชา LCLG 514 ภาษาศาสตร์เชิงสังคม.

มหาวิทยาลัยมหิดล: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท.

อนันต์ โอภฤช และแวอุเซ็ง มะแคเฮะ. 2527. “การสำรวจความต้องการในการเลือกเรียนวิชา

ระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขต 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้.” รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

อับดุลมุฮิมีน สาละ. ประธานศูนย์ประสานงานชมรมคาศึกษาชายแดนภาคใต้. 2546. ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2546.

อัสหมัดสมบุรณ์ บัวหลวง. 2544. ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาศึกษาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ปัตตานี: สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 5.

อัสญูกริ หุเซน. เลขานุการศูนย์ประสานงานชมรมคาศึกษาชายแดนภาคใต้. 2546. ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2546.

Ellis, Rod. 1985. Understanding Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press.

Littlewood, William T. 1984. Foreign and Second Language Learning. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาคผนวก

สภาพการเรียนการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ :
ทางเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศของชุมชนเพื่อชุมชน

ไชนี แวนูซอ¹

อัสมิง กาเซ็ง²

มูหัมมัดมันซูร หมัดเราะะ³

ความเป็นมาและสภาพในปัจจุบัน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถาบันการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่พัฒนาจากระบบการเรียนแบบ “ปอเนาะ” ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา การเรียนการสอนแต่เดิมมุ่งเน้นในเรื่องหลักการปฏิบัติตามศาสนกิจ ซึ่งในปัจจุบันยังคงปรากฏพบสภาพปอเนาะแบบดั้งเดิมในบางแห่ง ค่อนข้างกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามปรับปรุงพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนแล้วจัดเป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยทั่วไปเปิดหลักสูตรวิชาสามัญควบคู่กับหลักสูตรศาสนาและวิชาชีพ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2546 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 363 โรงในภาคใต้ จากทั้งหมด 420 โรงทั่วประเทศ ส่วนใหญ่กระจายในเขตภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งเป็นบริเวณที่ประชาชนนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนี้

ความซับซ้อนและความหลากหลายของหลักสูตรที่มีในโรงเรียนประเภทนี้ ทำให้เกิดการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนนี้เป็นแบบคู่ขนานคือมีทั้งหลักสูตรสามัญและศาสนา ต่างกับโรงเรียนทั่วไป ผลทำให้นักเรียนในโรงเรียนนี้ได้รับการศึกษาในรายวิชาที่หลากหลายและมากกว่านักเรียนโดยทั่วไป รวมถึงจำนวนชั่วโมงที่ต้องศึกษาในแต่ละวัน โดยนักเรียนจะศึกษาวิชาศาสนาในช่วงเช้าและวิชาสามัญในช่วงบ่าย ลักษณะเด่นประการหนึ่งที่พบจากสภาพการศึกษาในสถานแห่งนี้เป็นคือมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ 3 ภาษาคือภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาอาหรับ รวมทั้งสภาพภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันในพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางตอนล่างที่ประชาชนใช้ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น และสภาพวัฒนธรรมของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่งผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศดังกล่าวในแง่ปรัชญาการเรียน ความต้องการและแนวการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่มีลักษณะเฉพาะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

³ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ส่วนใหญ่ที่พบจะอยู่ในบริเวณนอกเขตเทศบาล โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่บางส่วนได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ มีผู้สอนภาษาต่างประเทศเกือบทั้งหมดเป็นชาวไทย และมีเพียงประมาณครึ่งหนึ่งที่จบตรงสาขาวิชา จบการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย แต่จำนวนน้อยและไม่มีศักยภาพเพียงพอต่อการจัดการให้มีประสิทธิภาพได้ แม้ว่าโรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนผู้สอนในการเสริมความรู้ แต่ในเชิงปฏิบัติ ครูยังขาดโอกาสและมีภาระงานค่อนข้างมาก ทั้งในแง่จำนวนชั่วโมงและจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง

เนื่องจากปี พ.ศ. 2546 อยู่ในช่วงการพัฒนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 และอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับปรุง โครงการสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษา จึงพบความพร้อมของการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแตกต่างกัน และมีการปรับปรุงหลักสูตรค่อนข้างบ่อย โดยผู้สอนส่วนใหญ่ รวมทั้งชุมชนเองมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ แนวโน้มของหลักสูตรในอนาคตจะเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรายวิชาสามัญเป็นหลักและใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาลบปรับปรุงใหม่มาเสริมในรายวิชาของศาสนา ทั้งนี้พบว่าตำราที่ใช้ประกอบหลักสูตรมักเป็นตำราในประเทศและเอกสารประกอบการสอนที่ผู้สอนรวบรวมเอง ยกเว้นภาษาอาหรับที่พบว่าส่วนใหญ่เป็นตำราต่างประเทศ

ในการสำรวจความสามารถและความต้องการของผู้สอนภาษาต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่เน้นการสอนอ่าน จึงเน้นในเรื่องการสอนศัพท์มากที่สุด ในขณะที่ขาดทักษะการพูดและการฟังอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในผู้สอนภาษาอังกฤษและมลายู สาเหตุอาจมาจากผู้สอนเองขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองและการใช้ภาษาในสภาพแวดล้อมจริง และอาจได้รับอิทธิพลจากแนวทางการเรียนภาษาเชิงสื่อสารก็เป็นได้

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในห้องเรียนปรากฏพบสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น ทักษะความถนัดและกระบวนการสอนของผู้สอนยังขัดแย้งกับองค์ประกอบความสำคัญที่ผู้สอนเองได้ประเมิน กล่าวคือ แม้ว่าผู้สอนเห็นว่าทุกทักษะจะมีส่วนสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศ แต่ในเชิงปฏิบัติกลับพบว่ามีการเน้นเฉพาะการอ่านและศัพท์ ไม่นิยมใช้สื่อการสอนและขาดกิจกรรมที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าประสงค์ รวมถึงการวัดผลที่ยังคงใช้แบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่

สภาพการเรียนภาษาต่างประเทศ

สภาพแวดล้อมของภาษา โดยเฉพาะสังคมแบบทวิภาษาที่มีการใช้ภาษามากกว่า 1 ภาษาในบริเวณกลุ่มจังหวัดคอนล่างนั้น อาจเป็นตัวแปรสำคัญให้มีการถ่ายโอนทางภาษาเพื่อใช้ในการเรียนรู้ภาษาใหม่ โดยเฉพาะในระดับคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ อิทธิพลของภาษานี้เอง อาจเป็นตัวแปรสำคัญให้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคอนล่าง จัดการเรียนการสอนได้หลากหลายและมีความเป็นไปได้มากกว่ากลุ่มโรงเรียนคอนบนที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูด ในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมีการใช้ภาษาหลักในการสอนหลากหลายกว่ากลุ่มคอนบน เช่น ภาษาไทย มลายู มลายูถิ่น และอาหรับ นอกจากนี้ระดับชั้นที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในกลุ่มคอนล่างเร็วกว่าคอนบน โดยมีระบบการเรียนคาติกา (เป็นคำย่อในภาษามลายู โดยมีชื่อเต็มว่า Taman

Didikkan Kanak-kanak ซึ่งหมายถึง ศูนย์อบรมเด็กก่อนวัยเรียน แต่ในแถบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คาคีการคือการจัดการเรียนระดับประถมศึกษาแก่เด็กอายุ 6-11 ปี โดยสอนในวันเสาร์-อาทิตย์เป็นส่วนใหญ่ เรียนที่ที่คณะกรรมการมัสยิดกำหนด หรือบางแห่งก็เรียนในช่วงตอนเย็นหลักเลิกเรียนถึงตอนค่ำ) เป็นสถานศึกษาภาษาต่างประเทศที่ส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างชัดเจน หากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว จะพบว่าผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนคอนล่างมีโอกาสนในการเริ่มสัมผัสกับภาษาต่างประเทศตั้งแต่ยังเยาว์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ผู้เรียนเติบโตและไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการใช้ภาษาต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยระบุว่าชอบเรียนภาษาต่างประเทศ แต่ผู้เรียนภาษาอังกฤษกลับระบุว่ามีทักษะต่างๆอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จึงต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด และการอ่านน้อยที่สุด ทั้งนี้จากมุมมองของผู้เรียนภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นมาก โดยผู้เรียนภาษามลายูมีความเด่นชัดในความจำเป็นมากที่สุด จึงระบุในความต้องการทำงานในสถานที่ที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ภาษามลายูยังอยู่ในระดับสูง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสนใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ได้มากนัก ยกเว้นกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้เรียนเองยังไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมในห้องเรียน ไม่สูงมากนัก ยกเว้นการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบที่ผู้เรียนยังเห็นว่ามีความประโยชน์ เช่นเดียวกับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ผู้เรียนระบุว่าไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ยกเว้นการอ่านคำร่า แต่ผู้เรียนภาษาแต่ละภาษามีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาอาหรับที่มองว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนแทบจะไม่มีมีความหมายใดๆเลย ด้วยเหตุที่มีสภาพแวดล้อมและทัศนคติดังกล่าว จึงไม่น่าแปลกใจที่ผู้เรียนมีผู้สอนชาวไทยเป็นต้นแบบทางภาษาต่างประเทศมากที่สุด มีพฤติกรรมการเรียนภาษาผูกติดกับห้องเรียน เช่นเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ เป็นต้น และระบุว่ามีปัญหาต่างๆในการเรียนภาษาต่างประเทศในด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน บุคลิกภาพของผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน ช่วงเวลาในการฝึกทักษะทางภาษา การจัดหาเรียนตามตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสามภาษาคือภาษาอังกฤษ มลายูและอาหรับ โดยสองในสามภาษานี้คือภาษามลายูและอาหรับเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนด้วย ก็น่าจะชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนโปรแกรมภาษาต่างประเทศหลายภาษา (Multilingual school) มานานแล้ว เพียงแต่การพัฒนาระบบการเรียนการสอนมีจุดประสงค์เฉพาะ คือเพื่อนำไปใช้เครื่องมือทางภาษาในการศึกษาความรู้ทางศาสนาและประกอบศาสนกิจเป็นหลักเท่านั้นเอง ในขณะที่ภาษาอังกฤษยังมีลักษณะการใช้เป็นภาษาอังกฤษเฉพาะทางหรือที่เรียกว่า ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (English for specific purposes: ESP) เช่นภาษาอังกฤษเพื่อสาขาวิศวกรรม เป็นต้น ภาษามลายูและอาหรับที่ใช้ทำการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีจุดประสงค์เฉพาะเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาอ่านคำสอนเพื่อนำมาใช้ในการประกอบศาสนากิจตามศาสนา

อิสลามตามธรรมเนียมของชาวมุสลิม ก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นภาษามลายูเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (Malay for specific purposes: MSP) และภาษาอาหรับเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ (Arabic for specific purposes: ASP) ได้เช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจว่า ข้อมูลที่ได้ชี้ให้เห็นว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุดในการเรียนการสอนภาษามลายูและอาหรับ เพราะผู้เรียนต้องใช้ภาษามลายูและอาหรับสำหรับอ่านตำราทางศาสนา เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง จึงไม่เน้นในรายวิชาการสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพแต่อย่างใด

การเข้าถึงภาษา (Language Accessibility)

สภาพทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดตอนล่างอยู่ใกล้กับชายแดนประเทศมาเลเซียที่ใช้ภาษามลายู ทำให้ผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหารมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งภาษาต่างประเทศ ได้ง่ายกว่ากลุ่มโรงเรียนตอนบน การเข้าถึงแหล่งภาษาคือ โอกาสที่ผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในการสัมผัสกับภาษาต่างประเทศ ทำให้มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศสูงขึ้น ปัจจุบันส่งผลให้เกิดกิจกรรมการสัมผัสภาษาหรือการใช้ภาษาได้ง่ายกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งภาษาได้ ประเทศมาเลเซียมีการใช้ภาษามลายู ใช้อักษรโรมันในการเขียนเหมือนกับภาษาอังกฤษ อันจะเห็นได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนตอนล่างมีหลากหลายและมากกว่ากลุ่มตอนบน นอกจากนี้ ความได้เปรียบในเรื่องการเข้าถึงภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูจากสื่อในประเทศมาเลเซียในกลุ่มโรงเรียนตอนล่าง กลับไม่เด่นชัดและน้อยลงในปัจจุบัน ทำให้การสัมผัสกับภาษาจากสื่อเป็นไปได้น้อย แตกต่างกับสถานะภาพของสื่อในช่วงปี พ.ศ. 2527 ที่พบว่าผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากสื่อค่อนข้างมากในด้านภาษาไทยและภาษามลายู

ความแตกต่างในประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียนในกลุ่มภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง

ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับจิตชนกและคณะ (2537) ที่ได้รายงานไว้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างค่อนข้างมากในองค์ประกอบต่างๆ โดยเฉพาะการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนและคุณลักษณะของนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังจะเห็นได้จาก ภาพรวมที่มีปัญหางบประมาณ การจัดทำหลักสูตร เครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก และอาคารสถานที่ที่ยังไม่พร้อม อันส่งผลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการบริหาร ส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่าง ในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น จำนวนผู้สอน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการสนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

ปัจจัยทางหลักสูตร

แม้จะดูเหมือนว่า หลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาจะส่งผลดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษามลายูและภาษาอาหรับ) ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ แต่ในสภาพความเป็นจริง ความต่อเนื่องและการจัดการหลักสูตรเป็นปัญหาหลักที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพได้ จากข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบการจัดสอบวัดระดับทางภาษา เป็นตัวชี้ให้เห็นว่า แม้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนภาษา และส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียนภาษาของนักเรียน แต่การจัดการหลักสูตรศาสนายังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นระบบ ความแตกต่างในการใช้หลักสูตรศาสนาสองหลักสูตรที่มีอยู่ คือหลักสูตรศาสนาของสมาคมครูสัมพันธ์ และของศูนย์ประสานงานชมรมศาสนาชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนในจังหวัดตอนบนไม่มีโอกาสเรียนภาษามลายูและอาหรับ รวมทั้งความสนใจในการเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองเอง ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำในการเรียนภาษามลายูและอาหรับในระดับมัธยมของนักเรียนที่ได้ผ่านหลักสูตรศาสนาและที่ยังไม่ผ่านหลักสูตรศาสนาอย่างเห็นได้ชัด

ความต่อเนื่องของหลักสูตรอิสลามศึกษาในระดับต่างๆ เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ปรากฏ ดังจะเห็นได้จาก หลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาระดับต้น ไม่ต่อเนื่องกัน ส่งผลต้องให้เกิดความพยายามที่จะให้เกิดสภาพความต่อเนื่องของหลักสูตรอิสลามศึกษา อันจะช่วยให้เกิดการเรียนภาษาต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสำนักงานเขตการศึกษา 2 ได้เสนอร่างหลักสูตรศาสนาและอิสลามศึกษาทั้งหมด ในแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้นในการเรียนการสอน แต่ก็ยังไม่เกิดภาพปฏิบัติที่ชัดเจนในปัจจุบัน

ปัจจัยทางหลักสูตรอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษา คือ ปรัชญาในการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษามีความแตกต่างกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะมีมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หลักสูตรอิสลามศึกษามีแนวคิดการเรียนการสอนภาษามลายูและภาษาอาหรับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจและศึกษาความรู้ทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ เพื่อสอดคล้องกับระบบการศึกษาที่รับใช้การผลิตในระบบอุตสาหกรรม (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2547 : 39) ทำให้เกิดทัศนคติทั้งของผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน ตรงกับข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าผู้บริหารไม่ได้สนใจต่อตลาดแรงงาน ความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เนื่องจากเป็นประเด็นทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต มากกว่าการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจเปลี่ยนไปตามตลาดแรงงานและเศรษฐกิจ นอกจากนี้โอกาสที่ผู้เรียนใช้ภาษามลายูและอาหรับในชุมชนปรากฏชัดในเทศกาลต่างๆ ของศาสนาอิสลาม มากกว่าใช้ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนแทบหาโอกาสใช้น้อยมาก ด้วยปรัชญาทางการเรียนของหลักสูตรอิสลามศึกษานี้เอง ที่ทำให้สภาพความต่อเนื่องของการเรียน

ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษา แตกต่างไปจากการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือปรัชญาการเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรอิสลามศึกษามุ่งเน้นในการ
นำไปใช้กับการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนา เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตนตามหลักการศาสนา
มากกว่ามุ่งเน้นในการประกอบอาชีพที่เน้นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังเช่นในหลักสูตรของ
ภาษาอังกฤษ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและการจัดการหลักสูตร จึงไม่สามารถใช้กรอบแนวคิด
การประเมินที่เหมือนกันระหว่างหลักสูตรวิชาสามัญและศาสนาได้ เพราะมีแนวคิดทางปรัชญาและ
วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แม้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่ารายวิชาของภาษาต่างประเทศทั้งสามภาษาในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามจะมีรายวิชาครบทั้งสี่ทักษะ แต่ในความเป็นจริงและในเชิงปฏิบัติ สัดส่วนของ
ทักษะทั้งสี่อย่างในภาษามลายูและอาหรับ คือการพูด ฟัง อ่าน และเขียนมีไม่เท่ากันและระดับการฝึกทักษะ
ในแต่ละภาษาก็มีเหมือนกัน ส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาการเรียนที่แตกต่างกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้
อาจเป็นไปได้ว่า ในเชิงปฏิบัติแล้ว การเรียนการสอนไม่สามารถจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ขาด
ประสิทธิภาพ และส่งผลต่อระดับความสามารถและความคิดเห็นทั้งของผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้ อาจ
เป็นไปได้ว่าผู้เรียนและผู้สอนเองยังไม่เข้าใจแก่นแท้ของหลักสูตรภาษามลายูและอาหรับ ทำให้เกิดมุมมอง
และแนวคิดว่าจะต้องเหมือนกับภาษาอังกฤษก็เป็นได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่ง มาจากความเห็นของผู้สอน โดยเฉพาะ
ภาษามลายูในเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะทางภาษาที่กลับต้องการให้ปรับปรุงในทักษะการพูดและฟัง
ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับปรัชญาการเรียนที่เน้นการอ่านเป็นสำคัญ

ดังนั้น การที่จะเข้าไปในประเด็นการใช้และความต้องการภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงควรเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง นั่นคือการเรียนภาษาต่างประเทศใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เช่นภาษาอาหรับและมลายู ผูกติดกับการปฏิบัติตนทางศาสนาของ
ผู้เรียน เพราะฉะนั้น แม้จะดูเหมือนว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ จะเป็นเรื่องไม่
สลับซับซ้อนและสามารถดำเนินการได้โดยง่าย แต่ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นแล้วว่า แนวคิดการจัดการเรียนการ
สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำเป็นต้องอาศัยมิติทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยใน
การพิจารณา ซึ่งนอกจากประเด็นการจัดการเรียนการสอนแล้ว มิติทางวัฒนธรรมอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้อง
คำนึง เพื่อนำมาใช้ในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพ โรงเรียนประเภทนี้ด้วย เพราะเกณฑ์ชี้วัดบางตัวอาจ
เปลี่ยนแปลงและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป เช่นตัวชี้วัดเรื่องการนำ
ภาษาต่างประเทศไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือคุณค่าของการเรียนภาษาต่างประเทศต่อชุมชน เป็นต้น

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้

สภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาต่างประเทศ กลายเป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ผู้บริหาร ผู้สอนและ
ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ตั้งข้อสังเกตว่าส่งผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยระบุ
ว่าผู้เรียนและผู้สอนต่างไม่มีโอกาสในใช้ภาษาต่างประเทศที่พอเพียงต่อการเรียนภาษาอย่างได้ผล ทั้งในห้อง
และนอกเรียน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางภาษา อาจส่งผลให้เกิดแนวคิด พฤติกรรมและการจัดการการ

เรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่เหมือนกันในจังหวัดทางภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ

จากผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขาดประสิทธิภาพ อาจมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1 ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน อันเนื่องจากความไม่พร้อมทางทรัพยากรทางกายภาพ เช่นอาคาร วัสดุการเรียน เป็นต้น ทำให้โรงเรียนเน้นความสำคัญต่อปัจจัยที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรทางกายภาพเป็นลำดับต้นๆ เช่น การพัฒนาอาคาร อุปกรณ์ มากกว่าด้านการเรียนการสอน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ครูมีภาระงานมากเกินไป นักเรียนขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในกลุ่มโรงเรียนตอนบนและตอนล่างในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ การเร่งส่งเสริมพัฒนาด้านทรัพยากรกายภาพในโรงเรียนมากเกินไป เพื่อรองรับนโยบายการปรับปรุงการบริหารงานและการจัดการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจเป็นสาเหตุให้การเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับสิ่งใหม่ยังตามไม่ทัน ดังจะเห็นได้จาก โรงเรียนส่วนใหญ่มีแหล่งเรียนรู้ อาจได้จากการสนับสนุนจากราชการ หรือการพัฒนาของโรงเรียนเอง รวมถึงมีข้อสังเกตว่า แหล่งเรียนรู้ที่พบมีความซ้ำซ้อนในประโยชน์การใช้ รวมถึงผู้ใช้กลุ่มเดียวกัน เช่น ห้องสมุดและห้องสมุดเฉพาะหมวดวิชา เป็นต้น แต่ผู้สอนภาษาต่างประเทศให้ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ ยังไม่ทราบวิธีสอนที่พัฒนาควบคู่กับการใช้อุปกรณ์ รวมทั้งไม่นิยมนำแหล่งเรียนรู้และอุปกรณ์ดังกล่าวด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า เป็นเพราะผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ หรือโรงเรียนจำเป็นต้องมีอุปกรณ์เหล่านี้เพื่อรองรับการตรวจสอบตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาเท่านั้น ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึกและให้การสนับสนุนแก่ผู้สอนอย่างจริงจังต่อไปในอนาคต

2 ประสิทธิภาพของผู้สอน อาจมีสาเหตุจากภาระงานมากเกินไป สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้สอนที่ระบุภาระงานสูง ทำให้ไม่มีช่วงเวลาในการผลิตผลงานวิชาการ แต่ขัดแย้งกับผู้บริหารที่ระบุว่าปัญหาผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป ไม่ใช่ปัญหาหลักแต่อย่างใด นอกจากนี้ ผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขาวิชาภาษาที่ตนสอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่พบว่าผู้สอนครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่จบการศึกษาไม่ตรงกับสาขาภาษาที่สอน ทำให้ไม่มีองค์ความรู้เพียงพอในการสอนได้ ผู้สอนไม่ได้ผ่านรายวิชาชีพครูหรือการอบรมวิธีการสอน ทำให้การสอนเป็นวิธีดั้งเดิมที่เคยได้รับการศึกษามา ส่งผลให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้กลวิธีใหม่ๆ ในการสอนได้ ไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาการสอน ทักษะคิดของผู้สอนที่ระบุว่าการนำวิธีสอนใหม่ๆ ไปใช้ในห้องเรียนอาจทำได้ยาก เนื่องจากมีช่วงเวลาน้อยกว่าโรงเรียนสามัญอื่นๆ เพราะต้องแบ่งเวลาเรียนของนักเรียนในแต่ละวันไปตามหลักสูตรอิสลามศึกษาด้วย จากการสังเกตประกอบการเก็บข้อมูล วิธีการสอนของผู้สอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับ ยังเป็นวิธีแบบดั้งเดิม คือวิธีสอนแบบอ่านและว่าตาม รวมถึงการสอนโดยวิธีแปลเป็นภาษาแม่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่พบว่าผู้สอนถนัดในการสอนทักษะการอ่านมากที่สุด อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่มีแรงจูงใจในการเรียน

การมีแหล่งข้อมูลและห้องปฏิบัติการทางภาษา รวมถึงคอมพิวเตอร์ ไม่ได้หมายถึงการมีศักยภาพสูงในการเรียนการสอน อุปสรรคด้านหนึ่งคือ การขาดการนำสื่อไปใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ขัดแย้งกับข้อมูลของผู้บริหารที่ระบุว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างพร้อม ทั้งนี้จากการสังเกตประกอบการให้ข้อมูลในบางโรงเรียน ที่พบว่าบางโรงเรียนมีตารางการใช้ห้องโสตทัศนูปกรณ์น้อยมาก ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มภาษาอังกฤษ และอาจเป็นเพราะผู้สอนมีโอกาสนในการใช้น้อย จากการที่ไม่ค่อยกล้าและเปลี่ยนวิธีสอนโดยใช้อุปกรณ์ช่วยเหล่านี้ บางครั้งผู้สอนไม่มีแรงจูงใจในการนำอุปกรณ์เหล่านี้ไปใช้ในการสอน และไม่ทราบเทคนิคการสอนที่ใช้เครื่องมือทันสมัยเหล่านี้ หรืออาจเป็นไปได้อีกว่าสื่อที่ใช้ในห้องโสตทัศนูปกรณ์ในภาษามลายูและอาหรับ ไม่สามารถหาซื้อได้ง่ายดังเช่นภาษาอังกฤษ จึงเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้อยมาก อย่างไรก็ตาม แนวคิดการสอนเพื่อการสื่อสาร อาจอยู่ในช่วงพัฒนาและประยุกต์ใช้กับภาษาอังกฤษและมลายูเป็นหลัก คงจะเห็นได้จากผู้สอนตระหนักและเห็นความสำคัญของทักษะการฟังและพูด และต้องการพัฒนาตนเองในทักษะนี้มากที่สุด เนื่องจากผู้สอนระบุว่าขาดทักษะและความมั่นใจในการพูดและฟังอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ปัญหาของผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สำคัญประการหนึ่ง คือขวัญและกำลังใจ รวมถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง เป็นประเด็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้สอน ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยทั่วไปอาจยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพคนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรืออาจมองถึงประเด็นความไม่มั่นคงในอาชีพในโรงเรียนเอกชน ซึ่งไม่ใช่โรงเรียนของรัฐ อาจรวมถึงสภาพปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้สอนได้ ข้อมูลเพิ่มเติมจากการแสดงความเห็นและอภิปรายของผู้บริหารในประเด็นนี้ในช่วงการสัมภาษณ์ ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารหลายแห่งแสดงความกังวลในเรื่องการย้ายออกของผู้สอนไปสู่ระบบราชการ แสดงให้เห็นทัศนคติที่ผู้สอนมองในเรื่องขวัญและกำลังใจว่าเป็นประเด็นสำคัญต่ออาชีพของตนเอง

3 ปัจจัยจากตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากไม่มีสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในการกระตุ้นความสนใจในการเรียนภาษา สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บริหาร และผู้สอนที่ระบุว่าปัญหาหลักๆคือ ผู้เรียนขาดการฝึกฝนนอกห้องเรียน โดยเฉพาะภาษามลายูและอาหรับที่มีปรัชญาการเรียนต่างจากภาษาอังกฤษ แม้ว่าการนำไปใช้ภาษามลายูและอาหรับ อยู่ในชีวิตประจำวันบางส่วน เช่นการประกอบศาสนกิจ แต่ภาษาต่างประเทศในลักษณะนี้ไม่ได้นำไปใช้ไปในทางการสื่อสาร สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้สอนและผู้เรียนที่ระบุว่าผู้เรียนมีโอกาสนในการใช้ภาษาในชุมชนน้อยมาก ยกเว้น โอกาสที่เกี่ยวข้องกับศาสนกิจและศาสนาอิสลาม รวมถึงปัจจัยมาจากที่ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกกลวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ดี ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้เรียนเองที่ระบุว่าไม่มีโอกาสในการใช้ภาษาต่างประเทศ และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาใดๆเลย ทำให้มีทักษะและกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ อยู่ในขั้นน้อยถึงปานกลาง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางครอบครัว อาจมีส่วนสำคัญทำให้การสนับสนุนการเรียนของผู้เรียนมีน้อย ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนและการใช้ภาษา ดังข้อมูลที่พบว่า ผู้ปกครองมีรายได้ปานกลางถึงยากจน อาจเป็นตัวแปรสำคัญต่อการเรียนภาษา รวมถึงการสนับสนุนผู้เรียน เป็นต้น

บทสรุป

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของชุมชน เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ที่การใช้ภาษาต่างประเทศสามารถวัดได้จากตัวชี้วัดทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของชาวมุสลิม รวมถึงการเรียนภาษาอังกฤษที่ได้พัฒนาขึ้นควบคู่กันมาเพื่อรองรับระบบสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นรอบตัวของชุมชนในภาคใต้อีกต่อไปนั่นเอง นโยบายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประเภทนี้ จึงควรเข้าใจระบบการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เกิดหลายระบบควบคู่และสนับสนุนต่อกันไป ไม่ใช่ขัดแย้งและขัดขวางระบบอื่น ดังที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2547 : 39) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจว่า “การศึกษาในระบบ ไม่น่าจะหมายความว่า มีอยู่ในระบบเดียวโดดๆ แต่น่าจะหมายความว่าระบบการศึกษาซึ่งอาจมีหลายระบบตั้งอยู่คู่กัน แต่มีช่องทางที่จะถ่ายโอนระหว่างกันได้ตลอดไป ไม่ใช่ถ่ายโอนเฉพาะนักเรียน... แต่ถ่ายโอนข้อดีของแต่ละระบบเข้าหากันได้ด้วย”

แหล่งอ้างอิง

- ชิดชนก เจริญขาว, อัมภา บุญช่วย และทวี ทองคำ. 2537. “การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้.” รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2547. “ปอเนาะ.” มติชนสุดสัปดาห์. 24 (1240), หน้า 39.

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้
สำหรับผู้บริหาร

คำอธิบาย

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนของท่าน คำว่า **ภาษาต่างประเทศ** หมายถึงภาษาที่มีการศึกษาในโรงเรียนเพื่อใช้ในการติดต่อกับบุคคลในต่างชุมชนและไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก เช่นภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ ภาษามลายูกลาง เป็นต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ และเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ชื่อโรงเรียน/สถาบัน.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
2. ประเภทโรงเรียน
☐ เอกชนเป็นเจ้าของ ☐ มูลนิธิ/องค์กร
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. ภาษาหลักที่ใช้ในการสอนของโรงเรียน/สถาบันของท่าน
3.1 สายสามัญ
☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษ ☐ ภาษาอื่นๆ
- 3.2 สายศาสนา
☐ ภาษาอังกฤษ ☐ ภาษามลายูกลาง ☐ ภาษามลายูถิ่น
☐ ภาษาอาหรับ ☐ ภาษาอื่นๆ
4. ขนาดของโรงเรียน/สถาบัน
☐ เล็ก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500คน)
☐ กลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 501-799 คน)
☐ ใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 800 คนขึ้นไป)
5. ระดับที่เปิดสอน/จำนวนนักเรียนแต่ละระดับ(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
5.1 สายสามัญ
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/จำนวนผู้เรียน.....คน
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/จำนวนผู้เรียน.....คน
5.2 สายศาสนา
☐ อิบติดาอียะฮ์ (ขั้นต้น)/จำนวนผู้เรียน.....คน
☐ มุตาวัซซียะฮ์ (ขั้นกลาง)/จำนวนผู้เรียน.....คน
☐ ชานาเวียะฮ์ (ขั้นสูง)/จำนวนผู้เรียน.....คน
5.3 อื่นๆ (โปรดระบุ)...../ จำนวนผู้เรียน.....คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

1. จำนวนผู้สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน/สถาบัน

1.1 สายสามัญ

1.1.1 คนไทย จำนวน.....คน

1.1.2 ชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา จำนวนคน

1.1.3 ชาวต่างชาติที่ไม่เป็นเจ้าของภาษา จำนวน.....คน

1.2 สายศาสนา

1.2.1 คนไทย จำนวน.....คน

1.2.2 ชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา จำนวนคน

1.2.3 ชาวต่างชาติที่ไม่เป็นเจ้าของภาษา จำนวน.....คน

2. จำนวนผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศต่างๆ ที่เปิดสอน จำแนกตามระดับการศึกษา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ภาษาอังกฤษ.....คน

2.2 ภาษามลายูกลาง.....คน

2.3 ภาษาอาหรับ.....คน

2.4 ภาษาอื่นๆ(โปรดระบุ).....คน

3. สัดส่วนของผู้สอนต่อผู้เรียนในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศใน 1 ห้องเรียน (โดยเฉลี่ย)

วิชา	จำนวนครู 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน
ภาษาอังกฤษ	1 ต่อ
ภาษามลายูกลาง	1 ต่อ
ภาษาอาหรับ	1 ต่อ
ภาษาอื่นๆ(โปรดระบุ).....	1 ต่อ

4. แหล่งการเรียนรู้โรงเรียน/สถาบันที่ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ห้องสมุดของโรงเรียน

☐ ห้องสมุดของหมวดวิชาที่มีมุมหนังสือทางภาษา (โปรดระบุภาษา

☐ เครื่องคอมพิวเตอร์/จำนวนเครื่อง.....เครื่อง

☐ ห้องปฏิบัติการทางภาษา/จำนวนที่นั่ง..... ที่

☐ ศูนย์เรียนภาษาด้วยตนเอง/จำนวน.....ศูนย์

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....จำนวน.....แห่ง

5. นโยบายการสอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียน/สถาบัน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ตามแผนการศึกษาภาคบังคับของหลักสูตร

☐ ตามความต้องการของนักเรียน

☐ ตามความต้องการของผู้ปกครอง

☐ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

6. โรงเรียนมีการจัดสอบวัดความสามารถทางด้านภาษาเพื่อจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม และ/หรือเข้าเรียนในระดับชั้นตามระดับความสามารถของนักเรียน (Placement Test) ในช่วงการรับสมัครนักเรียนหรือช่วงอื่นๆหรือไม่
- ☐ มี
1. ถ้าเคย โปรดระบุภาษาต่างประเทศที่จัดสอบหรือนำมาพิจารณา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ ภาษาอังกฤษ
 - ☐ ภาษามลายูกลาง
 - ☐ ภาษาอาหรับ
 - ☐ ภาษาอื่นๆ (โปรดระบุ)
 2. ท่านใช้วิธีการอะไรในการจัดสอบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ สอบข้อเขียน
 - ☐ สอบสัมภาษณ์
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
- ☐ ไม่มี
7. โรงเรียน/สถาบัน เคยหาข้อมูลความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนหรือไม่
- ☐ เคย ถ้าเคย โปรดระบุแนวทาง.....
- ☐ ไม่เคย
8. โรงเรียน/สถาบัน เคยพัฒนาศักยภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือไม่
- ☐ เคย/โปรดระบุแนวทาง.....
- ☐ ไม่เคย
9. โรงเรียน/สถาบัน ได้มีการจัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหรือไม่อย่างไร
- ☐ มี/โปรดระบุแนวทาง.....
- ☐ ไม่มี
10. โรงเรียน/สถาบัน มีการปรับปรุงหลักสูตรและ/หรือเปลี่ยนแปลงรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละระดับหรือไม่
- ☐ มี
- ☐ สายสามัญ จำนวน ครั้ง ต่อ.....ปี
 - ☐ สายศาสนา จำนวนครั้ง ต่อ.....ปี
- ☐ ไม่มี
11. โรงเรียน/สถาบัน ได้สนับสนุนผู้สอนภาษาต่างประเทศในด้านใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ☐ ฝึกอบรม ประมาณ.....ครั้ง/ปี ผู้สอนที่เข้าอบรม.....คน
 - ☐ เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประมาณ.....ครั้ง/ปี ผู้ที่เข้าสัมมนา.....คน
 - ☐ สนับสนุนการศึกษาต่อ
 - ☐ สนับสนุนการทำผลงานวิชาการ
 - ☐ ดูงานทั้งต่างประเทศ ประมาณ.....ครั้ง/ปี ผู้สอนที่ดูงานต่างประเทศ.....คน/ปี
 - ☐ ดูงานทั้งในประเทศ ประมาณ.....ครั้ง/ปี ผู้สอนที่ดูงานในประเทศ.....คน/ปี
 - ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
12. วิธีการรับครู/อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ รัฐจัดส่งมา โดยผ่านทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- ☐ สอบคัดเลือก
- ☐ สอบสัมภาษณ์
- ☐ ผลการเรียน
- ☐ ประวัติส่วนตัว
- ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

13. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผู้สอนมีไม่เพียงพอ
- ☐ ผู้สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
- ☐ ผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป
- ☐ จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมากเกินไป
- ☐ ขาดแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศ
- ☐ นักเรียนขาดการฝึกฝนในชั้นเรียน
- ☐ นักเรียนขาดการฝึกฝนนอกชั้นเรียน
- ☐ นักเรียนไม่กล้าแสดงออก
- ☐ งบประมาณมีไม่เพียงพอ
- ☐ ดำรที่ให้อู่อยู่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้
- ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

14. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
สำหรับผู้สอน

ถ้าเป็นผู้เก็บข้อมูล กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ให้ตรงตามผู้สอนภาษาต่างประเทศ
□ ภาษาอังกฤษ □ ภาษามลายูกลาง □ ภาษาอาหรับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง 1. ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาที่ท่านเป็นตัวแทนการให้ข้อมูลในแบบสอบถามนี้
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ชื่อโรงเรียน/สถาบัน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

2. เพศ
□ ชาย □ หญิง

3. อายุ.....ปี ประสบการณ์สอนภาษาต่างประเทศ.....ปี

4. คุณวุฒิการศึกษา

	ประเทศ	วิชาเอก	วิชาโท
☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี			
☐ 2. ปริญญาตรี/เทียบเท่า			
☐ 3. ปริญญาโท/เทียบเท่า			
☐ 4. ปริญญาเอก/เทียบเท่า			
☐ 5. อื่นๆ(โปรดระบุ)			

5. ระดับชั้นที่สอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

5.1 สายสามัญ

- ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5.2 สายศาสนา

- ☐ อิบติดาอียะฮ์ (ขั้นต้น)
☐ มุคาวซซันตะฮ์ (ขั้นกลาง)
☐ ซานาวียะฮ์ (ขั้นสูง)

6. เนื้อหา/ทักษะ ที่ท่านถนัดในการสอน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การออกเสียง
☐ คำศัพท์
☐ ไวยากรณ์
☐ การฟัง
☐ การพูด
☐ การอ่าน
☐ การเขียน
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

7. ท่านสามารถใช้ทักษะภาษาต่างประเทศที่ท่านสอน ได้มากน้อยเพียงใด

ทักษะ	ไม่เคย	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
การฟัง					
การพูด					
การอ่าน					
การเขียน					

8. ท่านคิดว่าทักษะใดมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ให้เรียงตามความสำคัญ 1, 2, 3, 4, ...

(1= มากที่สุด)

- _____ การฟัง
 _____ การพูด
 _____ การอ่าน
 _____ การเขียน
 _____ อื่นๆ (โปรดระบุ)

9. ท่านเคยอยู่ต่างประเทศหรือไม่

☐ 1. เคย คือประเทศ.....

จุดประสงค์การอยู่ต่างประเทศ

- ☐ 1.1 อยู่กับครอบครัว(เกิน 6 เดือน) ระยะเวลาประมาณ.....ปี
☐ 1.2 ศึกษาต่อ ระยะเวลาประมาณ.....ปี
☐ 1.3 ฝึกอบรม ระยะเวลาประมาณ.....วัน
☐ 1.4 ทำงาน ระยะเวลาประมาณ.....วัน
☐ 1.5 อื่นๆ(โปรดระบุ).....

☐ ไม่เคย

10. ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ท่านได้เพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ(ภายในประเทศ)หรือไม่

☐ 1. มี ได้แก่

- ☐ 1.1 ศึกษาต่อ ที่.....ปี พ.ศ.....
☐ 1.2 อบรม/สัมมนา จำนวน.....ครั้งต่อปี ครั้งสุดท้ายปี พ.ศ.....
☐ 1.3 อื่นๆ.....

☐ 2. ไม่มี

11. ภาระงานเฉพาะการสอนภาษาต่างประเทศ (เลือกตอบได้ทุกภาษาที่สอน)

ภาษา	จำนวนรายวิชา ต่อภาคเรียน	จำนวนชั่วโมง ต่อสัปดาห์	จำนวนนักเรียน ต่อห้องเรียน(เฉลี่ย)
อังกฤษ			
มลาญกลาง			
อาหรับ			
อื่นๆ(โปรดระบุ).....			

12. ภาระงานประจำที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน (โปรเจกต์งานและจำนวนชั่วโมง/ต่อสัปดาห์)

☐ 1. มี (โปรเจกต์).....

☐ 2. ไม่มี

13. ภาระงานโดยรวม (ข้อ 11 + ข้อ 12) ของท่าน ชั่วโมง/สัปดาห์

14. ท่านได้ผลิตผลงานในวิชาภาษาต่างประเทศ หรือไม่

☐ 1. ผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. แต่งตำรา

☐ 3. งานแปล

☐ 5. อื่นๆ(โปรเจกต์).....

☐ 2. ทำวิจัย

☐ 4. บทความทางวิชาการ

☐ 2. ไม่ผลิต

15. ทักษะภาษาต่างประเทศที่ท่านต้องการพัฒนา 1, 2, 3, 4, ... (โปรดเรียงลำดับเลข 1 = มากที่สุด)

_____ การฟัง

_____ การพูด

_____ การอ่าน

_____ การเขียน

16. ท่านมีปัญหาในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด 1, 2, 3, 4, ... (โปรดเรียงลำดับเลข 1 = มากที่สุด)

_____ ภาระงานสอน

_____ ภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน

_____ ขวัญและกำลังใจ

_____ โอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ

_____ อื่น(โปรเจกต์).....

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นของท่านและเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศ

☐ 1. ตามที่กระทรวงกำหนดใช้ฉบับ ปี พ.ศ.

☐ 2. กำหนดหลักสูตร โดยใช้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และเริ่มใช้หลักสูตรนี้เมื่อ พ.ศ.

ถ้ากำหนดหลักสูตรเอง ☐ มีการสอบถามความต้องการของชุมชน ผู้เรียนและผู้ปกครอง

☐ ไม่มีการสอบถามความต้องการของชุมชน ผู้เรียนและผู้ปกครอง

2. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศในโรงเรียน/สถาบันของท่านหรือไม่

☐ มี (โปรเจกต์งานที่ทำงานหรือการมีส่วนร่วม).....

☐ ไม่มี (โปรเจกต์เหตุผล).....

3. ตำราและสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้วิชาที่สอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โรงเรียนกำหนด
☐ ครูเป็นคนเลือกเอง
☐ ครูผลิตเอง
☐ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา

4. ลักษณะของเอกสารที่ใช้ในการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ตำราในประเทศ
☐ ตำราต่างประเทศ
☐ เอกสารที่ผู้สอนเรียบเรียงเอง
☐ ผู้สอนรวบรวมจากแหล่งต่างๆ (เช่น หนังสือพิมพ์ , วารสาร, อินเทอร์เน็ต ฯลฯ)
☐ เอกสารที่มีผู้รวบรวมไว้

5. โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นของท่าน

คำถาม	ไม่เคย	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ก่อนที่ท่านจะวางแผนการสอนท่านได้ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร ภาษาต่างประเทศในหัวข้อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
- จุดประสงค์การเรียนรู้หรือการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
- สารการเรียนรู้/เนื้อหา					
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
- สื่อประกอบการสอน					
- วิธีการวัดผลและประเมินผล					
- การสอนซ่อมเสริม					
- อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
2. ท่านใช้รูปแบบการสอนต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
- การบรรยาย					
- การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน					
- การทำโครงงาน					
- การให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง					
- การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่					
- อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
3. ท่านให้ความสำคัญกับองค์ประกอบเหล่านี้ในการสอนมากน้อยเพียงใด					
-ทักษะการฟัง					
-ทักษะการพูด					
-ทักษะการอ่าน					
-ทักษะการเขียน					

-ความรู้ด้านไวยากรณ์					
-ความรู้ด้านคำศัพท์					
-ความรู้ด้านวัฒนธรรม					
-อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
4. กิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้มีประโยชน์และช่วยให้ท่านมีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด					
-เรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง (ฟังเทปสอนภาษา อ่าน ตำราไวยากรณ์)					
-การอ่านหนังสือพิมพ์/วารสารต่างประเทศ					
-การฟังเพลง					
-การฟังข่าว					
-การดูภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม					
-การฟังรายการวิทยุ					
-การดูรายการโทรทัศน์					
-การใช้คอมพิวเตอร์/Internet					
-การสนทนากับชาวต่างประเทศ					
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....					
5. ท่านสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะสัมพันธ ฟัง-พูด และอ่าน-เขียน					
6. ท่านใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ ในการสอนในคาบเรียน					
7. ท่านใช้สื่อ/อุปกรณ์ต่อไปนี้ ในชั้นเรียนมากน้อยเพียงใด					
- ภาพประกอบ					
- แผ่นใส					
- วีดิทัศน์/ภาพยนตร์					
- แถบเสียง					
- วัสดุจริง					
- คอมพิวเตอร์					
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

8. ผู้เรียนของท่านมีโอกาสได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุลักษณะงานที่เข้าร่วม

- ☐ มี ☐ 1. เทศกาลสงกรานต์
- ☐ 2. เทศกาลลอยกระทง
- ☐ 3. เทศกาลปีใหม่สากล
- ☐ 4. เทศกาลหรือกิจกรรมพิเศษอื่นๆ
- ☐ ไม่มี

9. ผู้เรียนของท่านมีโอกาสใช้ภาษาเป้าหมายกับชาวต่างประเทศตามสถานที่ท่องเที่ยวหรือไม่

- ☐ มี ☐ เป็นมัคคุเทศน์
☐ จำหน่ายของที่ระลึก
☐ จำหน่ายอาหาร
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)
☐ ไม่มี

10. ท่านได้ประเมินผลการเรียนจากคะแนนการสอบต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ให้ระบุเป็นร้อยละ (รวมทั้งหมด 100%)

- สอบกลางภาค ร้อยละ
- สอบปลายภาค ร้อยละ
- สอบย่อยระหว่างภาค ร้อยละ
- เก็บคะแนนจากงานระหว่างภาคเรียน ร้อยละ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) ร้อยละ

11. ให้ท่านจัดอันดับของเครื่องมือวัดผล ต่อไปนี้ว่าท่านใช้มากน้อยเพียงใด 1, 2, 3, 4, ... (อันดับที่ 1 = มากที่สุด)

- _____ ข้อสอบปรนัย
_____ ข้อสอบอัตนัย
_____ สอบปฏิบัติจริง
_____ ชิ้นงาน/แฟ้มสะสมงาน
_____ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

12. ระบุปัญหาการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในชั้นเรียนในประเด็นต่อไปนี้

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
- ภาระงานสอน	-ภาระงานสอน
- หลักสูตร	- หลักสูตร

- ผู้เรียน	- ผู้เรียน
- จำนวนผู้เรียน	- จำนวนผู้เรียน
- บรรยากาศในชั้นเรียน	- บรรยากาศในชั้นเรียน
- ระยะเวลาในการฝึกทักษะ	- ระยะเวลาในการฝึกทักษะ
- ช่วงเวลาในการเรียน	- ช่วงเวลาในการเรียน
- สื่อประกอบการสอน	- สื่อประกอบการสอน
- แหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน	- แหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน
- วิธีสอน	- วิธีสอน

.....	
- กิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	- กิจกรรมเสริมหลักสูตร.....
- การวัดและประเมินผล.....	- การวัดและประเมินผล.....
- การวัดและประเมินผล.....	- การวัดและประเมินผล.....
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....	-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้
สำหรับผู้เรียน

สำหรับผู้เก็บข้อมูล กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ให้ตรงตามผู้เรียนภาษาต่างประเทศ
□ ภาษาอังกฤษ □ ภาษามลายูกลาง □ ภาษาอาหรับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง 1. ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาที่ท่านเป็นตัวแทนการให้ข้อมูลในแบบสอบถามนี้ (ดูเครื่องหมาย
ขีดด้านบน)

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องตามความเป็นจริง

1. ชื่อโรงเรียน/สถาบัน.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

2. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

3. อายุ..... ปี

4. กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น

4.1 สายสามัญ

4.2 สายศาสนา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ อิบติดาอียะฮ์ (ขั้นต้น)

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ มุตาวัชชีเตาะฮ์ (ขั้นกลาง)

☐ จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว

☐ ซานาวิยะฮ์ (ขั้นสูง)

4.3 คะแนนผลการเรียนสะสมสายสามัญ

5. เชื้อชาติ

☐ ไทย

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

6. สัญชาติ

☐ ไทย

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

7. ภาษาที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน คือ

☐ ไทย

☐ มลายูถิ่น

☐ อาหรับ

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

8. อาชีพผู้ปกครอง

☐ รับจ้าง

☐ รับราชการ

☐ เกษตรกร

☐ รัฐวิสาหกิจ

☐ ค้าขาย

☐ อื่นๆ

☐ ธุรกิจส่วนตัว

.....

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท
- ☐ 10,001 - 20,000 บาท
- ☐ 20,001 - 30,000 บาท
- ☐ มากกว่า 30,000 บาท

10. ภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน / สถาบันแห่งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ อังกฤษ
- ☐ มลายูกลาง
- ☐ อาหรับ
- ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

11. ท่านเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศครั้งแรกเมื่อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ระดับอนุบาล ในชั้นอนุบาลที่.....
- ☐ ระดับประถมศึกษา ในชั้น
- ☐ ระดับประถมศึกษา ในชั้น ป.
- ☐ ระดับมัธยมศึกษา ในชั้น ม.
- ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

12. ท่านเคยร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่จัดในประเทศหรือไม่

- ☐ เคย
 - ☐ เข้าค่ายอบรมภาษาต่างประเทศ
จำนวน.....ครั้ง รวมระยะเวลาประมาณ.....เดือน.....วัน
 - ☐ เรียนพิเศษ
จำนวน.....ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวมระยะเวลาประมาณปี.....เดือน
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....ระยะเวลา.....ปี.....เดือน
- ☐ ไม่เคย

13. ท่านเคยร่วมกิจกรรมภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่จัดต่างประเทศหรือไม่

- ☐ เคย
 - ☐ เข้าค่ายอบรมภาษาต่างประเทศ
จำนวน....ครั้ง ณ ประเทศ..... รวมระยะเวลา....เดือน...วัน
 - ☐ โครงการแลกเปลี่ยน ณ ต่างประเทศ
จำนวน....ครั้ง ณ ประเทศ..... รวมระยะเวลา....เดือน...วัน
 - ☐ โครงการศึกษาภาษาต่างประเทศภาคฤดูร้อน (ใช้ทุนส่วนตัว)
จำนวน....ครั้ง ณ ประเทศ..... รวมระยะเวลา....เดือน.....วัน
 - ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....รวมระยะเวลาเดือน.....วัน
- ☐ ไม่เคย

14. ในปีการศึกษานี้ นักเรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศกับผู้อื่นที่เป็น

- ☐ คนไทย
☐ คนต่างชาติ
☐ ทั้งคนไทยและต่างชาติ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ

คำชี้แจง 1. ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาที่ท่านเป็นตัวแทนการให้ข้อมูลดังระบุไว้ในหน้าแรกของแบบสอบถามนี้

2. โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ไม่เลย	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ท่านชอบวิชาภาษาต่างประเทศที่เรียนอยู่มากน้อยเพียงใด					
2. ท่านมีทักษะภาษาต่างประเทศมากน้อยเพียงใด					
- การฟัง					
- การพูด					
- การอ่าน					
- การเขียน					
3. ท่านมีความต้องการปรับปรุงทักษะภาษาต่างประเทศต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
- การฟัง					
- การพูด					
- การอ่าน					
- การเขียน					
4. ภาษาต่างประเทศที่เรียนอยู่มีความจำเป็นในชีวิตของท่านมากน้อยเพียงใด					
5. ท่านต้องการทำงานในสถานที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศมากน้อยเพียงใด					
6. ท่านใช้ภาษาต่างประเทศในการทำกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
-การดูภาพยนตร์					
-การฟังเพลง					
-การสนทนา					
-การเรียนรู้					
-การทำงาน					
-อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
7. กิจกรรมต่างๆต่อไปนี้ มีประโยชน์และช่วยทำให้ท่านมีทักษะ					

ในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้น มากน้อยเพียงใด					
* กิจกรรมในชั้นเรียน					
-การทำแบบฝึกหัด					
-การทำข้อสอบในชั้นเรียน					
-การใช้สถานการณ์จำลอง/บทบาทสมมติ					
-การเล่นเกมนปริศนาคำทาย					
-การทำกิจกรรมกลุ่ม					
-อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
* กิจกรรมนอกชั้นเรียน					
-กิจกรรมเข้าค่ายอบรม					
-การอ่านตำราเรียน					
-การอ่านหนังสือพิมพ์/วารสารต่างประเทศ					
-การฟังเพลง					
-การดูภาพยนตร์					
-การฟังรายการวิทยุ					
-การดูรายการ โทรทัศน์					
-การใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต					
-การสนทนากับชาวต่างประเทศ					
-อื่นๆ(โปรดระบุ).....					
8. แหล่งที่ท่านได้ค้นแบบการใช้ภาษาต่างประเทศ					
-จากครูชาวไทย					
-จากครูชาวต่างชาติ					
-จากกิจกรรมภาษาต่างประเทศที่โรงเรียน					
-จากวิทยุ					
-จากโทรทัศน์					
-จากภาพยนตร์					
-จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์					
-จากอื่นๆ(โปรดระบุ)					
9. พฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของท่าน					
-เข้าเรียนสม่ำเสมอ					
-ทบทวนก่อน/หลังเรียน					
-ส่งงาน/ส่งการบ้านตรงเวลา					
-ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด					
-ค้นคว้าเพิ่มเติมจากคอมพิวเตอร์ / อินเทอร์เน็ต					
-ค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่อ อื่นๆ					

-ปรึกษาเพื่อนเกี่ยวกับบทเรียน					
-ปรึกษาอาจารย์เกี่ยวกับบทเรียน					
-อื่นๆ (โปรดระบุ) จาก.....					
10. ท่านมีปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศหรือไม่ ถ้ามี โปรด ระบุรายละเอียดปัญหาด้วย	มี [/]	ไม่มี [/]	ระบุปัญหา (ถ้ามี)		
-จากวิธีการสอน/การจัดกิจกรรมการสอนของครู					
-จากบุคลิกภาพของครู					
-จากพฤติกรรมการสอนของครู					
-จากบรรยากาศในชั้นเรียน					
-จากช่วงเวลาของการฝึกทักษะ					
-จากการจัดคาบเรียนตามตารางสอน					
-จากสื่อการเรียนการสอน					
-จากหนังสือ/ตำราประกอบการเรียน					
-จากแหล่งการเรียนรู้นอกชั้นเรียน					
-อื่นๆ (โปรดระบุ) จาก.....					

11. ท่านมีโอกาสได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุลักษณะงานที่เข้าร่วม

- ☐ มี ☐ เทศกาลสงกรานต์
 ☐ เทศกาลลอยกระทง.....
 ☐ เทศกาลปีใหม่สากล
 ☐ เทศกาลหรือกิจกรรมอื่นๆ.....
☐ ไม่มี

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

คณะผู้วิจัย

หัวหน้ากิจการงาน	นายไฉนี แวมูซอ	MR. ZAINEE WAEMUSA
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์	
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 94000	
โทรศัพท์	073-313928-50 ต่อ 3043 3048	
โทรสาร	073-312232	
Email	wzainee@bunga.pn.psu.ac.th	

นักวิจัย	นายอัสสมิง กาเซ็ง	MR. ASSAMING KASENG
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์	
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 94000	
โทรศัพท์	073-313928-50 ต่อ 3050	
โทรสาร	073-312232	
Email	assaming@bunga.pn.psu.ac.th	

นักวิจัย	นายมูหัมมัดมันซูร หัคเร๊ะ	MR. MUHAMMADMANSOUR MADROH
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์	
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 94000	
โทรศัพท์	073-313928-50 ต่อ 3050	
โทรสาร	073-312232	
Email	mmuhamma@bunga.pn.psu.ac.th	